

ΕΝΕΡΓΟΝΙΑ

Ο πιο υπέροχος κόσμος που υπήρξε ποτέ,
αν επιζήσει

Τίτλος πρωτοτύπου: ΕΝΕΡΓΟΝΙΑ

Copyright: Ξενοφών Ισαρης , 1995- 2011

Επιμέλεια: Ξενοφών Ισαρης

Μακέτα εξωφύλλου : Ξενοφών Ισαρης

Πρώτη έκδοση: Εκδόσεις ΟΕΥ, Νοέμβριος 2009

Δεύτερη έκδοση : Ξενοφών Ισαρης , Σάμος 2011

Αξιότιμοι πολίτες της Ενεργονίας,..... 11

ΘΕΩΡΙΑ 29

Εισαγωγή.....31

Η επανάσταση έχει αρχίσει..... 41

Το δίλημμα του πολιτισμού (θεωρία) 51

Τα επαγγέλματα 63

Τι συνέβη στην πρόοδο;..... 77

Εκσφαλμάτωνοντας ένα διάσημο πρόγραμμα
(debugging JESUS CHRIST) 104

Ενεργόνιο.Εκσφαλμάτωνοντας κι άλλο.... 118

Ο νόμος της αναγκαστικής κατανάλωσης..... 130

Το νόημα είναι ότι δεν υπάρχει νόημα..... 142

... ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ..... 150

Η μεγάλη απώλεια της σκέψης..... 152

Η συνείδηση του Νίκου 162

Όλα Εντάξει !..... 168

Rock 176

Σχέσεις στοργής 182

Έρωτας στα χρόνια του Aids 188

Το δίλημμα του πολιτισμού (στην πράξη !)..... 200

Η Αγάπη και η Τελειότητα 210

Γιατί χρειαζομαι όλα αυτά τα χρήματα 230

Εγώ και ο κλώνος μου 240

ΕΝΕΡΓΟΝΙΑ

20^ο έτος

Οι 7 βασικοί νόμοι της Ενεργονίας

1. Η φτώχεια είναι ο υπέρτατος εχθρός του πολιτισμού των ανθρώπων.
2. Ο δεύτερος μεγαλύτερος εχθρός είναι η αναγκαστική εργασία.
3. Τα ζώα και τα ρομπότ, πρέπει να χρησιμοποιούνται για όλες τις εργασίες που μπορούν να πραγματοποιήσουν. Η μόνη εργασία που αρμόζει στους ανθρώπους είναι να τα ελέγχουν.
4. Ο άνθρωπος έχει αποστολή να σκέφτεται και να εργάζεται για το καλύτερο, ομορφότερο, διασκεδαστικότερο, ωφελιμότερο και μακροβιότερο για όλους. Για να αποδίδει σ' αυτήν την ανώτερη εργασία του πρέπει να εργάζεται μικρό ποσοστό της μέρας του και το υπόλοιπο να απολαμβάνει τη ζωή του και να φιλοσοφεί.
5. Ο Θεός υπάρχει μέσα στον άνθρωπο. Ο άνθρωπος είναι απόλυτα υπαίτιος και υπεύθυνος για τη μοίρα του.
6. Η μοίρα κάθε ανθρώπου είναι η συμβολή του στην διαρκή εξέλιξη συμπεριφορών, συστημάτων, τεχνολογιών και μέσων, με σκοπό την κοινωνική ευδαιμονία και στο μέλλον την αθανασία.
7. Η συνεργασία με τη φύση και ο σεβασμός στο περιβάλλον είναι ύψιστη προτεραιότητα. Εξασφαλίζει τους πόρους ελαχιστοποιεί τις φθορές και μεγιστοποιεί την αιεφόρο ενέργεια που είναι ακρογωνιαίος λίθος της Ενεργονίας.

Αξιότιμοι πολίτες της Ενεργονίας,

Σήμερα γιορτάζουμε τα 20 χρόνια από την επίσημη ίδρυση της Ενεργονίας. Ο εορτασμός μας συμπίπτει με ένα πολύ σημαντικό γεγονός. Την προσάρτηση των ΗΠΑ στο Ενεργονιακό μοντέλο και την αποδοχή στο εξής, των κανόνων λειτουργίας του από τους κατοίκους τους.

Ο κόσμος της Ενεργονίας δημιουργήθηκε σε μία στιγμή που την ανθρωπότητα απειλούσε περισσότερο από κάθε άλλη εποχή ίσως η φτώχεια. Στα παλαιότερα συστήματα φτώχεια θεωρείτο η έλλειψη υλικών αγαθών. Ήταν μία λανθασμένη αντίληψη δεδομένου ότι η υλική ανεπάρκεια του τότε κόσμου, όπως αποδείχτηκε, ήταν πλασματική.

Η φτώχεια ήταν πολυεπίπεδη, δραματική όσο και επικίνδυνη. Ήταν πολιτισμική, φιλοσοφική, στην συνέχεια ψυχική, συναισθηματική και στο τέλος μόνο κατέληγε υλική φτώχεια. Μέσα από κοινωνικές διαδικασίες που προκαλούσαν τεράστιες φθορές και μηχανισμούς που κατανάλωναν απίστευτες ποσότητες ενέργειας προκειμένου να επιτελέσουν ένα δυσανάλογα μικρό έργο. Η υπερεπάρκεια πόρων της Ενεργονίας που απολαμβάνουμε σήμερα είναι ένα φιλοσοφικό περισσότερο παρά ένα τεχνολογικό θαύμα.

Στα χρηματοκεντρικά συστήματα η γενικευμένη φτώχεια ήταν αναπόφευκτη. Ήταν ένα παράδοξο αφού πλούτος τότε εννοείτο ο πλούτος σε χρήμα και χρήματα υπήρχαν πολλά. Πράγματι, τα κοινωνικά αυτά μοντέλα, ήταν σαν τεράστια εργοστάσια που κατάπιναν κάθε είδους πόρους ανθρώπινους και φυσικούς μετατρέποντας τους σε χρήμα. Το οποίο στην

συνέχεια συσσωρευόταν χωρίς να χρησιμοποιείται στο μεγαλύτερο μέρος του.

Είχαν φτιάξει δύο κόσμους που ο ένας αυτός των προνομιούχων, αποστράγγιζε τον άλλον της συντριπτικής πλειοψηφίας. Εκμεταλλευτές και εκμεταλλεόμενοι, δημιουργούσαν μία ψευδαίσθηση νικητών και χαμένων. Το απατηλό ήταν πως δεν υπήρχαν ταυτόχρονα και δύο πλανήτες για να φιλοξενήσουν τους δυο αυτούς κόσμους. Όταν τρώς έναν καρπό, πετάς τα εναπομείναντα φλούδια στα σκουπίδια. Μετά την αποστράγγιση ολόκληρου του οικοσυστήματος, και των ανθρώπινων πόρων, θα πετούσαν ολόκληρο τον πλανήτη στα σκουπίδια;

Πράγματι, αυτό ήταν το αποκορύφωμα του παραλογισμού των παλαιότερων συστημάτων. Μετά που θα συγκέντρωναν όσο περισσότερα χρήματα μπορούσαν, από την εκμετάλλευση και τον εκφυλισμό όλων, έμπυχων και άψυχων, οι προνομιοῦχοι είχαν συλλάβει το σχέδιο που ονομάστηκε "Νέα Αρχή".

Επειδή δεν ήταν ακόμη δυνατόν, όπως δεν είναι ούτε σήμερα, να εποικίσουν ικανοποιητικά έναν άλλο πλανήτη, θα εξαφάνιζαν με διάφορους τρόπους ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού. Ανάλογα με τη μείωση του πληθυσμού θα μειώνονταν και όλα τα μεγάλα προβλήματα. Η εκπομπές των ριπών, η αύξηση της θερμοκρασίας της γης, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας που εξαρτιόνταν από αυτές, μόλυνση, ανεργία, αδιαχώρητο απορριμμάτων, ανεπάρκεια τροφίμων, φυσικών και ορυκτών πόρων, και ενέργειας, με μιας θα γίνονταν παρελθόν. Μαζί με ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού του πλανήτη.

Ήταν ένα επιπόλαιο σχέδιο όμως τότε η φιλοσοφία είχε παραμεληθεί για χιλιετηρίδες έναντι των άλλων επιστημών. Δεν υπήρχε φιλοσοφική σκέψη, σχεδόν απουσίαζε και αυτή η εξυπνάδα. Όλα λειτουργούσαν με το χρήμα και δεν ήταν απαραίτητη κάποια έξυπνη λύση για να βγάλει κάποιος χρήματα. Ίσα ίσα τα χρήματα έβγαιναν σε πάμπολλες περιπτώσεις από

εκβιασμούς των προβλημάτων που μία έξυπνη λύση ή φιλότιμη εργασία θα έλυνε. Πιο γνωστές τέτοιες εφαρμογές η πρώην αγορά του πετρελαίου και τα παλιά λειτουργικά συστήματα υπολογιστών. Όμως επικρατούσε η άποψη πως αν είχες χρήματα ταυτόχρονα είχες δίκιο και ότι σκεφτόσουν ήταν σωστό.

Στην πραγματικότητα ήταν πρακτικά αδύνατον να ελεγχθεί ποιοι θα εξολοθρευόνταν και μάλιστα αθόρυβα. Αν διοχέτευαν βόμβες υγείας στα τρόφιμα ή την τροφική αλυσίδα, ποτέ δεν θα ήξεραν ποιοι θα έτρωγαν αυτά τα τρόφιμα. Άλλωστε θα ήταν αδύνατον να ειδοποιήσουν όλους τους ανά τον κόσμο σημαντικούς, χωρίς τεράστιο ρίσκο διαρροής.

Αν κατασκευαζόταν ένα φάρμακο που να σκοτώνει γέρους για να γλιτώσουν τις συντάξεις, δεν θα σκότωνε μόνο τους φτωχούς γέρους. Αν διέρρεαν ναρκωτικά για να σκοτώσουν τους άνεργους νέους, πάλι θα σκότωναν και πολλούς πλούσιους νέους. Αυτή τη φορά ίσως περισσότερους και από τους φτωχούς.

Μπορούσαν να διαρρεύσουν σεξουαλικά μεταδιδόμενα και άλλα νοσήματα στην Αφρική προκειμένου να την ερημώσουν και στην συνέχεια να την εκμεταλλευτούν. Δια της μαζικής οικονομικής μετανάστευσης αφού οι πολιτισμένοι χρειάζονταν σκλάβους, και της πορνείας, τα νοσήματα αυτά μεταδίδονταν και σε ανεπιθύμητες μερίδες του πληθυσμού.

Μία λύση που είχαν σκεφτεί ήταν ο μαζικός θάνατος από την φτώχεια και την πείνα. Προβλήματα που μαστιζαν αποκλειστικά τις κατώτερες και πληθυσμιακά μεγαλύτερες κοινωνικές τάξεις. Όμως ακόμη και αν κατάφεραν να εξολοθρεύσουν μεγάλες μερίδες του πληθυσμού με όλους αυτούς τους τρόπους παρέμενε ένα πρόβλημα. Ποιοι θα απέμεναν ύστερα να συντηρήσουν την βάση του Νέου Κόσμου; Οι αστοί θα έπαιρναν τον ρόλο των προηγούμενως κατώτερων; Ποιος το ήθελε; Η κοινωνία θα υπόκειτο πάλι, αντί για αναβάθμιση καθίζηση.

Παρ' όλ' αυτά το σχέδιο προχωρούσε γιατί φαινόταν μονόδρομος. Η ανθρωπότητα θεωρείτο πλέον ένας ασθενής με γάγ-

γραйна που ο ακρωτηριασμός του ήταν αναγκαστικός. Παράλληλα επιστήμονες και σκεπτόμενοι άνθρωποι μελετούσαν την φιλοσοφική στροφή που θα έπρεπε να γίνει μετά για να μη προκύψει ξανά το αδιαχώρητο.

Θα απαιτείτο έλεγχος των γεννήσεων θα δινόταν έμφαση στην ενέργεια, θα γινόταν μία καινούργια αρχή, με βάσεις και διαδικασίες που θα μπορούσαν πλέον να κρατηθούν. Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, και έμφασή στην κοινωνική πρόνοια με σκοπό μία γενικευμένη στροφή από έναν πολιτισμό βίας, σε έναν άλλον, αυτόν της ευδαιμονίας.

Όσο προχωρούσε η φιλοσοφική τεκμηρίωση και οργάνωση του επόμενου συστήματος τόσο άρχισε να διαφαίνεται ότι ο υπάρχων πληθυσμός δεν ήταν τόσο μεγάλο πρόβλημα εν τέλει. Εκθέσεις επιστημόνων από όλο τον κόσμο έδειχναν ότι τόσο η ηλιακή όσο και η αιολική ενέργεια υπερκάλυπταν τις ανάγκες ήδη από τότε. Η φιλοσοφική στροφή που ήταν προορισμένη για μετά άρχισε να κερδίζει οπαδούς. Γιατί δεν γίνονταν τώρα; Η "Αποκάλυψη" όπως την ονόμαζαν, δεν φαινόταν καθόλου απαραίτητη.

Ήταν η αρχή των διαρροών. Έτσι προέκυψαν δύο δρόμοι. Ο ένας ήταν η συγκάλυψη. Γενικευμένη παραπλάνηση του κοινού μέσα από τα ΜΜΕ. Περιοδικά και εκπομπές που θα έδειχναν έναν αστραφτερό κόσμο και θα νάρκωναν το κοινό ότι όλα είναι εντάξει εν όσω οι διαδικασίες εξολόθρευσης θα εφαρμόζονταν. Δεν θέλουμε προβληματισμούς, δεν υπάρχουν ανησυχίες, ο υπέροχος νέος κόσμος. Παράλληλα άγνωστο πόσοι επιστήμονες νεκροί, μέσα στην όλη βίαιη στρατηγική αποσιώπησης.

Για να ολοκληρωθεί το σχέδιο οι ηγεσίες θα έπρεπε να ρισκάρουν κοινωνική αγανάκτηση και γενικευμένη σύρραξη. Φυσικά χωρίς κανείς να ξέρει πόσο ακόμα θα άντεχε το κλίμα της γης την παράλογη ανθρώπινη δραστηριότητα. Έως ότου να τελειώσει όλο το πετρέλαιο και να ολοκληρωθεί η εξολόθρευση. Ο άλλος δρόμος ήταν να δοθεί μία ευκαιρία στην

άποψη των επιστημόνων που πλέον γίνονταν κάθε μέρα και περισσότεροι. Γιατί όχι τώρα;

Εκεί ήταν που η Ενεργονία διαφοροποιήθηκε από τις χρηματοκεντρικές κοινωνίες και άρχισε να εφαρμόζει, αυτό που σήμερα γνωρίζουμε σαν το ενεργονιακό μοντέλο, άμεσα.

Το πρώτο μέτρο ήταν η ολοκληρωτική απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα. Αυτή προβλεπόταν έτσι κι αλλιώς να γίνει σταδιακά, προκειμένου οι εμπορευόμενοι το πετρέλαιο να πουλήσουν και την τελευταία του σταγόνα πριν ο κόσμος να μην το χρειάζεται. Όμως λιγοστεύοντας το πετρέλαιο σε οικονομίες ακόμη εξαρτημένες από αυτό γινόταν όπως ήταν αναμενόμενο κάθε μέρα ακριβότερο. Δηλαδή απέδιδε στους εμπλεκόμενους πλέον όχι ως καύσιμο αλλά σαν χρυσός. Έτσι όλοι τους προσπαθούσαν να αποφύγουν την απεξάρτηση.

Η Ενεργονία έκανε την στροφή άμεσα και μαζικά. Έτσι κερδίσαμε, πέραν της ελευθερίας κινήσεων με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και την αποταμίευση από τα υπέρογκα έξοδα που θα πληρώναμε αλλιώς για προμήθειες καυσίμων όσο το πετρέλαιο λιγόστευε και η τιμή του εκτοξευόταν.

Το δεύτερο μέτρο ήταν η ολοκληρωτική απεξάρτηση από πολεμικές διαδικασίες. Οι εξοπλισμοί οι στρατοί και οι συντηρήσεις τους δεν χρειάζονταν. Μία εισβολή σε οποιοδήποτε από τα κράτη της ελίτ του τότε πολιτισμένου κόσμου θα επέφερε γενικευμένη σύρραξη αφού οι οικονομίες όλων των κρατών της ελίτ ήταν άρρηκτα διασυνδεδεμένες. Όλοι θα απέφυγαν μία τέτοια εισβολή ειδικά σε άοπλα πλέον κράτη της ελίτ όπου θα έπρεπε να εισβάλλουν χωρίς καν τα απαραίτητα προσχήματα. Η κίνηση της κατάργησης του μεγαλύτερου ποσοστού του στρατού και των εξοπλισμών απέδωσε επίσης τεράστια αποθέματα πόρων.

Με τους πόρους που προέκυψαν η κοινωνική πρόνοια μπόρεσε να στηρίξει το τρίτο μέτρο, την καταπολέμηση της ανεργίας. Μέχρι τότε όσοι εργάζονταν, προκειμένου να μην βρεθούν κι εκείνοι άνεργοι, δούλευαν πρόθυμα ολοένα περισσότερο, για ολοένα λιγότερα χρήματα. Με τον τρόπο αυτό η

ανεργία δημιουργούσε ακόμη μεγαλύτερη ανεργία κι ακόμη μεγαλύτερη κοινωνική αναταραχή.

Οι ώρες εργασίας μειώθηκαν δραστικά και οι αναγκαστικές υπερωρίες απαγορεύτηκαν. Με τους πόρους που προέκυψαν από τα πρώτα δύο μέτρα, καλύφθηκαν απόλυτα οι επιχειρήσεις ως προς τους επιπλέον υπαλλήλους που προσέλαβαν για να καλύψουν τις αναγκαίες εργατώρες λειτουργίας τους. Αυτό χαροποίησε τους επιχειρηματίες αφού για την ίδια δουλειά τώρα είχαν δύο ανθρώπους ξεκούραστους στην θέση του ενός εξαντλημένου και δυσαρεστημένου.

Βέβαια προηγουμένως η ανεργία δημιουργούσε έναν κερδοφόρο για τους επιχειρηματίες κύκλο εκβιασμών. Όμως τα υπερκέρδη δεν ήταν πλέον απαραίτητα αφού στην συνέχεια ο επιχειρηματίας θα έπρεπε να βρει τι να τα κάνει δηλαδή θα έπρεπε να εργαστεί ξανά και ακόμη περισσότερο γι' αυτά.

Ο Νόμος της Αναγκαστικής Κατανάλωσης, το τέταρτο μέτρο, έβαλε τέλος στο ριζικό πρόβλημα όλων των χρηματοκεντρικών συστημάτων, την μάταιη συσσώρευση του χρήματος. Όσο περισσότερα κέρδιζε κάποιος τόσο μικρότερο ήταν το ποσοστό των κερδών του που είχε δικαίωμα να αποταμιεύει. Πέραν ενός ορίου μάλιστα το ποσοστό αυτό γινόταν μηδενικό.

Οι φόροι εισοδημάτων στην Ενεργονία δεν υφίστανται. Ο Νόμος της Αναγκαστικής Κατανάλωσης έχει τεράστια διαφορά με τα ισχύοντα έως τότε φορολογικά συστήματα. Όλοι μπορούσαν να επενδύσουν, να καταναλώσουν ή να σπαταλήσουν ακόμη κι όλα τους τα χρήματά όπως ήθελαν. Εξ αρχής το κράτος διέκοψε την παρέμβαση, με την πάλαι ποτέ φορολόγηση, στα κέρδη των πολιτών. Εκτός από μια συνθήκη. Κανείς δεν μπορούσε πλέον να συσσωρεύσει το χρήμα πέραν ορισμένων ορίων που μεγάλωναν προς τους ασθενέστερους οικονομικά όπου όμως η συσσώρευση του χρήματος ήταν εκ των πραγμάτων μικρή. Με το μέτρο αυτό λοιπόν εξασφαλίστηκε ότι το χρήμα θα γινόταν και πάλι, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, διαρκώς, ενέργεια.

Παρά που τα τρία αυτά μέτρα έφεραν μεγάλα αποθέματα κοινωνικής ευημερίας και πόρων, το τελευταίο μέτρο, ήταν αυτό που δημιούργησε την δραματική διαφορά που παρουσιάζει σήμερα η Ενεργονία από όλα τα παλαιότερα συστήματα.

Μέχρι πριν, όποιος δεν μπορούσε να βρει εργασία ικανή να του καλύψει τις ανάγκες του είχε δυο επιλογές. Η μία ήταν να χαλάσει κι άλλο την αγορά, προσφέροντας εργασία προϊόντα ή υπηρεσίες, ακόμη φθηνότερα. Αυτό οδηγούσε τους ανταγωνιστές του να κάνουν το ίδιο, και όλους μαζί λίγο πιο κοντά στην φτώχεια και την ανεργία. Η δεύτερη επιλογή ήταν να κατασκευάσει ο ίδιος ένα καινούργιο, προϊόν ή υπηρεσία, ώστε να αντλήσει έτοιμα χρήματα από την αγορά.

Όλα αυτά τα προϊόντα και οι υπηρεσίες, άχρηστα ή υποτιμημένα από τον ανταγωνισμό, που θα μπορούσαν κάλλιστα να μην υπάρχουν χωρίς να στερήσουν τίποτα από κανένα, καταλάωναν ωστόσο ενέργεια. Για να παραχθούν, να διαφημιστούν, να πουληθούν, να αγοραστούν και στο τέλος πάλι για να ανακυκλωθούν ή να απορριφθούν.

Ενεργειακά όμως μία κοινωνία που ξαναπαράγει ή ανακυκλώνει όλα της τα αυτοκίνητα, κάθε πέντε χρόνια, είναι κατά πολύ φτωχότερη από μία άλλη που το κάνει κάθε δέκα ή δεκαπέντε χρόνια. Πόσο μάλλον μία κοινωνία που παράγει, υποστηρίζει, καταναλώνει, ανακυκλώνει και απορρίπτει εκατό άχρηστα είδη απέναντι σε μία που κάνει το ίδιο με το ένα πέμπτο από αυτά.

Ο Νόμος της Απόδειξης Χρησιμότητας ήρθε για να αντιμετωπίσει πολλαπλά αυτό το πρόβλημα των χρηματοκεντρικών συστημάτων που δημιουργούσε τεράστιες ενεργειακές απώλειες. Δεν επιτρέπονταν πλέον να λειτουργούν δέκα επιχειρήσεις του ίδιου είδους σε ένα τετραγωνικό χιλιόμετρο. Οι καινούργιες επιχειρήσεις θα έπρεπε να ανοίξουν κάπου αλλού όπου θα ήταν αποδεδειγμένα χρήσιμες και τουτέστιν βιώσιμες. Επίσης, κάθε ένας που ήθελε να παράγει ένα νέο προϊόν

έπρεπε να πάρει έγκριση σχετικά με την μακροπρόθεσμη χρησιμότητά του.

Παρέχοντας εναλλακτική με ένα επίδομα ανεργίας που εξασφάλιζε ένα ικανοποιητικότερο επίπεδο διαβίωσης, η Ενεργονία άρχισε να μειώνει ολοένα τα πλεονάζοντα άχρηστα προϊόντα στην αγορά της. Τα οποία πριν προέκυπταν από μία ελεύθερη αγορά που στην ουσία δεν ήταν καθόλου ελεύθερη, αφού ήταν απόλυτα δέσμια του συστήματος πάνω στο οποίο λειτουργούσε. Παράλληλα έγινε η σταδιακή αλλά σταθερή στροφή όλης της αγοράς προς το ενεργοκεντρικό μοντέλο. Δηλαδή τα προϊόντα να χρησιμεύουν όσο το δυνατόν περισσότερο, αντίθετα με ότι ίσχυε έως τότε που χρησίμευαν, ή άντεχαν, όσο το δυνατόν λιγότερο.

Αυτό επετεύχθη με διάφορους τρόπους αποφεύγοντας την κεντρική κρατική παρέμβαση. Δόθηκαν ισχυρά κίνητρα και επιδοτήσεις στις επιχειρήσεις που παρήγαγαν ποιοτικά προϊόντα, έναντι άλλων, του ίδιου κλάδου που παρήγαγαν φθηνά. Δόθηκαν μεγάλες κεντρικές παραγγελίες σ' αυτές τις επιχειρήσεις κάνοντας τα προϊόντα τους ακόμη πιο ανταγωνιστικά και προσιτά στο κοινό. Τέλος εξασφαλίστηκαν αυτές οι επιχειρήσεις όντας οι κύριοι προμηθευτές ενός καινούργιου θεσμού. Των καταστημάτων πώλησης ποιοτικών αγαθών κοινής χρήσης.

Τα καταστήματα αυτά, ήταν κανονικές επιχειρήσεις που αγόραζαν και πουλούσαν προϊόντα με δύο διαφορές. Τα προϊόντα παραγγέλνονταν σύμφωνα με τον Νόμο της Απόδειξης Χρησιμότητας δηλαδή με γνώμονα την ποιότητα και δεύτερο λειτουργούσαν μη κερδοσκοπικά. Δηλαδή απλά σαν καταστήματα μεταπώλησης του ίδιου του κατασκευαστή που το ποσοστό κέρδους τους να είναι τόσο ώστε απλά να καλύπτει τα έξοδα λειτουργίας τους.

Ένα σημαντικό μέτρο που συντέλεσε στην επιτυχία της Ενεργονίας ήταν επίσης η απελευθέρωση της πληροφορικής. Μία κοινωνία που βασίζεται στους αυτοματισμούς στην τηλεματική στα ρομπότ και στους υπολογιστές δεν μπορούσε να

εξαρτάται από λειτουργικά συστήματα μέσα σε όλα αυτά που ανήκαν σε κερδοσκοπικούς οργανισμούς. Γιατί αυτό μπορούσε να δημιουργήσει πολυεπίπεδους κοινωνικούς εκβιασμούς από πολύ μικρούς έως απόλυτα καταστροφικούς. Έτσι προωθήθηκε η στροφή όλων των υπολογιστών της Ενεργονίας σε λειτουργικά συστήματα ανοικτού κώδικα που διανεμόνταν δωρεάν και εξελίσσονταν διαρκώς.

Μ' αυτό τον τρόπο η αγορά εξυγιάνθηκε εντελώς. Οι επιχειρήσεις που ήταν φθηνές και ενεργοβόρες συγχωνεύτηκαν σ' αυτές που παρείχαν ποιότητα. Ο τζίρος των τελευταίων ανέβηκε κι άλλο και η τιμή των προϊόντων τους μειώθηκε. Αυτές που ήταν επιζήμιες και μετέφραζαν την κοινωνική φθορά σε χρήμα σταδιακά ατόνησαν, και εξαλείφθηκαν. Όλα αυτά έδειξαν τελικά στην πράξη, ότι και σε κοινή εφαρμογή, σε ένα τελικό προϊόν, η ποιότητα κοστίζει πάντα λιγότερο.

Μέσα από αυτά τα μέτρα η Ενεργονία μπήκε σε έναν αδιάκοπο κύκλο ανάπτυξης όταν πριν, όπως όλες οι κοινωνίες, νοσούσε ενεργειακά, κοινωνικά και πολιτισμικά. Σήμερα, ύστερα από όλα τα άλλα προβλήματα που επιλύθηκαν η Ενεργονία αντικαθιστά πλέον ακόμα και τις θέσεις εργασίας από μωμ με χαμηλή νοσηρότητα με ρομπότ υπολογιστές και τηλεματική. Εξασφαλίζοντας και σ' αυτούς ακόμη τους πολίτες της μία αξιοπρεπή και απροβλημάτιστη διαβίωση από την κοινωνική πρόνοια και λίγη ακόμη αρμονία στο κοινωνικό της σύνολο. Πέρα όμως από το κοινωνικό θαύμα η Ενεργονία κατάφερε να επαναπροσδιορίσει αυτήν την εικόνα της επιτυχίας.

Η επιτυχία, στα χρηματοκεντρικά μοντέλα αντιπροσωπευόταν αποκλειστικά από το χρήμα. Ο επιτυχημένος άνθρωπος δεν ήταν απαραίτητο να είναι ευτυχής, αρκούσε να είναι πλούσιος. Όμως ήταν κοινός τόπος ότι οι προνομιούχοι τότε καταδυναστεύονταν κυριολεκτικά από ψυχικά νοσήματα, κυρίως κατάθλιψη και μανία καταδίωξης, που τους έκαναν δυστοχείς.

Σε πάμπολλες περιπτώσεις επρόκειτο για ανθρώπους που ενώ είχαν αρκετά χρήματα για να ζήσουν πλουσιοπάροχα δέ-

κα και είκοσι ζωές, εργάζονταν ακόμη. Αγωνιζόμενοι και ανησυχώντας αν θα βγάλουν κι άλλα χρήματα. από τα οποία στην συντριπτική πλειοψηφία δεν ξόδευαν παρά ελάχιστο μέρος τους πριν πεθάνουν.

Αυτό σήμερα θα αποτελούσε αδιαφρονικήτη απόδειξη σοβαρής ψυχικής διαταραχής. Όμως στις τότε διαταραγμένες κοινωνίες αυτό το προφίλ αποτελούσε το πρόσωπο της επιτυχίας.

Στη Ενεργονία η εργασία ορίζει το επίπεδο επιτυχίας. Οι άνθρωποι εργάζονται όσο αναγκάζονται, για να μην πλύνουν και να καλύπτουν τις ανάγκες τους. Απλοί άνθρωποι που εργάζονται τέσσερις ώρες ημερησίως και έχουν ένα απόλυτα ικανοποιητικό επίπεδο ζωής αναγνωρίζουν σαν επιτυχημένο μόνο κάποιον που εργάζεται λιγότερο και απολαμβάνει περισσότερα. Κάποιος που εργάζεται περισσότερο για να κερδίσει λιγότερα είναι ακατανόητο.

Αυτή η αντίληψη είναι κοινή σήμερα γιατί η έννοια του κέρδους είναι επίσης διαφορετική στην Ενεργονία. Ο Νόμος της Αναγκαστικής Κατανάλωσης προκειμένου των κερδών εξαναγκάζει πλέον τον πλούσιο να εργάζεται κι άλλο. Πρέπει να επενδύει ή να ξοδεύει τα κέρδη του, αν θέλει να μην τα χαρίζει στα κοινωφελή έργα. Αυτές οι επενδύσεις του προσφέρουν κι άλλα κέρδη οπότε αναγκάζεται να εργαστεί κι άλλο ακόμη για να τα ξοδέψει ή να τα επενδύσει. Κι ύστερα κι άλλο.

Είναι λογικό επόμενο που οι αστρονομικά πλούσιοι του χρηματοκεντρικού συστήματος, που εργάζονταν διαρκώς, καταπιέζοντας και απομυζώντας τα πάντα, μαζί και τους εαυτούς τους, για λίγα ακόμη κέρδη, σιγά σιγά εξαφανίστηκαν. Οι περισσότεροι από αυτούς, απλά μείωσαν τα κέρδη τους, μαζί με την εργασία τους και σήμερα δηλώνουν, κι αυτοί επίσης, πέρα από την ευρεία κοινωνική βάση, πολύ πιο ευτυχείς.

Τα σημαντικά βήματα που κάναμε δεν ήταν πολλά όμως πιστέψαμε σ' αυτά και όπως αποδείχτηκε άλλαξαν τον κόσμο

μας εκ βάθρων. Ίσως μάλιστα είναι σωστότερο να πούμε ότι χάρη στο Ενεργονιακό σύστημα, κι ας μην έχει ακόμη υιοθετηθεί σε κάθε άκρη της γης, υπάρχει ακόμη ο κόσμος. Ότι αλλιώς ίσως όλα να είχαν χαθεί.

Αρκετά κράτη λειτουργούν πλέον ενεργοκεντρικά διαθέτοντας ολοένα μεγαλύτερο πλεόνασμα ενέργειας. Αυτό τα κάνει πιο αυτάρκη και κατά συνέπεια λιγότερο επιθετικά απέναντι σε άλλα. Οι κοινωνικές μηχανές τους δουλεύουν πλέον αρμονικά, με ελάχιστες καταναλώσεις, χωρίς τεράστιες φθορές, από αναταραχές, μίσση και μάταια πάθη όπως το κυνήγι του χρήματος ή τον εξαναγκασμό σε αχαλίνωτη κατανάλωση από μία ακόμη πιο αναγκαστική διαφήμιση.

Με την όλη μεταστροφή του τρόπου παραγωγής ενέργειας όσο και των συνηθειών διαβίωσης, στα κράτη αυτά η παραγωγή αερίων του θερμοκηπίου μειώθηκε τόσο πολύ που αντιστάθμισε και στην συνέχεια υπερκάλυψε της ζημιές από κράτη που ακόμη λειτουργούσαν υπό τα παλαιότερα συστήματα. Τώρα πλέον που και οι ΗΠΑ προχωρούν στο Ενεργονιακό μοντέλο, μπορούμε με βεβαιότητα να πούμε ότι η ανθρωπότητα ξέφυγε για πάντα από τρεις σοβαρότατους κινδύνους που την απειλούσαν. Την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη, την παγκόσμια σύρραξη και την ολοκληρωτική απώλεια των αξιών και της ευτυχίας. Παράγοντες που στην καλύτερη περίπτωση θα την γύριζαν, όπως είχε πει ο Αϊνστάιν, στην προϊστορική εποχή να πολεμάει με πέτρες και ξύλα, αν δεν την εξαφάνιζαν ολοκληρωτικά.

Με αφορμή τον πανηγυρικό εορτασμό των είκοσι χρόνων, η Ενεργονία κυκλοφορεί σήμερα μια ειδική έκδοση του "βιβλίου του τρελού συγγραφέα" εμπλουτισμένη με τούτη την εισαγωγή. Το βιβλίο που ήταν η αρχή για όλα. Μέσα από τα κείμενα του φάνηκε η αναμενόμενη έκρηξη μιας ασθένειας που μπορούσε να έχει τινάξει ολόκληρο τον πολιτισμό στον αέρα. Μίας ασθένειας της σκέψης.

Σήμερα μας φαίνεται φυσικό ότι άνθρωποι, που βλέπουν τους εαυτούς τους σαν την γέφυρα μεταξύ του χθες και του αύριο, φτιάχνουν έναν κόσμο με τελείως διαφορετικές προοπτικές, από ανθρώπους που δεν βλέπουν ούτε χθες ούτε αύριο, επειδή πιστεύουν ότι όλα, πέρα από αυτούς, είναι μάταια. Μας φαίνεται φυσικό ότι οι δεύτεροι θα μπορούσαν κάλλιστα να φτιάξουν έναν κόσμο που θα διαρκούσε ακριβώς όσο αυτοί και οι μικρή τους ζωή. Όμως ίσως αυτό είναι το σημαντικότερο βήμα που κάναμε. Επαναπροσδιορίσαμε πριν από όλα το φυσιολογικό.

Είναι χαρακτηριστικό ότι την εποχή που γράφτηκε το βιβλίο, στην Ελλάδα, ο άνθρωπος που πίστευε πως όλα είναι μάταια είχε χάσει τον σαφή, μονολεκτικό του ορισμό. Ακόμη και η αρχαία λέξη που τον χαρακτήριζε, ο συνδυασμός των λέξεων γνώμη και μάταιο, χρησιμοποιούνταν για να εκφράζει άλλες ωραιοποιημένες έννοιες. Μεταξύ άλλων ματαιόδοξο θα άκουγες να εννοούν τον άπληστο για θαυμασμό προς το άτομο του, για την ομορφιά του ή για διακρίσεις από τους άλλους. Πολλές από αυτές τις έννοιες όμως μπορούσαν να χαρακτηρίζουν και ένα φιλότιμο και φιλόδοξο άνθρωπο.

Η μικρή αυτή μετατροπή φαινομενικά ανεπαίσθητη, ήταν η μετάλλαξη που επέτρεψε στη νοσηρότητα, να περάσει παντού. Εκεί που πριν η ματαιότητα ήταν η αιτία για όλα τα προβλήματα της ανθρωπότητας, έτεινε να γίνει μία συμπεριφορά που ολοένα περισσότεροι προσπαθούσαν να μιμηθούν. Φτιάχνοντας, σε ολοένα μεγαλύτερη πλειοψηφία, έναν κόσμο χωρίς χθες και χωρίς αύριο. Η πανδημία της ματαιότητας ήταν πολύ κοντά. Το σημείο όπου πλέον κανείς δεν θα λογάριζε τίποτα και κανέναν.

Τα φαινόμενα θεωρούντο τότε ανεξήγητα κι αυτό ήταν ίσως το πιο χαρακτηριστικό σημείο της εξάπλωσης της νοσηρότητας. Όπως όλες οι έννοιες διαστρεβλώνονταν για να μπορέσουν να στηρίξουν το καινούργιο φιλικό πρόσωπο της αρρώστιας, ήταν φυσικό να διαστρεβλωθούν και οι ίδιοι οι τρόποι με τους οποίους κρίναμε το σωστό και το λάθος. Με

αποτέλεσμα η διάγνωση του προβλήματος να είναι αδύνατη. Το καλό έμοιαζε ολοένα και πιο ανόητο και άχρηστο, την ίδια στιγμή που το κακό έμοιαζε ολοένα και έξυπνο και αποδοτικό.

Το βιβλίο αυτό έδειξε την ασθένεια. Με φιλοσοφικά κείμενα έδειξε τους μηχανισμούς διαστρέβλωσης των εννοιών, βήμα προς βήμα, τις σκοπιμότητες και τις πιθανές επιπτώσεις τους. Ύστερα, μέσα από διηγήματα, αλληγορικά κείμενα και ιστορίες φαντασίας έδειξε την προσωπική αντίδραση στην ασθένεια. Πώς ήταν δυνατόν, όσο νοσούσε κάποιος, να εκλάβει το πλέον παράλογο συμπέρασμα, συναίσθημα ή κατάσταση, σαν απόλυτα φυσιολογικό. Όταν και αυτή η έννοια πλέον, της φυσιολογικότητας, θα διαστρεβλωνόταν μαζικά, τότε θα ήταν η στιγμή που κάθε τι φυσιολογικό θα κατέρρεε.

Ήταν σαν να ανακαλύψαμε ένα μικροσκόπιο και μέσα από αυτό, εκεί που πριν βλέπαμε μόνο μία άγνωστη προέλευσης κακοφορμισμένη πληγή, να είδαμε ξάφνου έναν απέραντο μικρόκοσμο. Με τις λεπτομερείς αλληλεπιδράσεις του, που δημιουργούσαν, εκτός από την πληγή, μέσα της, τις ιδανικές συνθήκες για το επικείμενο πέρασμα της μόλυνσης, στο αίμα. Δηλαδή το νοσηρό και εντελώς αδιάφορο για τα κοινά τρόπο σκέψης που θα περνούσε πλέον σε ολόκληρο το κοινωνικό σώμα.

Με την καινούργια οπτική οι επιστήμονες και ο κόσμος της σκέψης, αναθεώρησαν τα πιθανά σενάρια εξέλιξης που μελετούσαν. Έως τότε η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων θύμιζε την μεσαιωνική ιατρική όπου, αδιακρίτως αιτίας, αν ένα μέρος του σώματος νοσούσε πολύ, του επιτίθεντο. Το καυτηρίαζαν ή το αφαιρούσαν αδιαφορώντας για το πιθανό αποτέλεσμα των μεθόδων αυτών αφού θεωρούσαν τον ασθενή ούτως ή άλλως καταδικασμένο.

Τότε ήταν, που το σχέδιο της Νέας Αρχής άρχισε να χάνει έδαφος, με επιχειρήματα πλέον και όχι μόνο για ηθικούς λόγους. Πυροδοτήθηκε η φιλοσοφική στροφή που, όπως αποδείχτηκε τελικά, ήταν το μόνο που χρειαζόταν, αφού η τεχνολογία βρισκόταν ήδη σε ικανοποιητικό επίπεδο προόδου. Δη-

μιουργώντας τις τάσεις και τα ρεύματα πάνω στα οποία κτίστηκαν στην συνέχεια όλες οι έξυπνες λύσεις που οδήγησαν τελικά στην Ενεργονία.

Οι απόψεις του βιβλίου ραφιναρίστηκαν στην διάρκεια των ετών από πολλούς ανθρώπους της σκέψης και ηγετικά στελέχη της Ενεργονίας. Τόσο πριν την ίδρυση της όσο και μετά, εμπλουτίστηκαν με πολλές λεπτομέρειες που αφορούσαν την εφαρμογή τους στην πράξη. Οριοθετήθηκαν αυστηρά τα τέσσερα βασικά μέτρα, νομικά και με ακρίβεια. Όμως οι κατευθυντήριες γραμμές και η πίστη ότι μπορούμε να επιτύχουμε ένα πραγματικά έξυπνο μέλλον, παραμένει η αρχή που τα άλλαξε όλα.

Όταν πρωτοεμφανίστηκε, σε έναν κόσμο με σχεδόν ολοκληρωτικά αντεστραμμένο πίνακα αξιών, το βιβλίο φαινόταν τόσο ξένο που, στους κύκλους εκδοτών και αναγνωστών πήρε το ψευδώνυμο που όλοι ξέρουμε. Σήμερα βέβαια κανείς με ενεργονιακές αντιλήψεις δεν θεωρείται τρελός ίσα ίσα αυτές οι απόψεις είναι ο κανόνας.

Επαναπροσδιορίσαμε το καλό και το κακό. Το χρήσιμο και το άχρηστο. Κάναμε την ενέργεια στόχο και το χρήμα μέσο. Σαν δείκτη κοινωνικής ευημερίας έχουμε την ευτυχία της πλειοψηφίας των πολιτών μας και όχι τον όγκο του πλούτου, και μόνο αυτού, μίας ελαχιστότατης μειοψηφίας. Σαν μονάδα μέτρησης της επιτυχίας και αποδοτικότητας του συστήματος μας, το πόσο λίγο εργαζόμαστε όλοι, μετρώντας τις συνολικές εργατώρες. Το σημαντικότερο όμως ίσως είναι ότι όλα αυτά τα κάναμε αντικαθιστώντας έναν κόσμο που τότε, στην πλειοψηφία του, μιλούσε για την Αποκάλυψη και περίμενε κάποια ολοκληρωτική καταστροφή, που πίστευε αναπόφευκτη.

Με ικανοποίηση λοιπόν, και περηφάνια αναφερόμαστε στο ιδρυτικό βιβλίο της Ενεργονίας με το αρχικό του ψευδώνυμο. Για να θυμόμαστε πάντα πόσο τρελοί θα ήμασταν κι εμείς αν ζούσαμε ακόμη έτσι, μέσα στο άγχος, την απαξίωση και τη δυστυχία, αν βέβαια υπήρχε ακόμη οποιοσδήποτε πολιτισμός. Για να μας θυμίζει πόσο μεγάλο ήταν το άλμα που κάναμε

από την τότε σκέψη στη σημερινή. Χάρη σε όλους τους τρελούς που οραματίστηκαν αυτό το άλμα αρχικά και όλους εμάς που το υποστηρίζουμε τώρα.

Πολίτες της Ενεργονίας. Το μόνο που μας απειλούσε ήταν η ίδια μας η σκέψη. Η σκέψη μας προχώρησε. Η εποχή της αβεβαιότητας πέρασε. Η ευδαιμονία μας ανήκει και το μέλλον επίσης.

Το βιβλίο του τρελού συγγραφέα

*Γραμμένο στην Ελλάδα και την Αφρική
από το 1997 έως το 2007 μ.Χ.*

«Ποτέ μην αμφιβάλλεις ότι μία μικρή ομάδα σκεπτόμενων
ανθρώπων μπορεί να αλλάξει τον κόσμο.
Στην πραγματικότητα αυτός είναι ο τρόπος που ο κόσμος
άλλαζε πάντα»

Margaret Mead

Θεωρία ...

Εισαγωγή

Κάποιος μέσα από ένα μεγάλο αστραφτερό αυτοκίνητο σταματάει και ρωτάει έναν τυχαίο στο δρόμο:

«Θέλεις ένα εκατομμύριο δολάρια;»

Κι ο άλλος απαντάει:

«Ποιόν πρέπει να σκοτώσω;»

Είναι ένα αστείο που το βλέπουμε συχνά σε αμερικάνικες, κυρίως, ταινίες, ας πούμε όμως ότι η σκηνή συμβαίνει στ' αλήθεια. Ποιος από τους δύο παραπάνω θα φταίει περισσότερο όταν τελικά κάτι δολοφονηθεί; Άνθρωπος, αξία ή περιβάλλον. Και οι δύο αποτελούν απαραίτητες συνιστώσες του ίδιου αποτελέσματος.

Πόσο πιθανόν είναι μία τέτοια συζήτηση να συμβαίνει στ' αλήθεια; Πολλές φορές την μέρα σε πολλά μήκη και πλάτη του κόσμου; Σήμερα ένα κάθαρμα έχει σοβαρές πιθανότητες να πλουτίσει, οπότε να διαθέτει τα χρήματα για την πρόταση. Η οποία θα ήταν φυσικά για να σκοτώσει να διαφθείρει ή να εξευτελίσει κάτι. Γί' αυτό είναι ένα κάθαρμα και όχι ένας δημιουργικός και χρήσιμος άνθρωπος.

Από τους τυχαίους στο δρόμο τώρα, κάθε μέρα περισσότεροι θα ενδιαφέρονταν για την πρότασή του. Κάθε μέρα είναι πιο πιθανόν να βρεθεί κάποιος άνεργος, από οποιαδήποτε ειδικότητα, ή να βγάζει λιγότερα χρήματα από ότι κι αν κάνει. Όλοι αυτοί θα εξυπηρετούσαν πρόθυμα μία μεγάλη γκάμα εγκληματικών εξυπηρετήσεων. Για ολοένα μικρότερα ποσά, αφού κάθε μέρα θα είχαν μεγαλύτερη ανάγκη. Όμως

δεν χρειάζεται να πανικοβαλλόμαστε. Είναι μία υποθετική κατάσταση.

Στην πραγματικότητα, αν δεν υπάρχει πρόβλημα δεν χρειάζονται λύσεις. Δεν υπάρχει δίλημμα ποιόν ή τι πρέπει να σκοτώσεις για να φτιάξεις τη ζωή σου. Δεν χρειάζεται αυτό το βιβλίο και όλα τα βιβλία σαν κι αυτό. Μάλιστα η ανυπαρξία τους μπορεί να είναι ακριβώς η απόδειξη της ανυπαρξίας οποιουδήποτε προβλήματος σήμερα. Αν δεν είναι η απόδειξη πόσο απροετοίμαστοι είμαστε για οποιαδήποτε πρόβλημα.

Η καταστροφολογία πάντα πουλούσε. Η αγωνία του ανθρώπου μπροστά στο άγνωστο, στο γεγονός ότι είμαστε θνητοί, απέναντι σε ένα απέραντο σκοτεινό σύμπαν. Κάποτε που περιμέναμε το Μεσσία πουλούσαν οι προφητείες, σήμερα που περιμένουμε την αποκάλυψη πουλάνε όλα τα σχετικά θέματα καταστροφής.

Αν επίκεινται κάποιες πολιτισμικές θύελλες, που θα συμβούν με μαθηματική βεβαιότητα, εξαιτίας των ζυμώσεων διαφόρων καταστάσεων, κάποια βιβλία που θα μας προετοίμαζαν γι' αυτές θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμα. Όλα αυτά τα βιβλία όμως μπορεί να είναι αποκύημα αρρωστημένης φαντασίας. Όσοι τα έγραψαν να είναι παράφρονες, να προσπαθούν να δημιουργήσουν εντυπώσεις ή να εκμεταλλευτούν την αγωνία του κόσμου για να πουλήσουν. Όταν δεκάδες αμερικάνικες ταινίες πραγματεύονται τεράστιες καταστροφές δεν είναι καταστροφολογία. Τους σώζουν όλους την ύστατη στιγμή ο Σβαρτσενέγκερ ή ο Ράμπο, απόδειξη ότι όλα είναι υπό έλεγχο, ότι δεν υπάρχει κανένα πραγματικό πρόβλημα.

Ένα βιβλίο είναι ένα αντικείμενο πώλησης. Πέρα από την δύναμη της διαφήμισης που μπορεί να κάνει ακόμη και ένα βιβλίο σαν τον Χάρυ Πότερ παγκόσμιο best seller, υπό υγιείς συνθήκες οι πωλήσεις ενός βιβλίου αντιπροσωπεύουν τη χρησιμότητά του. Υποδηλώνουν σε πόσους το βιβλίο αυτό χρησι-

μευση και χρησιμεύει. Σαν ιδέα, πληροφορία, γνώση ή λήθη. Σε όλα αυτά μπορεί να χρησιμεύσει ένα βιβλίο.

Η χρησιμότητα όμως είναι μία υπόθεση σχετική. Αν πρόκειται να πέσει ένας κομήτης μεγάλος σαν τον Άρη πάνω στη γη, πολλοί θα έβρισκαν ίσως πιο χρήσιμο οτιδήποτε τους εμπόδιζε να το μάθουν παρά ότι θα τους προειδοποιούσε και θα τους προετοίμαζε.

Σε μία τέτοια περίπτωση πιο δημοφιλές θα ήταν ότι μπορούσε να θρέψει ακόμη και την ψευδαισθηση ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα, κι ας ήταν στην ουσία μία μεγάλη απάτη. Γιατί μπροστά σε ένα άλυτο πρόβλημα βοηθάει να ξεχάσεις και να ξεχαστείς, κι αυτή είναι μία χρησιμότητα που χρειαζόμαστε πολλές φορές και όχι μόνο μπροστά σε τεράστια προβλήματα.

Το βιβλίο που κρατάτε δεν ανήκει στην κατηγορία βιβλίων λήθης. Θα σας χρησιμεύσει για τις ιδέες, τις πληροφορίες και τη γνώση. Θα πληροφορηθείτε για διαδικασίες και συστήματα που επηρεάζουν την σκέψη σας, και κατά συνέπεια την καθημερινότητα σας, πολλές φορές χωρίς να το αντιλαμβάνεστε, και όλες ίσως τις φορές χωρίς να το θέλετε. Θα σας δώσει ιδέες για λύσεις και έλεγχο πάνω στο πώς αισθάνεστε, θα ξέρετε γιατί. Θα σας χρησιμεύσει τέλος στη γνώση που θα αποκομίσετε στο πώς να κατακτήσετε περισσότερη ευτυχία για σας. Δεν είναι ένα βιβλίο που θα σας βοηθήσει να ξεχάσετε τα προβλήματά σας. Μπορεί όμως να σας βοηθήσει να τα λύσετε.

Τα προβλήματα που αναφέρονται σ' αυτό το βιβλίο έχουν όλα λύσεις τόσο σε προσωπικό όσο και συλλογικό επίπεδο. Δεν είναι η περίπτωση του κομήτη ή της αποκάλυψης όπου δεν μπορείτε να κάνετε τίποτα. Όμως κάθε λύση προϋποθέτει αλλαγές. Αν επιθυμείτε τις λύσεις, θα πρέπει να κάνετε αυτές τις αλλαγές. Αρχίζοντας από το να αλλάξετε την παγιωμένη τοποθέτηση απέναντι στη λέξη: Πρόβλημα.

Το πρόβλημα είναι αυτό που κυρίως προκαλεί οποιεσδήποτε αλλαγές και όχι η προσδοκίες μας ή οι ωραιές ιδέες. Ο κόσμος είναι πολύ μεγάλος, περιπλοκος και πολυποίκιλος για

να διαμορφώνεται απλά από ωραίες ιδέες. Όλες οι αλλαγές ξεκίνησαν αρχικά από κάποιες ωραίες ιδέες, που ευτυχώς υπήρχαν πάντα, όμως αυτό που τελικά συμβαίνει, διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από αναγκαστικές καταστάσεις.

Τα προβλήματα είναι αυτές οι αναγκαστικές καταστάσεις. Αν δεν υπήρχαν, τίποτα δεν θα συνέβαινε ποτέ. Καμία εξέλιξη, καμία πρόοδος. Γιατί δεν θα υπήρχε λόγος να γίνει οτιδήποτε. Δεν είναι λοιπόν τόσο φοβερό ότι τα προβλήματα υπάρχουν. Ένα από αυτά είναι και η δυστυχία, που κακώς πιστεύουμε ότι είναι μία κατάσταση στην οποία περιπέφτουν τάχα μόνο οι φτωχοί και οι άστεγοι. Ότι είναι θέμα χρημάτων.

Η δυστυχία είναι το πιο απόλυτα προσωπικό πρόβλημα. Το νοιώθει μόνο αυτός που το έχει και κανείς δεν το ανακοινώνει ούτε καμαρώνει γι' αυτό. Τι γίνεται όταν ο κόσμος στον οποίο ζούμε, σε κάθε κοινωνικό επίπεδο, από την βρεφική ήδη ηλικία, μας μαθαίνει μόνο αυτό; Πώς να ζούμε δυστυχισμένοι.

Αν ζούμε σε έναν υπέροχο κόσμο, και ο σημερινός κόσμος δίνει σε πολλά σημεία αυτή την εντύπωση, δεν υπάρχει λόγος να τον αλλάξουμε. Είναι σημαντικό λοιπόν κατά πόσο αυτό πραγματικά ισχύει ή είναι μόνο μία εντύπωση. Αν δεν αλλάξουμε τίποτα σε έναν κόσμο γεμάτο προβλήματα, τα προβλήματα όπως είναι φυσικό, θα μεγαλώσουν.

Γιατί ένα πρόβλημα γι' αυτό ακριβώς είναι πρόβλημα. Επειδή υπάρχει, δημιουργεί αναστάτωση και δεν πρόκειται να φύγει. Όχι πριν λυθεί ή πραγματοποιήσει αυτό για τον οποίο χαρακτηρίζεται σαν πρόβλημα. Ακόμα και αν εξαφανίζαμε οτιδήποτε το δείχνει ένα πρόβλημα μέχρι να λυθεί θα παραμένει. Γι' αυτό και αν σκοτώναμε όλους τους ακτιβιστές στον κόσμο, το πρόβλημα δεν θα λυνόταν, ο κόσμος δεν θα γινόταν καλύτερος, απλά θα εξαφανίζαμε όσους το έδειχναν. Κι εκείνο, το πρόβλημα, ανενόχλητο, θα μεγάλωνε.

Όλοι θέλουμε να παρουσιάσουμε μία επιτυχημένη εικόνα, όχι μόνο οι σταρ ή οι πολιτικοί. Θέλουμε να δείχνουμε ότι είμαστε ευτυχείς, ότι τα έχουμε καταφέρει καλά, ότι δεν έχουμε το παραμικρό πρόβλημα. Για να μην μας θεωρήσουν υποδεέ-

στερους. Όμως δεν είναι πάντα υποκρισία, το κάνουμε γιατί θέλουμε να νοιώθουμε ότι έχουμε απόλυτο έλεγχο στη ζωή μας. Αυτό πολλές φορές μας στερεί οποιονδήποτε έλεγχο πάνω στην ευτυχία μας.

Προκειμένου να πείσουμε εαυτούς ή αλλήλους ότι δεν έχουμε προβλήματα, τα καταχωνιάζουμε δεν ασχολούμαστε μαζί τους, και φυσικά δεν τα λύνουμε. Καταβάλλοντας για το καταχώνιασμα πολλές φορές μεγαλύτερες ψυχικές και νοητικές δυνάμεις και κάνοντας πολύ περισσότερες ρυθμίσεις και αλλαγές στη ζωή μας, από όσες θα χρειάζονταν απλά για να τα λύσουμε.

Ένα από αυτά που καταχωνιάζουμε ίσως περισσότερο από κάθε άλλο είναι η άποψη ότι η δυστυχία των άλλων δεν θα φέρει ποτέ δυστυχία σε μας. Αυτό θα σήμαινε αυτόματα ότι η ευτυχία τους δεν πρόκειται να μας φέρει επίσης καμία ευτυχία. Οπότε η κοινή ευτυχία η δυστυχία δεν μας αφορά ούτε θα έπρεπε να μας ενδιαφέρει.

Πέρα όμως από την αυτονόητη πρακτική συνέπεια που έχει στο μέλλον η μόνιμη αδιαφορία όλων για όλους, ο ψυχολογικός παράγων είναι ο βασικός παράγων στην ευτυχία. Έτσι η σκέψη ότι φτιάχνεις κάτι, ότι βοηθάς κάποιον σε γεμίζει πάντα χαρά και η σκέψη ότι χαλάς ότι απομυζάς σε γεμίζει πάντα πίκρα. Κι ας σε γεμίζει ενίοτε με χρήματα. Τα καλά, ας το πούμε έτσι, τις καλές πράξεις, τις κάνεις πάντα και μόνο επειδή το θέλεις, τα άλλα πάντα επειδή πρέπει. Η νομίζεις ότι πρέπει.

Ένα βιβλίο μας αφήνει μία μοναδική ελευθερία απέναντι στις σκέψεις μας. Οι σκέψεις μας είναι τα πρέπει μας, όσα νομίζουμε ότι πρέπει να κάνουμε για να είμαστε ευτυχισμένοι. Γιατί αυτή είναι ο στόχος, όλα τα άλλα είναι τα μέσα. Πολλοί άνθρωποι μπορεί να αδιαφορούν για το αν θα ζήσουν πλούσιοι ή φτωχοί, κανείς όμως δεν αδιαφορεί για το αν θα ζήσει ευτυχισμένος ή δυστυχισμένος.

Σε ένα βιβλίο μέσα μπορούμε να αντικρίσουμε τις σκέψεις μας χωρίς να φοβόμαστε ότι κάποιος απέναντι θα μας κατα-

κρίνει ή θα μας απορρίψει για όσα σκεφτόμαστε. Ένα καλό βιβλίο για προβλήματα είναι το βιβλίο που εξ αρχής κάνει σαφές πως τα δικά σας προβλήματα, που ίσως διακρίνετε στις γραμμές του, είναι αδύνατον να είναι μόνο δικά σας.

Μόνος απέναντι σε ένα βιβλίο με αντικείμενο τη ευτυχία, θα περάσουν και από το δικό σας μυαλό σκέψεις, αν και κατά πόσο είσατε πραγματικά ευτυχής. Αν έχετε τον έλεγχο της ζωής σας ή απλά παριστάνετε τον ευτυχή, σύμφωνα με μόδες που ίσως να έκαναν ευτυχισμένους κάποιους άλλους όμως όχι εσάς.

Αν τότε νομίσετε ότι είσατε ο μόνος δυστυχής σε ολόκληρη τη γη, κάτι που σίγουρα θα σας έκανε να απελπιστείτε να ντρέπεστε ή να σκέφτεστε τον ψυχολόγο, καλύτερα να σταματήσετε να το νομίζετε. Η δυστυχία σήμερα είναι best seller. Δεν είναι κάτι που συμβαίνει μόνο σε σας. Δεν φταίνε κάποιες κατηγορίες που τη νοιώθουν, ενώ κάποιοι άλλοι είναι υποτίθεται πανευτυχείς.

Η δυστυχία θερίζει γιατί η ευτυχία δεν αποτελεί στόχο. Δεν υπάρχει καμία κοινωνική μέριμνα για την ευτυχία σε κανένα επίπεδο. Όλοι ίσως έχουν κάτι να μας πουν για το πώς να βγάλουμε λεφτά όμως κανείς δεν θα μας μιλήσει για την ευτυχία. Και κανείς δεν θα μας πει ότι η ευτυχία είναι επίσης ένα απόλυτα προσωπικό συναίσθημα. Ότι και η πιο αστραφτερή εικόνα φτιαγμένη με τα χρήματα που οι όποιες συμβουλές θα σας βοηθούσαν τυχόν να αποκτήσετε και εσείς, μπορεί να κρύβει την μεγαλύτερη δυστυχία.

Ένας άστεγος από στην Ινδία ίσως δεν χαμογελά ποτέ. Αν αποκτήσει ένα υπόγειο διαμέρισμα στο οποίο εγώ δεν θα ήθελα να μπω ποτέ, αυτός εν τούτοις θα είναι πανευτυχής. Για αρκετό χρονικό διάστημα. Είναι μία δυνατότητα ευτυχίας που του δίνει η απίστευτη φτώχεια του. Ευτυχεί εύκολα.

Ένας πάμπλουτος αντίθετα μπορεί να μην χαρεί ακόμη κι αν του χαρίσουν ένα αεροπλάνο. Μπορεί κι αυτός, αν συνεχίσουν όλα έτσι όπως πάνε ή όπως τα κάνει στη ζωή του, να μην χαρεί ποτέ. Αν όμως κάνει κάτι που θα αλλάξει τον κόσμο

προς το καλύτερο, θα νοιώσει πανευτυχής, αυτός ίσως για όλη του τη ζωή. Είναι μία δυνατότητα ευτυχίας που του δίνουν τα απίστευτα χρήματα του.

Η ικανοποίηση προκαλεί την ευτυχία. Η ικανοποίηση θεωρείται από αρκετούς μία περίπλοκη ψυχαναλυτική κατάσταση, ότι αν ξεκινούσαμε να μιλάμε για τι μας ικανοποιεί δεν θα τελειώναμε ποτέ. Στην πραγματικότητα η ικανοποίηση εξαρτάται από δύο παράγοντες την προϊστορία και το μέλλον. Αν το παρελθόν οποιουδήποτε ήταν πιο ικανοποιητικό τότε το παρόν του δεν τον ικανοποιεί, το ίδιο όπως και το πιο ικανοποιητικό παρόν χωρίς ένα ευοίωνο μέλλον πάλι δεν ικανοποιεί. Πόσο μάλλον όταν δεν υπάρχει καθόλου μέλλον.

Κάθε απόπειρα λοιπόν να αλλάξουμε κάτι στη ζωή μας ή στον κόσμο, εκ των πραγμάτων πρέπει να μπορεί να ικανοποιήσει και τις δύο αυτές κατευθύνσεις εξ ίσου. Για να είμαστε πραγματικά ικανοποιημένοι πρέπει να φτιάχνουμε κάτι καλύτερο από το χθες, που όμως ταυτόχρονα θα έχει καλύτερη προοπτική επιβίωσης στο μέλλον. Αν κάτι από τα δύο λείπει ζούμε δυστυχώς ανεξάρτητα τι εικόνα παρουσιάζουμε και σε ποιο επίπεδο πραγμάτων κινούμαστε.

Τι να πει λοιπόν κανείς μπροστά σε έναν κόσμο που αποπνέει προς κάθε κατεύθυνση, ακόμη και για τους πιο ισχυρούς, την ανασφάλεια. Ότι το μέλλον όχι μόνο δεν θα είναι πιο ικανοποιητικό, μπορεί να μην υπάρχει κιόλας. Να έχουμε εξαντλήσει τις πιθανότητες μας.

Ο κόσμος μας είναι ο πιο αστραφτερός κόσμος που υπήρξε ποτέ. Μέσα από τα ΜΜΕ η ζωή των πλουσίων, των σταρ, των επιτυχημένων, μας δείχνουν πως έχει φτάσει ο άνθρωπος να ζει, ή κάποιοι άνθρωποι. Όλοι αυτοί ζουν, υπέροχα. Με όλες τις ανέσεις του πολιτισμού, της τεχνολογίας και της ιατρικής στη διάθεσή τους. Φαινομενικά τουλάχιστον πανευτυχείς.

Ας υποθέσουμε ότι είναι, αυτοί τουλάχιστον, ευτυχείς. Η εικόνα τους δεν σημαίνει τίποτα πέρα από τις επιτεύξεις των επιστημών στο συγκεκριμένο χρονικό σημείο. Αυτό που βλέπουμε είναι οι πρακτικές ανέσεις. Οι επιτυχημένοι σε κάθε ε-

ποχή όμως ήταν οι κορυφές των συστημάτων τους. Η πρακτική πλευρά της ζωής τους θα ήταν έτσι κι αλλιώς η πιο πλούσια, η πιο άνετη, η πιο τεχνολογικά προοδευμένη στιδήποτε και αν συνέβαινε στην εποχή τους. Αντίθετα ο τρόπος που σκέφτονται, πώς αισθάνονται και πώς απέκτησαν την αστραφτερή τους εικόνα είναι τα σημαντικά, τόσο για την ευτυχία τους όσο και για τον κόσμο μέσα στον οποίο λάμπουν. Αυτά όμως δεν φαίνονται στην εικόνα.

Έχει εντελώς διαφορετικό μέλλον ένας κόσμος που στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας του έχει, ας πούμε, φιλόσοφους ή πολεμιστές που προχωράνε πρώτοι στο πεδίο της μάχης, όπως συνέβαινε στην αρχαία Ελλάδα, από έναν κόσμο που οι κορυφές του είναι ιδιοκτήτες μέτοχοι και κορυφαία στελέχη πολυεθνικών. Όπου όλα τα κάνουν κάποιои άλλοι και οι αντιπρόσωποι της εικόνας του υπέροχου νέου κόσμου, κάνουν μόνο τις προτάσεις σε όποιους χρειάζεται κάθε φορά.

«Θέλεις ένα εκατομμύριο δολάρια;»

Τα ίδια λεφτά όμως κτίζουν ένα ίσιο και ένα στραβό σπίτι. Τα ίδια τούβλα, τα ίδια τοιμμένα τα ίδια εργατικά. Λεφτά υπήρχαν πάντα. Όμως το στραβό σπίτι θα πέσει.

Ένας πλούσιος μπορεί να αγοράζει και να παρουσιάζει ένα αστραφτερό παρόν, δεν μπορεί όμως να αγοράσει ένα ευοίωνο μέλλον. Γιατί το μέλλον δεν του ανήκει όπως δεν ανήκει σε κανέναν. Γιατί το μέλλον ανήκει σε όλους. Παρά την τεράστια ισχύ του δεν μπορεί, σε σύγκριση με το παρόν του να εξασφαλίσει ένα πιο ικανοποιητικό μέλλον. Τον εμποδίζουν από την ευτυχία τόσα πολλά όσα ίσως και τον Ινδό από το να αποκτήσει το υπόγειο του.

Πολλοί άνθρωποι ίσως σκέφτονται ότι οι πλούσιοι, αν όλα πάνε στραβά, θα πάνε στο φεγγάρι ή σε κάποιες υπόγειες εγκαταστάσεις εκατόν πενήντα μέτρα κάτω από τη γη. Κι ότι γι' αυτό, εκτός από το γεμάτο ανέσεις παρόν τους, έχουν κι ένα εξασφαλισμένο μέλλον επίσης, ότι κι αν γίνει.

Αυτό όμως μόνο ένας φτωχός θα μπορούσε να το σκεφτεί σαν λύση. Γιατί ο φτωχός έχει μόνο τη ζωή του να χάσει και

φυσικά τη θεωρεί πολύτιμη. Σαν μέλλον βλέπει μόνο αυτό, το να επιβιώνει και να προσπαθεί. Ο πλούσιος δεν επιβιώνει ούτε προσπαθεί. Απολαμβάνει όλες τις ανέσεις στη γη! Αυτή είναι η ζωή του.

Είναι διασκεδαστικό και μάλλον χαιρέκακο να βλέπει κάποιος σαν μέλλον των σημερινών πλουσίων και επιτυχημένων τη ζωή εκατόν πενήντα μέτρα κάτω από τη γη, ή σε ένα θερμοκήπιο, στο φεγγάρι ή στον Άρη. Γιατί αυτή η ζωή αν συμβεί σ' αυτούς τους ανθρώπους, ναι, αυτή θα είναι η κόλαση. Θα είναι χειρότερη και από το θάνατο ή και την εξαθλίωση ακόμη, όλων των υπολοίπων.

Όταν λοιπόν, σε μία συγκεκριμένη εποχή, η καταστροφή του οικοσυστήματος, η γενικευμένη οικονομική αναρχία και η συστηματική διαστρέβλωση των εννοιών είναι διαδικασίες που, πέρα από εκατομμύρια δυστοχισμένους, φτιάχνουν και πολλούς πλούσιους, τότε δημιουργείται το παράδοξο. Οι πλέον επιτυχημένοι δηλαδή, αυτοί που τουλάχιστον έχουν μία ευκαιρία σε ένα λαμπερό παρόν, να έχουν χειρότερο μέλλον κι από όλους τους υπόλοιπους που δεν έχουν ούτε παρόν.

Αν είναι έτσι αναιρείται η βασική συνθήκη της ικανοποίησης. Να είναι δηλαδή το παρόν σου καλύτερο από το παρελθόν σου και το μέλλον σου ακόμη πιο υποσχόμενο. Με ένα ανύπαρκτο μέλλον για όλους και ένα μίζερο παρόν ήδη για τους περισσότερους κανείς δεν είναι ικανοποιημένος, ο κόσμος δεν είναι καθόλου υπέροχος και σ' αυτή τη περίπτωση, μάλλον πρέπει να αλλάξουμε πολλά. Αντί να τα αφήσουμε όλα υπέροχα, όπως είναι.

Το βασικό ζήτημα λοιπόν δεν είναι αν μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο αλλά αν θέλουμε να τον αλλάξουμε. Και πόσο πολύ τολμάμε να παραδεχτούμε ότι δεν μας αρέσει τώρα. Γιατί, όπως θα διαπιστώσει ο αναγνώστης στη συνέχεια, υπάρχουν τα μέσα για να αλλάξουμε σχεδόν τα πάντα σήμερα, στην καθημερινότητά μας.

Το σημαντικό στο βιβλίο που ακολουθεί, είναι ότι αποδεικνύει με πλείστα παραδείγματα, πληροφορίες και σκέψεις,

πως έχουμε πολύ μεγαλύτερο έλεγχο στο μέλλον και στην ευδαιμονία μας από όσο νομίζουμε. Ότι δεν προηγούνται χίλια πράγματα πριν από αυτήν, αλλά αντίθετα μπορούμε να επιδιώξουμε κατευθείαν αυτήν και να το κάνουμε τώρα. Άσχετα αν όλοι, σε κάθε κοινωνική βαθμίδα, εκπαιδευτήκαμε ίσως εκ γενετής μόνο για να δυστυχήσουμε, ο καθένας με διαφορετικό τρόπο. Μαθαίνοντας τέχνες, δεξιότητες, τρόπους σκέψης και συμπεριφοράς που με μαθηματική βεβαιότητα θα μας έκαναν δυστυχισμένους. Παρ' όλη αυτή την εκπαίδευση, μπορούμε να αποτινάξουμε την κουλτούρα της δυστυχίας και να τα αλλάξουμε όλα τώρα. Γιατί τώρα ύστερα από χιλιετηρίδες εξέλιξης υπάρχουν τα μέσα για να το κάνουμε.

Βέβαια κανείς δεν μπορεί να λύσει ένα ανύπαρκτο πρόβλημα. Κάθε ένας απέναντι στις σελίδες που ακολουθούν θα βρεθεί μόνος, απόλυτα ελεύθερος να λύσει τα προβλήματα του ή να πείσει τον εαυτό του ότι δεν υπάρχουν. Ότι όλα τα προβλήματα τα έχουν οι άλλοι και τη δυστυχία επίσης. Εύχομαι καλή επιτυχία σε όλους. Άλλωστε είτε λύσουμε τα προβλήματα μας είτε καταφέρουμε να πείσουμε εαυτούς απόλυτα ότι δεν υπάρχουν, και οι δύο διαδρομές αποδίδουν πραγματική ευτυχία.

Ένας καθηγητής ψυχιατρικής κάποια μέρα είχε πάει τους φοιτητές του επίσκεψη στο Δρομοκαΐτειο ψυχιατρείο. Όπως περιηγούνταν, στη μέση ενός διαδρόμου, κάποιος τρελός έτρωγε τα περιττώματά του. Σταμάτησε ο καθηγητής και τον ρώτησε αν ήταν ευχαριστημένος με αυτό που έκανε. Μετά που ο τρελός δήλωσε ότι είναι πανευτυχής, ο καθηγητής γύρισε προς τους φοιτητές του και τους είπε:

«Βλέπετε; Είναι ευτυχισμένος. Προς τι να τον θεραπεύσουμε;»

Η επανάσταση έχει αρχίσει

Όλοι περιμένουν κάτι να γίνει. Να έρθει ο Αντίχριστος να έρθει ο Μεσσίας, να έρθει η Αποκάλυψη. Η κοινή διαίσθηση είναι σωστή, όλοι περιμένουν μία κοσμογονική αλλαγή άσχετα αν αυτή μεταφράζεται (συνήθως) με θρησκευτικά μηνύματα ή προσδοκίες. Όμως ίσως είναι πιο λογικό να δώσουμε στις εξελίξεις που έρχονται απλές ανθρώπινες και καθημερινές ερμηνείες, άλλωστε πάντα έτσι ήταν. Γιατί η επανάσταση έχει αρχίσει πάλι. Χωρίς τυμπανοκρουσίες και λάβαρα, μία φορά, χωρίς πάθος. Παρ' όλ' αυτά τώρα έχει μάλλον περισσότερο γούστο, αν το δει κανείς με μία νότα αισιοδοξίας.

Παγκόσμια προβλήματα μπορεί να λύνονται με απλή αριθμητική. Είναι μία σκέψη. Αφού όλες οι φιλοσοφικές θεωρίες δεν δείχνουν να οδηγούν σε εξηγήσεις, ίσως μία απλή προσέγγιση να μπορεί.

Το 1920 για να σκαφτούν τα θεμέλια ενός σπιτιού χρειαζόνταν 20 εργάτες να σκάβουν για 20 μέρες. Αντίθετα το 1960 ένας εργάτης με μία μπουλντόζα τα έσκαβε σε μία μέρα. Αυτό σημαίνει πώς το 1960 οι υπόλοιποι 19 εργάτες θα έμεναν άνεργοι για 19 μέρες εκτός και αν κτίζονταν ξαφνικά 19 φορές περισσότερα σπίτια στα ίδια χρονικά διαστήματα.

Τότε, τα καινούργια σπίτια ήταν πραγματικά αρκετά, ύστερα από τον πόλεμο. Όμως το 16ωρο έγινε 8ωρο όχι για τους "αγώνες του λαού" αλλά για τους ταπεινούς λόγους που προαναφέραμε και έτσι μόνον τα καινούργια σπίτια είναι σήμερα μόνο 19 φορές περισσότερα από τότε και όχι 38.

Βέβαια κάποια στιγμή η ανοικοδόμηση σταμάτησε, και έτσι επανήλθε το πρόβλημα.

"Τι θα τους κάνουμε όλους αυτούς" αναρωτήθηκαν οι κυβερνήσεις, "θα τους αφήσουμε στον δρόμο να φωνάζουν; Σε λίγο να αρχίσουν να κλέβουν όσα δεν μπορούν να βγάλουν για να ζήσουν."

Η κατάσταση άρχιζε μόλις να γίνεται πιεστική. Οι 8 ώρες όμως δεν έγιναν 4. Γιατί δεν υπήρχε κάποιο σύστημα. Έτσι όσοι δεν έβρισκαν δουλειά σε άλλους άρχισαν να "φτιάχνουν" δικές τους δουλειές. Στην αρχή αυτά ήταν καινούργια καταναλωτικά είδη. Προέκυψαν κατασκευάσματα όπως π.χ. τοιπς, τσιχλες και πολλά άλλα, είδη έως τότε άχρηστα στην καθημερινή μας ζωή. Η διαφήμιση με τη σειρά της τα εγκαθίδρυσε σαν "απαραίτητα". Δουλειές λοιπόν στα άχρηστα καινούργια είδη για να γίνουν "χρήσιμα", δουλειές και στην διαφήμιση που υποστήριζε την πώλησή τους, κτίστηκαν κι αυτά τα "σπίτια" ας το πούμε έτσι, στέγασαν εργασιακά και έθρεψαν κάποιες μάζες, αφεντικά και υπαλλήλους.

Ο κόσμος τώρα πού άρχισε να τα αγοράζει όλα αυτά σε καθημερινή ή περιοδική βάση, άρχισε σταδιακά να χρειάζεται περισσότερα χρήματα για να μπορεί να το κάνει. Έτσι έγιναν ακόμη περισσότεροι αυτοί πού, για να έχουν περισσότερα, φτιάχνανε ένα δικό τους είδος, "πιο" καλό, "πιο" αυτό η "πιο" το άλλο από τα προηγούμενα, με σκοπό να πουλήσουν κι αυτοί κάτι και να βγάλουν περισσότερα για να μπορούν ύστερα να καταναλώσουν περισσότερα.

Στον οικοδομικό τομέα, τα καινούργια σπίτια κατασκευάστηκαν μοντέρνα με πιο επιστημονικές αρχές, πράγμα πού δεν προδιέθετε την αντικατάστασή τους σύντομα. Η λύση στην αγορά εργασίας πού προσέφερε ως προς αυτό το σημείο ο πόλεμος και η καταστροφή των πάντων, πέρασε σύντομα και επανήλθαμε λίγο πολύ στο ίδιο σημείο.

Όμως όχι ακριβώς στο ίδιο σημείο. Δεύτερος σοβαρός παράγων διαβίωσης, και συνεπώς αγοράς και προσφοράς εργασίας είναι τα τρόφιμα. Εκεί κι αν πολλαπλασιάστηκαν οι ά-

νεργοί. Το 1920 για να θεριστεί ένα χωράφι καλαμπόκι σχετικά μεγάλο χρειάζονταν 30 άτομα για μία βδομάδα. από τουλάχιστον το 1960 χρειάζονται μία θεριζοαλωνιστική μηχανή για μία μέρα. Πάλι χιλιάδες οι άνεργοι.

Βέβαια αρχικά μέχρι να κατασκευαστούν οι μπουλντόζες και οι θεριζοαλωνιστικές μηχανές, χρειάστηκαν πάλι πολλά εργατικά χέρια, στα εργοστάσια κατασκευής των μηχανημάτων αυτών. Με μικρότερους ρυθμούς βέβαια όμως βοήθουσης και της μετατροπής από 16ωρο σε 8ωρο ισοσταθμιζόταν η κατάσταση.

Φτιάχτηκαν όμως κάποια στιγμή και ύστερα ήρθαν οι υπολογιστές τα ρομποτικά και οι αυτοματισμοί. Εκεί πια δημιουργήθηκε το αδιαχώρητο στην ανεργία. Το σύστημα άρχισε να κατασκευάζει μετά μανίας κάθε είδους καινούργια "τέχνη", κάθε είδους καινούργιο είδος και εργασία προσπαθώντας ταυτόχρονα με χιλιάδες άλλες "θέσεις εργασίας" να το πουλήσει. Και μέχρι εκεί πάλι καλά ήταν. Μόνο που όλα αποκτούσαν ολοένα και μεγαλύτερη ταχύτητα κύκλου παραγωγής- πώλησης- κατανάλωσης. Δια του ανταγωνισμού, (υπάρχουν πλέον 100 κατασκευαστές τσιχλας και όχι ένας), η τιμή άρχισε να μειώνεται. Κατιούσης της τιμής, δεδομένου ότι εδώ μιλάμε για εμπορικό κέρδος και όχι για πρακτική χρησιμότητα, άρχισε να αυξάνεται η ανάγκη για ολοένα και "πιο γρήγορη" πώληση, ούτως ώστε το τελικό αποτέλεσμα σε χρήμα στην ίδια χρονική περίοδο να είναι τουλάχιστον το ίδιο.

Στην αρχή αυτό έδειχνε να λύνει μέρος του προβλήματος της απασχόλησης, δημιουργώντας ολοένα και πιο πολυάριθμα τμήματα πωλήσεων. Γρήγορα όμως τελείωσε κι αυτό, με την μαζική διαφήμιση από τα Μέσα. Οι πωλητές έπαιρναν πολύ μεγάλες προμήθειες για τις ποσότητες που πουλούσαν σε σχέση με τις ποσότητες που πουλούσαν τα Μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα. Οι προμήθειες των πωλητών άρχισαν να πέφτουν αφού δεν ήταν πλέον τόσο πολύτιμοι. Οι πωλητές άρχισαν είτε να μένουν άνεργοι είτε να μην πουλάνε ελλείψει

κινήτρου. Συγχρόνως η επιχειρήσεις που δεν μπορούσαν να τους καταργήσουν εντελώς επιβαρύνονταν κι άλλο στα λειτουργικά τους κόστη από την ελαττωματική τους επίδοση.

Πολλοί πωλητές στράφηκαν στα Μέσα. Τα Μέσα από την πλευρά τους όμως δεν μπορούσαν να απασχολήσουν όλους τους πωλητές και το όλο πράγμα άρχισε να παίρνει την κατηφόρα. Όλοι προσπαθούσαν να πουλήσουν φθηνότερα, (αλλιώς δεν θα πουλούσαν καθόλου), με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούν τα Μέσα ολοένα και περισσότερο. Στο μεταξύ από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση, όλες οι βαθμίδες στο πνεύμα της επιτάχυνσης κι αυτές, άρχισαν να αναζητούν ολοένα φθηνότερους τρόπους παραγωγής. Στην αρχή ήταν τα μεροκάματα, πού σε σχέση με το καθημερινό κόστος ζωής άρχισαν να φθίνουν σταθερά. Στην συνέχεια ήρθαν και τα ρομπότ.

Το αποτέλεσμα είναι πώς σήμερα μεγάλη μάζα ανθρώπινου δυναμικού έχει αρχίσει να καταναλώνει σημαντικά λιγότερο είτε γιατί δεν βγάζει τίποτα είτε γιατί έμειναν άνεργοι. Αυτό ανεβάζει και άλλο το διαφημιστικό κόστος ώστε από την ολοένα συρρικνούμενη μερίδα αγοράς να πουλήσουν τελικά οι ισχυρότεροι, αυτοί δηλαδή που μπορούν να πουλήσουν κι άλλο φτηνότερα ώστε να "πεισουν" τους οικονομικά ασθενείς πλέον να καταναλώσουν.

Φυσικά για να γίνει αυτό οι πληρωμές μειώθηκαν κι άλλο, ωθώντας ακόμη πιο γρήγορα τον κύκλο πραγμάτων μία και δημιούργησε ακόμη μεγαλύτερη φτώχεια και έτσι ακόμη μικρότερη δυνατότητα κατανάλωσης. Όσοι δεν αντέχουν κλείνουν ή "συγχωνεύονται" πουλιούνται δηλαδή, αν είναι τυχεροί, ώστε τουλάχιστον ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης να ζήσει καλά. Όμως όσο πιο συγκεντρωτική γίνεται η παραγωγή τόσο πιο δυσμενείς γίνονται οι συνθήκες για τους εργαζόμενους της, οι οποίοι μειώνουν πάλι με τη σειρά τους το γενικό δυναμικό κατανάλωσης που θα έκανε τη ρόδα χρηματοδότηση - παραγωγή - κατανάλωση να αρχίσει να γυρίζει. Ακριβώς δηλαδή σαν ένα αυτοκίνητο σφηνωμένο στη λάσπη που όσο πε-

ρισσότερο σπινάρει η ρόδα τόσο πιο βαθιά μέσα στο χώμα βυθίζεται.

Τα λεγόμενα "άχρηστα" καταναλωτικά είδη δέχτηκαν πρώτα την μπόρα μία και στην ανάγκη ο άνθρωπος πρώτα τα περιττά κόβει. Έτσι οι άνεργοι πλήθυναν κι άλλο. Άδειασε λίγο ο τόπος και ο ανταγωνισμός περιορίστηκε, όμως η κατανάλωση παρέμενε σε απελπιστικά χαμηλά επίπεδα. Για να ωθηθούν στην κατανάλωση οι φτωχοί άρχισαν να πέφτουν οι τιμές ραγδαία, με την αφαίρεση αυτή τη φορά του κόστους της διαφήμισης που δεν χρειαζόταν και τόσο τώρα πια που οι ανταγωνιστές είχαν πεθάνει η κλεισει. Έτσι και οι διαφημιστές άρχισαν να μένουν άνεργοι σιγά-σιγά, και να καταναλώνουν κι αυτοί λιγότερο.

Ένας τρίτος παράγων των εξελίξεων μετά την στέγαση και την τροφή είναι η ενέργεια. Σήμερα παράγεται σε πολύ μεγαλύτερη αφθονία και με πολύ μικρότερο κόπο απ' ότι στις αρχές του αιώνα. Αυτό αφήνει πάλι πολλούς ανθρώπους χωρίς δουλειά αντικαθιστώντας τους ολοένα με μηχανές και τεχνολογική υποδομή, συστήματα που πάλι έχουν ήδη κατασκευαστεί στην βάση τους τις προηγούμενες δεκαετίες και έτσι δεν απασχολούν πλέον τόσο σημαντικά ποσοστά ανέργων.

Ο τελευταίος σημαντικός παράγοντας εξελίξεων είναι ο πόλεμος. Δεν υπάρχει. Όσο κι αν φαίνεται κυνικό, ο πόλεμος είναι η βάση της άνθισης της μεταπολεμικής κοινωνίας. Μίας κοινωνίας χαρούμενης δημιουργικής, που έκανε λεφτά, έκτισε σπίτια και είχε ελάχιστα ψυχολογικά προβλήματα. Μία άνετη κοινωνία που απόλαυσε την ζωή, που δεν ένοιωσε ποτέ μελλοθάνατη και που η ποιότητα και η μεσότητα της φαίνεται στην τέχνη η οποία ύστερα από ένα σημείο, κοντά στο '70 μοιάζει να έμεινε για πάντα στα προηγούμενα. Το 1970 αν ρωτούσες οποιονδήποτε αν θα ήθελε να δει κάποιον 65 χρονών να τραγουδάει ροκ, γεμάτος κοκαΐνη για να κρατηθεί όρθιος θα σε έλεγε τουλάχιστον διεστραμμένο. Σήμερα μόνο αυτό υπάρχει διαθέσιμο, όχι από διαστροφή, αλλά από έλλειψη στιδήποτε άλλου. Δεν παράγεται πλέον ζωντανία.

Ο πόλεμος διέλυε τα πάντα και έτσι "βρισκόταν" δουλειά. Το θέμα είναι πώς τουλάχιστον ο τελευταίος πόλεμος ήταν φρικαλέος. Κανείς δεν θέλει να προβεί σε τέτοιου είδους λύσεις του αδιαχώρητου της ανεργίας σήμερα. Το πρόβλημα λύθηκε τότε ας πούμε "αυτόματα". Γκρεμίστηκαν όλα, τα ξανακτίσαμε όλα. Τώρα όλα είναι κτισμένα και έτοιμα να μας υπηρετήσουν. Είναι φυσικό να τίθεται πρόβλημα απασχόλησης. Δεν υπάρχει και τόσο έντονος λόγος πλέον να φτιάχνουμε και να φτιάχνουμε. Αυτό απ' ότι φαίνεται είναι το μόνο πρόβλημα που αρνείται να "χωνέψει" το σύστημα του δώρου εργασίας.

"Δηλαδή τι;" λένε πιθανότατα οι κυβερνήσεις. "Θα αράξουν όλοι και δεν θα κάνουν τίποτα;"

Και όμως τι να κάνουν διάολε; Τι άλλο θα φτιαχτεί; από την πολύ μας ανεργία, έχουμε κατασκευάσει μέχρι και σεξουαλικές παραλλαγές κάθε είδους, πολιτικές και φιλοσοφικές ομάδες κάθε είδους, ψάχνοντας, όλο ψάχνοντας να βρούμε κάτι να πουλάει. Ο καταναλωτισμός όπως κάθε συνθήκη ύστερα από το σημείο κορεσμού του, αρχίζει να παρακμάζει. Έχουμε εισέλθει από καιρό στην εποχή των παραλλαγών των πρωτοτύπων που είμαστε σε θέση να δημιουργήσουμε. Μόνο η πληροφορική μπορεί να υποσχεθεί πρωτοτυπία σήμερα και η φιλοσοφία. Η δεύτερη αν της επιτραπεί βέβαια.

Ο πρώτος άνθρωπος φοβόταν την βροχή, την φωτιά αποδεκατιζόταν κυριολεκτικά από την πείνα, τα άγρια θηρία και τις αρρώστιες. Έπειτα δεν υπήρχε αρκετή τροφή, έπειτα δεν υπήρχε αρκετή στέγη, και τέλος δεν υπήρχε αρκετή ενέργεια. Σήμερα δόξα τω Θεό έχουμε απ' όλα σε αφθονία, χάρη στην επιστήμη, την τεχνολογία και την πληροφορική. Πραγματικά δεν χρειάζεται να κοπιάζουμε πια τόσο πολύ. Όμως για να τα χαρούμε χρειαζόμαστε την κατάλληλη φιλοσοφία σαν κοινωνική γραμμή. Κι αυτές τις γραμμές τις καθορίζει πάντα, (και θα τις καθορίζει) το σύστημα προσφοράς - αμοιβής εργασίας που έχει οδηγήσει σήμερα στην κατάσταση που υφίσταται της "ακινητοποιημένης" κατανάλωσης.

Μακάρι να μπορούσα με ένα άρθρο να επηρεάσω αυτούς από τους οποίους πάντα θα εξαρτάται η τύχη του πολιτισμού μας. Σε πείσμα πολλών επαναστατών πιστεύω ότι όλα πάντα καθορίζοντουσαν από την αρχή. Πιστεύω μάλιστα ότι είναι εντελώς μάταιο να βγει κανείς στο δρόμο διαδηλώνοντας και βλάπτοντας έτσι τις φωνητικές του χορδές και ίσως, αν επέμβουν οι ειδικές δυνάμεις, και τη σωματική του ακεραιότητα. Αρκεί να μην αγοράζει χίλια περιττά πράγματα και έχει ήδη επαναστατήσει. Το πιο αστειό είναι ότι αυτό το κάνει έτσι κι αλλιώς.

Ειρωνικό... Όλοι ψυχανεμιζόμαστε πώς κάπου υπάρχει πρόβλημα με τις αξίες μας και με τα συστήματά μας όμως ίσως τα πράγματα είναι πολύ απλά και δεν τα βλέπουμε επειδή βρίσκονται μπροστά μας. Μπήκαμε στην εποχή της ευδαιμονίας, ύστερα από αιώνες ταλαιπωρίας και τυραννίας από τα στοιχεία της φύσης και τις ελαττωμένες σωματικές μας δυνατότητες. Όπως μειώθηκαν παλαιότερα οι αντιξοότητες επιβίωσης έτσι και τώρα οι 8 απαραίτητες ώρες δραστηριότητας έχουν γίνει ουσιαστικά 4. Όλες τις υπόλοιπες ώρες τις αναπληρώσαμε είτε με μηχανές είτε με τεχνολογία.

Ίσως αυτό φαίνεται εξωφρενικό και όμως είναι αλήθεια. Οι ίδιοι μισθοί για 4 ώρες εργασίας δεν θα φέρουν απαραίτητα την καταστροφή. Δημιουργούν αυτόματα μία τεράστια καταναλωτική μάζα η οποία σήμερα δεν καταναλώνει παρά μόνον τα απαραίτητα. Διπλασιάζουν σχεδόν τις πωλήσεις. Αμέσως πολλαπλασιάζουν τις θέσεις εργασίας για την ικανοποίηση αυτών των πωλήσεων. Επίσης οι διαθέσιμες ελεύθερες ώρες δημιουργούν ένα ολόκληρο εμπόριο από είδη διασκέδασης και ελεύθερου χρόνου. Τα είδη αυτά μάλιστα αποτελούν τον κύριο όγκο του εμπορίου και της προσφοράς εργασίας εδώ και πάρα πολλά χρόνια, πού η αφθονία ενέργειας και υποδομής είναι πλέον γεγονός. Αλίμονο αν περιμένουμε ολόκληρη κοινωνία να κινηθεί από την κατανάλωση πού θα κάνουν οι εργαζόμενοι στα κρέατα, στα γάλατα και στα τρόφιμα γενικά.

Η αγωνία της συγκέντρωσης ολοένα και περισσότερο κέρδους είναι στην ουσία μία παγίδα. Οι πολλοί λίγοι πού θα "επιζητήσουν" ενώ όλοι οι υπόλοιποι θα έχουν γίνει λίπασμα, όσα χρήματα κι αν έχουν, εκ των πραγμάτων δεν θα μπορούν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες πωλήσεων χιλιάδων καταστημάτων ρούχων, διασκέδασης, και άλλων καθαρά καταναλωτικών αγαθών. Δεν μπορεί π.χ. ένας εκατομμυριούχος να πάει σε 50 μαγαζιά και να ψωνίσει και στα 50. Και να το κάνει κάθε μέρα !!! Άμα το έκανε πάλι δεν θα υπήρχε πρόβλημα, όμως εκ των πραγμάτων είναι αδύνατον να το κάνει, έτσι μάλλον δεν θα έπρεπε να περιμένουμε από εκεί την λύση.

Υπάρχει μία διάχυτη αγωνία σε όλο τον κόσμο για τις πωλήσεις πού πέφτουν. Τώρα βρισκόμαστε μπροστά σε μία κωμικοτραγική ιστορική στιγμή όπου το χρήμα θα πρέπει, με κάποιους τρόπους, πλην όμως δωρεάν, να παρασχεθεί πάλι στο υπόλοιπο κοινωνικό σώμα, ώστε αυτό να συνεχίσει να καταναλώνει και συνεπώς να λειτουργεί. Οι ενδείξεις αυτών των τάσεων είναι εμφανείς. Δώρα παντού, "δώρα" ακόμη και για την αγορά ενός περιοδικού του 500ρικού. Σε λίγο ένας Θεός ξέρει τι θα πρέπει να δώσουμε για να πουλήσουμε. Αυτό είναι αποτέλεσμα του ότι τώρα οι μισοί δουλεύουν για ένα κομμάτι ψωμί περιμένοντας να πουλήσουν στους άλλους μισούς πού δεν έχουν δουλειά καθόλου, άρα ούτε και λεφτά.

Η Αποκάλυψη δεν θα έρθει με κοσμογονία αλλά με μαθηματικά. Η ακριβής χρονική της στιγμή είναι μάλλον όταν με ένα Skir θα παίρνουμε πλέον δώρο και άλλο ένα, από το αζήτητο μέχρι σήμερα στοκ.

"29 εκατομμύρια πρώην ιδιοκτήτες πλυντηρίων (γιατί τα πούλησαν για να ζήσουν) συνιστούν σαπούνι. Αυτοί ξέρουν"

Μέσα σε όλον αυτό τον εξευτελισμό ατόμων και προϊόντων, οι τράπεζες κάνουν ακόμη χειρότερη την κατάσταση. Δανείζουν προς όλες τις κατευθύνσεις, υποχρεώνοντας όμως πολύ περισσότερο από όσο εξυπηρετούν. Τον Δεκέμβριο '94

δόθηκαν 250,000 καταναλωτικά δάνεια γύρω στο 1 εκ. Αλήθεια αυτός πού, επειδή έβγαζε όσα έβγαζε, δεν είχε λεφτά για να πάρει δώρα στα παιδιά του, πού θα βρήκε τον Δεκ. 95 να πάρει και τα δώρα και να πληρώσει και το τοκοχρεολύσιο; Φυσικά δεν πήρε κι άλλο δάνειο για να πληρώσει το πρώτο, οι τράπεζες είναι συνεννοημένες μεταξύ τους. Θα πουλήσει λοιπόν ή θα παραχωρήσει. Το αυτοκίνητο, το σπίτι, το οικοπέδο, κάτι θα πάει στην τράπεζα. Ύστερα, επειδή τα χρήματα πού δανείστηκε μάλλον δεν του έλυσαν το πρόβλημα της ζωής του, θα ξαναγυρίσουν κι αυτά τελικά στην τράπεζα και εκεί θα σταματήσει ο κύκλος του χρήματος.

Στο τέλος οι τράπεζες θα έχουν όλα τα οικόπεδα, θα ελέγχουν τις περισσότερες επιχειρήσεις και θα έχουν μαζέψει όλα τα λεφτά του κόσμου. Και μετά τι; Θα βγούνε και θα αρχίσουν να τα μοιράζουν στον κόσμο πάλι μήπως και αρχίσει να καταναλώνει;

"Η επανάσταση έχει αρχίσει". Χωρίς αίματα και βαρβαρότητες αυτή τη φορά όμως με το ίδιο πάντα αποτέλεσμα. Την αναγκαστική ανακατανομή του πλούτου. Η κορυφή στηρίζεται στην βάση. Σήμερα αντί για να επαναστατήσεις αρκεί να μην αγοράσεις. Το πιο αστειό είναι πώς δεν χρειάζεται να έχεις την παραμικρή ιδεολογική τοποθέτηση για να το κάνεις. Απλά δεν μπορείς να αγοράσεις. Για πρώτη φορά στην ιστορία του κόσμου μία επανάσταση έχει τόσους πολλούς επαναστάτες. Χωρίς καν να το ξέρουν.

Έχουμε φτάσει σαν πολιτισμός στο ιδανικό όριο κόπου-απόλαυσης των 4 ωρών εργασίας (με λιγότερες ώρες εργασίας θα πεθαίναμε από την πλήξη). Εμείς τώρα αντί για να βάλουμε τις μηχανές να δουλεύουνε για μάς, αυτές πού τόσες χιλιοτηρίδες μας πήρε για να φτιάξουμε, (αλήθεια γιατί τις φτιάχναμε;) προσπαθούμε να γίνουμε οι ίδιοι μηχανές για να παράγουμε φτηνότερα. Όμως οι μηχανές ούτε τρώνε, ούτε διασκεδάζουν ούτε δυστυχούν. Έτσι κι αλλιώς δεν αγοράζουν. Όμως εμείς χρειαζόμαστε πωλήσεις. Η κατανάλωση κάνει τη

ζωή πιο ποιοτική πέραν του ότι "ξεκολλάει το αμάξι". Ζούμε έναν μίζερο κόσμο από βλακεία.

Η μόνη επανάσταση που χρειάζεται ο κόσμος είναι μία γενική φιλοσοφική επανάσταση, μία υπέρβαση στον τρόπο σκέψης αυτών που διοικούν και καθορίζουν το κοινωνικό σύστημα και τις εξελίξεις. Μαζί με όσους ευχαρίστως δέχονται έναντι αμοιβής να τους εξυπηρετήσουν αδιακρίτως των επιπτώσεων. Ίσως καταλάβουν όλοι αυτοί πως το σημερινό σύστημα είναι καταδικασμένο έτσι κι αλλιώς και το αλλάζουν. Μπορούν με το κατάλληλο κίνητρο. Αυτό ίσως είναι ότι αν δεν το αλλάξουν το μόνο που θα έρθει είναι μαζί με τα κάτω να σαπίσουν κάποια στιγμή και τα επάνω. Κι αυτό δεν συμφέρει κανέναν.

Το δίλημμα του πολιτισμού (θεωρία)

Πολλοί ίσως έχουν διαβάσει για την εποχή του υδρογόνου. Περιληπτικά θα πούμε ότι εποχή του υδρογόνου έχει ονομαστεί η σημερινή εποχή, εξαιτίας της ενέργειας που παράγεται από τις κυψέλες καυσίμου, όπως τις λένε, μέσα στις οποίες με την καύση υδρογόνου εκλύεται ενέργεια, και τέλος αποβάλλεται νερό. Η επιστημονική αυτή επίτευξη λέγεται ότι θα φέρει μία ολόκληρη επανάσταση και γι' αυτό ακριβώς θα δημιουργήσει μία καινούργια εποχή.

Το πρόβλημα με τις μηχανές παραγωγής ρεύματος από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ήταν πάντα ότι δεν παρήγαγαν σταθερή τάση. Ποτέ δεν φυσούσε το ίδιο, δεν είχε την ίδια ηλιοφάνεια, το ίδιο νερό, τις ίδιες συνθήκες. Σαν αποτέλεσμα χρειαζόταν ένα μέσο αποθήκευσης, είτε κάποιας μεγάλης ηλεκτρικής εταιρίας, είτε, αν κάποιος ήθελε αυτονομία, μπαταριών. Για να αποδίδει το αποθηκευμένο ηλεκτρικό ρεύμα στην συνέχεια υπό σταθερή τάση, με ισορροπημένες αρμονικές, κατάλληλο για ηλεκτρικές μηχανές.

Αν όμως το ρεύμα από μια οποιαδήποτε μηχανή ανανεώσιμης ενέργειας, το χρησιμοποιήσουμε για ηλεκτρολόυση όλο το σύστημα αλλάζει. Οι μηχανές ηλεκτρολόυσης παράγουν υδρογόνο από το νερό επίσης περισσότερο ή λιγότερο αναλόγως των καιρικών συνθηκών. Στην συνέχεια όμως το παραγόμενο αέριο υδρογόνο αποθηκεύεται πολύ ευκολότερα από το ηλεκτρικό ρεύμα και καίγεται σε μια κυψέλη καυσίμου οποιοδήποτε νοικοκυριού, που παρέχει σταθερή ηλεκτρική τάση και προϊόντα καύσης μόνο οξυγόνο και νερό !

Ας φανταστούμε κάθε μικρό σπίτι να διαθέτει μία μηχανή ηλεκτρόλυσης που λειτουργεί με οποιαδήποτε ανανεώσιμη πηγή ενέργειας. Το παραγόμενο υδρογόνο μπορεί να το διοχετεύει σε ένα κεντρικό δίκτυο, απολύτως παρόμοιο με το δίκτυο φυσικού αερίου, για καλύτερη ασφάλεια και ευκολία. Από το ίδιο δίκτυο το νοικοκυριό αντλεί υδρογόνο για την κυψέλη καυσίμου του παράγοντας όση ηλεκτρική ενέργεια χρειάζεται. Όσο υδρογόνο περισσεύει από όσο παράγει η μηχανή του ηλεκτρόλυσης παραμένει στο δίκτυο παραχωρημένο με κάποια οικονομική φόρμουλα. Το πουλάει δηλαδή ή το παραχωρεί έναντι της προμήθειας των κυψελών καυσίμου και της όλης αρχικής εγκατάστασης που θα είναι παρόμοια αυτής του φυσικού αερίου.

Αυτή είναι η κεντρική ιδέα. Μία ολόκληρη πόλη αντί απλά μόνο να καταναλώνει, παράγει επίσης ενέργεια. Σε τεράστιες ποσότητες. Το ίδιο συμβαίνει σε όλες τις μεγάλες πόλεις και επεκτείνεται σιγά σιγά στις μικρότερες. Είναι μία ενεργειακή επανάσταση.

Με την κατάλληλη χρήση όλης αυτής της ενέργειας, αν δεν την σπαταλήσουμε, μπορούμε σχετικά εύκολα να οραματιστούμε εκατομμύρια πάμφθηνα μεγαβάτ στην διάθεση των καθημερινών αναγκών. Να φανταστούμε μέσα μαζικής μεταφοράς που θα μεταφέρουν το κοινό άνετα, γρήγορα, και όπου θέλει. Ίσως δωρεάν ή με ελάχιστο κόστος κινούμενα με ανανεώσιμες μορφές ενέργειας. Το οικοσύστημα απαλλαγμένο από ρύπους και μεγάλες εκτάσεις αχρησιμοποίητες έως σήμερα όπως η Σιβηρία ή η Σαχάρα διαθέσιμες για καλλιέργειες και ενεργειακή εκμετάλλευση.

Αυτή είναι η τεχνολογική πλευρά. Κυριότερη όμως είναι η πολιτισμική συνέπεια της.

Την στιγμή που η ενέργεια είναι πλέον πολλή, φτηνή, ανανεώσιμη και ελεύθερη, μπορούμε, στηριγμένοι πάνω σ' αυτήν, να φανταστούμε έναν κόσμο όπου οι περισσότερες ανάγκες θα εξυπηρετούνται με ολοένα μικρότερο κόστος. Πολύ σύντομα το κόστος της αρχικής εγκατάστασης των μηχανών ηλεκτρο-

λυσης και παραγωγής υδρογόνου, της εγκατάστασης παροχής και ανταλλαγής αερίου καυσίμου και της κυψέλης καυσίμου έχει αποσβεσθεί. Από εκεί και ύστερα όλο το σύστημα λειτουργεί παράγοντας διαρκώς ανανεώσιμο καθαρό κέρδος!

Τα δίκτυα αντί να μοιράζουν ηλεκτρικό ρεύμα μοιράζουν πλέον αέριο υδρογόνο. Καταργούνται λοιπόν σταδιακά τα ηλεκτρικά καλώδια και τα δίκτυα, μαζί και οι μεγάλες και συχνές βλάβες τους από καιρικά φαινόμενα και ηλιακές ηλεκτρομαγνητικές καταιγίδες. Η ενέργεια για κάθε καταναλωτή, νοικοκυριό, εργοστάσιο ή αυτοκινούμενο όχημα, παράγεται πλέον επί τόπου κάθε φορά, από την δική του κυψέλη καυσίμου. Τα ηλεκτρικά δίκτυα γίνονται δίκτυα αερίου υδρογόνου τα οποία σε πολλές πόλεις υπάρχουν ήδη και είναι εύκολα και πάμφθηνα συντηρήσιμα εδώ και δεκαετίες!

Ακόμη μεγαλύτερη είναι η διαφορά στην αυτονομία. Ο σημερινός καταναλωτής ηλεκτρικού ρεύματος από ανανεώσιμες πηγές, στην ουσία δεν είναι αυτόνομος. Εξαρτάται ολόκληρα από τις μπαταρίες του. Αυτές παράγονται σε τεράστια εργοστάσια, που μπορεί αύριο να κλείσουν και να μην μπορούν να του παρέχουν ανταλλακτικά για τη συντήρησή τους. Με την καλύτερη συντήρηση κρατούν το μέγιστο δέκα χρόνια. Και για να παραχθούν χρησιμοποιούν πολύ επικίνδυνα χημικά, που επιβαρύνουν πάρα πολύ το περιβάλλον. Αντίθετα ένα ντεπόζιτο αποθήκευσης αερίου υδρογόνου, φτιάχνεται πολύ απλούστερα και μπορεί να κρατήσει δεκαετίες χωρίς καμία συντήρηση!

Όλα αυτά κάνουν την αρχή σε ένα ολόκληρο ενεργειακό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης το οποίο δεν έχει καμία σχέση με το σημερινό. Και γι' αυτό μπορεί να φέρει επανάσταση στην καθημερινή μας πρακτική και να μας οδηγήσει από έναν πολιτισμό βίας σε έναν πολιτισμό ευδαιμονίας.

Σήμερα δείκτης ευημερίας θεωρείται η συσσώρευση χρήματος. Όσο το μαζεύεις τόσο διαχωρίζεσαι, υποτίθεται, από την

μίζερη και δυστυχομένη πλειοψηφία της οποίας την ευημερία υποσκάπτεις προκειμένου να ευημερήσεις ο ίδιος. Σε έναν ενεργειακά συνειδητοποιημένο κόσμο αντίθετα η ευτυχία της πλειοψηφίας αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για την ευημερία του συνόλου. Δεν μπορείς να είσαι πραγματικά ευτυχής μέσα σε έναν δυστυχομένο κόσμο χωρίς προοπτική. Είναι δύο συστήματα που έχουν τα υπέρ και τα κατά τους.

Το μεγάλο υπέρ του συστήματος που ισχύει σήμερα είναι ότι δεν χρειάζεται να περιμένει κανείς να προκόψει ο κόσμος για να προκόψει ο ίδιος. Το σύστημα, όπως φαίνεται στα επόμενα κεφάλαια, υποστηρίζει αυτή τη τακτική πέρα ως πέρα. Όποιος αδιαφορεί για όλους τους άλλους εκτός του ότι θα πλουτίσει γρήγορα δεν έχει τίποτα να φοβηθεί. Από τους νόμους, έως την κοινωνική εκπαίδευση όλο το σύστημα δουλεύει για να τον διευκολώνει να τον προστατεύει και να τον εγκωμιάζει. Όσο για την συνείδησή του κι αυτή υποτίθεται θα ικανοποιηθεί, όπως όλες οι ανάγκες του, απόλυτα, με τα χρήματα που θα βγάλει.

Αυτή είναι περιληπτικά η θεωρητική βάση, αν μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει μία τέτοια, του πολιτισμού της βίας. Το σύστημα προφανώς δεν προέκυψε επειδή ήταν το καλύτερο. Δεν έγινε κάποιο συνέδριο πριν από μερικές χιλιάδες ή εκατομμύρια χρόνια και αποφασίστηκε ότι αυτό είναι ότι ταιριάζει καλύτερα στην ανθρώπινη φύση και στους μακροπρόθεσμους στόχους της εξέλιξης του είδους μας. Οι συνθήκες απλά, στην αρχή της ιστορίας, ευνοούσαν μόνον έναν τέτοιο πολιτισμό. Προκόψαμε γυμνοί και απροστάτευτοι. Χωρίς ιδιαίτερες ικανότητες άμυνας ή επίθεσης πέρα από το μυαλό μας. Η ανάγκη οδηγούσε στην απελπισία και αυτή στη βία, το μόνο υπάρχον μέσο τότε για να ικανοποιήσει οποιοσδήποτε άγριος τις ανάγκες του.

Σήμερα υπάρχουν πολλά άλλα μέσα, αυτό είναι που έχει αλλάξει. Η δυνατότητα προσφοράς υπηρεσιών ακόμη και δωρεάν σε μία μεγάλη πλειοψηφία δημιουργεί πολύ διαφορετι-

κές συνθήκες από οποιοσδήποτε ίσχυαν έως σήμερα. Και μία εντελώς καινούργια προοπτική.

Μέχρι τώρα ο καθένας ήταν υπεύθυνος για την καθημερινή ικανοποίηση των αναγκών του. Το σύστημα ήταν ακριβώς αυτό, ότι δεν υπήρχε κανένα σύστημα. Οι εξουσίες παρά που ήταν αυτές που κατείχαν την διαχείριση των πόρων κατά ένα περιεργο τρόπο ποτέ δεν ανέλαβαν αυτό το έργο, την ικανοποίηση δηλαδή των καθημερινών αναγκών του συνόλου.

Ο καθένας επέλεγε τι θα κάνει, αδιάκριτα αν αυτό που έφτιαχνε ή πουλούσε χρειαζόταν, ή αν το έκαναν ήδη πάρα πολλοί. Έμπαινε έτοι σε έναν ανελέητο ανταγωνισμό σε κάθε επίπεδο, που τον ανάγκαζε στην συνέχεια να προβεί σε διάφορες ενέργειες προκειμένου να επιβιώσει. Να λαδώσει, να παρατυπήσει, να παράγει σκάρτα πράγματα, να κάνει τα πάντα προκειμένου να πλουτίσει αρκεί να μην τον πιάσουν. Κάτι που όσο πλούτιζε γινόταν φυσικά ευκολότερο.

Πέρα από τους εγκληματίες, όπου πάει πρώτα η σκέψη, που και κατά νόμο εγκληματούν, πάρα πολλοί παρατυπούν καθημερινά κάτω από αυτή την πίεση με πάρα πολλούς τρόπους που δεν φαίνονται εγκληματικοί, τουλάχιστον όχι σύμφωνα με το νόμο. Ο κάθε ένας είναι ελεύθερος να σκαρφιστεί και να εφαρμόσει οποιοδήποτε κόλπο προκειμένου να επιβιώσει και να πλουτίσει. Αυτό είναι το σύστημα, ο σώζων εαυτόν σωθήτω. Αφού δεν υπάρχει σύστημα.

Σ' αυτό το πέλαγος της απελπισίας το μόνο που έχει δημιουργήσει το σύστημα είναι μία τεράστια σανίδα σωτηρίας. Τις δημόσιες υπηρεσίες. Οι δημόσιοι υπάλληλοι γίνονται τέτοιοι για να εξασφαλίσουν εργασία και εισοδήματα για τη ζωή τους. Χωρίς να αναγκάζονται να αποδίδουν ιδιαίτερα, να έχουν κάποιο ιδιαίτερο στόχο ή ταλέντο, να είναι αποδεδειγμένα αναγκαίοι σ' αυτή τη θέση ή ακόμη και χρήσιμοι.

Έστω και κατά παράφραση το δημόσιο αποτελεί ήδη μία εφαρμογή της ενεργειακής κοινωνικής οργάνωσης όπου η πόροι διατίθενται στο κοινό δωρεάν. Εδώ δεν διατίθενται εντε-

λώς δωρεάν, ο ένας στους δέκα πληρώνεται γιατί αποδίδει και είναι χρήσιμος. Αυτός είναι ο ευτυχής δημόσιος υπάλληλος.

Δυστυχώς ακόμη και στο δημόσιο η αναλογία ευτυχισμένων πολιτών είναι ελάχιστη. Είναι λογικό, αφού δεν υπάρχει κανένα σύστημα για την ευτυχία της πλειοψηφίας και, ακόμα και στο δημόσιο, οι εννιά στους δέκα το ξέρουν και το νοιώθουν καθημερινά ότι παρασιτούν έναντι όλων των άλλων. Όμως το σύστημα είναι ότι δεν υπάρχει σύστημα.

Γιατί μας απασχολεί η ευτυχία; Υποτίθεται ότι είναι μία προσωπική υπόθεση. Είναι όμως; Ένας ευτυχισμένος άνθρωπος δεν τριγουρίζει ανικανοποίητος, γεμάτος οργή και φθόνο για τους άλλους και ματαιότητα για τον εαυτό του. Ευτυχισμένοι άνθρωποι στην πλειοψηφία τους φτιάχνουν ένα ευτυχισμένο κόσμο ο οποίος δεν είναι ένας επικίνδυνος κόσμος. Δεν είναι ένας εγκληματικός κόσμος ούτε ένας άρρωστος από το άγχος την τρέλα ή την κακία κόσμος. Σαν αποτέλεσμα ένας τέτοιος κόσμος δεν χρειάζεται πλέον πολλές πρακτικές που σχετίζονται σήμερα με αυτές τις ψυχικές καταστάσεις και δεν αναγκάζεται να τις χρηματοδοτεί ούτε οικονομικά ούτε ενεργειακά.

Περιληπτικά δεν χρειάζεται, σε κάθε επίπεδο, πολέμους για την αρπαγή πόρων. Αφού δεν σπαταλά τους πόρους, τους διαθέτει σε υπερεπάρκεια. Επειδή δεν επιτίθεται δεν χρειάζεται ούτε αμυντικές δαπάνες από τον φόβο της αντεπίθεσης. Χρειάζεται ολοένα λιγότερα οπλικά συστήματα, συνοδευτικά συστήματα επίθεσης και άμυνας και τους απαραίτητους πόρους. Για στρατιωτικές υπηρεσίες, αστυνομία, μυστικές υπηρεσίες, για δωροδοκία ή εξαγορά μεγάλου αριθμού ανθρώπων σε θέσεις κλειδιά, διαδικασίες άμεσα συνυφασμένες με μία πολιτική βίας. Τέλος δεν χρειάζεται τους διάφορους μηχανισμούς προπαγάνδας προκειμένου ο λαός να δώσει την έγκρισή του για τη χρηματοδότηση όλων αυτών. Δεν χρειάζεται δηλαδή, πέρα από όλες τις φθοροποιές πρακτικές, να διαστρεβλώσει και τις αξίες του σαν επιστέγασμα, ώστε όλοι να πειστούν να σκέφτονται και να λειτουργούν έτσι.

Ένα ενεργειακό σύστημα κοινωνικής οργάνωσης σε συνδυασμό με την υπάρχουσα τεχνολογία κουβαλάει το ίδιο φορτίο που κουβαλάει και το σημερινό σύστημα. Τις ανάγκες, τις αρρώστιες και τις απαραίτητες ανέσεις, χωρίς όμως τα επιπλέον φορτία, και φυσικά όχι εν μέσω πυρών. Σε ένα διαρκή πόλεμο στις αγορές, στα χρηματιστήρια, στον κυβερνοχώρο ή, όταν όλα αυτά δεν αποδώσουν, στη στρατιωτική σύγκρουση. Έτσι μπορεί να τα κουβαλήσει όλα πολύ πιο άνετα, πολύ πιο ικανοποιητικά και για πολύ μεγαλύτερη απόσταση.

Ο λόγος που δεν ζούμε ήδη σε ένα τέτοιο σύστημα είναι ότι το προηγούμενο σύστημα έχει δημιουργήσει έναν ολόκληρο φαύλο κύκλο από αλληλένδετες διαδικασίες που αλληλοχρηματοδοτούνται και φυσικά όλοι όσοι το υπηρετούν σε διάφορα επίπεδα, επαγγέλματα και για διάφορους λόγους, έχουν συνηθίσει αυτά τα χρήματα και τον τρόπο ζωής και δράσης. Ο κύκλος αυτός πρέπει πρώτα να σπάσει κάπου πριν προκύψει ένας καινούργιος κύκλος εξέλιξης.

Υπάρχει μία ιδιαίτερα έντονη μυθολογία σήμερα, για την υποτιθέμενη ανωτερότητα του οργισμένου βίαιου και κυνικού ανθρώπου πέρα από τις αλληλένδετες καταστάσεις που έχει δημιουργήσει για να τον εξυπηρετούν. Το κακό σκυλί που δεν θα ψοφήσει ποτέ, ο κακός που είναι έξυπνος όταν ο καλός είναι ηλίθιος και αφελής, ο κακός που θα πλουτίσει ενώ ο καλός θα μαρτυρήσει, ο κακός που γελά ενώ ο καλός υποφέρει και προβληματίζεται.

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν καλοί και κακοί άνθρωποι κι αυτό δείχνεται διεξοδικά στο κείμενο «Ιησούς Χριστός. Εκοφλαματώνοντας ένα διάσημο πρόγραμμα». Υπάρχουν μόνο ευτυχημένοι και δυστυχημένοι άνθρωποι. Όλα τα άλλα όσα συμβαίνουν είναι αποτελέσματα της απελπισίας τους ή των διεξόδων τους, της δυστυχίας ή της ευτυχίας τους.

Οι δυστυχημένοι άνθρωποι είναι επικίνδυνοι. Αν είναι αδύναμοι άνθρωποι η δυστυχία τους κάνει λίγο επικίνδυνους για το κοινωνικό σύνολο, αν είναι δυνατοί είναι πολύ επικίνδυνοι. Ένας πολύ ισχυρός δυστυχημένος άνθρωπος μπορεί

να καταστρέψει τον κόσμο με τη δράση του. Όμως το ίδιο και ένα δυστυχισμένο πλήθος, είναι σαν ωρολογιακή βόμβα. Σε κάθε περίπτωση ένας ευτυχισμένος άνθρωπος είναι νηφάλιος και δεν αγωνιά πώς θα αρπάξει τίποτα από κανέναν. Οπότε η ευτυχία σαν κοινωνικός δείκτης ευημερίας δεν είναι τόσο αδιάφορος η προσωπικός όσο θεωρείται.

Μία άλλη μυθολογία, επίσης πολύ διαφημισμένη υποστηρίζει πώς ότι και αν υποστείς για τα χρήματα θα ευτυχίσεις οπωσδήποτε όταν τα αποκτήσεις. Ο κόσμος θα σε σέβεται, θα μπορείς να αγοράσεις ότι θέλεις και θα έχεις απεριόριστη προσφορά στο σεξ.

Η πραγματικότητα ωστόσο εξελίσσεται κάπως διαφορετικά. Το κείμενο «Το νόημα είναι ότι δεν υπάρχει νόημα» και το διήγημα «Γιατί χρειαζομαι όλα αυτά τα χρήματα» που βασίζεται σε αληθινή ιστορία, δείχνουν ότι οι πλούσιοι άνθρωποι δεν είναι τόσο ευτυχισμένοι όσο οι φτωχοί θέλουν να πιστεύουν. Μπορούν να διακοσμήσουν την ζωή τους με αστραφτερά αντικείμενα κάτι που θαμπώνει τους κοινούς θνητούς όμως εξαναγκάζονται πολύ συχνότερα από εκείνους σε ανάξιες ή και άθλιες συμβάσεις, προκειμένου να έχουν αυτή την αγοραστική ικανότητα. Κατακτώντας την δυστυχία όχι μόνο από αυτόν τον παράγοντα αλλά και από το γεγονός ότι δεν ξέρουν πώς να ευτυχίσουν.

Γιατί δεν τους το έχει μάθει κανείς. Όλοι και όλα τους μαθαίνουν πώς να βγάζουν χρήματα σαν τα χρήματα να είναι το μαγικό κλειδί ύστερα στην πόρτα της ευτυχίας. Έτσι περιμένουν κάθε φορά ότι το αγοραστό σεξ θα τους φτιάξει τη μέρα, ότι η ποιότητα του είναι απλά ζήτημα τιμής σαν να αγοράζεις ένα αυτοκίνητο. Το ίδιο όπως ο αγοραστός σεβασμός και οι αγοραστοί φίλοι θα τους τονώσουν τον εγωισμό ή ακόμα χειρότερα ότι η αγορασμένη αγάπη θα τους γεμίσει συναισθηματικά. Πλέον στην δυστυχία εξαπατημένοι από τον ίδιο μύθο με τον οποίο εξαπατούν οι ίδιοι όσους εξαγοράζουν. Ότι το χρήμα ύστερα θα επισκευάσει τα πάντα.

Αυτό είναι πολύ επικίνδυνο αν σκεφτούμε ότι πρόκειται για πολύ ισχυρούς ανθρώπους που ελέγχουν κοινωνικές διαδικασίες κλειδιά. Στο κείμενο «Τι συνέβη στην πρόοδο;» δείχνεται πώς λειτουργούν ήδη πολλές από αυτές τις διαδικασίες. Με τρόπο ελάχιστα δημιουργικό έως και καταστροφικό, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Όμως αποδίδοντας χρήμα. Η οργή του πλούσιου απέναντι στην ίδια του την ύπαρξη και η δυστυχία του, παίζουν σημαίνοντα ρόλο στις επιλογές του και αυτό φέρνει το ανάλογο αποτέλεσμα.

Η έκταση της καταστροφής δεν είναι μικρότερη ωστόσο από αυτή που προκαλεί ο δυστυχισμένος κοινός άνθρωπος. Δεν αρκεί δηλαδή να κρεμάσουμε τους πλούσιους για να σωθεί ή να αλλάξει ο κόσμος. Ο συνηθισμένος άνθρωπος μπορεί να είναι μία ωρολογιακή βόμβα χωρίς να το ξέρει. Γιατί ο κοινός άνθρωπος δεν είναι ποτέ μόνος του. Ότι κάνει αυτός το κάνει συνήθως και μία μεγάλη πλειοψηφία που βρίσκεται στην ίδια μοίρα μ' αυτόν. Αν είναι δυστυχισμένος ο κοινός θνητός δεν θα νοιάζεται για τα κοινά καθόλου περισσότερο από τον πλούσιο. Αυτό σε γενική εφαρμογή μπορεί να φέρει το χάος το ίδιο γρήγορα και καταστροφικά όσο οι αποφάσεις ενός ισχυρού ανθρώπου από τον οποίο εξαρτώνται πολλά.

Σε μία κοινωνία όπου η ευτυχία δεν θεωρείται σημαντικός δείκτης ευημερίας, κανείς δεν ασχολείται μ' αυτήν. Όλοι ασχολούνται με αυτό που θεωρείται αντιπροσωπευτικός δείκτης ευημερίας, το χρήμα. Στο μεταξύ η δυστυχία, σε κάθε επίπεδο, πλούσιων και φτωχών, είναι αυτή που καθορίζει την πραγματική ευημερία. Αν θα έρθει και πόση θα είναι. Καταστρέφοντας σε κάθε επίπεδο τις επιλογές που θα μπορούσαν να την φέρουν.

Τα κείμενα που ακολουθούν περιγράφουν την δραματική ιδιαιτερότητα της σημερινής φάσης εξέλιξης. Σε συστήματα, μόδες, απόψεις και συνθήκες. Στο κείμενο «Εγώ και ο κλώνος μου» δείχνεται η καλύτερη πιθανή έκδοση εξέλιξης που μπορεί να επιτύχει το ισχύον σύστημα αν καταφέρει να μην αυτοκαταστραφεί. Στον «Νόμο της αναγκαστικής κατανάλωσης»

ωστόσο δείχνεται ότι υπάρχει ασφαλής τρόπος μετάβασης από το ισχύον μοντέλο της συσσώρευσης χρήματος στο επόμενο μιας ενεργειακής οικονομίας. Αρκεί να επιλεγεί.

Πολλά κείμενα κριτικάρουν με διάφορους τρόπους την κοινωνική εκπαίδευση που προηγήθηκε και η οποία είναι η πλέον σημαντική σε κάθε είδους επιλογές. Υπάρχει αυτή η γενικευμένη εντύπωση σήμερα, της καταδικασμένης στην αυτοκαταστροφή ανθρώπινης φύσης. Όμως αυτό έχει μεγαλύτερες πιθανότητες από οτιδήποτε άλλο να είναι μία δημιουργημένη εντύπωση. Μόνο αν είμαστε καταδικασμένοι τότε τίποτα από όσα θα χαλάσουμε δεν πειράζει πραγματικά.

Είναι μία αυτοεκπληρούμενη προφητεία. Αφού δεν θα πειράζει τίποτα τότε μπορούμε όλοι ελεύθερα να χαλάσουμε ο καθένας κι από κάτι προκειμένου να βγάλουμε χρήματα. Αν το κάνουμε στην πλειοψηφία μας αυτό, τότε θα καταστραφούμε οπωσδήποτε και η προφητεία θα επαληθευτεί. Όμως θα έχουμε αλλάξει για να την επαληθεύσουμε, ακριβώς επειδή υποτίθεται ότι όλα είναι καταδικασμένα, αλλιώς προφανώς καμία καταστροφή δεν θα συνέβαινε.

Η αλήθεια είναι ότι αν η ανθρώπινη φύση ήταν έτσι στην πλειοψηφία της δεν θα είχαμε φύγει ποτέ από τις σπηλιές. Μάλιστα το ίδιο θα είναι το αποτέλεσμα οποτεδήποτε γίνουμε έτσι στην πλειοψηφία μας. Θα γυρίσουμε στις σπηλιές. Το να εξαγοράζοσαι και να συμπλέεις με τους δυνατούς δεν είχε ποτέ κινδύνους ούτε καμία ιδιαίτερη δυσκολία. Δεν αποτελεί πρόκληση επιτυχίας ικανοτήτων ή εξυπνάδας, είναι λύση απελπισίας.

Αν ενεργήσεις σωστά θα βγάλεις πολλά χρήματα, χωρίς ιδιαίτερο ταλέντο και κανείς δεν θα σε πιάσει. Όσο κινείσαι μεταξύ ημετέρων μάλιστα, κανείς δεν πρόκειται να σε θίξει καν. Όμως προϋπόθεση για όλα αυτά είναι να είσαι απέραντα δυστυχισμένος. Και να θέλεις να παραμείνεις. Κάνοντας όλα όσα πρέπει να κάνεις για να θεωρείσαι σήμερα από τους άλλους επιτυχημένους έξυπνος και νικητής.

Τα διηγήματα, πέραν του ότι παρέχουν ένα ευχάριστο διάλειμμα στην θεωρητική τεκμηρίωση, επιλέχθηκαν σαν τρόπος γραφής επειδή δείχνουν έντονα, από τη θέση του υποκειμένου, αυτή τη εσωτερική σύγκρουση. Ανάμεσα σε όσα ενδόμυχα και αυθόρμητα θα επέλεγε κανείς και τι τελικά επιλέγει υπό πίεση. Προκειμένου να μοιάζει κάπως ή να θεωρείται κάτι.

Δείχνουν επίσης πόσο δραματικά μπορεί να αλλάξει το αποτέλεσμα της ίδιας κατάστασης η οπτική μέσα από την οποία επιλέγει ο καθένας να βλέπει. Προς την οποία φαινομενικά μπορεί να μην τον υποχρεώνει κανείς, όμως, αν η κοινή γνώμη είναι έτσι, τότε ίσως τον πέζουν προς τα εκεί τα πάντα. Δείχνοντας σε περίληψη ότι κανείς δεν θα σου επιτρέψει εύκολα να είσαι ευτυχής, μέσα σε ένα δυστυχημένο κόσμο.

Τα περισσότερα διηγήματα είναι αληθινές ιστορίες με αλλαγμένα τα στοιχεία που θα παρέπεμπαν σε υπάρχοντα πρόσωπα και πράγματα. Τα διηγήματα «Εγώ και ο κλώνος μου» και το «Σ' αγαπώ μπιπ» είναι καθαρόαιμα μυθιστορηματικά όμως πραγματεύονται το ίδιο αντικείμενο. Την δραματική σημασία της προσωπικής θέσης στην εξέλιξη οποιασδήποτε κατάστασης. Και στις αποδόσεις της.

Το ομώνυμο διήγημα, «Το δίλημμα του πολιτισμού» δείχνει στην πράξη αυτό που περιγράφεται εδώ θεωρητικά. Την αγωνία της ύπαρξης, την ανάγκη ενός πραγματικού και αληθινού νοήματος στη ζωή όπως την βιώνει ο κάθε ένας σημερινός απλός άνθρωπος.

Τέλος το παραμύθι «Σχέσεις στοργής» δείχνει πόσο η ανάγκη μπορεί να διαστρεβλώσει ακόμη κι αυτή την έννοια της ευτυχίας. Όμως επίσης ότι ποτέ δεν την καταργεί τελείως. Στην πρώτη ευκαιρία που μπορούν να αλλάξουν οι συνθήκες σχεδόν αμέσως την αναγνωρίζουμε την ευτυχία και την απολαμβάνουμε πάλι. Αλληγορικά το παραμύθι αυτό μπορεί να είναι η πορεία της ανθρωπότητας από την ανάγκη και όλα όσα αυτή υπαγόρευσε, σε έναν πολιτισμό ευδαιμονίας.

Προσωπικά το δίλημμα του πολιτισμού μου έχει στερήσει μέχρι σήμερα την δυνατότητα του πλούτου όπως και το αγαπημένο μου επάγγελμα. Δεν υπάρχει καλύτερο επάγγελμα από την συγγραφή.

Σε ένα πανέμορφο νησάκι του Αιγαίου, με την βεράντα πάνω από την ακροθαλασσιά, στο κτήμα που εκεί, στην ερημιά, θα είναι και μεγάλο και φθινό, χωρίς πίεση χρόνου, τόπου ή υπέρογκων χρηματικών αναγκών, γράφεις. Όμορφες ιδέες, σκέψεις που μπορούν να φτιάξουν έναν όμορφο κόσμο. Να τον κάνουν πραγματικά επιτυχημένο ή απλά λίγο πιο χαρούμενο. Στέλνεις τα κείμενα με το Ιντερνέτ, και ελέγχεις την αμοιβή στον τραπεζικό λογαριασμό. Και βγάζεις χρήματα έτσι, παίζοντας αυτό το ρόλο και όχι κάποιον άλλο.

Αυτές τις προδιαγραφές τις στερήθηκα για πολλά χρόνια επειδή ακριβώς το επάγγελμά μου, όπως όλα τα επαγγέλματα, και η συγγραφική έχει δύο τρόπους να αποδώσει χρήματα και δεν έχουν σε κάθε εποχή εξ ίσου ζήτηση και οι δύο. Σε κάθε περίπτωση δεν πιάς στο συνέδριο των Ναζί να μιλήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δεν τους ενδιαφέρει δεν πρόκειται να σε πληρώσουν για την εργασία σου ίσως μάλιστα κινδυνεύεις κιόλας, ανάλογα πόσο θα τους εκνευρίσεις.

Μία τέτοια οικονομική πραγματικότητα για τους συγγραφείς βέβαια υφίσταται μόνο σε περιόδους δικτατορίας. Σήμερα δεν ζούμε σε δικτατορία. Ζούμε σε έναν υπέροχο ελεύθερο και δημοκρατικό κόσμο, όπου όλες οι απόψεις εκφράζονται, όλο επιτυχία και λάμψη. Στο μεταξύ βέβαια η μόνη περίπτωση να ζήσουμε πραγματικά έτσι, ελεύθερα δημοκρατικά και ποιοτικά είναι να μπορούμε να πληροφορηθούμε κατ' αρχήν τι είναι διαφήμιση και τι πραγματικότητα από όσα ήδη ζούμε. Απρό μια άποψη λοιπόν πρόκειται ίσως για ένα μικρό θαύμα το ότι διαβάζετε αυτό το βιβλίο τώρα.

Τα επαγγέλματα

Στο ντοκιμαντέρ Φαρενάιτ 9/11 ο Μάικλ Μουρ αναφέρει την περίπτωση του προέδρου των ΗΠΑ και του δικού του προσωπικού διλήμματος του πολιτισμού. Ο πρόεδρος λοιπόν των ΗΠΑ έχει μισθό σύμφωνα με το ντοκιμαντέρ 400,000 δολάρια ετησίως. Ισοδυναμεί με περίπου 320,000 Ευρώ ετησίως, τα οποία πληρώνεται για να νοιάζεται για τα συμφέροντα των Αμερικανών. Διεξοδικά στην ταινία φαίνεται κάτι που το υποψιαζόμασταν λίγο έως πολύ όλοι πριν από την ταινία αυτή. Ότι ο Τζ. Μπους προτίμησε να πάρει πολλά περισσότερα χρήματα αναγκάζοντας, από την ισχύ της θέσης του, τους αμερικανούς να χρηματοδοτήσουν έναν ακόμη άδικο πόλεμο. από τον οποίο ο ίδιος, μέσω της πολυεθνικής στην οποία είναι κύριος μέτοχος, όπως μας πληροφορεί ο κ. Μουρ, θα αντλεί 1,4 δις δολάρια το χρόνο.

Θα απορεί κανείς πώς τέτοιες δηλώσεις μπορούν να λέγονται δημοσίως, να κυκλοφορούν σε ταινία και όμως να μην γίνεται τίποτα. Για να γίνει κάτι όμως πρέπει κάποιιοι να κατακρίνουν συστηματικά τον κύριο Μπους από τα ΜΜΕ και όχι μόνο ο κύριος Μουρ. Αυτοί θα είναι κάποιιοι επαγγελματίες που πληρώνονται μέσα από ένα ορισμένο σύστημα. Των ΜΜΕ. Το οποίο μέχρι σήμερα πληρώνεται εργολαβικά για να παρουσιάζει ότι όλα είναι εντάξει. Αν υποθέσουμε ότι αυτό γίνεται, σαν από θαύμα, μετά την κατακραυγή πάλι κάποιιοι εισαγγελείς θα πρέπει να του απαγγείλουν κατηγορίες και κάποιιοι αστυνομικοί ή στρατιωτικοί θα πρέπει να τον συλλάβουν και να τον οδηγήσουν στη δικαιοσύνη. Αν και αυτό το

θαύμα γίνει τέλος πάλι κάποιιοι ένορκοι που θα αποτελούντα από κοινούς θνητούς και κάποιιοι δικαστές θα πρέπει να τον δικάσουν και να τον καταδικάσουν. Ώστε αυτό που κάνει να καταδικαστεί.

Ίσως λοιπόν δεν κάνει μόνο ο κύριος Μπούς τη δουλειά του έτσι όπως την κάνει. Σε μία κοινωνία που πιστεύει ακράδαντα ότι το χρήμα θα φέρει την ευτυχία, είναι λογικό απόδειξη εξυπνάδας και επιτυχίας να θεωρούνται ο πιο γρήγορος τρόπος να βγάλεις όσο το δυνατόν περισσότερο χρήμα. Ότι και αν χαλάσει στο μεταξύ. Με αυτή τη λογική πολλά επαγγέλματα διαστρεβλώνονται όχι μόνο αυτό του κυρίου Μπούς.

Πρέπει να παραδεχτούμε κάτι ακόμα και στον σκληρό και κυνικό κόσμο που ζούμε σήμερα. Η καλοσύνη η τιμιότητα και οι αξίες που κάποτε υπήρχαν, αγάπη, ειρήνη, αρμονία, ευδαιμονία, ποιότητα, τιμιότητα, ευσυνειδησία, άμιλλα, ευγενής και φιλοδοξία, είναι οι λόγοι για τους οποίους ο κόσμος, όπως και αν είναι, ακόμα υπάρχει.

Ένας γιατρός που έγινε γιατρός για να εκβιάζει τους ασθενείς του μπροστά στο φόβο για την αρρώστια και το θάνατο μπορεί να καταφέρνει να τους πάρει έτσι πολλά χρήματα. Το αν είναι καλός ή κακός γιατρός στη συνέχεια απλά ολοκληρώνει ή όχι την καταστροφή. Αυτό που έχει σημασία είναι ότι αν όλοι οι γιατροί γίνονταν γιατροί γι' αυτό το λόγο η ιατρική δεν θα υφίστατο σαν επάγγελμα. Θα ήταν προτιμότερο να πέθαινες στο σπίτι σου αφήνοντας τουλάχιστον τα χρήματα στα παιδιά σου, αφού θα πεθάνεις έτσι κι αλλιώς στα χέρια τους.

Οι ματαιόδοξοι άπληστοι γιατροί αφού θα έβγαζαν τρελά χρήματα εκβιάζοντας καταστάσεις, δεν θα είχαν πολλούς λόγους να κοιπάσουν για να είναι, παράλληλα έστω με αυτό, και καλοί στη δουλειά τους. Αφού ο κύριος λόγος για να είναι γιατροί που απαλύνουν τον πόνο και σώζουν ζωές, δεν θα θεωρείτο έξυπνος λόγος ή επιτυχημένος. Επειδή δεν είναι ο τρόπος που θα έβγαζες τα περισσότερα και πιο εύκολα χρήματα σαν γιατρός.

Το ίδιο ισχύει για όλα τα επαγγέλματα. Έχει μεγάλη σημασία αν ο μηχανικός έγινε μηχανικός για να επισκευάζει τα αυτοκίνητα ή για να τα χαλάει όταν έρχονται για επισκευή. Ωστε να ξανάρθουν. Αν ο επιστήμονας έγινε επιστήμονας για να βοηθάει την πρόοδο ή αντίθετα για να πουλάει την υπογραφή του σε οτιδήποτε. Πλαστές ημερομηνίες λήξης τροφίμων παραδείγματος χάριν ή παραποιημένα στοιχεία επιστημονικών ερευνών. Έχει σημασία αν ο εκπαιδευτικός έγινε δάσκαλος για να εκπαιδεύει ή για να μπορεί να καθυστερεί τα παιδιά με σκοπό να πουλήσει ιδιαίτερα, ή καλούς βαθμούς στο τέλος της χρονιάς.

Ο δικηγόρος έγινε ίσως δικηγόρος για να υπερασπίζεται τους αθώους στην πορεία όμως διαπιστώνει ότι οι ένοχοι είναι αυτοί που έχουν τα χρήματα. Ο ακτιβιστής επιχειρηματίας μπορεί να στέλνει τα χρήματα της συναυλίας στα φτωχά παιδιά της Αφρικής μπορεί και να μην τα στέλνει.

Έχει σημασία αν ο πολιτικός έγινε πολιτικός για να συμβάλει στην κοινωνική πρόοδο με την κατάλληλη χρήση των πόρων ή αντίθετα, επειδή ακριβώς έχει πρόσβαση, για να απομυζήσει όσους καταφέρει από αυτούς τους πόρους για λογαριασμό του. Εξασφαλίζοντας τον ίδιο και τους απογόνους του όσο πιο πλούσια γίνεται αδιαφορώντας για κάθε μέλλον οποιωνδήποτε άλλων.

Έχει σημασία αν ο αστυνομικός έγινε αστυνομικός για να προστατεύει από το έγκλημα ή για να έχει την δυνατότητα να εκβιάζει τους εγκληματίες για χρήματα προκειμένου να μην τους συλλαμβάνει ή, ακόμη χειρότερα, να τους διευκολύνει. Έχει σημασία αν ο ιερέας πιστεύει ότι τα ιερά βιβλία γράφουν ανακρίβειες όμως τα περνάει ασχολίαστα στο ποίμνιο. Γιατί αυτή η δουλειά είναι ήρεμη σταθερή έχει καλές προοπτικές και καλά λεφτά.

Έχει σημασία τέλος αν οι άνθρωποι των ΜΜΕ οι συγγραφείς και οι καλλιτέχνες έγιναν τέτοιοι για να ενημερώνουν και να ευαισθητοποιούν το κοινό ή αντίθετα για να το κατευ-

θύνουν όπου εκάστοτε τους ζητείται. Μια εργολαβία συνήθως πολύ αδρά πληρωμένη.

Πως θα ήταν ένας κόσμος γεμάτος από τέτοιους επαγγελματίες; από κομπιναδόρους του κάθε επαγγέλματος; Στο κείμενο «Τι συνέβη στην πρόοδο;» ο αναγνώστης μπορεί να διαπιστώσει αν κάτι τέτοιο συμβαίνει ήδη. Ένας κόσμος γεμάτος κομπιναδόρους που δεν αποδίδουν. Φυσικά δεν μπορούμε να ξέρουμε σε ποια ακριβώς έκταση. Αυτό που έχει σημασία είναι αν αυτός ο φαύλος κύκλος πραγμάτων μπορεί να σπάσει.

Η ανάγκη δημιούργησε τη βία, κι αυτή από έναν έξυπνο εγκέφαλο όλες τις περίτεχνες μεθόδους αρπαγής. Όταν αρπάζεις κάτι διατρέχεις δύο κινδύνους. Την αντίσταση αυτού που το κατέχει και τα αντίποινα όσων τον υποστηρίζουν. Έτσι κοντά στη βία προέκυψε και η πολιτική της εξαγοράς. Όστε να αμβλυνθούν οι αντιστάσεις των υποστηρικτών.

Με την έκρηξη της διαφήμισης και των ΜΜΕ προστέθηκε σ' αυτές τις μεθόδους και μία ακόμη. Η κατά κόρον προβολή του έξυπνου πετυχημένου μοντέλου. Τώρα για να εξαγοράσεις την τιμιότητα κάποιου δεν χρειάζεται να επιχειρηματολογήσεις για την αξία των χρημάτων την πραγματική εξυπνάδα και τους πραγματικούς νικητές. Τα διαφημίζουν τα ΜΜΕ κάθε μέρα, μέσα από μοντέλα, πρότυπα, σήριαλ και μαθήματα στο κοινό. Ένα τέτοιο μάθημα είναι όταν βλέπει κάποιος τον ΟΗΕ να κηρύσσει παράνομο τον πόλεμο στο Ιράκ όμως ο κύριος Μπούς και οι συνεργάτες του να μην χάνουν ένα λεπτό ύπνου.

Στις ζημιές από την βία, τους εξαγορασμένους επαγγελματίες και τις σπατάλες για τις πολεμικές διαδικασίες προστέθηκε έτσι και η φθορά των αξιών που είναι προφανώς η μόνη πιθανότητα εξόδου από τον κύκλο. Ο κακός δεν είναι ένας κυνικός ματαιόδοξος άνθρωπος τρελαμένος από τη δυστυχία. Δεν είναι ένας ανίκανος και ατάλαντος άνθρωπος που δεν θα μπορούσε να κάνει τίποτε άλλο πέρα από το να μολύνει τους άλλους ακριβώς με ότι είναι. Είναι ο φιλοσοφημένος,

αυτός που βρίσκεται πιο κοντά στην ανθρώπινη φύση. Γι' αυτό είναι ο νικητής, όχι γιατί εκβιάζει και απειλεί. Όλοι το ίδιο θα έκαναν υποτίθεται στη θέση του. Αν αυτό γίνει ευρέως πιστευτό, κάνει την εξαγορά των συνειδήσεων και των αντιστάσεων ευκολότερη σε κάθε επίπεδο.

Η έντονη προβολή του πετυχημένου μοντέλου προβληματίζει κάθε επαγγελματία του οποίου το επάγγελμα στην καθορισμένη του εφαρμογή, αποδίδει λιγότερα χρήματα κάθε μέρα. Αυτός που δεν μπορεί να είναι επιτυχημένος με το επάγγελμα του, ρέπει ολοένα στο να γίνει επιτυχημένος εξαγοράζοντας το. Ειδικά όταν ολόκληρο το σύστημα σκοπεύει να τον ανταμείψει με τιμές και χρήματα γι' αυτή του την επιλογή.

Είναι τόσο μεγάλη η κοινωνική φθορά που αν ασκείς κάποιο επάγγελμα έτσι όπως είναι οι προδιαγραφές του θεωρείσαι αδιάφθορος. Αυτό είναι που σου λένε, όμως κερδίζει ολοένα έδαφος η άποψη που δεν σου λένε. Ότι είσαι ένας ηλίθιος ηθικολόγος που χαλάς το σύστημα. Γιατί θα μπορούσες να βγάλεις πολλά περισσότερα χρήματα αν δεν ήσουν έτσι και όταν τα έβγαζες θα έλυνες το πρόβλημά σου και θα άφηνες και τους άλλους ήσυχους να λύσουν το δικό τους χωρίς να ανακατεύεσαι.

Στην πραγματικότητα αυτό δεν συμβαίνει για κανέναν. Υπό αυτές τις συνθήκες οι ποιοτικές υπηρεσίες και προϊόντα εκλείπουν ολοένα προς χάριν των χρημάτων. Όπως και όλες οι καλές ιδέες και λύσεις. Κανείς δεν θα λύσει το πρόβλημα του έτσι παρά μόνο βραχυπρόθεσμα. Πόσο βραχυπρόθεσμα δεν μπορούμε να το ξέρουμε. Αν όλα καταρρεύσουν σε πενήντα χρόνια, αυτό, σε μία πορεία εξέλιξης χιλιάδων ετών, ισοδυναμεί με αύριο. Δεν είναι τόσο έξυπνη τακτική όσο φαίνεται.

Σαν επιστέγασμα ένας κόσμος εκβιασμών και εξαγορών είναι λογικό να έχει σαν σύμβολο ισχύος μόνο το συσσωρευμένο χρήμα. Αν σε πλησιάσει κάποιος κουρελής ζητιάνος στο δρόμο και σου πει ότι θα σου δώσει μερικά εκατομμύρια

για να σκοτώσεις τον πρόεδρο, ή να καταλύσεις τον πολιτισμό θα τον περάσεις για τρελό. Επειδή κυρίως δεν έχει την δυνατότητα να το κάνει.

Η συσσώρευση χρήματος κλείνει τον κύκλο. Ότι απέμεινε από την βία, την φθορά υπηρεσιών συνειδήσεων και πόρων μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία μετατρέπεται τελικά μόνο σε ράβδους χρυσού. Κάτι που οδηγεί εκ νέου στην έλλειψη πόρων, στην ανάγκη και όλον τον κύκλο από την αρχή.

Αυτός ο φαύλος κύκλος μπορεί να σπάσει μόνο στο σημείο της προσωπικής επιλογής. Δεν μπορούμε να περιμένουμε τα ΜΜΕ να σταματήσουν να διαφημίζουν καθάρματα για επιτυχημένους. Εκβιαστές για ειρηνιστές, άθλιους πολέμους σαν αγώνες για την ελευθερία και μισθοφόρους του χειριστού είδους σαν ανθρώπους με ευαισθησίες και όραμα για έναν καλύτερο κόσμο. Τα ΜΜΕ είναι διαφημιστικός οργανισμός και διαφημίζουν τα πάντα όχι μόνο προϊόντα. Όποιος πληρώσει θα διαφημιστεί και θα διαφημίσει οτιδήποτε θέλει να διαφημίσει. Αξία, άποψη, προπαγάνδα, απατηλές ειδήσεις, τα πάντα.

Οπότε δεν μπορούμε να περιμένουμε από τα ΜΜΕ να σταματήσουν να μας παραπλανούν ώστε να αποκτήσουμε αντικειμενική ενημέρωση. Μπορούμε όμως να αρχίσουμε να αντιμετωπίζουμε τα ΜΜΕ σαν αυτό που είναι. Μία ατέλειωτη διαφήμιση. Αυτό εξαρτάται μόνο από εμάς και είναι μία καλή αρχή. Γιατί από εκεί κι ύστερα θα μπορούμε εμείς να κρίνουμε αντικειμενικά.

Επίσης δεν μπορούμε να περιμένουμε πότε όλοι οι διεφθαρμένοι επαγγελματίες θα πάθουν κρίση συνείδησης θα αλλάξουν ή θα πεθάνουν, πριν να έχουμε πάλι στην διάθεσή μας χρήσιμα προϊόντα και υπηρεσίες. Μπορούμε να μην γίνουμε κι εμείς ένας από αυτούς όντας χρήσιμοι οι ίδιοι στην εργασία μας. Παρέχοντας κάτι χρήσιμο που κάποιιοι άλλοι αναζητούν επίσης σήμερα, όπως κι εμείς. Αυτό είναι κάτι που εξαρτάται πάλι μόνο από εμάς και θα αλλάξει κάτι τώρα.

Δεν μπορούμε να απαλλαγούμε από τη διαφήμιση που βομβαρδίζει κάθε στιγμή ανάπαυλάς μας μέσα από τα ΜΜΕ. Μπορούμε όμως να γράψουμε την ταινία στο βίντεο και να την δούμε ύστερα τρέχοντας τις διαφημίσεις. Επίσης δεν μπορούμε να περιμένουμε από την διαφήμιση να μην είναι γοητευτική και ονειρική. Μπορούμε όμως να την αντιμετωπίσουμε σαν αυτό που είναι. Μία απόπειρα να μας πουλήσουν κάτι ακόμη. Όσο γοητευτικό χρήσιμο ή απαραίτητο κι αν φαίνεται κάτι στη διαφήμιση, τις περισσότερες φορές μπορούμε να ζητήσουμε πανευτυχώς και χωρίς αυτό.

Αυτό διευκολύνει τους κοινούς θνητούς να κρατήσουν τα χρήματά τους για να χρηματοδοτήσουν πραγματικές παραμέτρους ευτυχίας, και τους πλούσιους τους προφυλάσσει αποτελεσματικά από την ματαιοδοξία. Που θα εξανεμίσει κάθε στιγμή ευτυχίας τους όσα χρήματα κι αν έχουν και όσα κι αν αγοράσουν. Γιατί έτσι είναι η ματαιοδοξία, πάντα κάτι λείπει.

Δεν μπορούμε να περιμένουμε τους πλούσιους να σταματήσουν να επιδεικνύουν τον πλούτο τους σαν την αδιαφιλονίκητη υποτιθέμενα απόδειξη ανωτερότητας. Μπορούμε όμως, να μην διαδίδουμε με τη σειρά μας αυτή την εντύπωση με το θαυμασμό μας. Ειδικά όταν δεν ξέρουμε τι έχει αναγκαστεί να κάνει ο άλλος για να έχει τον πλούτο που επιδεικνύει. Το οποίο όσο συνεχίσουμε να τον θαυμάζουμε, θα συνεχίσει να το κάνει.

Δεν μπορούμε να περιμένουμε από τους ανθρώπους των ΜΜΕ να μην παριστάνουν τους Θεούς. Κρίνοντας και κοροϊδώντας μέσα από τα περιοδικά ή τα όποια μέσα τους πάντες. Μπορούμε όμως να καταλάβουμε ότι αυτός είναι απλά ο ρόλος τους στην παράσταση. Αυτός που τους έχουν ζητήσει να παίξουν, αυτό για το οποίο τους πληρώνουν. Ότι η άποψη τους δεν κρίνει κάτι, απλά προσπαθεί, με το μέγεθος του μέσου, να το εμφανίσει κάπως. Έναντι αδρής αμοιβής. Συνήθως τους ανθρώπους των ΜΜΕ δεν τους ενδιαφέρει οτιδήποτε αν αξίζει ή όχι. Έτσι λειτουργούν καλύτερα στο να παρουσιά-

ζουν οτιδήποτε με οποιονδήποτε τρόπο τους ζητήσουν. Είναι ανθρώπινες πλαστελίνες.

Δεν μπορούμε να αλλάξουμε έναν κόσμο που εξαγοράζεται και χίλιες διαδικασίες απάτης πολέμου εκβιασμών και αναγκαστικών πωλήσεων. Που καταπιέζουν το καθένα και όλα μαζί την καθημερινότητα μας και ίσως έναν ολόκληρο πολιτισμό. Μπορούμε όμως να μην το κάνουμε η ίδιοι. Μπορούμε σαν επαγγελματίες ή πολίτες να μην παράγουμε, συμμετέχουμε στην παραγωγή, αγοράζουμε ή πουλάμε κάποιο από αυτά τα προϊόντα και υπηρεσίες και να μην διαδίδουμε τις ιδέες της υποτιθέμενης ανωτερότητας. Αν ο αναγνώστης στο σημείο αυτό σκεφτεί τι θα μείνει τότε να κάνουμε, απλά η φθορά είναι πολύ μεγαλύτερη από όση νομίζουμε. Ένας λόγος παραπάνω για να μην συμμετέχουμε. Για να σταματήσει κάπου.

Οπότε εκ των πραγμάτων ερχόμαστε στην περίπτωση της επιτυχίας. Κανείς δεν θέλει να νοιώθει αποτυχημένος. Τι είναι η πραγματική επαγγελματική επιτυχία σε έναν κόσμο όπου δεν έχει καμία σημασία πώς κάνεις τη δουλειά σου αλλά μόνο πόσα χρήματα βγάζεις από αυτήν; Όπου κοντεύει να καταλήξει να μην έχει καν σημασία τι δουλειά κάνεις αρκεί, να βγάζεις αρκετά χρήματα;

Ακόμη κι αν μπορούμε να επιβιώσουμε ασκώντας το επάγγελμά μας με χρήσιμο τρόπο, τα χρήματα που θα βγάζουμε λειτουργώντας έτσι σήμερα, μέχρι να αλλάξουν συνολικά οι συνθήκες, θα είναι πάντα λιγότερα από όσα θα βγάλαμε αν σκεφτόμασταν τα χρήματα και μόνο. Αυτό διαφημίζεται με πολλούς τρόπους ότι είναι το μόνο έξυπνο και αποδεδειγμένα επιτυχημένο να κάνει κανείς σήμερα, επειδή ακριβώς οι συνθήκες το ευνοούν. Δεν μπορούμε λοιπόν να αλλάξουμε αυτή τη διαφήμιση ούτε τις εντυπώσεις που τείνουν να γίνουν καθολική κουλτούρα. Όμως είναι σημαντικό να αποφασίσουμε κατά πόσο θα νοιώθουμε ή όχι και εμείς αποτυχημένοι όσο δεν το κάνουμε.

Οι εποχές σκάνε πάνω μας χωρίς να μας ρωτήσουν και κάθε εξελικτική φάση έχει τα διλήμματά της για τους ανθρώπους

εκείνης της εποχής. Ανάλογα των οποίων είναι και ότι θεωρείται επιτυχία ή αποτυχία.

Ο Γαλιλαίος στο μεσαίωνα πείστηκε αφόρητα να ανακαλέσει την άποψή του ότι η γη είναι στρογγυλή. Μέχρι τότε πίστευαν ότι η θάλασσα ήταν μία τεράστια λίμνη στο τέλος της οποίας τα πλοία κατακρημνίζονταν στο κενό. Μετά που θα ανακαλούσε θα τον πλήρωναν αρκετά για να αντικρούει άλλους επιστήμονες, από το βάθρο της υποτιθέμενης επιστήμης του, για να ανακαλέσουν παρόμοιες ανακαλύψεις. Κάτι που ήδη άλλοι επιστήμονες έκαναν στην δίκη του.

Πότε θα ήταν πιο επιτυχημένος; Η απάντηση που θα δώσουμε εμείς σήμερα προφανώς δεν έχει καμία επίπτωση πλέον στο Γαλιλαίο. Όμως αν ο καθένας σήμερα κρίνει την στάση του Γαλιλαίου σαν άνθρωπο, επαγγελματία και επιστήμονα, σαν αποτυχημένη τότε ζούμε σε έναν εξίσου αποτυχημένο κόσμο. Που θα οδηγηθεί να πιστεύει διάφορα αντίστοιχα γελοία πράγματα όπως ότι η θάλασσα είναι μία τεράστια λίμνη που τελειώνει στο έρεβος, από επιστήμονες που θα πληρώνονται όχι για να διαφωτίζουν αλλά αντίθετα για να παραπλανούν. Οι οποίοι όμως θα θεωρούν αυτή τους τη στάση πολύ επιτυχημένη και το χειρότερο; Θα τους θεωρούμε επιτυχημένους και εμείς.

Σε κάθε περίπτωση είναι υπεκφυγή να νομίζουμε ότι σαν κοινοί θνητοί έχουμε μικρότερη ευθύνη στην εξέλιξη των καμπών του πολιτισμού από οποιονδήποτε σπουδαίο. Στην πραγματικότητα η ευθύνη είναι απολύτως η ίδια και η επιτυχία ή η αποτυχία μας βαραίνει εξίσου. Ο Χίτλερ έφτιαξε το Ναζισμό όμως ο Ναζισμός δεν θα ήταν τίποτα αν είχε κερδίσει τότε μόνο 100,000 μέλη.

Το δίλημμα ενός κοινού θνητού στην Γερμανία του 1930 είναι ίσως χαρακτηριστικό του διλήμματος ενός κοινού θνητού σήμερα στην ιδιότυπη άποψη της επιτυχίας και της εξουπνάδας όσο και στην άσκηση των επαγγελματιών και κατ' επέκταση της κοινωνικής δράσης.

Το Γ' Ράιχ πίεζε να ασπασθούν όλοι το Ναζισμό. Η ιδεολογική πίεση όμως ήταν ίσως η μικρότερη πίεση. από την μια ήταν η προπαγάνδα όμως από την άλλη υπήρχαν η ανυπαρξία θέσεων εργασίας και τέλος η καθημερινή τρομοκρατία των Ες Ες, δημιουργήθηκαν τα αδιέξοδα. από την μία φαινόταν να υπάρχει η πλήρης απελπισία, χωρίς δουλειά λεφτά ποιότητα ζωής και κατά συνέπεια σεβασμό από τους γύρω. από την άλλη στο κόμμα έβρισκες τα πάντα, δουλειά, λεφτά και φυσικά σεβασμό. Με τα σήματα του Ράιχ στη στολή όσοι δεν σε σέβονταν πραγματικά τουλάχιστον θα σε έτρεμαν. Κοινωνική καταξίωση. Ότι επιθυμεί και κάθε τίμιος επαγγελματίας από την δραστηριότητα του. Αυτή όμως η καταξίωση ερχόταν πιο εύκολα.

Η κατάσταση ήταν τόσο αφόρητη που ίσως το μόνο που μπορούσε να κάνει ο μέσος Γερμανός για να μην συμμετέχει ήταν να το σκάσει στην Ελβετία ή τη Νότια Αφρική. Υπάρχουν κάποια άτομα που το έκαναν. Στην ταινία «Η Μελωδία της Ευτυχίας» ο πλοίαρχος Φον Τράπ προβαίνει σε μία τέτοια επιλογή εγκαταλείποντας πέρα από μία κορυφαία θέση και μία μοναδική ποιότητα ζωής. Τότε ακόμη, στην δεκαετία του 60 προβαλλόταν ακόμη, σε κάποιες ελάχιστες έστω περιπτώσεις, αυτό το μοντέλο επιτυχίας. Μέσα από τις ταινίες και τις δημιουργίες της τέχνης. Η ολοκληρωτική και αδιαπραγμάτευτη απόρριψη κάθε συμμετοχής στην καταστροφή.

Ο Φον Τράπ ήτανε πλοίαρχος του πολεμικού ναυτικού. Το δίλημμα του μπορεί να φαίνεται προσωπικό και ηθικό όμως στην πραγματικότητα είναι ένα επαγγελματικό και κοινωνικό δίλημμα. Ο στρατός υφίσταται για να προστατεύει, όχι για να επιτίθεται σε άλλους. Δεν υφίσταται για να κλέβει γη και ζωές. Λειτουργώντας έτσι και όχι αλλιώς ο στρατός είναι ένα χρήσιμο επάγγελμα αλλιώς είναι προοίμιο προβλημάτων. Όπως όλα αυτά που έφεραν όλοι οι κατακτητικοί πόλεμοι.

Η πίεση της προπαγάνδας όσο και της τρομοκρατίας του Γ' Ράιχ ήταν τεράστιες. Προκειμένου η συντριπτική πλειοψηφία των Γερμανών όχι μόνο να κάνουν τον στρατό δουλειά

τους, αλλά και να αποδεχτούν, σαν δουλειά του στρατού, να επιτίθενται σε ειρηνικές χώρες και να κάνουν άμαχο πληθυσμό και μικρά παιδιά σαπούνη. Μάλιστα ήταν τέτοιο το μέγεθος της κινητοποίησης προς αυτή τη κατεύθυνση που σχεδόν, την συγκεκριμένη εποχή, δεν υπήρχαν καν άλλες διαθέσιμες δουλειές. Το να μην συμμετέχεις πλέον, ακόμα κι αν κανείς δεν σε κατέτρεχε, μπορούσε να καταλήξει ζήτημα επιβίωσης για σένα και την οικογένειά σου. Κάτι που θα έκανε πολλούς να νοιώσουν αποτυχημένοι.

Σε μερικές εποχές όμως το να μην κάνεις κάτι είναι τόσο δύσκολο, που ίσως, αν ζήσεις απλά χωρίς να επιτύχεις πολλά χρήματα ή κάποια περιοπτη θέση από όσες οι εποχές αυτές σου υπαγορεύουν ή σου προσφέρουν απλόχερα γράφεις τελικά την μεγαλύτερη επιτυχία. Γιατί δεν θα έχεις συμμετάσχει. Πέραν του ότι θα περάσεις ο ίδιος πιο ευτυχισμένα τη ζωή σου έτσι, με τη στάση σου θα δείξεις επίσης ακριβώς αυτό. Ότι η ζωή αξίζει τον κόπο. Κι αυτό μπορεί να σπάσει τον κύκλο γιατί παραδειγματίζει όλους τους άλλους που βρίσκονται στην ίδια μοίρα με σένα. Εκτός από τη δική σου ζωή μπορεί να αλλάξει ολόκληρο τον κόσμο.

Μία κοινωνία λειτουργεί με επαγγέλματα. Οποιαδήποτε ηθική ζύμωση στο τέλος θα καταλήξει σαν εφαρμογή κάποιας επαγγελματικής δράσης. Κάθε επάγγελμα παίζει, κάποιο ρόλο όπως ένα γρανάζι κάποιας κανονικής μηχανής, παίζει επίσης τον ρόλο του αν έχει τις σωστές, αναμενόμενες προδιαγραφές. Ένα αυτοκίνητο με ρόδες τρακτέρ δεν θα λειτουργήσει καλά. Το ίδιο και μία κοινωνία όπου τα επαγγέλματά της λειτουργούν αλλιώς από όπως είναι οι προδιαγραφές τους για να λειτουργήσουν.

Έχουμε συνηθίσει να τιμούμε, να εμπιστευόμαστε και να χρηματοδοτούμε, αγοράζοντας προϊόντα και υπηρεσίες, διάφορα επαγγέλματα σαν καλά και άλλα σαν κακά. Σύμφωνα με τα στερεότυπα μας, ένας έμπορος ναρκωτικών, ένας επαγγελματίας δολοφόνος όπως οι μισθοφόροι πολέμου, οι απατεώνες και οι γκάγκστερς, είναι κακοί επαγγελματίες. Βγάζουν

τα χρήματα τους με κακό τρόπο, επιβλαβή για την κοινωνία. Όμως ένας παρουσιαστής ειδήσεων, που εν πλήρη γνώση του εξαπατεί εκατομμύρια τηλεθεατές, οδηγώντας τους σε πλείστα επικίνδυνα γι' αυτούς και το περιβάλλον τους συμπεράσματα, είναι αξιοπρεπής επαγγελματίας. Αξιοζήλευτος για την ακρίβεια με βάση και το πόσα βγάζει. Κι έτσι είναι οι περισσότεροι στην κορυφή των ΜΜΕ σήμερα.

Οι γιατροί επίσης τους τιμούμε γιατί με τις γνώσεις τους θα έσωζαν ζωές. Για όσα θα έκαναν, αν τα έκαναν, αντί απλά να αδιαφορούν για όλα πέραν του προφανούς. Αν είσαι ετοιμοθάνατος μπορεί να βρούνε τι έχεις, αλλιώς θα περιμένουν μέχρι να φτάσεις σ' αυτό το σημείο. Είναι ενδεικτικό ότι παρά όλες τις έρευνες και τον πακτωλό χρήματος που έχει επενδυθεί στην ιατρική, για αιώνες, η προληπτική ιατρική, το πώς δηλαδή να μένει κάποιος υγιής, που όλοι το προτιμούν, δεν απασχολεί τους κλασσικούς γιατρούς σχεδόν στην πλειοψηφία τους. Όμως αυτό είναι μακράν το περισσότερο που ενδιαφέρει το κοινό, και τις κοινωνίες σχετικά με την ιατρική. από τα ΜΜΕ το κοινό περιμένει να μάθει τις αληθινές πληροφορίες, όχι να εξαπατηθεί μαζικά. Το ίδιο και σε όλα τα επαγγέλματα, το κοινό και οι κοινωνίες έχουν ανάγκη τις καθορισμένες λειτουργίες τους όχι τις εξαγορασμένες.

Κοινωνίες χωρίς πολιτικούς, χωρίς γιατρούς, χωρίς μηχανικούς, χωρίς εκπαιδευτικούς, χωρίς ανθρώπους της σκέψης, προφανώς είναι τελείως διαφορετικές από άλλες κοινωνίες με διαθέσιμα και ενεργά όλα αυτά τα επαγγέλματα. Όλοι λοιπόν, ο κάθε ένας στο δικό του επίπεδο, επάγγελμα και βαθμό έχουμε την ίδια ευθύνη απέναντι στις προδιαγραφές υπό τις οποίες λειτουργούμε σαν σύνολο. Πώς προσφέρουμε προϊόντα και υπηρεσίες και ποια τιμούμε με την εμπιστοσύνη μας και χρηματοδοτούμε με τις αγορές μας, ώστε αυτά να συνεχίσουν να υπάρχουν. Το πόσο διαθέτουμε ακόμη όλα τα χρήσιμα επαγγέλματα- ειδικά τα πλέον χρήσιμα- ώστε οι κοινωνικές μας μηχανές να λειτουργούν αποδοτικά εξαρτάται εν τέλει από τη δική μας προσωπική αντίληψη για την επιτυ-

χία και την κοινωνική καταξίωση. Κι αν αυτή την εντύπωση την σχηματίζουμε από ΜΜΕ που στο μεταξύ ονομάζουμε διεφθαρμένα, τότε εμείς είμαστε πιο διεφθαρμένοι ακόμη.

Τι συνέβη στην πρόοδο;

Πόλεμος πατήρ πάντων είπε ο Ηράκλειτος ο Εφέσιος. Μία αινιγματική φράση πολύ συχνά παρερμηνευμένη. Τόσο ώστε ο Ηράκλειτος να έχει, ανάμεσα σε άλλους, και τον χαρακτηρισμό «Ο σκοτεινός φιλόσοφος».

Στην πραγματικότητα ο πόλεμος είναι πράγματι ο πατέρας των ανακαλύψεων, της προόδου, κάθε άλματος του ανθρώπινου πνεύματος. Κάτω από πίεση και πολεμώντας τις καταστάσεις το ανθρώπινο πνεύμα όξυνε την αντίληψή του και όλες του τις δυνάμεις. Όξυνε την επινοητικότητά του σε όπλα για άμυνα και επίθεση στα άγρια ζώα. Επινόησε την γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία. Πιέστηκε να ανακαλύψει τρόπους ασφαλέστερης διαβίωσης και προστασίας από τα στοιχεία της φύσης, και να προασπίσει την υγεία του απέναντι σε μικροσκοπικούς εχθρούς του οργανισμού. Αναγκάστηκε να δημιουργήσει την γλώσσα, για να επικοινωνεί και να συνεννοείται όσο οι κοινωνίες του γίνονταν ολοένα πολυπληθέστερες και πολυπλοκότερες. Και κάποια στιγμή θα υψώσει το ανάστημα του απέναντι στη δυστυχία, τη φτώχεια και στον ίδιο το θάνατο. Όλα αυτά ήταν και είναι πόλεμοι.

Πόλεμος όμως είναι και η τακτική απόκτησης πόρων δια της αρπαγής. Η οποία μάλιστα, κατά ένα παράδοξο τρόπο, είναι συνδυασμένη με το απόλυτο σημερινό πρότυπο του πολιτισμού, την αρχαία Αθήνα.

Οι αρχαίοι Αθηναίοι στήριξαν την δημοκρατία τους στους σκλάβους και στα αγαθά που προμηθεύονταν με κατακτητικούς πολέμους. Η ελευθερία, η ψήφος, τα δικαιώματα και το

μοναδικό για την εποχή εκείνη επίπεδο ζωής, δεν ίσχυαν φυσικά για τους σκλάβους των Αθηναίων. Οι οποίοι ήταν περισσότερο από τους Αθηναίους που είχαν δικαίωμα ψήφου.

Παρ' όλ' αυτά υπάρχει μία ουσιώδης διαφορά ένεκα της οποίας στην αρχαία Αθήνα η δημοκρατία ήταν όντως λαμπερή παρά την αποικιοκρατική της βάση. Οι πόλεμοι ήταν συνειδητοί και αναγκαίοι. Οι Αθηναίοι πολίτες διακινδύνευαν τη ζωή τους σ' αυτούς τους πολέμους προκειμένου να στηρίξουν οικονομικά το πολιτισμικό θαύμα της αρχαίας Αθήνας. Δεν υπήρχε η σημερινή τεχνολογία για τους απαιτούμενους πόρους της κοινωνίας τους. Πέρα από αυτό οι σκλάβοι τους δεν δέχονταν ταπεινώσεις, απλά τους υπηρετούσαν. Δεν υπήρχε βία, ψέμα, εκβιασμός, ή άλλος εξαναγκασμός πέρα από το πεδίο της μάχης. Όπου φυσικά μετρούσε ακόμη τότε η ανδρεία. Οι πόλεμοι δεν γίνονταν τότε με ένα τηλεκοντρόλ ούτε στα χρηματιστήρια.

Έχουμε προοδεύσει όμως πολύ από τότε. Σήμερα η Αθήνα θα πουλούσε όπλα στην Σπάρτη και στις Μυκήνες στηρίζοντας σ' αυτό το εμπόριο σημαντικό μέρος της οικονομίας της. Θα έβαζε ίσως τους μυστικούς της απεσταλμένους στη συνέχεια να προκαλέσουν διχόνοια μεταξύ των πελατών της. Ωστε μπαίνοντας σε πόλεμο μεταξύ τους να καταναλώσουν ακόμη περισσότερα όπλα.

Αντί να σπάνε το κεφάλι τους οι επιστήμονες της αρχαίας Αθήνας πώς θα κάνουν απόλυτα κομψό τον Παρθενώνα, θα το έσπαγαν για να ανακαλύψουν καινούργια όπλα. Ωστε να τα πουλήσουν πανάκριβα στους αντιμαχόμενους πελάτες τους. Λέγοντας τους ότι αν δεν αγόραζαν εκείνοι μπορεί να αγόραζε ο απέναντι τους.

Πράγμα που δεν θα ήταν εκβιασμός αλλά πραγματικότητα. Σήμερα θα την λέγαμε απλά τεχνική πώλησης. Αν τα πράγματα μπερδεύονταν πολύ ή άμα τα αποθέματα όπλων υπερχειλίζαν γιατί οι πελάτες είχαν αγοράσει όσο μπορούσαν τότε θα έκαναν έναν πόλεμο οι ίδιοι ώστε να αναθερμανθεί η αγορά. Μέχρι φυσικά να τους επιτεθούν τυχόν οι πελάτες τους

αφού θα είχαν εξοπλιστεί σαν αστακοί. Και τότε θα άρχιζε ο άλλος πόλεμος, ποιος θα ελέγξει όλη αυτή τη χρυσοφόρα αγορά. Πόλεμος πατήρ πάντων.

Όμως η αρχαία Αθήνα ήταν όντως το φωτεινό παράδειγμα του πολιτισμού. Ίσως ο πολιτισμός να αντικατοπτρίζει τελικά ακριβώς αυτό, την υπέρτατη και κάλλιστη χρήση όλων των υπαρχόντων δυνατοτήτων με σκοπό την ευτυχία και την ανώτερη ποιότητα ζωής για το σύνολο. Όλους αυτούς τους στόχους τους είχαν επιτύχει οι αρχαίοι Αθηναίοι. Ακόμη και οι σκλάβοι τους, στην αρχαία Αθήνα, ζούσαν σε μεγάλο ποσοστό καλύτερα από όσο ζούσαν προηγουμένως όπου βρίσκονταν. Αυτό πολλές φορές έκανε τις ίδιες τις κατακτημένες πόλεις να μην επιτίθενται στην Αθήνα, αφού οι δικοί τους εκεί περνούσαν καλύτερα από τους ίδιους. Ο Παρθενώνας δεν συμβολίζει μόνο την αποικιοκρατική Αθήνα. Συμβολίζει την δύναμη του πνεύματος, σε κάθε επίπεδο κοινωνικής οργάνωσης. Μέσα στις συνολικές δυνατότητες μιας κοινωνίας προφανώς μετράει και η φιλοσοφία, ο τρόπος σκέψης και συμπεριφοράς για το τελικό αποτέλεσμα.

Οι υπερδυνάμεις που ηγούνται του εμπορίου όπλων σήμερα, εξαναγκάζοντας στους εξοπλισμούς όλους τους υπόλοιπους, αρχίζουν να βρίσκονται σε δίλημμα. Μήπως η παραγωγή, έρευνα, συντήρηση και επέκταση των οπλικών και πολεμικών συστημάτων, κοστίζει υπέρογκα; Μήπως, η συντήρηση όλων των απαραίτητων υπηρεσιών και οργανισμών που θα οδηγήσουν τελικά στις πωλήσεις των όπλων ή στις κατακτήσεις κάποιων εδαφών, κοστίζει περισσότερο από όσο αποδίδουν τελικά αυτές οι πωλήσεις ή τα κατακτημένα εδάφη; Μήπως όλη αυτή η περίπλοκη επιχείρηση που έχει στηθεί για να φέρει χρήματα για την ευημερία, αποδίδει τελικά λιγότερη ευημερία; Απ' όση θα προέκυπτε αν οι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν για την ίδια την επιχείρηση χρησιμοποιούνταν απευθείας για την ευημερία;

Αυτό είναι το δίλημμα. Να φτιάξει ένα πολεμικό κράτος ένα οπλοπολυβόλο αντί για ένα αυτοκίνητο, μία σφαίρα αντί

μερικά καρβέλια ψωμί, ένα αεροπλάνο αντί για ένα σχολείο; Όλα χρησιμεύουν, σε κάποιον πόλεμο. Εναντίον άλλων ή εναντίον της φτώχειας, κόντρα στον θάνατο ή σκοτώνοντας άλλους. Πόλεμος πατήρ πάντων.

Όμως παρά την έντονη δυοπιστία, τίποτα δεν αλλάζει. Αντίθετα, ένα χαρακτηριστικό δείγμα του παραλογισμού που μεσουρανάει είναι η μάχη για τον έλεγχο των πετρελαϊκών αποθεμάτων. Σήμερα που οι εναλλακτικές μορφές ενέργειας, ειδικά οι ανανεώσιμες, μπορούν να αντικαταστήσουν το πετρέλαιο ΗΠΑ και Μεγάλη Βρετανία αγωνίζονται να αποκτήσουν τον έλεγχο των πετρελαίων όλης της Μέσης Ανατολής. Μεταφορικά θα λέγαμε ότι σήμερα που έχουμε ανακαλύψει, ύστερα από χιλιάδες χρόνια πορείας, ένα ολόκληρο ποτάμι ενέργειας, κάποιοι ηλίθιοι σκοτώνονται κάθε μέρα για το παλιό πηγάδι.

Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για ηλιθιότητα. Αν οι αυτοκινητοβιομηχανίες δεν φτιάξουν αυτοκίνητα υδρογόνου, δεν θα τα χρησιμοποιήσει κανείς. Άρα όλοι θα αγοράζουν πετρέλαιο. Οι βενζινοκινητήρες είναι οι πιο πολυέξοδοι κινητήρες, στην κατασκευή τους, από όλους τους κινητήρες διαφόρων μορφών που έχουν κατά καιρούς εφευρεθεί. Έχουν πάρα πολλά κινούμενα μέρη όμως γι' αυτό χρειάζονται άλλες τόσες βιομηχανίες για να τα κατασκευάζουν. Δύσκολα λοιπόν οι αυτοκινητοβιομηχανίες θα φτιάξουν αυτοκίνητα υδρογόνου δυσαρεστώντας τους μέχρι χθες προμηθευτές και συνεργάτες τους και αφήνοντας τόσο κόσμο άνεργο.

Αν τώρα μερικές βιομηχανίες αποφασίσουν να κάνουν την επανάσταση και φτιάξουν αυτοκίνητα υδρογόνου, που άλλωστε είναι και κατασκευαστικά πιο φθηνά δεν αλλάζει κάτι σημαντικό στην εικόνα. Αν τα κράτη δεν αποφασίσουν να φτιάξουν πρατήρια υδρογόνου το αποτέλεσμα θα είναι πάλι το ίδιο, όλοι θα αγοράζουν πετρέλαιο. Αν τέλος δεν διοχετευτούν στον πληθυσμό κυψέλες καυσίμου και αν δεν θεοπιστεί το πλαίσιο ανταλλαγής ενέργειας από την παραγωγή του κάθε

νοικοκυριού στο κεντρικό δίκτυο, καμία εποχή υδρογόνου δεν πρόκειται να έρθει.

Όλοι θα εξακολουθούν να παράγουν ηλεκτρισμό, να ζεσταίνονται να κινούνται και να εργάζονται, αγοράζοντας πετρέλαιο! Όσο δεν εφαρμόζεται η καινούργια τεχνολογία μεσουρανάει το πετρέλαιο και εκεί είναι που δεν φαίνεται τόσο παράλογη η προσπάθεια ΗΠΑ και Μεγάλης Βρετανίας για τον έλεγχο του παλιού καλού πηγαδιού.

Θα αναρωτηθεί κανείς βέβαια γιατί τα κράτη δεν εκμεταλλεύονται τις τεχνολογικές επιτεύξεις όταν το πετρέλαιο προκαλεί πολέμους, τρομοκρατία και κοινωνικά προβλήματα; Γιατί δεν ισχύει κάτι που οι περισσότεροι θεωρούμε δεδομένο. Ότι δηλαδή τα κράτη είναι κάποιοι οργανισμοί που σκέφτονται από το πρωί μέχρι το βράδυ λύσεις για τον πολιτισμό την ανθρωπότητα ή έστω για τον λαό τους.

Τα κράτη είναι σύνολα από ανθρώπους που νοιάζονται για τον εαυτό τους όπως κάθε άλλος. Που απλά τυγχάνει να κάνουν κάποιες δουλειές στις δημόσιες υπηρεσίες. Μάλιστα το ίδιο το κράτος δεν κάνει κάποια δουλειά. Η δουλειά του είναι να δίνει την άδεια ώστε κάποιοι άλλοι να κάνουν τις δουλειές. Τα κράτη είναι μηχανές που κανονίζουν τι θα γίνει και αποτελούνται από γρανάζια που κινούνται με χρήμα. Αν δεν πάρουν χρήμα όλοι όσοι απαρτίζουν τα διαδοχικά γρανάζια της μηχανής που χρειάζεται να κινηθεί για να γίνει τελικά κάποια ενέργεια, η καλύτερη ιδέα δεν πρόκειται να βγει ούτε από το συρτάρι πάνω στο γραφείο.

Ένα αιολικό πάρκο στις ταράτσες των πολυκατοικιών είναι ένα πάρα πολύ ωραίο, οικολογικό και αποδοτικό σχέδιο. Είναι καθαρό, τοποθετείται μία φορά και αποδίδει για πάντα. Το πετρέλαιο αντίθετα είναι ρυπογόνο σε κάθε στάδιο παραγωγής του, στη συνέχεια καίγεται και παράγει ακόμη περισσότερους ρύπους. Η συγκέντρωση καυσαερίων από την χρήση του ευθύνεται στον μεγαλύτερο βαθμό για το φαινόμενο του θερμοκηπίου όμως αυτό είναι αδιάφορο μιας και εξ αιτίας του υφίστανται διάφορα άλλα παρελκόμενα προβλήματα

που παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον για μεμονωμένα άτομα. Κατακτητικοί πόλεμοι, τρομοκρατία σαν αντίδραση σ' αυτούς και γενικευμένη τάση εξοπλισμών από όλους. Το πετρέλαιο είναι ένα μεγάλο πρόβλημα που όμως φέρνει διαρκώς χρήματα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε μία μακριά αλυσίδα από αναμειγνυόμενους. Οι οποίοι φυσικά είναι πολλοί λιγοί μπροστά στο τεράστιο πλήθος ατόμων και συνθηκών που ζημιώνει. Ζημιές που κάποια στιγμή αναγκαστικά θα φτάσει το σημείο όπου θα πρέπει να επισκευαστούν.

Το ίδιο συμβαίνει σε πάρα πολλά παραδείγματα εξέλιξης σήμερα. Το να απαλλαγούν τα κέντρα των πόλεων ας πούμε από τα αυτοκίνητα, είναι προφανώς ενεργειακά προσοδοφόρο και όχι μόνο, προσφέρει και ευτυχία στους κατοίκους των πόλεων. Δεν είναι δηλαδή ότι κάποιος θα πάει πιο γρήγορα και πιο άνετα στη δουλειά του, θα είναι επίσης πιο χαλαρός όταν φθάσει. Κάτι που θα τον κάνει πιο δημιουργικό και παραγωγικό.

Όσα έξοδα και αν γίνουν για την αγορά μέσων μαζικής μεταφοράς με ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, η εξοικονόμηση που θα προκύψει από την εξαφάνιση του καθημερινού μποτιλιαρίσματος σε εργατώρες και καύσιμα είναι τόσο μεγάλη που τα μέσα αυτά της μαζικής μεταφοράς αποσβένονται συντομότερα.

Αν όμως οι κάτοικοι των πόλεων βουλευτούν έτσι, θα βρίσκουν λίγους έως κανέναν λόγο να αγοράσουν αυτοκίνητο. Πόσο μάλλον για να αγοράσουν δύο ώστε να κυκλοφορούν και τις ζυγές και τις μονές μέρες. Δεδομένου τώρα ότι οι κάτοικοι του κέντρου των μεγαλουπόλεων αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, αυτό δεν θα ωφελήσει καθόλου τις αυτοκινητοβιομηχανίες όπου και μία από τις πολλές παρόμοιες πηγές του χρήματος. Αυτού του χρήματος που πρέπει να ρεύσει στα γρανάζια της κρατικής μηχανής και στους κατάλληλους ανθρώπους ώστε όλοι να συμφωνήσουν πως δεν συμφέρει καθόλου να απαγορευτούν τα αυτοκίνητα στο κέντρο!

Αντίθετα το να κυκλοφορούν εκ περιτροπής τα μονά και τα ζυγά είναι θαυμάσιο. Δείχνει οικολογική συνείδηση. Ότι δηλαδή το κράτος δεν αδρανεί, αλλά κάνει κάποια δουλειά που μάλιστα ωφελεί το κοινωνικό σύνολο. Λόγος για τον οποίο υποτίθεται υπάρχει. Την ίδια στιγμή δεν λύνει το πρόβλημα, οπότε οι πολίτες όχι μόνο θα αγοράσουν θέλουν δεν θέλουν αυτοκίνητο, πολλοί θα αναγκαστούν να πάρουν και δεύτερο για να μπορούν να πηγαίνουν στη δουλειά τους όλες τις μέρες!

Αυτό δεν είναι σενάριο επιστημονικής φαντασίας. Το μέτρο με την εκ περιτροπής κυκλοφορία μονών ζυγών εφαρμόστηκε στην πόλη της Αθήνας το 1981. Ένα μήνα ύστερα που ένας φοιτητής φυσικής είχε καταθέσει σε μία από τις δύο μεγαλύτερης κυκλοφορίας εφημερίδα δωδεκασέλιδο σχέδιο, για την ποδηλατοκίνηση του κέντρου της. Το σχέδιο δημοσιεύτηκε περιληπτικά και περιλάμβανε πλήρη μελέτη πώς θα βρεθούν οι πόροι, πώς θα κινούνται οι γέροντες οι ασθενείς οι αδύναμοι και οι καθημερινές προμήθειες και φυσικά τόπους όπου θα στάθμευαν τα αυτοκίνητα περιμετρικά του κέντρου.

Πράγματι τα σημεία της περιμέτρου οριοθετήθηκαν στα σημεία που υποδείκνυε το σχέδιο του φοιτητή και τα αυτοκίνητα απαγορεύτηκαν στο κέντρο. Όμως μόνο τα μισά! Μέχρι εκεί εφαρμόστηκε το σχέδιο. Σαν αποτέλεσμα ύστερα από 2-3 χρόνια όσοι Αθηναίοι μπορούσαν αγόρασαν και δεύτερο αυτοκίνητο. Η απορία υφίσταται ακόμη αν αυτός, ή αυτοί, που αποφάσισαν το μέτρο παίρνουν προμήθεια από κάθε αυτοκίνητο που πουλιέται έκτοτε σε κάτοικο του κέντρου των Αθηνών.

Έχω ακούσει από πολλούς αυτό το χιουμοριστικό σχόλιο σε συζητήσεις σχετικά με το θέμα. Ότι φυσικά δεν παίρνουν προμήθεια όμως θα έπρεπε, αφού αν δεν ήταν αυτοί οι πωλήσεις αυτές δεν θα υπήρχαν. Ούτε η ανάλογη κατανάλωση καυσίμων θα υπήρχε ούτε το απίστευτο μπουτιλιάρισμα. Γιατί τώρα, που υπάρχουν τα διπλά αυτοκίνητα στην Αθήνα, από την Παρασκευή το μεσημέρι έως την Δευτέρα το πρωί που επι-

τρέπεται να κυκλοφορούν όλα στο κέντρο, γίνεται το αδιαχώρητο. Φυσικά τις καθημερινές η προηγούμενη κατάσταση δεν άλλαξε στο ελάχιστο. Αφού όλοι πάλι κυκλοφορούν, με το μονό ή το ζυγό τους αυτοκίνητο!

Στην ιατρική, άλλη μεγάλη ελπίδα για ποιότητα ζωής, τα αποτελέσματα των ερευνών παραποιοούνται σε μεγάλο βαθμό ή ακόμη και εξαφανίζονται. Παραποιοούνται για να ευνοήσουν, έστω και πλαστά, ένα φάρμακο που πρόκειται να βγει στην αγορά και υπόσχεται πολλά. Χωρίς οι έρευνες να δείχνουν ότι μπορεί και να τα πραγματοποιήσει. Εξαφανίζονται αν η έρευνα καταργεί σαν επιζήμιο ή άχρηστο κάποιο διάσημο φάρμακο που ήδη πουλάει πολύ.

Ρέει το χρήμα και όλοι βρίσκουν την αντίστοιχη ενέργεια πολύ χρήσιμη. Να κυκλοφορεί δηλαδή ένα φάρμακο που σκοτώνει, ή να μην κυκλοφορήσει ένα φάρμακο που θα καταργούσε αυτό που σκοτώνει και το οποίο δεν σκοτώνει. Γιατί το πρώτο πληρώνει ήδη πολλούς σε διάφορα πόστα. Με αυτή τη λογική το φάρμακο που φαίνεται το πιο σπουδαίο στην αγορά είναι αυτό που σκοτώνει τους πιο πολλούς αφού, προκειμένου να κυκλοφορήσει, θα πληρώσει προφανώς τους πιο πολλούς για να το εγκρίνουν.

Χαρακτηριστικό ήταν ότι το ντοκιμαντέρ για την ιστορία αυτή, την παραποίηση ιατρικών ερευνών και την εξαφάνιση στοιχείων κατά συρροή βγήκε στις 4 το πρωί στο πιο μικρής ακροαματικότητας από τα τρία κρατικά κανάλια. Ίσως θα έπρεπε να ευλογήσουμε τον άνθρωπο που μερίμνησε να το δημοσιεύσει ακόμη και τότε. Γιατί μπορεί να το έκανε με κίνδυνο να χάσει τη θέση του, κανείς δεν μπορεί να το ξέρει.

Αυτό που ξέρουμε σίγουρα είναι ότι το θέμα ενδιέφερε το κοινό. Αν στις ειδήσεις των 9 έλεγαν ότι θα ακολουθούσε ένα τέτοιο ντοκιμαντέρ στο μεγαλύτερης, αντίθετα, ακροαματικότητας, κανάλι, θα το παρακολουθούσε πάρα πολύς κόσμος. Αφού φάρμακα κατά καιρούς παίρνουμε όλοι και μας αφορά όλους, ζωτικά. Ποιος θα έβαζε διαφήμιση όμως στην εκπομπή, οι μεγάλες φαρμακευτικές εταιρίες;

Ας πούμε ότι το πρόβλημα της διαφήμισης λυνόταν από γενικού ενδιαφέροντος διαφημιζόμενους που θα έσπευδαν να εκμεταλλευτούν την σκανδαλώδη, όμως πολύ ενδιαφέρουσα για το κοινό, εκπομπή. Οι μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες θα δυσαρεστούντο πάρα πολύ. Αυτές είναι μία ακόμη από τις πηγές του χρήματος. Βιομηχανίες που υπάρχουν χρόνια σε νευραλγική θέση στην κοινωνία. Που πληρώνουν πολλούς, σε πολλά πόστα.

Η τελική κατάληξη στις 4 το πρωί λοιπόν μπορεί να προέκυψε με τρεις τρόπους. Ο πρώτος, είναι αυτός που μας αρέσει περισσότερο. Ο υπεύθυνος προγράμματος εκείνης της ώρας βρίσκοντας μία μέρα που είχε ένα κενό, για ένα πρόγραμμα που έτσι κι αλλιώς δεν τον ελέγχουν πολύ, το έβαλε από μόνος του. Μας δίνει την εντύπωση ότι υπάρχουν, κάπου μέσα σ' αυτή την ατέλειωτη σειρά από εξαγορασμένους επαγγελματίες, κάποιοι φύλακες άγγελοι που θα υπερασπιστούν τα συμφέροντα μας και τη ζωή μας ενδεχομένως. Πληροφορώντας μας. Μπορεί να μην έσωσε τον κόσμο τέτοια ώρα που το έβαλε ο υπεύθυνος προγράμματος, έσωσε τουλάχιστον την ψυχή του.

Ένα δεύτερο σενάριο είναι ότι πήρε τηλέφωνο τις φαρμακοβιομηχανίες τάχα για να αποσπάσει διαφήμιση για ώρα μεγάλης ακροαματικότητας όπου, όπως τους είπε, θα έβαζε την εκπομπή. Δέχτηκε όμως πρόθυμα να την βάλει στις 4 το πρωί με λίγη ευγενική πειθώ εκ μέρους τους. Κάτι που μπορεί να του έφτιαξε την πίσινα που έλειπε από το εξοχικό του.

Τέλος, το πιο σκοτεινό σενάριο, να ίσχυσε το ίδιο όπως και με τα αυτοκίνητα. Να επιλέχτηκε δηλαδή η εκπομπή για να στηρίξει την εικόνα ενός κράτους που προβληματίζεται όμως την ίδια στιγμή να τοποθετήθηκε στις 4 το πρωί για να μην την δει κανείς.

Στην πληροφορική ίσως βρίσκουμε το πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα του αδιέξοδου που πρέπει να υπερβεί η πρόοδος σήμερα για να συνεχίσει. Ένας υπολογιστής είναι επιφορτισμένος να κάνει ορισμένες λογικές πράξεις το δευτερόλεπτο.

Με την πρόοδο της επιστήμης θα περιμέναμε λογικά η δυνατότητα αυτή να αυξάνει ολοένα. Και πράγματι έτσι γίνεται. από πλευράς δυνατοτήτων ένας επεξεργαστής Pentium III του 1998 μπορούσε με την υπολογιστική του ισχύ να κρατήσει όλο το σύστημα της τράπεζας της Ελλάδος του 1985. Όμως άλλο δυνατότητα επίδοσης και άλλο τελική επίδοση. Αν το αποτέλεσμα της επεξεργαστικής ισχύος ήταν αυτό που θα μπορούσε να είναι τότε εδώ και καιρό δεν θα πουλιόντουσαν καινούργιοι υπολογιστές. Θα αρκούσαν για τις περισσότερες δουλειές οι παλιοί.

Για να το εξηγήσουμε απλά. Ένας επεξεργαστής δεν λειτουργεί μόνος του, λειτουργεί με βάση κάποιο λειτουργικό πρόγραμμα που του λέει τι να κάνει κάθε στιγμή. Το λειτουργικό σύστημα όπως και το κάθε τι μέσα στον υπολογιστή, απαιτεί πόρους του επεξεργαστή του για να δουλέψει. Μόνο έπειτα που το λειτουργικό δουλεύει, ανταποκρίνεται ο υπολογιστής σε εντολές. Το πρώτο λειτουργικό σύστημα του 1985 χωρούσε σε μία δισκέτα. Σήμερα τα Windows XP χρειάζονται 2 Gbytes για να εγκατασταθούν, δηλαδή ένα εκατομμύριο δισκέτες! Τόσο δηλαδή πρέπει να σκεφτεί, ας το πούμε έτσι, ο υπολογιστής, ίσα για να ξεκινήσει.

Αν τώρα η δουλειά του υπολογιστή ήταν να γίνει μία πράξη A, πρέπει να εκτελεστούν πρώτα όλες οι απαραίτητες διαδικασίες του λειτουργικού συστήματος και ύστερα μόνο θα γίνει αυτή η πράξη. Το τελικό αποτέλεσμα παραμένει το ίδιο, όταν αναγκάζομαστε διαρκώς να πετάμε και να αγοράζουμε πιο καινούργιους υπολογιστές και προγράμματα προκειμένου να «σηκώσουν» το λειτουργικό. Γιατί χωρίς αυτό τίποτα δεν γίνεται. Μάλιστα μακάρι αυτό να συνέβαινε κατά λάθος οπότε αυτό το λάθος κάποιοι κάποτε θα το αντιλαμβάνονταν και θα το διόρθωναν. Όμως ούτε και αυτό συμβαίνει.

Γιατί δεν μπορείς να «τρέξεις» τον υπολογιστή σου πιο γρήγορα ότι και αν κάνεις. Αν κάποιος επιμείνει να χρησιμοποιεί το παλιό λειτουργικό σύστημα με τους καινούργιους επεξεργαστές ας πούμε, για να κερδίσει ταχύτητα από

την εξοικονόμηση πόρων, δεν θα τα καταφέρει. Έχουν ρυθμιστεί δεκάδες ασφαλιστικές δικλείδες που να του το απαγορεύουν. Οι καινούργιοι επεξεργαστές δεν τρέχουν στις παλιές πλατφόρμες. Αν θελήσει να αγοράσει μόνο μία καινούργια πλατφόρμα αλλά όχι να αλλάξει λειτουργικό, οι καινούργιες πλατφόρμες δεν τρέχουν με τα παλιά τροφοδοτικά. Αν θελήσει να πάρει μόνο καινούργιο τροφοδοτικό τα καινούργια τροφοδοτικά δεν μπαίνουν στα παλιά κουτιά.

Εκεί κλείνει ο κύκλος της προόδου. Κάποιος για να γράψει ένα γράμμα σε έναν επεξεργαστή κειμένου, και φυσικά να το τυπώσει σε εκτυπωτή που θα έχει ακόμη οδηγούς εκτύπωσης και αναλώσιμα, πρέπει να διαθέτει έναν υπολογιστή που θα μπορούσε να κρατήσει 1000 φορές την κίνηση της Τράπεζας της Ελλάδος. Όμως το γράμμα αυτό το διεκπεραιώνει τελικά ο σημερινός υπολογιστής μόνο με την κατάλληλη επέκταση μνήμης, αλλιώς μπορεί και να γονατίσει.

Θα πει κανείς ότι αυτή η κατάσταση είναι τρελή, όμως μετά που προκύπτει ένας ποταμός λεφτά από την πώληση όλων αυτών, μνήμες τροφοδοτικά, πλακέτες, προγράμματα, κουτιά, οδηγοί, καινούργιοι εκτυπωτές, καινούργια αναλώσιμα και στη συνέχεια μοιράζονται, πάρα πολλοί σε καιριες θέσεις πείθονται ότι δεν πρόκειται για τρέλα αλλά αντίθετα για ευδαιμονία. Γιατί στη δική τους μικρή περίπτωση πρόκειται για ευδαιμονία.

Οι απώλειες μικρών και μεγάλων οφελών από την επιστήμη και την τεχνολογία προς χάριν μικρών και μεγάλων κομπίνων, δεν είναι ωστόσο η μόνη απώλειας μίας κουλτούρας που τείνει να γίνει μόδα.

Κοντά στην δεκαετία του 60 προέκυψε στην Αμερική, που ήταν το πιο πλούσιο κράτος, μία πρωτοφανής κατάσταση. Ένας εργαζόμενος, με τον βασικό μισθό, μπορούσε να έχει ένα καλό σπίτι, ένα καλό αυτοκίνητο τα ρούχα του, τα παιδιά του και να πηγαίνει και μερικές φορές στο μπαρ και στις συναυλίες. Εκεί πολλοί αποφάσισαν ότι αφού τα ρούχα άντεχαν, τα αυτοκίνητα επίσης άντεχαν και φυσικά τα σπίτια, δεν υπήρχε

λόγος να δουλεύει κανείς συνέχεια αφού κανόνιζε αυτά τα βασικά θέματα. Τι διάολο μία ζωή την έχουμε.

Όπως μάλιστα ένας βασικός μισθός είναι κάτι που μπορούσες τότε να βρεις παντού, αρκούσε να δουλέψει 2-3 μήνες σε μία οποιαδήποτε δουλειά και να κάτσει άλλους τόσους απολαμβάνοντας το ικανοποιητικό ταμείο ανεργίας ενός κράτους που πλέον είχε επάρκεια πόρων για να το παρέχει. Σίγουρος ότι ύστερα από αυτή τη περίοδο ανεργίας θα βρει πάλι εύκολα μία δουλειά με το βασικό. Ο οποίος θα αρκούσε για τα τρέχοντα και για την εξοικονόμηση άλλων 3 μηνών αργίας.

Έτσι γεννήθηκαν τα παιδιά των λουλουδιών. Οι νέοι του 60-70 ήταν η πρώτη γενιά μιας νέας εποχής. Προέκυψαν από τις ενδοϊκές τεχνολογικές συγκυρίες και τις συνυφασμένες επιδράσεις επαναστάσεων που είχαν προηγηθεί.

Η βιομηχανική επανάσταση, η φεμινιστική, η επανάσταση της εργασίας και η σεξουαλική επανάσταση δημιούργησαν στην γενιά του 60 ένα συνολικό νέο μοντέλο κοινωνικής συμπεριφοράς. Λίγη δουλειά, λεφτά μόνο για τα απαραίτητα, στοιχειώδης ρουχισμός, άπειρος διαθέσιμος χρόνος, μουσική, χορός, ανεμελιά και απεριόριστο σεξ. Ήταν ένας διαφορετικός ορισμός της ευτυχίας από την υπερκατανάλωση που ήδη είχε αρχίσει να παίρνει έδαφος. Αν αυτή η γενιά μεγάλωνε παιδιά σήμερα, 50 χρόνια μετά, θα ζούσαμε εντελώς διαφορετικά.

Όμως η ζωή των νέων τότε δεν θα έκανε ποτέ κανένα πλούσιο κι αυτό ο πολιτισμός δεν ήταν έτοιμος να το αντιμετωπίσει. Για να προκύψουν κέρδη ο μέσος καταναλωτής πρέπει να διακατέχεται από μία αβάσταχτη επιθυμία κτήσης διαφόρων πραγμάτων, αντί να χρειάζεται ολοένα και λιγότερα. Πρέπει στη ζωή του να αγοράσει τουλάχιστον πέντε αυτοκίνητα δεν μπορεί να κυκλοφορεί με το αυτοκίνητο το παππού του. Ο μέσος καταναλωτής πρέπει να είναι ανήσυχος για να είναι ανά πάσα στιγμή διαθέσιμος προς εκμετάλλευση από το κάθε ρεύμα ή μόδα. Που θα του πουλήσει κάποια άχρηστη ανοησία η οποία όμως θα κάνει κάποιον πλούσιο.

Δεν μπορεί να ρεμβάζει και να μην τον νοιάζει τίποτα παρά μόνο πότε θα κάνει σεξ ο αγαπητός μέσος καταναλωτής. Πρέπει να αναγκάζεται να κάνει πάρα πολλά για να έχει πιθανότητες στο σεξ. Δεν μπορεί να ευτυχεί έτσι απλά, με το κορμί του ή το μυαλό του και μόνο. Γιατί αλλιώς πώς θα βγούνε χρήματα; Για τα κέρδη λοιπόν χάριν των οποίων σε πάμπολλες περιπτώσεις παρόμοιες με αυτές που αναφέρθηκαν αναχαιτίζεται η τεχνολογική πρόοδος, σε προσωπικό επίπεδο άρχισε να εμποδίζεται συστηματικά η ευτυχία.

Ένας εμπορικά ευτυχομένος κόσμος διαφέρει πολύ από έναν πραγματικά ευτυχομένο κόσμο. Ο κομμουνισμός, η σεξουαλική επανάσταση, η φεμινιστική επανάσταση, η εργασιακή επανάσταση, και η επανάσταση της απλότητας στη γενιάς του 60 ήταν όλα συστήματα που αποσκοπούσαν στον ίδιο σκοπό. Περισσότερη ευτυχία πιο εύκολα.

Για τον κομμουνισμό εύκολα μπορούμε να καταλάβουμε ότι θα προσέφερε ευτυχία. Αν κάθε τετραμελής οικογένεια είχε ένα μικρό αυτοκίνητο, ένα διαμέρισμα 120 τετραγωνικών, εξοπλισμένο με όλες τις ηλεκτρικές συσκευές και υπολογιστή, αν είχαν νερό, ηλεκτρικό και τηλεφωνικές μονάδες, το να παρέχουν οι εργαζόμενοι στο κράτος που τους τα παρείχε όλα αυτά, 4ωρη εργασία σε οποιαδήποτε θέση τους το ζητούσε, ίσως να μην ήταν τόσο φοβερό. Όσο το παρουσιάζει η αμερικάνικη προπαγάνδα. Μπροστά στο μύθο της ελεύθερης αγοράς όπου υποτίθεται είσαι ελεύθερος να κάνεις ότι δουλειά σου αρέσει.

Σίγουρα μπορείς όμως δεν είναι σίγουρο ότι θα σε πληρώσουν γι' αυτήν. Και στην ελεύθερη αγορά δεν θα βρεθεί κανένα κράτος να σου προσφέρει τις βασικές παροχές όταν δεν θα μπορείς να ζήσεις μ' αυτό που κάνεις όσο και αν σου αρέσει.

Η σεξουαλική επανάσταση και η ισότητα των φύλων είναι κάποιες επαναστάσεις της σκέψης που δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως ότι διαστρεβλωμένες κατάλληλα μπορούν να φέρουν χρήματα. Αυθεντικά όμως η ελεύθερη σεξουαλικότητα οδηγεί

στην ευτυχία εύκολα. Η σεξουαλική επανάσταση υποστήριξε την πληθώρα συντρόφων, την ελευθερία έκφρασης και την προθυμία στο σεξ. Αντίθετα η επιφύλαξη, η αυστηρή κριτική πριν την επιλογή συντρόφου και τέλος τα διαφημιστικά μοντέλα ιδανικών σεξουαλικών συντρόφων δημιουργούν τεράστιες αγορές. Όσο και τεράστια δυστυχία.

Προκειμένου να ικανοποιηθούν οι προδιαγραφές που μέσα από την διαφήμιση προβάλλονται σαν απαραίτητες ενός sexually correct ατόμου, ο ανυποψίαστος μέσος δυτικός πολίτης αναγκάζεται να αγοράσει πάρα πολλά είδη και αξεσουάρ. Επίσης φροντίζει να συμπεριφέρεται και με έναν ορισμένο τρόπο. Politically correct. Όλα αυτά τα τεχνικά εμπόδια που έχουν δημιουργηθεί στο μυαλό του, πριν το σεξ και καταργώντας εντελώς την σεξουαλική επανάσταση, αποδίδουν χρήματα.

Η κραυγαλέα αντίθεση μεταξύ του τι θα έκανε ένας υγιής ψυχολογικά άνθρωπος και τι σκέφτεται κάποιος στην σημερινή εποχή φαίνεται χαρακτηριστικά στο διήγημα «Η ζωή δεν είναι σινεμά μωρό μου». Όπου ένας νέος και μία νέα μπαίνουν σε όλη αυτή τη διαδικασία της σκέψης προκειμένου να έρθουν σε σεξουαλική επαφή την οποία επιθυμούν και οι δύο πάρα πολύ.

Η φεμινιστική επανάσταση από πλευράς σκέψης, επίσης οδηγεί σε καθημερινή ευτυχία. Όσο και αν έχουν πληθύνει οι ομοφυλόφιλοι όσο και αν παντρεύονται στην Αμερική και κατακτούν ολοένα περισσότερα δικαιώματα, δυστυχώς ή ευτυχώς δεν έχει βρεθεί ακόμη τρόπος να τεκνοποιούν. Οι οικογένειες αποτελούνται ακόμα από άτομα του αντίθετου φύλου. Είναι ευνόητο ότι όσο πιο ίση είναι η σχέση τους τόσο πιο φιλικό θα είναι το καθημερινό κλίμα μέσα στο οποίο ζουν. Το φιλικό περιβάλλον είναι πολύ σημαντικός παράγων στην ευτυχία.

Όμως η εργαζόμενη γυναίκα έβγαζε χρήματα και πολλοί ήθελαν να της τα πάρουν. Ο άντρας που θα έκανε κάποια πράγματα για να κατακτήσει μία γυναίκα τρόπαιο πριν την

φεμινιστική επανάσταση, πρέπει να κοπιάσει δέκα φορές τώρα για να εντυπωσιάσει μία γυναίκα που εργάζεται και βγάζει και η ίδια χρήματα.

Αν καταργείτο η φεμινιστική επανάσταση έμμεσα, η γυναίκα θα ξαναγύριζε στη θέση τρόπαιου όμως με πολύ πιο ενδιαφέρουσες, εμπορικά, συνθήκες. Γιατί πέραν του ότι οι άντρες θα καταναλώναν πολλαπλά προκειμένου να εντυπωσιάσουν, οι ίδιες οι γυναίκες τρόπαια, που εργάζονται, μπορούν να στήσουν με πολλά εντυπωσιακότερα στοιχεία τη βιτρίνα τους και έτσι να ανεβάσουν ακόμη τον πήχη της διαπραγματεύσεως. Υπερκαταναλώνοντας και οι ίδιες.

Μία ιδέα λοιπόν που αρχικά θα έφερνε φιλικό κλίμα, έφερε, κάτω από τον κατάλληλο διαφημιστικό χειρισμό, τον πόλεμο των φύλων. Ο οποίος εμπορικά είναι πολύ αποδοτικός.

Η διαφήμιση είναι μία ακόμη καταπληκτική επανάσταση που εξελίχτηκε σε επιστήμη τον προηγούμενο αιώνα. Όπως όλες οι άλλες αρχικά ήταν ωφέλιμη. Η διαφήμιση ενημερώνει για χρήσιμα πράγματα που δεν γνωρίζουμε ότι μπορούν να μας εξυπηρετήσουν. Μας κάνει επίσης να αγοράζουμε πράγματα που κοστίζουν λίγο με την ιδέα ότι αγοράζουμε κάτι μεγαλύτερες. Χαρίζοντας μας χαρά εύκολα. Αν πραγματικά το πιστέψουμε με ένα παγωτό μπορεί να έχουμε ακόμα και οργανισμό. Είτε είμαστε η κοπέλα που το τρώει στην διαφήμιση είτε αυτοί που της το δίνουν ή την παρακολουθούνε να το τρώει.

Το απόλυτο αυτό αποτέλεσμα δεν το έχει πετύχει μέχρι σήμερα κανένας διαφημιστής όμως πολλοί έχουν καταφέρει να πουλήσουν σαν απέραντα απολαυστικά παγωτά γεμάτα χημικά που δεν έχουν καμία σχέση με το παγωτό της γιαγιάς, και είναι συνήθως κατασκευασμένα από επιστροφές γάλακτος. Η διαφήμιση είναι η τέχνη να επηρεάζεις τη σκέψη ενός πλήθους. Αυτό μπορεί να αποδίδει ευτυχία όμως μπορεί να μεταλλαχτεί και σε τέρας.

Η επικοινωνίες είναι μία ακόμη επανάσταση του 20 αιώνα. Θα μπορούσε, όπως όλες οι επαναστάσεις που προαναφέρθη-

καν, τεχνολογικές και κοινωνικές, να συμβάλει σημαντικά στην ευτυχία της συντριπτικής πλειοψηφίας. Η τηλεόραση, το ραδιόφωνο και τα έντυπα είναι μέσα προσίτα στον καθένα και προσφέρουν εύκολη καθημερινή διασκέδαση και ενημέρωση. Ο περισσότερος κόσμος μετά την εργασία του με κάποιο από αυτά τα μέσα περνάει την ώρα που του έχει απομείνει μέχρι να κοιμηθεί. Αν όσα βλέπει διαβάζει ή ακούει είναι διασκεδαστικά ή νοιώθει ότι τον ενημερώνουν σωστά αρκεί για να νοιώσει αρκετά ευτυχής.

Στην εμπορική τους εφαρμογή οι δύο αυτές τελευταίες επαναστάσεις είναι που αναιρούν όλες τις προηγούμενες. Μέσα από την μαγεία της αναγκαστικής πώλησης, την πεμπουσία όλων των μεθόδων βίας και αρπαγής. Αν αρπάξεις από κάποιον τα χρήματα του δεν χρειάζεται να του αρπάξεις τίποτε άλλο. Πόσο μάλλον αν τον πείσεις να στα δώσει από μόνος του.

Η έκφραση αναγκαστική πώληση φαίνεται σαν αντίφαση μιας και σε μία πώληση ο καταναλωτής υποτίθεται πληρώνει οικειοθελώς, αφού αγοράζει. Όμως η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Ο καταναλωτής αναγκάζεται να αγοράσει χωρίς απλά να το συνειδητοποιεί ότι αναγκάζεται. Δεν έρχεται η αστυνομία και τον απειλεί ότι αν δεν αγοράσει μία σειρά από προϊόντα θα τον συλλάβει ή θα τον εκτελέσει. Οι μέθοδοι έχουν προχωρήσει πολύ από την εποχή του Γκαϊμπελς. Όμως έρχεται η διαφήμιση και του λέει, με τον τρόπο της, ότι αν δεν αγοράσει αυτή τη σειρά από προϊόντα ίσως να μην κάνει έρωτα ποτέ με καμία ομορφότερη ή σημαντικότερη θηλυκή ύπαρξη από μία κατσίκια. Και ίσως αυτή είναι η χειρότερη απειλή.

Γιατί διαφήμιση δεν είναι μόνο οι καθεαυτού διαφημίσεις. Είναι και οι διαφημίσεις τρόπου ζωής. Αυτές μάλιστα σαν συνολικό αποτέλεσμα μπορεί να αποδίδουν και τα μεγαλύτερα εμπορικά οφέλη. Στην δεκαετία του 60 η διασημότερη σειρά στην τηλεόραση ήταν «Το μικρό σπίτι στο λιβάδι», όταν στην δεκαετία του 80 ήταν η Δυναστεία και ακολούθησαν το «Τόλ-

μη και Γοητεία» και πολλές άλλες παρόμοιες σειρές. Στην πρώτη σειρά μία οικογένεια με τα απαραίτητα υπάρχοντα, κοντά στη φύση και με δυνατούς συναισθηματικούς δεσμούς μεταξύ του ήταν φυσικά ευτυχείς παρά τα καθημερινά μικροπροβλήματα. Αυτό ευχαριστούσε πολλούς γι' αυτό και η σειρά είχε μεγάλη επιτυχία. Όμως σαν μοντέλο δεν συνέφερε. Αν όλοι ονειρεύονταν να ζήσουν έτσι κάποια στιγμή θα παρουσίαζαν ολοένα και μικρότερες καταναλωτικές ανάγκες και αρετές.

Αντίθετα στις μοντέρνες σειρές παρουσιάζονται ολοένα μοντέλα συμπεριφορών όπου οι πρωταγωνιστές είναι διαρκώς δυστυχείς συγχυσμένοι και ανήσυχoi για διάφορους λόγους παρά που έχουν τα πάντα και καταναλώνουν χίλιες φορές πιο πολύ. Διαρκώς έχουν διαφωνίες, πολεμάνε μεταξύ τους και κανείς δεν αγαπάει κανέναν αφού όλοι είναι εχθροί φίλοι ή εραστής με όλους, χωρίς συγκεκριμένο λόγο, ανάλογα με το επεισόδιο.

Αυτή η συλλογική σχιζοφρένεια κρατάει ζωντανό το ενδιαφέρον μιας και ποτέ δεν ξέρεις τι θα συμβεί στο επόμενο επεισόδιο, κι αυτό ίσως οδηγεί τις σειρές σε πωλήσεις. Είναι επίσης πάρα πολύ φτηνό. Δεν χρειάζεσαι ηθοποιούς που θα πάρουν Όσκαρ για να παίξουν μία βλακεία ούτε ιδιοφυίες για να γράψουν το σενάριο.

Κοστίζει λίγο αποδίδει πολύ, η χρυσή συνταγή. Παράλληλα όμως παρουσιάζει με αστραφτερό τρόπο άτομα προβληματικά που συμπεριφέρονται χωρίς καμία λογική συνοχή. Αυτό τελικά δημιουργεί κοινωνικές εντυπώσεις και επιπτώσεις μιας και το κοινό έχει την τάση, ότι επαναλαμβάνεται συχνά ή το παρακολουθεί συχνά στα ΜΜΕ να το εκλαμβάνει σαν πραγματικότητα. Και να ρέπει προς την ταύτιση με αυτά τα μοντέλα. Δεν είναι σύμπτωση ύστερα από αυτά ότι τα άτομα σε όλες αυτές τις σειρές έχουν όλοι πάνω κάτω ίδιους τρόπους ζωής και καταναλωτικές συνήθειες.

Η μεγαλύτερη ίσως αδυναμία του πολιτισμού ήταν ότι, ανάμεσα σε όλα όσα έκανε για την πρόοδο, δεν θεώρησε ποτέ

την ματαιοδοξία σαν μία επικίνδυνη αρρώστια. Που θα μπορούσε να απειλήσει όλα όσα φτιάχτηκαν όπως κάθε επιδημία μπορεί να το κάνει. Την ίδια στιγμή η ματαιοδοξία θερίζει κυριολεκτικά, όπως αποδείχτηκε στις προηγούμενες σελίδες, κάθε σημάδι προόδου. Γιατί όλα δεν γίνονται για το χρήμα, όλα ξεκινάνε από κάποιους που επιζητούν διαρκώς το περισσότερο χρήμα. Γιατί αν επιζητούσαν απλά το χρήμα, κάπου, κάποτε οι ανάγκες τους θα καλύπτονταν. Αυτοί οι κάποιιοι είναι πολύ άρρωστοι άνθρωποι.

Στον πόλεμο του είδους ενάντια στις αντιξοότητες και στους εκβιασμούς, έναν πόλεμο που έχει ξεκινήσει εδώ και χιλιετηρίδες και που τώρα είναι κοντά στο να κερδηθεί ποτέ δεν υπολογίστηκε σαν σοβαρός κίνδυνος η ματαιοδοξία. Πάντα θεωρείτο σαν ένα αναγκαίο κακό, απαραίτητο συνοδευτικό του χαρακτήρα των ισχυρών και των ηγετών. Με έναν περιεργό τρόπο ποτέ δεν θεωρείτο μία ψυχολογική κατάσταση που υποδείκνυε σοβαρή νοσηρότητα χαρακτήρα και αδιαφιλονίκητη αδυναμία κρίσης μεταξύ σωστού και λάθους, ειδικά για ζητήματα που αφορούν το κοινό. Σήμερα, παρά την επαναστατική πρόοδο της ψυχολογίας, οι ματαιόδοξοι άνθρωποι ακόμη όχι μόνο δεν απομονώνονται, συνήθως οι πιο βαριά από αυτούς κατέχουν και θέσεις εξουσίας.

Η ψυχολογία αντί για την επιστήμη που θα μπορούσε να αναχαιτίσει την ασθένεια, έγινε ίσα ίσα ο καλύτερος σύμμαχος της. Ακολουθώντας την γενική μόδα της «πιο έξυπνης» εφαρμογής των επαγγελμάτων. Οι ψυχολόγοι κατά κύριο λόγο έχουν πελάτες πλούσιους παράφρονες που κυρίως πάσχουν από ματαιοδοξία και τίποτε άλλο. Όλη τους η δυστυχία είναι που δεν αντέχουν το γεγονός ότι είναι θνητοί και αγωνίζονται με όλη την επίδειξη και τα χρήματα του κόσμου να το αντισταθμίσουν.

Αν οι ψυχολόγοι τους πουν ότι ουσιαστικά δεν έχουν πρόβλημα, αφού όλοι θα πεθάνουν και δεν σημαίνει κάτι υποτιμητικό για τους ίδιους ούτε κάτι ιδιαίτερο ότι κι εκείνοι θα πεθάνουν, μπορεί να τους θεραπεύσουν. Αν αντί για συνεδρι-

ες τους πούνε ότι το μόνο που χρειάζονται είναι να πάνε διακοπές, να αλλάξουν δουλειά ή απόψεις, και να φιλοσοφήσουν την ζωή τους, θα χάσουν τον πελάτη ακόμη πιο σίγουρα. Γιατί θα είναι ευτυχής τότε, χωρίς την βοήθειά τους ή όλα τα χρήματα του κόσμου. Δηλαδή ψυχικά υγιής.

Έτσι προσπαθούν με όλους τους τρόπους να τους κρατήσουν όρθιους. Στις δουλειές που κάνουν με τον τρόπο που τις κάνουν, για τους λόγους που τις κάνουν. Είναι ένα απίστευτο ιατρικό έγκλημα. Είναι οι φίλοι επί πληρωμή μίας ολόκληρης κοινότητας που είναι εμπορη, δεν θα έχει ποτέ φίλους, αφού έχει μόνο ανταγωνιστές, και ολοένα πληθαίνει.

Μία επιδημία πανούκλας θα την επεσήμαιναν οι γιατροί, μία επιδημία τρέλας αρμόδιοι να την επισημάνουν είναι οι ψυχολόγοι. Δεν μπορεί όμως να βγει η ψυχολογική επιστημονική κοινότητα και να παραδεχτεί ότι έχουμε επιδημία ματαιοδοξίας. Γιατί τότε θα πρέπει να κατονομάσει πόσο επικίνδυνο είναι αυτό, ποιοι είναι οι πιο επικίνδυνοι από τους πάσχοντες και τι πρέπει να γίνει ώστε να προστατευθεί ο υπόλοιπος πληθυσμός.

Όμως οι πάσχοντες είναι πελάτες που πληρώνουν αδρά και είναι μάλιστα μόνιμοι πελάτες. Είναι οι μόνοι που δεν θα θεραπευτούν ποτέ. Γιατί η ματαιοδοξία είναι σαν το κάπνισμα. Σε κάνει να αισθάνεσαι σπουδαίος ενώ νοσείς και είναι μία συνήθεια που μπορείς να κόψεις μόνο μόνος σου. Κανείς ψυχολόγος δεν θα το πει αυτό στον πελάτη του γιατί τότε θα πάψει αυτόματα να του είναι απαραίτητος.

Προκειμένου του συμφέροντος λοιπόν σιωπούν. Άλλωστε ποιος θα τους κατηγορήσει; Ο ματαιόδοξος δεν δείχνει άρρωστος. Δεν έχει κάποια έλκη, υψηλό πυρετό, δεν αιμορραγεί ή έχει κάποια κραυγαλέα ξεσπάσματα τρέλας. Δεν σκοτώνει ανθρώπους με τσεκούρια ή με πριόνια, ούτε μασάει τις μπανάνες με τα φλούδια. Το μόνο που θέλει είναι να βγάζει διαρκώς περισσότερα χρήματα και να επιδεικνύεται ολοένα σαν ανώτερος κάτι που μπορεί να εμφανιστεί με λίγη προσπάθεια και σαν υπέρμετρος ζήλος η φιλοτιμία.

Όμως βλάπτει μόνο τον εαυτό του ο δυστυχημένος τρελός. Έτσι το παρουσιάζει η μοντέρνα ψυχολογία πλουτίζοντας στο μεταξύ από όλους αυτούς τους τρελούς που ολοένα πληθαίνουν. Με την απόλυτη πίστη ότι τίποτα καταστροφικό δεν έχει γίνει.

Αυτό είναι σχετικό. Η ματαιοδοξία είναι πιο μολυσματική και πιο επικίνδυνη από όλες τις επιδημίες που έχουν εμφανιστεί. Γιατί η ματαιοδοξία δεν σκοτώνει τον άρρωστο εκφυλίζει όλο το περιβάλλον γύρω του. Μέσα στην έκρηξη των ατέλειωτων αναγκών του για χρήματα ο ματαιόδοξος θα στήσει και θα χρηματοδοτήσει όλες τις απαραίτητες διαδικασίες που θα του φέρουν τα χρήματα αδιαφορώντας πώς. Αν το να αποξηράνει μία λίμνη και στη συνέχεια φέρει νερό με τάνκερ για να πουλήσει στους διψασμένους κατοίκους φέρνει χρήματα, θα το κάνει. Αν ύστερα που θα πληρωθούν όλες οι απαραίτητες διαδικασίες μένει σημαντικό κέρδος θα κάνει οτιδήποτε.

Ο ματαιόδοξος δεν έχει την ικανότητα να διακρίνει το σωστό από το λάθος τουλάχιστον όχι με τον τρόπο που τα αντιλαμβάνεται ένας υγιής. Σωστό είναι ότι βγάζει κέρδος για τον ίδιο, λάθος ότι δεν βγάζει. Η κοινή γνώμη για τον ματαιόδοξο είναι απλά ένα εμπόδιο που κοστίζει καμπόσο για να εξουδετερωθεί. Επιστρατεύει τα ΜΜΕ και τη διαφήμιση και το ρυθμίζει όπως θα επιστράτευε κάποιους μπράβους για να φιμώσουν να εξαγοράσουν ή να σκοτώσουν όσους αποκάλυπταν την κομπίνια του.

Αν στο παραπάνω παράδειγμα με κάποια αμοιβή ο ραδιοφωνικός ή ο τηλεοπτικός σταθμός της πόλης βομβαρδίσουν το κοινό με την άποψη ότι είναι οπωσδήποτε καλύτερα έτσι, γιατί, ας πούμε, το νερό της λίμνης δεν ήταν τάχα καλό, όλοι θα γίνουν αγοραστές και όχι μόνο, θα ευγνωμονούν και τον ματαιόδοξο που τους φέρνει το νερό με το τάνκερ. Που πιθανότατα θα είναι χειρότερης ποιότητας ώστε να κοστίσει κι αυτό λίγο. Για να το πετύχει αρκεί να μεταδώσει την ματαιοδοξία του ο άρρωστος στους ιδιοκτήτες των τηλεοπτικών και ρα-

διοφωνικών σταθμών αν δεν την έχουν ήδη. Ωστε να δεχθούν να συμμετάσχουν.

Αν το κόστος των ΜΜΕ των μπράβων και των δικηγόρων μπροστά στο συνολικό κέρδος, είναι μικρό, επειδή ακριβώς οι κάτοικοι θα αγοράζουν το νερό του ματαιόδοξου για ποιος ξέρει πόσα χρόνια, το βρίσκει πολύ έξυπνο και θα το κάνει. Γιατί είναι ένας πολύ διαταραγμένος άνθρωπος δεν έχει την παραμικρή ικανότητα διάκρισης του σωστού από το λάθος. Τα χρήματα που προκύπτουν τα θεωρεί ένα ακόμα δείγμα της εξυπνάδας και της ανωτερότητάς του. Γιατί, όπως πιστεύουν όλοι οι ματαιόδοξοι μέσα στην παράνοιά τους, αυτή την απλή αριθμητική, δεν θα μπορούσαν να την κάνουν οι άλλοι άνθρωποι, οι λιγότερο έξυπνοι και κατώτεροι.

Τέτοιο παράδειγμα δεν έχει συμβεί ακόμη όμως παρόμοια έχουν συμβεί και συμβαίνουν καθημερινά. Τα παρακολουθούμε στις ειδήσεις ή τα διαβάζουμε στην ιστορία όμως δεν καταλαβαίνουμε ότι είναι τέτοια γιατί ακριβώς τα παρακολουθούμε με τον τρόπο που θα ήθελαν να τα πιστεύουμε. Γι' αυτό απορούμε.

Απορούμε γιατί έπεσε ο κομμουνισμός, που θεωρητικά ήταν μία πολύ αποδοτική κοινωνική οργάνωση, όταν η ματαιοδοξία των ηγετών του ήταν σε πάρα πολλά σημεία εμφανής. Ο Μπρέζνιεφ έκανε συλλογή από πανάκριβα αυτοκίνητα και προφανώς για να εξακολουθεί να θεωρείται σύντροφος παρ' όλ' αυτά αντάμειβε με τον ίδιο τρόπο πολλούς από την ηγεσία του κόμματος. Μεταδίδοντας τους την ματαιοδοξία του. Η μανιώδης ανωτερότητα πάνω στους άλλους, χαρακτηριστικό δείγμα της ματαιοδοξίας, περιγράφει τον Στάλιν πέρα ως πέρα.

Ο κομμουνισμός λοιπόν δεν ίσχυε στην Σοβιετική Ένωση αφού η ηγεσία της ήταν ματαιόδοξη. Προκειμένου να έχουν κομμουνιστικό καπιταλισμό, ήταν ευνόητο κάποια στιγμή το σύστημα τους να γυρίσει σε κανονικό καπιταλισμό. Αντίθετα η Κίνα που εφαρμόζει τον κομμουνισμό πιο κοντά στην θεωρητική φιλοσοφική του βάση, καταφέρνει όχι μόνο να συντηρεί

τέσσερις φορές τον πληθυσμό των ΗΠΑ εδώ και χρόνια, αλλά και να παράγει τα πιο φτηνά προϊόντα παγκοσμίως, απειλώντας όλες τις αγορές πλέον.

Απορούμε πώς ασπάστηκαν τον Ναζισμό τόσοι φυσιολογικοί προηγούμενως Γερμανοί, όταν η ματαιοδοξία είναι μία ασθένεια που μεταδίδεται με τη σκέψη. Προφανώς τα ανώτερα στελέχη του Ράιχ συμμετείχαν στο Ναζισμό για το πλιάτσικο. Στον μέσο Γερμανό που εκ των πραγμάτων δεν θα συμμετείχε στο πλιάτσικο μεταδόθηκε η ανωτερότητα. Την οποία υποτίθεται θα κατακτούσε κάνοντας τους κατώτερους σαπούνη. Ύστερα που τρελάθηκε δεν είναι τόσο μυστήριο όσα έκανε.

Απορούμε με τους αμερικανούς νέους που πήγαιναν για δέκα χρόνια στο Βιετνάμ, και σκοτώνονταν χωρίς καμία τύχη, όταν η ανωτερότητα του συστήματός τους, απέναντι στο κομμουνιστικό σύστημα, και όλα τα συστήματα τις φυλές και τους άλλους ήταν πάντα ακρογωνιαίος λίθος της ύπαρξής τους. Οι αμερικανοί δεν αντέχουν στην ιδέα ότι το σύστημα τους δεν είναι τόσο ελεύθερο όσο θέλουν να νομίζουν ή διαφημίζουν. Ο μέσος αμερικανός εκπαιδεύεται στην ματαιοδοξία και την υπερκατανάλωση από μωρό. Προτιμά να τα βάλει με όλους και με όλα αντί να παραδεχτεί ότι είναι ένα θύμα και υποχείριο των ΜΜΕ και της διαφήμισης πολύ περισσότερο από όσο νομίζει ότι με αυτά τα μέσα, που κυρίως οι ΗΠΑ έχουν εξελίξει, εξουσιάζει τον πλανήτη.

Απορούμε με τις κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές που διαστρεβλώνουν την αρχαία ελληνική φιλοσοφία και ιστορία. Παρουσιάζοντας την έτσι ώστε να μοιάζουν οι αρχαίοι Έλληνες με αμερικάνους που θα καυγάδιζαν στα μπαρ και θα μονομαχούσαν όλη την ώρα, όπως στο Φαρ Ουέστ. Ή όπως κάνουν οι αμερικανοί σήμερα. Και πάντα για το καλό και το δίκαιο.

Η Ζήνα ας πούμε, η πολεμοχαρής σκοτεινή πριγκίπισσα που μισεί τους άντρες, όμως είναι ο κρυφός απόστολος του καλού. Η ο Ηρακλής που από ημίθεος απίστευτης δύναμης

και ομορφιάς, έγινε ένα συνηθισμένο αμερικάνικο φωτομοντέλο που εν τούτοις δέρνει τους πάντες. Απορούμε πώς είναι δυνατόν να πιστεύουν ότι οποιοσδήποτε τα πιστεύει όλα αυτά.

Ακόμη περισσότερο απορούμε όταν παρουσιάζουν, μέσα από την τεράστια ισχύ των ΜΜΕ και των διακρατικών εκβιασμών που ασκούν, σαν απελευθερωτικούς τους διάφορους πολέμους τους. Απορούμε τέλος πώς είναι δυνατόν να βομβαρδίζεται επί μιάμιση ώρα το Μανχάταν και ο πρόεδρος των ΗΠΑ ενώ έχει ενημερωθεί, να συνεχίζει απάραχος την διαφημιστική του επίσκεψη διαβάζοντας παραμύθια σε ένα δημοτικό σχολείο χωρίς να κάνει τίποτε άλλο.

Αυτά όμως είναι περίπλοκες φιλοσοφικές ανησυχίες. Οι περισσότεροι δεν απορούν καν, απλά δεν τα σκέφτονται. Νοιώθουν ότι δεν τους αφορούν. Την ίδια στιγμή σε ένα μέσο επεισόδιο της σειράς «Sex and the City» ο θεατής θα δει τους πρωταγωνιστές να καταναλώνουν απίστευτες ποσότητες αλκοόλ.

Όμως αυτό δεν είναι κουλτούρα που μεταδίδεται, δεν έχει επιπτώσεις ούτε είναι προπαγάνδα του αλκοόλ ή της ματαιότητας. Προπαγάνδα έκανε μόνο ο κομμουνισμός ή ο φασισμός. Ή μήπως είναι κι αυτή μία ακόμα διαφημιστική ατάκα που πέρασε στο κοινό ύστερα από ατέλειωτες επαναλήψεις; Ότι δηλαδή προπαγάνδα έκαναν μόνο οι άλλοι. Ποιος μπορεί να το ξέρει; Σημασία έχει ότι η ελεύθερη αγορά δεν έχει ανάγκη καμία προπαγάνδα ποτέ. Επειδή ακριβώς υποτίθεται είναι ελεύθερη. Όμως στην πραγματικότητα μήπως έχει μόνο εύηχο και ωραίο τίτλο και κανείς δεν είναι ελεύθερος;

Ξεκινώντας από αυτό το δόγμα, της υποτιθέμενης ελεύθερης αγοράς, με την υποτιθέμενη ελεύθερη σκέψη, άποψη, κατανάλωση και συμμετοχή σε οτιδήποτε, φυσικό είναι να έχουμε χίλιες απορίες. Για το τι συνέβη στην πρόοδο ή για το τι μας συμβαίνει καθημερινά εμάς. Να απορούμε έκπληκτοι πώς είναι δυνατόν να αποτυγχάνουμε σαν είδος, ολοένα, ενώ έχουμε επιτύχει τόσο σπουδαία πράγματα. Καταπληκτικές α-

νακαλύψεις, απίστευτη τεχνολογική πρόοδο, επαναστάσεις της σκέψης. Τι απέγιναν όλα αυτά;

Έγιναν όλα χρήμα. Μέσα από διαδικασίες ανάλογες αυτών που προαναφέρθηκαν. Στην κατοχή κάποιων που ούτε οι ίδιοι το απολαμβάνουν ιδιαίτερα, αφού δεν απολαμβάνουν τίποτα ιδιαίτερα. Γιατί είναι ματαιόδοξοι. Όπως και όλοι αυτοί που τους έκαναν πλούσιους με τις εξυπηρετήσεις τους, εξαγοραζόμενοι αφ ενός και καταναλώνοντας αφ ετέρου πάρα πολλά πράγματα αναγκαστικά, κυνηγώντας απατηλά μοντέλα.

Στον ελεύθερο κόσμο, με την ελεύθερη αγορά που βομβαρδίζεται καθημερινά από χιλιάδες πωλήσεις, μπορεί να είναι πιο εύκολο τελικά, να μην χρειάζεσαι κάτι από το να το αποκτήσεις. Αν θέλεις να είσαι πραγματικά ελεύθερος. Γιατί αυτό που θα καταφέρεις να μην χρειάζεσαι, με τον ανάλογο τρόπο σκέψης, το πιθανότερο είναι ότι και στην πραγματικότητα δεν το χρειάζεσαι. Άρα ο τρόπος σκέψης είναι σημαντικός και από μόνος του ικανοποιεί το βασικό αξίωμα της προόδου, αφού το αποτέλεσμα είναι περισσότερη ευτυχία, ευκολότερα.

Δεν έχει λοιπόν σημασία πόση ενέργεια θα καταφέρουμε να παράγουμε χωρίς κόστος, ή πόσα αγαθά θα καταφέρουμε να προμηθευόμαστε καθημερινά, μέσα από οποιοδήποτε σύστημα. Σημασία έχει πόσα χάνουμε για όσα σαν σύστημα μπορούμε να αποκτήσουμε. Το έχουμε συνειδητοποιήσει; Αν ασ πούμε μας έλεγαν ότι αν όλοι στερούμασταν, λέω ένα παράδειγμα, την τηλεόραση πλάσματος, αυτό θα είχε σαν αποτέλεσμα να δουλεύουμε 1 ώρα ημερησίως λιγότερο ποια θα ήταν η επιλογή;

Το βιβλίο που κρατάτε μπορεί να φαίνεται φιλοσοφικό όμως στην ουσία δείχνει απλές συσχετίσεις ανάμεσα σε φαινομενικά παράταιρες συνήθειες και αποτελέσματα. Ώστε να καταστήσει την επιλογή εφικτή. Αν έχεις μία τηλεόραση και θέλεις οπωσδήποτε μία πλάσματος, τότε, αν δεν έχεις τα χρή-

ματα, θα κάνεις οτιδήποτε για να τα βρεις. Το οτιδήποτε θα εξαρτηθεί από το πόσο άγρια θέλεις την τηλεόραση πλάσματος.

Αν επαναλάβεις την διαδικασία αυτή, σε χιλιάδες άτομα, που έχουν εκατοντάδες διαφορετικά επαγγέλματα, και το αναγάγεις σε δεκάδες τουλάχιστον αγαθά που κάποιος θα μπορούσε να θέλει πολύ, τότε έχεις ένα συνολικό σύστημα, τελικά, που λειτουργεί ασυντόνιστα, με μεγάλες φθορές, και χωρίς καθόλου απόδοση, στα επαγγέλματά του. Ένα γενικευμένο σύστημα εξαγοράς και ματαιότητας. Στο οποίο φυσικά και αναγκαστικά, ζεις κι εσύ, δουλεύοντας εν τέλει, παραπάνω.

Η σκέψη προηγείται οποιασδήποτε πράξης και η συνολική πορεία θα εξαρτηθεί προφανώς από τον συνολικό τρόπο σκέψης. Η μοντέρνα ψυχολογία όμως δεν ασχολείται καθόλου με την ματαιοδοξία. Όπως όλες οι άλλες επαναστατικές επιτεύξεις διαμορφώθηκε κι αυτή κατάλληλα ώστε να αφήνει περισσότερα λεφτά πιο εύκολα. Η επιστήμη που θα μπορούσε να υποδείξει το πρόβλημα και να βρει τη θεραπεία, έγινε αντίθετα η μοντέρνα Ιερά Εξέταση δια μέσου της οποίας διαχωρίζονται οι υγιείς από τους τρελούς αντί να συμβαίνει το αντίθετο. Έγινε εργολάβος ώστε οι τρελοί να κυκλοφορούν ελεύθεροι.

Έχει ξανασυμβεί και στο μεσαίωνα μία τέτοια κατάσταση. Ήταν και τότε πολύ επικίνδυνη, σήμερα ίσως είναι λίγο περισσότερο επειδή οι συνθήκες είναι δυναμικά πιο επικίνδυνες. Όταν οι τρελοί έρχονται σε θέση να ορίζουν δημοσίως τι είναι έξυπνο και τι όχι, τα αποτελέσματα είναι ευνόητο να είναι χαώδη. Κι αν η μοντέρνα ψυχολογία ακολουθεί την μόδα εφαρμογής όλων των άλλων επαγγελμάτων, προκειμένου οι ψυχολόγοι να πλουτίσουν κι αυτοί πιο γρήγορα και πιο εύκολα, είναι απλά ένα ακόμη πρόβλημα, στα υπάρχοντα. Όχι άλλο όμως. Το τι είναι τρελό και τι όχι δεν χρειάζονται απαραίτητα οι ψυχολόγοι για να το ορίσουν. Μπορεί να το διακρίνει ο καθένας εύκολα και μόνος του με λίγη καλή διάθεση και κοινή λογική. Τρέλα είναι αυτό που αν το έκαναν όλοι θα καταστρεφόμασταν όλοι.

Εκσφαλματώνοντας ένα διάσημο πρόγραμμα (debugging JESUS CHRIST)

Όλα λειτουργούν βάση ενός προγράμματος. Ακόμη και το σύμπαν ισχυρίζονται πολλοί επιστήμονες, έχει ένα πρόγραμμα. Με βάση αυτό το πρόγραμμα συμβαίνει αυτή η χημική αντίδραση και όχι η άλλη, αυτή η αστρική έκρηξη, η ανάλογη δημιουργία πλανητών και γαλαξιών και κατ' επέκταση η γη και όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί πάνω σ' αυτήν. Και όχι κάτι άλλο. Αυτό όμως είναι πολύ μακριά από την καθημερινή μας πρακτική και στο σημείο εξέλιξης που βρισκόμαστε δεν μας αφορά ακόμη το σύμπαν.

Στα πλαίσια λοιπόν του δικού μας μικρού προγραμματισμού, ας ασχοληθούμε με τον ανθρώπινο παράγοντα. Ας φανταστούμε ότι υπάρχει μία τεράστια μηχανή που έχει την δύναμη να παράγει ενέργεια και τρόφιμα για τέσσερις φορές τον πληθυσμό του πλανήτη. Το πώς θα ήταν δυνατόν να κατασκευαστεί και να λειτουργήσει μια τέτοια μηχανή με τον καλύτερο τρόπο, είναι κάτι που μας ενδιαφέρει. Αν σκεφτεί κανείς ότι αυτή η μηχανή υπάρχει η επιστημονική αυτή φαντασία μας αφορά κιόλας.

Η ανθρώπινη μάζα είναι μία μηχανή. Αποτελείται από ενεργειακές μονάδες, άτομα που καταναλώνουν διάφορες μορφές ενέργειας και παράγουν άλλες μορφές διαφορετικής ενέργειας με διάφορους τρόπους. Θεωρητικά αν αυτή η μηχανή ήταν μία μηχανή αυτοκινήτου, ένα μέρος της θα αποτελούσε τα πιστόνια, κάποιο άλλο τον εγκέφαλο, τις βαλβίδες,

τα ηλεκτρικά κοκ. Όπως κάθε άλλη μηχανή έτσι και αυτή θα χρειαζόταν καύσιμα για να κινηθεί.

Αν όλα αυτά δούλευαν με τις λιγότερες δυνατές τριβές και αρμονικά συνεργαζόμενα μεταξύ τους και αν η μηχανή είχε τα πιο αποδοτικά δυνατόν καύσιμα, θα απέδιδε στο μέγιστο των δυνατοτήτων της.

Το μέγιστο των δυνατοτήτων μίας μηχανής σημαίνει το μέγιστο έργο με την ελάχιστη κατανάλωση ενέργειας. Με τον ελάχιστο κόπο, φθορά, τριβή, σκέψη στην περίπτωση μας. Η σκέψη φαίνεται σαν κάτι αόριστο, όμως οι άνθρωποι, ως λογικές μηχανές, κάθε μέρα κάνουμε διάφορες σκέψεις τις οποίες ακολουθούν ανάλογες πράξεις. Αν δεν σκεφτούμε ότι κάτι πρέπει, χρειάζεται ή είναι σωστό να το κάνουμε, δεν πρόκειται να το κάνουμε.

Με τη λογική αυτή οι σκέψεις, που οδηγούν σε πράξεις, είναι οι βασική κινητήρια δύναμη στην παγκόσμια ανθρώπινη μηχανή. Αποτελούμε ένα σύνολο από δισεκατομμύρια λογικές μηχανές οι οποίες πριν ενεργήσουν, σκέπτονται.

Πολλοί μπορεί να πουν ότι ένας εργάτης εργοστασίου δεν σκέπτεται. Ότι κάνει τη δουλειά του μηχανικά και έχει σταματήσει να σκέπτεται εδώ και χρόνια. Στην πραγματικότητα αυτό δεν είναι δυνατόν να συμβεί. Μηχανικά μπορεί, ύστερα από κάμποσο καιρό να εκτελεί ίσως τις ίδιες κινήσεις στην γραμμή παραγωγής, κι αυτό πάλι όχι τελείως. Όμως κάθε μέρα που πηγαίνει εκεί για να τοποθετηθεί στην γραμμή παραγωγής, το έχει σκεφτεί προηγουμένως. Και έχει αποφασίσει ότι αυτό είναι καλό και σωστό να το κάνει.

Η γνώση του καλού και του κακού ωστόσο, του σωστού ή του λάθους, δεν είναι μία ηθική τοποθέτηση. Στην πραγματικότητα αποφεύγοντας το λάθος προσπαθούμε να προσεγγίσουμε το σωστό και έτσι μόνο δρούμε, ανεξάρτητα αν τελικά η δράση μας είναι καλή ή κακή, σωστή ή λάθος. Όσο εμείς δεν έχουμε την υποκειμενική αίσθηση ότι κάνουμε το σωστό, αδρανούμε δεν κάνουμε τίποτα, δεν υπάρχει καν δράση.

Πριν από κάθε άλλο λοιπόν, το σημαντικότερο για την ανθρώπινη μηχανή φαίνεται να είναι αυτή η τοποθέτηση. Τι είναι σωστό και τι λάθος. Αν αυτή δεν γίνει δεν υπάρχει καν αποτέλεσμα, τίποτα δηλαδή δεν προκύπτει προς αξιολόγηση. Πρέπει πριν από οτιδήποτε, κάθε άνθρωπος να θεωρήσει κάποια πράγματα σωστά.

Τι είναι όμως σωστό; Τι καλό; Ποιος το κρίνει και με ποια κριτήρια;

Οι τρελοί άνθρωποι, αυτοί που χοροπηδάνε γυμνοί στο δρόμο, τρώνε τις μπανάνες με τα φλούδια ή, για να αναφέρουμε κάτι πιο συνηθισμένο, περπατάνε μιλώντας μόνοι τους ή στον καθένα φωναχτά και ασυνάρτητα, είναι τρελοί για έναν μόνο λόγο. Επειδή κάνουν κάτι, όταν δεν ξέρουν ποιο θα ήταν το σωστό να κάνουν. Υπό λογικές συνθήκες αυτό θα προκαλούσε αδράνεια. Στους τρελούς, προκειμένου να αδρανήσουν εντελώς ή να σκέφτονται διαρκώς, κάνουν κάτι, ανεξάρτητα αν αυτό είναι σωστό ή λάθος. Όμως και αυτό πάλι μπορεί να έχει την εξήγησή του με βάση τη θεωρία σωστού, λάθους. Ίσως γι' αυτούς τους ανθρώπους η αδράνεια από μόνη της να σημαίνει λάθος.

Με τη λογική αυτή το καλό και το κακό, είναι έννοιες μάλλον άδικα συνυφασμένες με το σωστό και το λάθος. Κάποιος κακός άνθρωπος μπορεί να κάνει το καλό για πολλούς λόγους, αν το κρίνει σωστό στις δεδομένες περιστάσεις. Μπορεί να θέλει να σώσει την ψυχή του, να τον ενόχλησε ξαφνικά η τριγύρω του υπολανθάνουσα ή άμεση εχθρότητα, να θέλει πραγματικούς φίλους και όχι κόλακες ή υποτελείς γύρω του. Το ίδιο κάποιος καλός άνθρωπος μπορεί να κάνει πολύ κακό σε κάποιον που του επιτίθεται. Ή ακόμη, αν αποφασίσει ότι η καλοσύνη του τον έκανε μόνο θύμα και καθόλου πιο ευτυχή, να γίνει ληστής, απατεώνας ή μαζικός δολοφόνος. Τέτοια παραδείγματα υπάρχουν.

Το μεγαλύτερο φιλοσοφικό ερώτημα από καταβολής κόσμου ήταν πάντα το ίδιο: Τι είναι η ζωή; Γιατί ζούμε, γιατί πεθαίνουμε; Επειδή αυτές είναι απαντήσεις που δεν έχουμε,

προέκυψαν άλλα πιο βατά ερωτήματα. Έτσι δημιουργήθηκαν το καλό και το κακό, όλες τις παραφυάδες τους, ο Θεός ο Διάβολος και οι διάφορες θρησκείες.

Οι θρησκείες φαίνονται διαφορετικές μεταξύ τους όμως στην ουσία σε όλες παρατηρούμε μία ομοιότητα: Αποτελούν κίνητρα κατευθύνσεων. Είτε δια της απειλής όπως το πυρ το εξώτερον, είτε δια της ανταμοιβής, τη Βασιλεία των Ουρανών, όλες οι θρησκείες δίνουν καθημερινά, έναν πίνακα αξιών σύμφωνα με τον οποίο ο εκάστοτε δράστης κρίνει κατευθύνσεις στα πλαίσια μίας κοινωνίας. Πύλες σωστού ή λάθους, όπως ακριβώς θα ήταν και σε έναν απλό ηλεκτρονικό υπολογιστή που θα είχε ως πύλες σαν δουλειά να επιλέξει ή να απορρίψει κάτι.

Φάε αρνί λέει ο Χριστιανισμός και πεις κρασί, αλλιώς δεν δέχεσαι τη χαρά του Θεού, αν πεις αλκοόλ θα έχεις την κατάρα του Θεού λέει ο Μωαμεθανισμός. Στην πραγματικότητα αυτά τα τεχνάσματα από μόνα τους δεν λύνουν κανένα από τα πρωταρχικά ερωτήματα σωστού ή λάθους. Τι δηλαδή θα άξιζε τον κόπο πραγματικά να κάνεις. Φας δεν φας αρνί, και πεις δεν πεις κρασί, δουλέψεις ή κλέψεις έτσι κι αλλιώς θα πεθάνεις. Ύστερα από μία ζωή όπου θα έχεις βρεθεί επειδή το αποφάσισαν κάποιοι άλλοι, και η οποία θα τερματιστεί πάλι χωρίς ιδιαίτερο λόγο. Δεν υπάρχει λοιπόν και ιδιαίτερος λόγος για να δράσεις. Όμως δεν χρειάζεται να ανησυχείς ότι η ζωή σου θα είναι άσκοπη. Η θρησκεία η πολιτική και η διαφήμιση σου θα σου βρουν κάθε μέρα κάποιους καλούς και σωστούς λόγους για να ζήσεις, ή να πεθάνεις. Λίγο λίγο ή μία κι έξω.

Εδώ βρίσκεται η ενδεικτική διαφορά μεταξύ φιλοσοφίας και κοινωνικής διαπαιδαγώγησης. Το να διαπαιδαγωγούν κάποιοι κοινωνικά τους υπόλοιπους δίνοντας τους μασημένα και έτοιμα δεδομένα σωστού, λάθους είναι μία φιλοσοφία. Ωστε κάποιοι να δράσουν. Κι αυτό δεν θα συμβεί από δίπλα για το καλό και το σωστό αλλά κατ' αρχήν γιατί, αν δεν δρά-

σει κανείς θα πεθάνουμε όλοι από την πείνα, με μαθηματική ακρίβεια.

Αυτό θα ήταν το ιδανικό. Να πεθαίνουμε δηλαδή, αφήνοντας τον μάταιο ετούτο κόσμο και όλα του τα προβλήματα, με την βεβαιότητα ότι θα βρισκόμασταν στην συνέχεια κάπου αλλού όπου δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα. Αν ερχόταν κάποιος και μας έπειθε πως κάτι τέτοιο υπάρχει, επόμενο είναι πώς θα αναζητούσαμε τον τρόπο να βρεθούμε εκεί με τον συντομότερο και βεβαιότερο τρόπο.

Πάνω σ' αυτό το μοντέλο στηρίζονται αρκετές θρησκείες, πολιτικές και τακτικές πολέμου όλες φυσικά βάζοντας τις κατάλληλες συνθήκες. Όλες δηλαδή οδηγούνε στον "ιδανικό άνθρωπο". Τον άνθρωπο που αν "ζήσει έτσι" ή πεθάνει έτσι, θα ζήσει ύστερα αιώνια και φυσικά καταξιωμένος. Ο τρόπος με τον οποίο θα το καταφέρει ποικίλει όμως δεν έχει μεγάλη σημασία τελικά. Η σκοπιμότητα της δράσης είναι αυτή που μετράει. Μπορεί ένα αυτοκίνητο στην Γερμανία να το αγοράζεις πληρώνοντας χρήματα, στην Κολομβία με ένα σακουλάκι ναρκωτικά, και στην Ταϊλάνδη δίνοντας την κόρη σου στον σωματέμπορο. Όλοι αυτοκίνητο παίρνουν γιατί κρίνουν σωστό καλό και απαραίτητο ότι πρέπει να το κάνουν, τα ανταλλάγματα μόνο διαφέρουν από κουλτούρα σε κουλτούρα.

Έτσι για την αιώνια ζωή και τιμή, οι Μωαμεθανοί δεν πίνουν αλκοόλ. Την ίδια στιγμή οι Αμερικανοί καταπίνουν τεράστιες ποσότητες ναρκωτικών και αλκοόλ για τον ίδιο λόγο. Για την αιώνια ζωή και τιμή. Στα υψηλά κλιμάκια των μεγάλων εταιριών, αν δεν αντέξουν τους ρυθμούς απλά δεν θα ευδοκιμήσουν. Αν δεν ευδοκιμήσουν δεν θα έχουν ούτε ζωή ούτε τιμή, πόσο μάλλον αιώνια.

Αυτό λέει η αμερικάνικη θρησκεία του χρήματος. Προκειμένου να μην συμβούν αυτά λοιπόν τα ναρκωτικά είναι πολύ συχνό φαινόμενο στους κύκλους της δυτικής επιτυχίας, όσο για το αλκοόλ, καθημερινό.

Δύο διαφορετικοί πολιτισμοί, υιοθετούν δύο εκ διαμέτρου αντίθετες πορείες δράσης όμως για τον ίδιο λόγο. Την αιώνια

τιμή μπροστά στο Θεό. Αν δεν κατακτήσεις το χρήμα, στη δυτική θρησκεία πέφτεις σε δυσμένεια ακριβώς όσο και ένας Άραβας που θα μέθαγε δημόσια. Στην Αραβία για το αμάρτημά σου μπορεί να σε μαστιγώσουν μέχρι θανάτου. Όμως και στην Αμερική θα σε θάψουν σε κάποιο λάκκο, όπως όλους τους φτωχούς αφού δεν θα έχεις να πληρώσεις για μεγαλοπρεπή κηδεία. Σε περιληψη και στις δύο περιπτώσεις πεθαίνεις μέσα στην ντροπή.

Αν υποθέσουμε τώρα ότι υπάρχει αυτό το μοντέλο, της επόμενης αιώνιας ζωής και τιμής, ο θάνατος εκ των πραγμάτων αποτελεί την αφετηρία του. Στα δικά μας μάτια οι κηδείες εξυπηρετούν αυτό το σκοπό. Να δείξουν στους ζωντανούς τι τιμές υπάρχουν στην πόρτα, ας το πούμε έτσι, της μετέπειτα ύπαρξης τους η οποία εν προκειμένω, δεν θα μπορούσε να είναι άλλη από την κηδεία τους. Ο κοινός άνθρωπος λοιπόν σκέφτεται πως αν η εισοδος είναι τόσο πανηγυρική, προφανώς η συνέχεια θα είναι ανάλογη.

Αυτό είναι πολύ χρήσιμο. Γιατί η επόμενη ζωή θεωρείται αιώνια. Όλες οι θρησκείες ή πολιτικές έχουν αυτό το κοινό σημείο, παρουσιάζουν την επόμενη ζωή αιώνια. Αν έλεγαν ότι κρατάει μία μέρα και μετά γίνεσαι διακτινισμένος αέρας μέσα στο σύμπαν, κανείς δεν θα έσκαγε να ακολουθήσει τους κανόνες.

Στην πραγματικότητα όμως αυτό που είναι αιώνιο είναι μόνο όσα έκαναν οι άνθρωποι εν ζωή. Μάλιστα αποδεδειγμένα, όχι στην θεωρία. Αν τοποθετήσω μία πέτρα εδώ μπροστά μου, και φύγω, μέχρι κάποιος άλλος να την μετακινήσει αυτή η πέτρα θα παραμείνει εκεί αιώνια. Αν κάποιος την μετακινήσει, η ενέργεια που θα χρειαστεί για να το κάνει, θα μεταφραστεί κι αυτή αιώνια, και θα εμπεριέχει την δική μου, μιας και έως εκεί, θα την έχω μεταφέρει εγώ. Οποιοδήποτε έργο ανθρώπου πάνω στη γη, παραμένει αιώνιο. Έως ότου κάποιος ή κάτι το καταστρέψει.

Σε λίγες μέρες έρχεται το Πάσχα. Ο δικός μας Θεός, ο Χριστός σταυρώθηκε και αναστήθηκε και ζει αιώνια κάπου δοξα-

σμένος και τιμημένος από σύσσωμη την εκκλησία και την πολιτική ηγεσία του δυτικού πολιτισμού. Ο Χριστός αποτελεί το παράδειγμα του δυτικού μοντέλου ανθρώπου. Το ερώτημα που δημιουργείται από αυτήν την ιστορία είναι οι κοινωνικές της προεκτάσεις.

Αν αυτό ήταν όντως το ιδεατό μοντέλο ανθρώπου, τότε πρέπει να ακολουθηθούν όλα του τα σημεία. Όλοι πρέπει να ζήσουμε φτωχικά και να θυσιαστούμε πάνω σε κάποιο σταυρό για την ανθρωπότητα. Αν όλοι το κάνουν έτσι, την εξέλιξη του είδους μας ποιος θα την αναλάβει; Και τέλος, αυτό θα ήταν καλό;

Η ιδεολογική τεκμηρίωση του καλού και του κακού με τον εκάστοτε Θεό ή Διάβολο, χωλαίνει εν τέλει αρκετά αν την εξετάσει κανείς στην πρακτική της εφαρμογή. Μήπως υπάρχει μόνο το χρήσιμο και το άχρηστο γύρω από τα οποία περιστρέφονται όλα τα υπόλοιπα; Χρήσιμο για κάποιους, άχρηστο για κάποιους άλλους. Μήπως θα ήταν σωστότερο, να το κρίνουμε έτσι;

Για τους Ρωμαίους ας πούμε, ήταν χρήσιμος ο Χριστιανισμός το ίδιο όσο και για τους Βυζαντινούς. Και για τους δύο απετέλεσε την επαρκή δικαιολογία για να σφάξουν τους εχθρούς τους, οι μεν επειδή δεν ήταν χριστιανοί και οι δε επειδή ήταν. Είναι κοινός τόπος ότι οι πόλεμοι γίνονται για τα εδάφη και τον πλούτο. Κι ότι εκάστοτε χρησιμοποιούνταν κάποια προσχήματα, προκειμένου κάποιοι να πάνε να σκοτωθούν γι' αυτά τα εδάφη και των πλούτο. Επίσης είναι κοινοτοπία να πούμε ότι αυτά τα εδάφη και ο πλούτος ανήκουν σε κάποιους άλλους από αυτούς που σκοτώνονται. Αλλιώς δεν θα είχε νόημα οποιοσδήποτε πόλεμος. Κανείς νεκρός δεν απήλαυσε ποτέ οποιαδήποτε ιδιοκτησία. Το ζήτημα είναι ποιος φταίει που αυτό δεν αλλάζει.

Έχει γίνει συνήθεια να κατηγορούνται οι ισχυροί της γης, για όλα τα δεινά της ανθρωπότητας. Αν υποθέσουμε ότι χρειαζόταν λοιπόν μία ανώτερη δύναμη για να μας απαλλάξει από αυτούς, την απληστία και την αλαζονεία τους, την ίδια

στιγμή, δεν λατρεύουμε το Θεό μας σαν κάποιον που θα μπορούσε να το κάνει, αλλά σαν κάποιον που αντίθετα, σταυρώθηκε και εξευτελίστηκε από αυτούς τους ανθρώπους.

Ποια είναι η βαθύτερη αιτία που ο κόσμος, προτιμάει να το βλέπει έτσι; Μήπως το πρόγραμμα Χριστιανισμός, αυτή η αλληλοδιαδοχή σκέψεων και κρίσης που οδηγάνε σε πράξεις, έχει τελικά αρκετά λάθη; Η μήπως φτιάχτηκε σκόπιμα με αρκετά λάθη;

Είναι λογικό ότι ανάλογα με το Θεό στον οποίο πιστεύει μια κοινωνία, ανάλογα είναι και τα πρότυπα της. Σίγουρα υπάρχουν άνθρωποι πανίσχυροι, πολεμοκάπηλοι, που διαλύουν το περιβάλλον και εξευτελίζουν τις μάζες προς όφελός τους. Που γεμίζουν τον πλανήτη χημικά απόβλητα προβλήματα ή νεκρούς. Κακοί άνθρωποι. Όμως στην ουσία αυτοί δεν κάνουν τίποτα από όλα αυτά για τα οποία κατηγορούνται. Τα κάνουν για λογαριασμό τους κάποιοι άλλοι που είναι πολύ περισσότεροι από αυτούς και μάλιστα πολύ πιο πρόθυμοι να τους εξουπηρητήσουν. Για να πλουτίσουν.

Ο Θεός του δυτικού κυρίως πολιτισμού είναι το χρήμα. Ο Χριστιανισμός τώρα, παρά την ποιητικότερη δραματικότητα του, και την υποτιθέμενη αγνότητά του, στην ουσία είναι η μόνη θρησκεία που από καταβολής της ευλογεί το χρήμα και αναδεικνύει την παντοδυναμία της οικονομικής ισχύος.

Δεν ξέρουμε πώς ακριβώς έγιναν τα γεγονότα στην πραγματικότητα, την εποχή του Χριστού, και μάλλον δεν μας ενδιαφέρει κιόλας. Αυτό που ξέρουμε είναι ότι η ιστορία που διαδόθηκε ήταν πώς ο Θεός σεβάστηκε, το δικαστήριο στο οποίο οδηγήθηκε αδικώς, και όχι μόνο, δέχτηκε και την ποινή θανάτωσης του όπως και όλους τους συνοδευτικούς εξευτελισμούς.

Δεν θα μπορούσε να υπάρξει υπέρτατη αναγνώριση στην ισχύ των Γραμματέων και Φαρισαίων της εποχής εκείνης οι οποίοι παραμένουν οι ίδιοι σε κάθε εποχή. Δεν τους έκαψε λοιπόν ο Θεός, για το θράσος τους, δεν τους εξευτέλισε για την

υποκρισία τους, δεν τους εκμηδένισε, όσο ρυπαρούς και επιζήμιους και αν υποτίθεται ότι τους είπε.

Σύμφωνα με την πραγματική ιστορία τώρα, οι Γραμματείς και οι Φαρισαιοί έκαναν τότε ότι ήθελαν, ζώντας εις βάρος του λαού και συνεργαζόμενοι συχνά με τους κατακτητές Ρωμαίους. Κάτι που δεν άλλαξε κι ας κατέβηκε ο Θεός κάτω, όπως τουλάχιστον ισχυρίζεται η θρησκεία μας ότι έγινε τότε. Αυτό δίνει ένα ακόμη κίνητρο σε όσους θα ήθελα να τους μοιάσουν. Ο Θεός ο ίδιος να κάθεται προσοχή, αρκεί να είσαι στην κορφή του δικαστηρίου. Να του λες ότι θες, να τον κατηγορείς με ότι ψέμα θες, και να τον κάνεις ότι θες; Τι περισσότερο θα μπορούσε να υποσχεθεί οποιοδήποτε σύστημα σαν ανταμοιβή της φιλοδοξίας στους πιστούς του;

Οι θρησκείες, όπως οι πατρίδες και τα λάβαρα, είχαν πάντα τέτοιες κραυγαλέες αντιφάσεις. Το πρώτο ίσως λάθος που πρέπει να επισημανθεί στην εκοσμημάτωση του Χριστιανισμού είναι ότι οι θρησκείες γενικά, δεν είναι ιδεολογικά εργαλεία φιλοσοφικής αναζήτησης για το κοινωνικά χρήσιμο και το άχρηστο. Γι' αυτό άλλωστε και έχουν τόσο παιδαριώδη τεκμηρίωση ως προς το τι έγινε, πώς, από ποιόν και πότε.

Γιατί η τεκμηρίωση δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία. Ο Θεός και ο Διάβολος μπορεί να μην υπάρχουν, όπως και το καλό και το κακό ουσιαστικά δεν υπάρχει. Μόνο χρήσιμο και άχρηστο υπάρχει και αυτό στην συνέχεια είναι προφανώς καλό ή κακό σε όσους χρησιμεύει ή όχι.

Έτσι δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι είναι χρήσιμο να τρως μόνο χοιρινό, και κακό να πίνεις κρασί. Δεν υπάρχουν ενδείξεις για βουνά από πλάφια κάπου στο σύμπαν όπως επίσης κάθε άνθρωπος που τρέμει σε έναν μικρό σεισμό δεν θα μπορούσε φυσικά να δαμάσει πόσο μάλλον να εξευτελίσει και να καταδικάσει το υπέρτατο Ον αν αυτό υπάρχει.

Όλα αυτά είναι μύθοι όμως το περισσότερο που προβληματίζει δεν είναι η βλακεία τους όσο η αναγκαιότητα διατήρησής τους. Ή ίσως η σκοπιμότητα δημιουργίας τους. Ότι δηλαδή έχουν φτιαχτεί για τον πόλεμο.

Δεν είμαστε Χριστιανοί επειδή αγαπάμε περισσότερο, επειδή έχουμε ασπαστεί καλύτερες αξίες ή σκεφτόμαστε ανώτερα από τα άτομα άλλων θρησκειών. Είμαστε χριστιανοί επειδή χάρη στο χριστιανισμό επικρατούμε ευκολότερα. Είναι ένα δυνατό όπλο για πόλεμο. Έχουμε περισσότερες δικαιολογίες για να σφάξουμε τους αντιπάλους μας, αφού εμείς το κάνουμε για την αγάπη όταν οι αντίπαλοι μας το κάνουν για πλάφια και ουρί, ταπεινούς δηλαδή λόγους. Εμπνέουμε μεγαλύτερη φιλοδοξία στους πιστούς μας αφού οι κορωνίδες του συστήματός μας, μπορούν να δικάσουν και να καταδικάσουν τον ίδιο το Θεό. Τέλος είμαστε εντελώς ανελήκτοι, μιας και στο όνομα όλων αυτών οι άλλοι ή θα μας υπηρετήσουν ή πρέπει να εξαφανιστούν.

Φυσικά δεν θα μας εμποδίσει ο Θεός να τους εξαφανίσουμε, ο Θεός θα κάνει ότι θέλουμε εμείς. Αυτό λέει η ιστορία που φτιάξαμε και ονομάζουμε θρησκεία μας. Αυτό θα γιορτάσουμε το Πάσχα. Ότι στην ουσία κάνουμε ότι θέλουμε. Στο μεταξύ ο Θεός και ο Διάβολος αν υπάρχουν, διασκεδάζουν κάπου με την ανόητη πίστη όλων των υπολοίπων ότι έτσι, τάχα, κτίζουμε έναν καλύτερο κόσμο. Ότι έτσι προσεγγίζουμε το καλό και το κακό.

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, κατ' εξοχήν μηχανήματα σκέψης, καταλαμβάνονται από τους ιούς τους με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Η εσφαλμένη εντολή, κατέστρεψε π.χ. τον σκληρό δίσκο, ή το μητρικό δέντρο, "καβαλάει" πάνω σε μία αποδεκτή εντολή που εκτελείται εκείνη τη στιγμή από τον υπολογιστή π.χ. παιξε αυτό το τραγούδι που κατέβασα από το Ιντερνέτ, ή δείξε μου αυτό το αρχείο.

Ο υπολογιστής δεν γνωρίζει παρά σωστό ή λάθος. Οτιδήποτε και αν κάνει το κρίνει σωστό, επιτρεπτό δηλαδή από το σύστημα του, και δίνει την έγκριση να εκτελεστεί. Αν πάνω σ' αυτό που έχει πάρει έγκριση να εκτελεστεί, ένα τραγούδι που επιλέξαμε εμείς, ή κάποιο άλλο πρόγραμμα, υπάρχει καβαλημένος και ένας ιός, εκτελείται κι ο ιός επίσης. Τα αποτελέσματα είναι ανάλογα τον ιό.

Με τον ίδιο τρόπο επειδή ο Χριστιανισμός θα κάνει όλους, θεωρητικά, να αγαπάνε αλλήλους, και γι' αυτό θα ήταν καλό να εφαρμοστεί γενικά, στο όνομά του όλοι οι αντιφρονούντες σφάζονται ανηλεώς. Όλα αυτά γίνονται φυσικά με σκοπό την κατάκτηση, την υποδούλωση των πληθυσμών και τον έλεγχο της ενέργειας, μόνο. Όμως χρειάζεται να υπάρχει μία άνωθεν έγκριση.

Το ενδιαφέρον στην εκοφαλάτωση είναι ότι αυτή η αντίφαση θεωρίας και αποτελέσματος του προγράμματος Χριστιανισμός, υπήρχε εξ αρχής. Πριν καν γραφτεί στα ευαγγέλια, ή σε οποιοδήποτε άλλο ιστορικό βιβλίο, η ιστορία του ίδιου του Χριστού υπογράμμισε την αντίφαση. Οι Γραμματείς και Φαρισαίοι εκμεταλλεζόμενοι ακριβώς την μεγάλη αγάπη του Θεού τον σταύρωσαν. Προφανώς αν ο Θεός δεν τους αγαπούσε τόσο δεν θα τους άφηνε να τα καταφέρουν. Με μοναδική αντίδραση μία μικρή βροχούλα μόνο ύστερα από το θάνατο του Χριστού πάνω στο σταυρό.

Είναι λοιπόν αυτή η ιστορία, του Χριστού, ένα πανέμορφο κοινωνικό πρόγραμμα, γεμάτο ελπίδα και όραμα, το οποίο δυστυχώς έχει μολυνθεί και χρησιμοποιηθεί από τους τυχοδιώκτες που πάντα καπηλεύονταν κάποια ιδέα, προκειμένου να χρησιμοποιήσουν την μάζα για να επικρατήσουν; Η μήπως η ιστορία γράφτηκε από την αρχή για να είναι έτσι, αντιφατική; Να είναι ολόκληρη ένας καλομελετημένος ιός; Καβαλημένος πάνω στην κυρίαρχη τάση του ανθρώπου ανεξάρτητα θρησκείας ή πολιτεύματος, να επιθυμεί πρώτα την αγάπη την ειρήνη και την συνεργασία με τον διπλανό του. Πριν από την αντιπαράθεση που όπως και να έχει, κάποιες ζημιές θα του κοστίσει;

Αυτό δεν μπορούμε να το γνωρίζουμε με ακρίβεια. Σημασία έχει, η διαδικασία σωστού, λάθους, αυτή δηλαδή η διαδικασία υπό την οποία προκύπτει η πράξη, και έτσι το οποιοδήποτε αποτέλεσμα. Ο Χριστιανισμός, ύστερα από τόσα χρόνια εφαρμογής, τείνει να γίνει ταυτόσημος της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας την οποία φτιάχτηκε για να εκθρονίσει. Οι Χρι-

στιανοί κατακτάνε με πρόσχημα το Χριστιανισμό, όμως όχι με τον Χριστιανισμό.

Η ίδια εξ αρχής αντίφαση. Το πρόγραμμα που δείχνει στους ανθρώπους τον δρόμο της ειρήνης, φαίνεται να φτιάχτηκε μόνο για να δικαιολογεί τον πόλεμο. Ευλογεί τους καλούς, όταν την ίδια στιγμή, χωρίς καμία εξαίρεση τους σταυρώνει ακριβώς επειδή, όπως και ο Χριστός τότε, δεν προβάλλουν ικανή αντίσταση. Μιλάει για την ισότητα όλων, όταν την ίδια στιγμή, ένεκα αυτής της ισότητας, δικαιολογεί την υποδούλωση όλων των άλλων λαών, απόψεων, χρωμάτων, δέρματος, ακόμα και των υπολοίπων ζώων του πλανήτη. Αρκεί, αυτός που θα τα υποδουλώσει να το κάνει για τις Χριστιανικές ιδέες και τον Χριστιανικό τρόπο ζωής.

Όλος ο πλανήτης σήμερα απειλείται από τα αποτελέσματα της ιδιότυπης πρακτικής εφαρμογής του Χριστιανισμού. Πρέπει να παραδεχτούμε ωστόσο, ότι επικρατώντας, κάποιοι πολιτισμοί, ίσως βοήθησαν την πρόοδο της ανθρωπότητας, περισσότερο από αν το πρόγραμμα, ειρήνη, αγάπη, αρμονία και συνεργασία, έτρεχε αλώβητο. Ίσως αν δεν εξαναγκαζόταν τόσο πολύ από τον ανταγωνισμό και τον πόλεμο, το ανθρώπινο πνεύμα να μην προσπαθούσε τόσο πολύ για τις σημερινές επιστημονικές επιτεύξεις. Οπότε το ότι αντί για τον Χριστιανισμό τόσα χρόνια ίσως εκτελείτο μόνο ο ιός, η σφαγή δηλαδή ένεκα του Χριστιανισμού, λίγο ενδιαφέρει.

Αυτό που ενδιαφέρει είναι ότι εδώ και τουλάχιστον έναν αιώνα δεν υπάρχει άμεση ανάγκη αρπαγής ενέργειας εδαφών πόσο μάλλον τροφής. Ειδικά τέτοια ανάγκη δεν έχουν οι χριστιανικοί πολιτισμοί, αυτοί που κάνουν τους πολέμους. Μάλιστα οι πόλεμοι γίνονται ολοένα και πιο καταστροφικοί, με αποτέλεσμα τα προσδοκώμενα οφέλη από αυτούς να είναι πολύ πιο αμφισβητήσιμα από το παρελθόν. Κατά πόσο δηλαδή πρόκειται να είναι περισσότερα από τις ζημιές, όσα χρόνια και αν περάσουν.

Η πίστη στο δόγμα της θρησκείας μας ότι υποτιθέμενα καταδικάσαμε, εξευτελίσαμε και εκτελέσαμε τον Θεό, όμως εκεί-

νος, επειδή κήρυξε την θρησκεία της αγάπης, μας συγχώρεσε είναι εκτός από παιδαριώδης και πολύ επικίνδυνη. Μας δίνει την ψευδαισθηση ότι, όσο άσχημα κι αν κάνουμε τα πράγματα, όσο και αν καταστρέψουμε τους άλλους και τον ίδιο τον πλανήτη, για τον πλουτισμό, πολεμώντας είτε τους άπιστους είτε το οικοσύστημα, θα μπορούμε πάντα να τα διορθώσουμε. Κάτι που δεν ισχύει.

Γιατί ακόμα και αν μπορούσαμε πρακτικά να το κατορθώσουμε, να προλάβουμε δηλαδή να διορθώσουμε τα λάθη μας πριν διαλύσουμε τα πάντα σε μη αναστρέψιμο βαθμό, για να το κάνουμε θα πρέπει να θεωρήσουμε πρώτα ότι κάνουμε κάτι λάθος. Αλλιώς πώς θα το διορθώσουμε;

Όμως έχουμε αδυναμία να συνειδητοποιήσουμε οποιοδήποτε λάθος. Σύμφωνα με το Χριστιανισμό ο Θεός είμαστε εμείς. Το χρέμα μας, οι δικαστές τα όπλα και οι άρχοντές μας. Αλλιώς θα είχε σταυρώσει εκείνος εμάς αντί εμείς εκείνον. Είμαστε οι Θεοί, δεν κάνουμε λάθη.

Ενεργόνιο.Εκσφαλματώνοντας κι άλλο....

Τι είναι ένα Ενεργόνιο; Όταν ζεσταίνουμε μία κατσαρόλα νερό ξέρουμε πως η ενέργεια του ποταμού, μεταφέρθηκε στο υδροηλεκτρικό εργοστάσιο, αυτό μέσω του δικτύου μετέφερε το ρεύμα στην ηλεκτρική μας κουζίνα, εκείνη στο μάτι, εκείνο στην κατσαρόλα που θερμαινόμενη τελικά την μετέφερε στο νερό με την μορφή αυξημένης κινητικότητας των μορίων του. Όμως το υδροηλεκτρικό εργοστάσιο υπάρχει, όπως και το δίκτυο του ρεύματος υπάρχει. Όπως και η κατσαρόλα και η κουζίνα την οποία κάποιος έχει κατασκευάσει και κάποιος άλλος έχει αγοράσει ζοδεύοντας κι αυτός με τη σειρά του κάποιο έργο, υπάρχουν.

Έτσι μία κατσαρόλα βραστό νερό, δεν ζοδεύει μόνο την ενέργεια που χρειάζεται για να βράσει το νερό πάνω στο μάτι, αλλά και ένα ποσοστό της ενέργειας που χρειάστηκαν για να παραχθούν ή να αγοραστούν όλα τα υλικά, μηχανήματα και τεχνολογία, που απαιτήθηκαν γι' αυτό.

Όπως παρατηρούμε, το ποσοστό αυτό, ολοένα και μικραίνει, μιας και τα υλικά, τα περισσότερα από τα μηχανήματα, και κυρίως η τεχνολογία, ζοδεύαν ενέργεια για να παραχθούν μία φορά, ενώ χρησιμοποιούνται χιλιάδες φορές έκτοτε.

Ας υποθέσουμε τώρα, ότι είμαστε ναυαγοί σε ένα έρημο νησί του Ειρηνικού και τυγχάνει να έχουμε μαζί μας ένα μόνο φακελάκι τσάι. Θέλουμε να βράσουμε μία κατσαρόλα για να το πιούμε και να ζεσταθούμε.

Ακόμα κι αυτό το στοιχειώδες εγχείρημα θα μας κοστίσει πάρα πολύ σε χρόνο και κόπο. Προκειμένου να κατασκευάσουμε όλη την υποδομή, να βρούμε το νερό, να το κάνουμε πόσιμο και στην συνέχεια με κάποιους τρόπους να το βράσουμε. Όλο αυτό το χρόνο μάλιστα θα ξοδεύουμε την ενέργεια μας για να επιβιώσουμε. Αναζητώντας τα κατάλληλα υλικά ή μεθόδους για την επίτευξη του εγχειρήματος, θα χρειαζόμαστε και υλικά συντήρησης της ίδιας μας της ζωής προκειμένου να συνεχίσουμε την αναζήτηση της λύσης στο πρόβλημα του τσαγιού και των πόρων που θα μας το προσφέρουν.

Ξεκινώντας σήμερα να πούμε αυτό το φλιτζάνι τσάι, κάποια στιγμή, θα καταφέρουμε να το απολαύσουμε. Αν τώρα μπορούσαμε να μετρήσουμε όλη αυτή την προσπάθεια με μονάδες θα μπορούσαμε να πούμε ότι ένα φλιτζάνι ζεστό τσάι χρειάζεται τόση ενέργεια και τόσο χρόνο.

Σήμερα, μία κατσαρόλα βραστό νερό, δεν κοστίζει το ίδιο σε ενέργεια και χρόνο όσο το 1800, πόσο μάλλον όσο το 2000 π.Χ. ή το 200,000 π.Χ. Παρά που το νερό εξακολουθεί να βράζει στους 100 βαθμούς Κελσίου και η θερμική ενέργεια που χρειάζεται για να φτάσει σ' αυτούς τους βαθμούς παραμένει πάντα η ίδια.

Υπολογίζοντας κόστος αντί για ενέργεια, βλέπουμε ότι το κόστος τελικά σε ένα αποτέλεσμα ανθρώπινης δραστηριότητας, που προκύπτει, δεν είναι μόνο η ενέργεια που ξοδεύει γι' αυτό. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα ο βασικός παράγων που έχει μειωθεί δραματικά στον υπολογισμό του κόστους για το ζεστό φλιτζάνι τσάι είναι ο χρόνος.

Το ίδιο συμβαίνει σε πλείστες όσες μορφές απαραίτητων και καθημερινών αναγκών που δεν έχουν αλλάξει ως προς τις βασικές τους προδιαγραφές εδώ και χιλιετηρίδες. Χρειαζόμαστε πάλι τροφή, ζέστη, ψύξη, καθαριότητα, ρουχισμό, και διασκέδαση. Δεν μπορούμε σήμερα να φάμε 10πλάσια απ' ότι πριν από 200 χρόνια, γιατί το στομάχι μας είναι το ίδιο, ούτε χρειαζόμαστε 50 βαθμούς θέρμανση το χειμώνα ή 10 βαθμούς

ψύξη το καλοκαίρι. Επίσης δεν μπορούμε να χορεύουμε 24 ώρες για να διασκεδάσουμε γιατί τότε μπορεί να πεθάνουμε, ούτε μπορούμε να κάνουμε σεξ με χίλια άτομα το χρόνο γιατί, ακόμα και αν μας δινόταν αυτή η δυνατότητα, θα το βαριόμασταν.

Όταν λοιπόν υπολογίζουμε αν κάτι είναι χρήσιμο ή άχρηστο για την μεγάλη πλειοψηφία, αρχίζουμε από την δυνατότητα ή όχι που έχει αυτό το κάτι να ικανοποιήσει τις βασικές ανάγκες διαβίωσης πριν από οτιδήποτε άλλο. Η κρίση της χρησιμότητάς του γίνεται με ένα απλό υπολογισμό. Το ποθούμενο αποτέλεσμα, στον λιγότερο χρόνο με τον λιγότερο κόπο.

Θεωρητικά λοιπόν, ένας κόσμος όπου η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών έχουν ρυθμισμένες τις βασικές ανάγκες διαβίωσης σε ένα επίπεδο όπου δεν πεινάνε, δεν κρυώνουν, δεν υποφέρουν από τη ζέστη, είναι υγιείς, ντυμένοι στοιχειωδώς και δεν πλήττουν, θα ήταν ένας κόσμος με ελάχιστες τριβές και δυνατότητα πολύ δημιουργικής εξέλιξης. Αυτή η προσέγγιση μας φέρνει στο Ενεργόνιο.

Ποιο είναι το πραγματικό κόστος μιας ανθρώπινης δραστηριότητας σήμερα; Αν υπολογίσουμε ότι ένας άνθρωπος το 10,000 π.Χ. μπορούσε να κουβαλήσει ακόμα και 100 κιλά νερό από κάποια πηγή, την ημέρα, σήμερα αυτός ο άνθρωπος εργαζόμενος όλη τη μέρα στην Εταιρεία Υδάτων μπορεί να κουβαλήσει, μεταφορικά, χιλιάδες τόνους νερό. Μπορεί να αρδεύσει μία ολόκληρη πεδιάδα μόνος του.

Αυτό δεν συμβαίνει επειδή ο άνθρωπος αυτός είναι υπερφυσικός, αλλά γιατί διαθέτει πολλά Ενεργόνια. Αθροιζόμενα, του δίνουν την υπερφυσική δύναμη που θα είχε και ο άνθρωπος της Λίθινης εποχής αν διέθετε όλα αυτά τα Ενεργόνια. Δηλαδή την συγκέντρωση, στο άτομο του, του χρόνου και του κόπου, τόσων εκατομμυρίων ανθρώπων πριν από αυτόν, τα οποία καταλήγουν σε έργο που μπορεί να παρέχει αυτός μόνος του σήμερα.

Αυτή τη παραγωγή δεν μπορούμε να την πούμε έργο, γιατί το έργο ισούται με ενέργεια σε τακτό χρόνο. Όταν ο υπάλληλος της εταιρίας υδάτων ανοίγει σήμερα μια κάνουλα και αυτό του κοστίζει 5 λεπτά και κάμποσο κόπο, δεν μεταφέρει ο ίδιος τα εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερό, ούτε το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι το έργο του δικού του πεντάλεπτου χρόνου επί τον δικό του κόπο.

Όμως το αποτέλεσμα εξακολουθεί να προκύπτει παρά που οι περισσότεροι από όσους έχουν συνεισφέρει σ' αυτό το αποτέλεσμα μπορεί να μην υπάρχουν πια. Παρότι νεκροί εξακολουθούν να παράγουν έργο. Έτσι λοιπόν, επειδή αυτή η μονάδα, η δυνατότητα δηλαδή παραγωγής έργου του σημερινού ανθρώπου και κάθε μεταγενέστερου, είναι έργο που προκύπτει μέσα από έργο άλλων, δηλαδή εν-έργο, την ονομάζουμε Ενεργόνιο.

Οδεύοντας σε έναν μελλοντικό κόσμο χωρίς ενεργειακά προβλήματα, η κατανομή ενεργείας και η παραγωγή της είναι το ίδιο σημαντικές παράμετροι υπολογισμού όσο και η κατανάλωσή της. Πόσο σημαντικό θα ήταν αν είχαμε την καλύτερη και πλουσιότερη πηγή ύδρευσης της πόλης, όταν ο αγωγός με τον οποίο θα διοχετεύαμε το νερό στους κατοίκους είχε τεράστιες διαρροές; Στην περίπτωση της ενέργειας, ο μεταφορικός αγωγός, με τον οποίο υδρεύεται η πόλη, εν προκειμένω όλος ο κόσμος δεν είναι παρά η πολιτική.

Η πολιτική είναι ο αγωγός που κατευθύνει τους πόρους που παράγονται στον τελικό τους προορισμό ο οποίος προορισμός δεν είναι απαραίτητα η κατανάλωσή τους. Μπορεί να είναι και μία ενεργειακή χωματερή, μία αποθήκη πόρων όπως μπορεί επίσης οι πόροι να χάνονται στην πορεία επειδή ο αγωγός αυτός είναι φθαρμένος και έχει μεγάλες απώλειες.

Όλα τα επαγγέλματα καλούνται να ικανοποιήσουν κάποιες απαιτήσεις. Αν ένας μηχανικός χαλάσει το αμάξι σου αντί να το επισκευάσει δεν θα τον πληρώσεις. Αν ένας γιατρός σκοτώσει κάποιον σε μία απλή επέμβαση μπορεί να χάσει και την άδειά του, εκτός από την φυλάκιση και την χρηματική

ποινή. Πιο στοιχειώδες ακόμη, ένας μπακάλης υποχρεώνεται να έχει μία ζυγαριά ακριβείας για να μην κλέβει τον κόσμο.

Η πολιτική, άσχετα αν αυτό δεν έχει οριστεί μέχρι σήμερα, διαχειρίζεται Ενεργόνια. Όχι σκέτο χρήμα ή ένα μείγμα ανθρώπινων και φυσικών πόρων. Καταναλώνει ανθρώπους και πόρους για να παράγει, καλύτερες συνθήκες ζωής για τους επόμενους ανθρώπους, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την εξέλιξη. Αυτές είναι οι προδιαγραφές της δουλειάς, στη θεωρία. Όπως του γιατρού είναι να επισκευάζει ανθρώπους, και του μηχανικού να επισκευάζει αυτοκίνητα.

Είναι εύκολο να διαπιστώσουμε αν ένας μηχανικός κάνει καλά τη δουλειά του, και αν ο ασθενής πεθάνει ενώ είχε όλες τις πιθανότητες να ζήσει, ξέρουμε ότι ο γιατρός δεν κάνει γι' αυτή τη δουλειά. Αν ο μπακάλης μας κλέψει το ξέρουμε αμέσως αν ζυγίσουμε τις ντομάτες στη ζυγαριά του σπιτιού μας. Αν ο πολιτικός όμως δεν κάνει γι' αυτή τη δουλειά πώς μπορούμε να το μετρήσουμε;

Το Ενεργόνιο είναι η μονάδα που μετράει την πολιτική απόδοση, όπως μία ζυγαριά μετράει το πόσο και αν μας κλέβει ο μπακάλης. Το Ενεργόνιο δεν μετράει χρήμα ή κόπο, ούτε καν χρόνο ή ανθρώπινη ζωή. Βοηθάει στη σύγκριση του κόστους που έχει μία ενέργεια, σε σχέση με την χρήση των ιδίων πόρων με άλλο τρόπο. Μετράει δηλαδή απόδοση χειρισμού πόρων.

Για να γίνει πιο κατανοητό, αν θέλω να θερμάνω ένα σπίτι μπορώ να το κάνω με πολλούς τρόπους. Πρώτα απ' όλα περιορίζοντας τις απώλειες του από θερμότητα. Αυτή η ενέργεια που καταναλώνω για να το μονώσω, παρά που δεν παράγει θερμότητα, κοστίζει ωστόσο σε πόρους, και έχει σαν αποτέλεσμα θερμότητα.

Η διαφορά της ενέργειας αυτής με το να άφηνα το σπίτι όπως είχε και να τροφοδοτούσα με περισσότερα ξύλα το τζάκι, (αν αυτή είναι η πηγή θέρμανσης), είναι ότι θα χρειάζεται συνέχεια να τροφοδοτώ την φωτιά με ξύλα πράγμα που κάποια στιγμή θα ξεπεράσει το κόστος της μόνωσης, από εκείνη τη

στιγμή και ύστερα, η ενέργεια μου θα είναι συνέχεια Ενεργονιακά ζημιόγonos. Μέχρις ότου κάνω την μόνωση.

Οι πολιτική λοιπόν, θεωρητικά πάντα, σε αντίθεση με την οικονομολογία και την ιατρική, είναι η επιστήμη που διαθέτει το χρήμα και τις ανθρώπινες ζωές που υφίστανται σε υγιή κατάσταση, με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι όσο το δυνατόν Ενεργονιακά προσοδοφόρες. Χωρίς όμως μία μονάδα μέτρησης αυτό το έργο είναι δύσκολο να μετρηθεί και πολλές φορές δεν επιτυγχάνεται.

Υπολογίζοντας με Ενεργονιακό κόστος μία πολιτική ενέργεια είναι δυνατόν να μετρήσουμε την απόδοσή της. Σε έναν πόλεμο π.χ. ένας νεκρός μετριέται μέχρι σήμερα σαν απώλεια μίας ανθρώπινης ζωής η οποία θα αντικατασταθεί χωρίς μεγάλο κόστος από την επόμενη γενιά.

Ενεργονιακά ο υπολογισμός είναι τελείως αλλιώς. Η απώλεια κάποιου στον πόλεμο ισοδυναμεί με την απώλεια όλων των κυβικών μέτρων νερού που θα παρείχε, ας πούμε, ο νεκρός, αν ήταν ο υπάλληλος της εταιρίας υδάτων, και επί όλα τα χρόνια που θα το έκανε αυτό από τη στιγμή του πρόωρου θανάτου του μέχρι το μέσο όρο ζωής. Κι αυτό γιατί, αν ζούσε, αντί να σκοτωθεί στον πόλεμο, οι επόμενες γενιές που θα προέκυπταν προφανώς θα έκαναν κάτι άλλο, αντί να τον αντικαταστήσουν.

Ο θεωρητικός και ιδεατός στόχος της πολιτικής δεν είναι να ευημερούν οι πολιτικοί. Οι πολιτικοί είναι λογικό να ευημερούν αφού μόνο από τις προδιαγραφές του επαγγέλματος διακρίνει κανείς πως πρόκειται για το πιο σημαντικό επάγγελμα στον κόσμο. Τουτέστιν λογικά και το πιο ακριβοπληρωμένο. Όμως δεν είναι εκεί το πρόβλημα, στην ευημερία αλλά στην ικανότητα.

Ένας γιατρός που είναι απατεώνας και παριστάνει το γιατρό, μάλιστα με πολλά και σπουδαία διπλώματα, μπορεί να πάρει πάρα πολλά χρήματα ασκώντας το επάγγελμα που υποδύεται. Είναι λογικό αφού υποδύεται ένα ακριβό επάγγελ-

μα. Αυτό δεν σημαίνει ότι και οι υπηρεσίες που υποδέεται ότι παρέχει είναι της αντίστοιχης αξίας.

Αν τώρα η υγεία ενός ατόμου δεν ήταν δυνατόν να μετρηθεί, δηλαδή τόσο οι υγείες όσο και οι ασθενείς πάνω κάτω δήλωναν ότι αισθάνονται το ίδιο, αυτή θα ήταν μία θαυμάσια εποχή για να ευδοκιμήσουν πάρα πολλοί τέτοιοι γιατροί. Γιατί κανείς δεν θα μπορούσε να τους διακρίνει από τους άλλους, που θα γιάτρευαν όντως.

Ο στόχος της πολιτικής είναι μία κοινωνία ευημερούσα με ελάχιστες τριβές, κάτι που δεν μπορεί να καταφέρει το χρήμα από μόνο του. Το χρήμα αγοράζει μεν τον κόπο των άλλων, όμως αυτός ο κόπος μετατρέπεται σε Ενεργόνια μόνο αν αναλωθεί σε τέτοιες δραστηριότητες ώστε να αποδώσει στη συνέχεια πολλαπλάσια ευημερία σε λιγότερο χρόνο.

Μετρώντας έτσι και κρίνοντας, βλέπουμε αμέσως ότι το μεγαλειώδες έργο του αυτοκράτορα της Αιγύπτου Χέοπα, οι πυραμίδες, είναι μία παταγώδης διοικητική αποτυχία. Είναι κατ' αρχήν πολύ φτωχό σε Ενεργόνια, μιας και ότι παρήχθη τότε δεν παρήγαγε έκτοτε τίποτε άλλο εκτός από τουρισμό. Ταυτόχρονα κόστισε πάρα πολλές ζωές και κόπο ανθρώπων που σίγουρα μπορούσαν να κάνουν κάτι πιο χρήσιμο είτε μακροπρόθεσμα είτε βραχυπρόθεσμα.

Οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι του 20ου αιώνα χαρακτηρίστηκαν αγώνας για την ελευθερία. Αφού τότε κέρδισαν υποτίθεται οι δυνάμεις που υποστήριζαν την ελευθερία θα έπρεπε, λογικά, σήμερα να απολαμβάνουμε περισσότερη ελευθερία και ειρήνη.

Το αποτέλεσμα όμως δεν είναι αυτό. Τότε πέθαναν περίπου 12 εκ. άνθρωποι οι οποίοι, κάτω από οποιαδήποτε σημαία ή γλώσσα σήμερα αν δεν πολεμούσαν και δεν σκοτώνονταν σ' αυτούς τους πολέμους, θα εξακολουθούσαν να παράγουν. Όταν εκλείπουν οι πόροι, δημιουργείται πόλεμος για τους πόρους, και η ειρήνη εκλείπει επίσης. Έτσι, ακόμη κι αν φαινομενικά έχουμε ειρήνη, ο πόλεμος για τους πόρους παραμένει, μιας και όλοι εκείνοι δεν παρήγαγαν τίποτα ποτέ ξανά. Απλά

ο πόλεμος έχει αλλάξει πρόσωπο. Προφανώς δεν θα ήταν απαραίτητος αν οι πόροι δεν είχαν κατασπαταληθεί.

Η ελευθερία είναι μία έννοια σχετική. Μπορεί σήμερα να μην μιλάμε όλοι γερμανικά, (και να μιλάμε αγγλικά!), όμως όλος ο ελεύθερος κόσμος πληρώνει την ενεργονιακή απώλεια αυτών των δύο πολέμων. Την οποία δεν θα υποχρεωνόταν να πληρώνει αν απλά δεν είχε συμμετάσχει.

Αυτός είναι σκέτα ένας Ενεργονιακός υπολογισμός. Δεν δίνει δίκαιο στους Ναζί, η οποιονδήποτε τρελό θελήσει να υποτάξει ολόκληρο τον κόσμο. Απλά εξετάζει ποια θα ήταν η Ενεργονιακή πραγματικότητα ενός ολόκληρου πληθυσμού που απλά θα δεχόταν τον κατακτητή, χωρίς να πολεμήσει. Όπως έκανε η Αυστρία. Η οποία δεν βομβαρδίστηκε ούτε από τους Γερμανούς, ούτε από τους συμμάχους.

Είναι προφανές ότι τα 12 εκατομμύρια νεκροί των πολέμων, επί μέσο όρο 25 χρόνια κατ' ελάχιστο, παραγωγικής ζωής, και με την τεχνολογική υποδομή του 20ου αιώνα, θα είχαν παράγει τεράστιο έργο σήμερα. Αυτό το έργο χάθηκε.

Η ελευθερία λοιπόν είναι μία έννοια σχετική. Ελευθερία από τι; Ελευθερία για τι; Μόνο αν την κρίνουμε έτσι την βάζουμε σε πρακτική βάση και μπορούμε κατά συνέπεια να την αξιολογήσουμε. Ελευθερία από τους Ναζί λοιπόν και σκλαβιά για χρόνια ύστερα στις καθημερινές ανάγκες;

Πόσα χρόνια χρειάζονται για να καλυφθεί η απώλεια σε πρόοδο και ευημερία που θα κάλυπταν 12 εκ. άνθρωποι παράγοντας επί 25 χρόνια; Προφανώς ο μέσος άνθρωπος αν ήταν ελεύθερος από τις ανάγκες του σήμερα, δεν θα εργαζόταν. Κι αυτό θα ήταν μία καθημερινή αίσθηση της ελευθερίας. Θα την ένιωθε και θα την απολάμβανε ακόμη και αν μιλάγε γερμανικά όντας, ας πούμε, ισπανός.

Με βάση τη θεωρία των Ενεργονιών διαπιστώνουμε επίσης κάτι που μόνο μετρούμενο θα μπορούσε να αξιολογηθεί. Ότι όσο παλαιότεροι οι πόλεμοι τόσο πιο αποδοτικοί ήταν σε Ενεργόνια.

Ο πόλεμος της φωτιάς κάποτε, ήταν αποδοτικός σε Ενεργόνια, από τη στιγμή που αποκτώντας τη φωτιά ολοένα και περισσότεροι, επιταχύνθηκε ο πολιτισμός. Δεν μπορεί να χαρακτηρίσει κανείς τους τότε πιθηκάνθρωπους ηγέτες Ενεργονιακά φτωχούς αφού οι αποδόσεις τους είναι μεγάλες. Οι νεώτεροι πόλεμοι αντίθετα, έχουν ολοένα και περισσότερο τον χαρακτήρα του φανατισμού. Χωρίς αιτία, για ένα χρώμα μια σημαία ή ένα λάβαρο. Πράγματα που είναι και τα μόνα που μένουν όρθια στο τέλος σ' αυτούς τους πολέμους.

Ενεργονιακά είναι αδιάφορο από ποια πλευρά βρίσκονται τα σύμβολα οι σημαίες και τα λάβαρα. Η ζημιά παραμένει η ίδια. Γιατί όποτε και αν αυτό προκύψει, ένας κόσμος με υπερεπάρκεια ενέργειας, δεν θα πολεμάει. Δεν θα υπάρχει λόγος. Η φθορά λοιπόν που προκύπτει, πηγαίνει πίσω την ιδεατή αυτή στιγμή της υπερεπάρκειας ενέργειας ολοένα, παρά που είτε οι μεν είτε οι δε ισχυρίζονται ότι πολεμάνε για την ελευθερία και την πρόοδο. Μάλιστα δημιουργείται και ένας φαύλος κύκλος. Όσο η υπερεπάρκεια δεν προκύπτει, τόσο ο πόλεμος εντείνεται ώστε για κάποια πλευρά τουλάχιστον να προκύψει. Όσο εντείνεται όμως η αντιπαράθεση τόσο η υπερεπάρκεια ξεμακρύνεται.

Την ίδια στιγμή οι απώλειες σε έναν πόλεμο, με την πρόοδο της τεχνολογίας γίνονται ολοένα πιο μεγάλες, και πηγαίνουν κι άλλο πίσω το Ενεργονιακό ισοδύναμο, με αποτέλεσμα ο επόμενος πόλεμος να γίνεται απλά λίγο πιο απαραίτητος αντί να επικρατεί η ειρήνη και η ελευθερία.

Το Ενεργόνια είναι μονάδα μέτρησης πολιτικής απόδοσης. Είναι μία πρακτική μονάδα και η πολιτική απόδοση που μετράει είναι σε ενέργεια που προκύπτει διαθέσιμη με τους λιγότερους το δυνατόν πόρους. Αν δηλαδή ένας λαός δούλευε περισσότερο πριν από 10 χρόνια για τις ίδιες βασικές ανάγκες τις οποίες απολαμβάνει και σήμερα, η πολιτική του είναι Ενεργονιακά επιτυχημένη.

Οι Ενεργονιακές αποδόσεις επίσης των διάφορων ηγετών στο πέρασμα των αιώνων πρέπει να κρίνονται εκ των πραγ-

μάτων σε ολόένα και μικρότερα χρονικά διαστήματα. Το πόση απόσταση κάλυψε κάποιος πεζός δεν είναι σωστό να κρίνεται το ίδιο με την απόσταση που κάλυψε με το αυτοκίνητο ή με το διαστημόπλοιο.

Έτσι όσο πιο Ενεργονιακά πλούσιος είναι ο λαός που κρίνει την διοίκησή του, τόσο πιο μικρό είναι και το χρονικό διάστημα στο οποίο πρέπει να τον κρίνει. Και στο οποίο αναμένει αποτελέσματα από αυτήν. Δεν μπορεί ας πούμε ένας αμερικανός ηγέτης να κριθεί Ενεργονιακά το ίδιο με έναν Ινδό.

Επίσης Ενεργονιακά το μόνο αποτέλεσμα για το οποίο κρίνονται οι διοικήσεις είναι η επίτευξη μεγαλύτερου ποσοστού ατόμων που δουλεύουν λιγότερο και απολαμβάνουν περισσότερα. Στην σημερινή πολιτική σκηνή η αξιολόγηση συμβαίνει με ακριβώς αντίθετο τρόπο. Όσοι δηλαδή ηγέτες καταφέρουν περισσότερους να δουλεύουν με λιγότερα θεωρούνται επιτυχημένοι. Στην συνέχεια η τάξη πραγμάτων που τους στηρίζει τους παρέχει όλους τους πόρους ώστε να διαφημιστούν επαρκώς ότι κάτι κάνουν. Και έτσι να επανεκλεγούν

Η θεωρία του Ενεργονίου, του ενυπάρχοντα δηλαδή έργου στην ανθρώπινη ύπαρξη, που σπαταλιέται ή χρησιμεύει δεν είναι μία πολιτική θεωρία. Δεν αφορά πλούσιους ή φτωχούς, δυτικούς ή ανατολικούς. Είναι βέβαιο ότι δεν υπάρχουν περισσότερα Ενεργόνια σε κάποια σημαία σε αντίθεση με όλες τις άλλες σημαίες ούτε υπάρχει κάποια γλώσσα η οποία μπορούμε να πούμε ότι Ενεργονιακά θα ήταν πιο αποδοτική. Το πάρε το βράχο από εδώ και πήγαινε τον εκεί, κύρια δραστηριότητα για εκατομμύρια εργατάρους στις πυραμίδες του Χέοπα, μπορούσε να ειπωθεί ακόμη και σχηματικά.

Έτσι δεν αρκεί οι πολιτικοί να κρίνονται και να επιλέγονται με βάση τις ενεργονιακές τους επιδόσεις για να έχουμε έναν κόσμο Ενεργονιακά αποδοτικό. Πριν γίνει αυτό πρέπει να είναι ενεργονιακές οι απαιτήσεις που έχουν οι ίδιοι οι πολίτες από τους πολιτικούς. Γιατί αν η απαίτηση, από μία διοίκηση είναι να διατηρηθεί πάση θυσία η σημαία, παραδείγματος χάρη, η γλώσσα τότε η πολιτική χρησιμοποιεί τους πόρους

με σκοπό αυτά ακριβώς που απαιτεί η λαϊκή βάση. Τη σημαία και τη γλώσσα.

Το αν η σημαία τώρα, σαν ιδιοκτησιακό σύμβολο, αντιπροσωπεύει περισσότερο τους μεγαλοϊδιοκτήτες μιας χώρας και όχι κάθε πολίτη της, αυτό είναι φυσικό. Αφού αυτοί κατέχουν το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων της χώρας. Έτσι ύστερα που σκοτώθηκαν μερικά εκατομμύρια αμερικανοί στους δύο παγκόσμιους πολέμους, η σημαία εξακολουθεί στο μεγάλο της ποσοστό να συμβολίζει την ιδιοκτησία των μεγαλοϊδιοκτητών στην Αμερική. Άσχετα αν δεν ήταν αυτοί που πέθαναν στον πόλεμο.

Ένας Ενεργονιακά αποδοτικός κόσμος λοιπόν, δεν εξαρτάται τόσο από την σπάταλη, άδικη και ανήθικη άρχουσα τάξη. Κάτι που δημιουργούσε ανέκαθεν την ψευδαισθήση πως αν τους έσφαζαν αυτούς κάποιοι επαναστάτες, θα άλλαζε η κατάσταση και έφερνε με μαθηματική ακρίβεια στο δόγμα Μαρξ. Ότι δηλαδή η επανάσταση είναι το αυριανό κατεστημένο.

Πόσοι άνθρωποι σήμερα θα αποδέσμευαν τους πολιτικούς τους από το καθήκον να υπερασπίζονται μία σημαία ή μία γλώσσα; Προς χάρη των Ενεργονιακών κερδών στα οποία αποσκοπούν; Για να το θέσουμε πιο απλά και παραστατικά. Πόσοι πολιτικοί σήμερα, σε παγκόσμιο επίπεδο, θα έπαιρναν ψήφο εμπιστοσύνης αν δήλωναν ότι δεν τους ενδιαφέρει αν θα έχουν αυτή τη σημαία αύριο, ούτε καν αυτή τη κουλούρα, όμως θα φροντίσουν ώστε αύριο όλοι οι πολίτες να εργάζονται λιγότερο και να διασκεδάζουν περισσότερο;

Προφανώς ένας τέτοιος ηγέτης δεν θα πλήρωνε τίποτα για εξοπλισμούς και πολλά άλλα παρελκόμενα έξοδα κάτι που θα του έδινε αρκετές πιθανότητες να πραγματοποιήσει τις υποσχέσεις του όσο πλούσιες και αν φαινόταν. Αν τον κατακτούσε, μία άλλη δύναμη, πάλι ο λαός του θα εξακολουθούσε να ευημερεί αφού θα είχε τους πόρους του άθικτους. Βέβαια η σημαία θα είχε αλλάξει. Πολλές μεγάλες ιδιοκτησίες επίσης

μπορεί να είχαν αλλάξει χέρια. Όμως πόσοι ψήφοι θα χάνονταν από αυτές. Λίγοι, πολύ λίγοι.

Αυτό το ιδεατό σενάριο δείχνει την πορεία που θα μπορούσε να έχει ένα κράτος με Ενεργονιακή πολιτική. Κάτι τέτοιο ίσως έχει πετύχει η Ελβετία. Μία Ενεργονιακή πολιτική όμως για να προκύψει πρέπει πρώτα να έχει έναν λαό με ενεργονιακές αντιλήψεις. Όσο ο λαός κυνηγάει τα λάβαρα, θα πεθαίνει και για τα λάβαρα. Είτε σκοτωμένος σε κάποιον πόλεμο, είτε σκοτώνοντας τις ώρες του κάθε μέρα και περισσότερο στη δουλειά. Κανείς δεν θα δούλευε αν δεν ήταν αναγκασμένος να το κάνει. Σ' αυτό συμφωνούμε όλοι.

Ο νόμος της αναγκαστικής κατανάλωσης

Το καλοκαίρι που πέρασε με ένα κλιματιστικό έπαιρνες δώρο και άλλα δύο. Μόλις τον προηγούμενο χρόνο τα κλιματιστικά ήταν 35% ακριβότερα και έδιναν δώρο μόνο άλλο ένα. Φαίνεται σαν τα πράγματα να γίνονται ολοένα και καλύτερα για τους καταναλωτές. Δυστυχώς για τα τωρινά τρία κλιματιστικά θα πρέπει ακόμη ο καταναλωτής να πληρώσει το ένα, με το οποίο θα πάρει τα υπόλοιπα δώρο. Κι αυτοί που μπορούν να πληρώσουν αυτό το ένα κλιματιστικό, παρά τα τόσα δώρα, μειώνονται καθημερινά.

Μόλις ένα χρόνο μετά τη δημοσίευση του άρθρου « Η επανάσταση έχει αρχίσει», η κατασκευασμένη, όπως όλοι λένε πλέον, άνοδος του χρηματιστηρίου, μοίρασε πολύ χρήμα σε πολύ κόσμο. Ήταν μία χαρούμενη εποχή. Αυτοί που κέρδισαν ήταν αρκετοί και αγόρασαν πολλά σπίτια, αυτοκίνητα, ψυγεία, τηλεοράσεις, βίντεο και στερεοφωνικά. Κάποιοι δηλαδή κατανάλωσαν αντί κανέναν, όπως ήταν έως τότε η απαισιόδοξη πρόβλεψη.

Όμως η άνοδος, για έξι μήνες, των χρηματιστηρίων, ήταν μόνο μια διεγερτική ένεση που ζωντάνεψε προς στιγμή τον ετοιμοθάνατο. Το χρηματιστηριακό σύστημα έσπευσε να ξανακερδίσει αυτά που «προσέφερε» και τα χρηματιστήρια μπήκαν σε μία ακόμη πενταετή ύφεση κατά την διάρκεια της οποίας έχασαν χρήματα πολλοί περισσότεροι από όσους κέρδισαν τότε ή θα κερδίσουν στο επόμενο στημένο ολιγόμηνο ράλι. Έτσι η αγορά επανήλθε σιγά σιγά στη συνηθισμένη της κινητικότητα, δηλαδή το κώμα.

Φυσικά τα πράγματα φτηναίνουν και για ένα κλιματιστικό οι εταιρίες πλέον προσφέρουν γη και ύδωρ στον καταναλωτή. Αλλιώς θα πρέπει να κατασκευάσουν τεράστιες χωματερές για όσα προϊόντα δεν πουλάνε ή να κλείσουν τεράστιες αλυσίδες παραγωγής για να μην παράγουν τόσα. Αν κάνουν το δεύτερο θα αφήσουν ακόμη περισσότερους άνεργους, και σε αδυναμία να αγοράσουν πλέον, καταναλωτές.

Στενεύουν λοιπόν τα όρια του παιχνιδιού του πλουτισμού και κατά συνέπεια αυξάνουν οι παράπλευρες απώλειες. Σε λίγο ο καταναλωτής για να αγοράσει το ένα κλιματιστικό (με το οποίο μπορεί πλέον να του δίνουν δώρο και άλλα δέκα) θα χρειάζεται να του κάνουν δώρο και τα χρήματα γι' αυτό το ένα. Κι εκεί το πρόβλημα ξαναγυρίζει στη ρίζα του: που είναι τα χρήματα;

Ενώ έχουν θεσπιστεί χίλιοι νόμοι, οργανισμοί θεσμοί και τρόποι ώστε μία συντριπτική μειοψηφία να μπορεί να συγκεντρώνει το χρήμα από τις μάζες, δεν έχει θεσπιστεί ακόμη ούτε ένας νόμος που να αναγκάζει το χρήμα να κυκλοφορεί. Είναι τόσο αδιανόητο που ακούγεται παράξενο ακόμη και να απορεί κανείς που μία τέτοια νομική και κοινωνική δικλείδα δεν υφίσταται. Σου λέει αφού το άρπαξαν χαλάλι τους, θα το κάνουν ότι θέλουν. Την ίδια στιγμή είναι σαν να παραδεχόμαστε ότι σαν πολιτισμός έχουμε εφεύρει χίλιους τρόπους για να θερίζουμε και κανέναν για να σπέρνουμε.

Πόσο σημαντικό μπορεί να είναι αυτό που φαινομενικά δείχνει σαν πρόβλημα των φτωχών; Η αναδιανομή του χρήματος; Προφανώς αν το χρήμα αιωνίως συγκεντρωνόταν και ποτέ δεν ξανακυκλοφορούσε, η παγκόσμια οικονομία θα είχε πάθει έμφραγμα εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Πριν από αυτό κάποιοι θα ήταν μυθικά πλούσιοι βέβαια όμως τι σημασία έχει;

Στην πραγματικότητα λοιπόν ο πολιτισμός μας όχι μόνο διαθέτει την δικλείδα της αναδιανομής, την χρησιμοποιεί μάλιστα συχνά για την αποσυμπίεση της συγκέντρωσης του χρήματος. Αυτό όμως δεν συμβαίνει οργανωμένα και επειδή το

σκεφτήκαμε, συμβαίνει πάντα από μόνο του και δια της βίας. Η κουλτούρα του πολιτισμού μας έχει συνηθίσει την ανακατανομή του χρήματος να συμβαίνει μόνο με επανάσταση, απάτη ή ληστεία. Αν δεν συμβεί έτσι, δεν θα συμβεί ποτέ.

Είναι αδιανόητο να βγούνε οι τράπεζες και να μοιράζουν χρήματα στον κόσμο, ώστε να επιζήσουν έτσι χιλιάδες βιομηχανίες, παραγωγοί και έμποροι που περιμένουν από την κατανάλωση όλου αυτού του κόσμου. Παρά το αδιανόητο, εύκολα διαπιστώνει κανείς πώς αν ένας τέτοιος νόμος υπήρχε προφανώς δεν θα χρειάζονταν αιματοχυσίες και εγκλήματα προκειμένου να ρεύσει το χρήμα πάλι.

Δεν θα υπήρχαν τα δωρεάν κλιματιστικά ούτε τα κάθε λογής δώρα που προσφέρονται τα οποία κάποιος έχει ξοδέψει πόρους για να τα κατασκευάσει. Σε κάποιο σύστημα κοινωνικής οργάνωσης με πρόβλεψη για τη διαθεσιμότητα του χρήματος είτε δεν θα κατασκευάζονταν καθόλου όλα αυτά είτε θα κατασκευάζονταν μόνο όσα χρειάζονταν για να πουληθούν και όχι για να χαριστούν.

Η αιμορραγία αυτή τη φορά δεν είναι στους δρόμους όμως αυτό μόνο φαινομενικά αλλάζει τη γενική εικόνα αφού όλοι αιμορραγούν πάλι, και στις φτωχογειτονιές και στα παλάτια. Οι φτωχοί γιατί δεν έχουν χρήματα να αγοράσουν και οι πλούσιοι γιατί όσο οι φτωχοί δεν αγοράζουν εκείνοι δεν κερδίζουν. Πέραν όμως της άορατης αυτής επανάστασης έχει προκύψει σήμερα και μία άλλη ιδιότυπη κατάσταση.

Μεγάλης κυκλοφορίας επιστημονικό περιοδικό ανέφερε ότι μέσα στο 2003 οι 358 πιο πλούσιοι άνθρωποι στη γη βγάζουν ετησίως, όσα βγάζει ο μισός πληθυσμός της γης. Είναι πολύ πιθανό να ισχύει. Οι μεγάλες εταιρίες μπορεί να πουλάνε πάμφθηνα προκειμένου να αντεπεξέλθουν στον ανταγωνισμό, όμως έχουν, ακόμη, τεράστια κέρδη.

Στην παραπάνω σύγκριση όλοι αυτοί που απαρτίζουν τον αναφερόμενο μισό πληθυσμό της γης είναι οι ασθενέστερες οικονομικά μάζες του παγκόσμιου πληθυσμού, το αντίθετο θα ήταν αδύνατο να συμβεί. Μάζες που καταναλώνουν όλα όσα

βγάξουν για να ζήσουν. Αν ονομάσουμε την συνολική κατανάλωση αυτών των ανθρώπων X η κατανάλωση αυτή ισοδυναμεί με αυτήν που θα μπορούσαν να κάνουν οι 358 βαθύπλουτοι αν ξόδευαν και αυτοί όλα όσα βγάξουν. Αυτό όμως και να ήθελαν να το κάνουν είναι στην πραγματικότητα αδύνατον.

Αν πούμε ότι ο πληθυσμός της γης είναι περίπου 6 δις άνθρωποι, οι μισοί είναι 3 δις, οπότε αντιστοιχούν 8,379,888 άτομα στον κάθε έναν από αυτούς τους 358. Οι βασικές ανάγκες επιβίωσης τώρα, δεν αλλάζουν με τον πλούτο. Έτσι ένας βαθύπλουτος δεν μπορεί να καταναλώσει όσο 8,379,888 άνθρωποι ούτε ημερησίως ούτε ετησίως. Ακόμα και έναν κόκκο ρύζι να ήταν μόνο σε θέση να αγοράσουν με τα πενιχρά τους εισοδήματα αυτοί οι 8,379,888 πάλι ο πλούσιος δεν μπορεί να φάει 8,379,888 κόκκους ρύζι. Όχι σε ένα γεύμα, ίσως ούτε σε όλη του τη ζωή.

Βέβαια αντικαθιστά το ρύζι με πιο ακριβά τρόφιμα. Αν πούμε λοιπόν ότι σε κάθε δέκα φτωχούς που τρώνε ρύζι αντιστοιχεί ένα κεφτεδάκι πάλι ο πλούσιος δεν μπορεί να φάει 837,988 κεφτεδάκια όχι σε μία μέρα, ούτε σε δέκα χρόνια ίσως. Με το ίδιο σκεπτικό δεν μπορεί να αγοράσει 25,000 αυτοκίνητα Mercedes το χρόνο ούτε να κτίσει 10,000 σπίτια και να το κάνει αυτό κάθε χρόνο. Έτσι το χρήμα, το μισό χρήμα του πλανήτη, που πάει σ' αυτόν από διάφορες πηγές, σιγά σιγά εξαφανίζεται. Δεν ξαναβγαίνει στην αγορά. Ακόμα και πίνακες ή έργα τέχνης αν αγοράζει ακόμα και πανάκριβα κτήματα, το νόημα παραμένει το ίδιο. Το χρήμα δεν ξαναβγαίνει στην αγορά στο συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του.

Το πρόβλημα γίνεται ακόμη μεγαλύτερο αν σκεφτεί κανείς ότι οι άνθρωποι που είναι τόσο πλούσιοι ώστε να βγάξουν περισσότερα από όσα καταναλώνουν είναι πάρα πολλοί περισσότεροι από 358. Ότι ίσως οι επόμενες 358 χιλιάδες άνθρωποι στην παγκόσμια κλίμακα του πλούτου είναι πάλι άνθρωποι που καταναλώνουν, ή αλλιώς ξοδεύουν, πολύ λιγότερα από

όσα βγάζουν με κάθε μορφή εξόδου, από επενδύσεις έως σπατάλες.

Κι εδώ δημιουργείται το παμπάλαιο ερώτημα. Ποιο είναι ακριβώς το πρόβλημα με τον πλούτο; Πάρα πολλοί από αυτούς τους ανθρώπους πλουτίζουν με παράνομους τρόπους, εγκληματούν ίσως ή κάνουν πλείστες όσες κομπίνες, παρατυπίες, απάτες και δολιοφθορές προκειμένου να πλουτίσουν. Άραγε αυτό μόνο φταίει που ο κόσμος παρουσιάζει αυτή τη διαρκώς επαναλαμβανόμενη δυσαρμονία; Η οποία μόνο πρόσκαιρα παρέρχεται με κάποιον πόλεμο, κρίση ή επανάσταση και ύστερα επιστρέφει δριμύτερη;

Αν αυτοί οι 358 , και πολλοί άλλοι με αρκετά λιγότερα όμως πάλι μεγάλα εισοδήματα, έβρισκαν ένα τρόπο να ξοδέψουν τουλάχιστον το 90% των εισοδημάτων τους ετησίως θα ήταν άραγε τόσο κακό που είναι τόσο πλούσιοι; Κι ας μη τα ξόδευαν σε κοινωφελή έργα ή επενδύσεις που θα απέφεραν θέσεις εργασίας. Μήπως θα αρκούσε απλά και μόνο ότι αντί να τα έχουν στην τράπεζα να τα κοιτούν, θα τα ξόδευαν;

Δεν θα ήταν τόσο κακό ίσως τότε. Ούτε θα ήταν κακό που ένας τους θα μπορούσε να έχει, σε ένα κρεσέντο σπατάλης ας πούμε, είκοσι γυμνές θεές κάθε νύχτα να του κάνουν αέρα και ότι άλλο επιθυμεί. Δεν θα ήταν κακό γιατί όλες αυτές οι κυρίες, φορτωμένες με το χρήμα του κύριου, θα βγουν φυσικά κι αυτές κάποια στιγμή για να το ξοδέψουν. Και θα το κάνουν αυτό επίσης κάθε μέρα αφού κι εκείνος κάθε μέρα θα τις απολαμβάνει, αφού έχει αυτή τη δυνατότητα.

Έτσι όταν θα έρθει σε μένα που είμαι έμπορος μία από αυτές τις κυρίες για να εξυπηρετήσω κι εγώ μια μικρή της ματαιοδοξία, ας πούμε ένα υπερπολυτελείας ηλεκτρικό αυτοκίνητο για το παιδί της, δεν θα την ρωτήσω φυσικά ποια είναι και πώς τα έβγαλε για να κρίνω αν θα δεχτώ ή όχι να της το πουλήσω. Θα της το πουλήσω προθυμότητα.

Μάλιστα όσο πιο άνετη είναι εκείνη με τα λεφτά της τόσο πιο ακριβά θα της το δώσω. Αν τώρα αυτή χαρεί πολύ που την εξυπηρέτησα με τόση προθυμία και χαμόγελο, θα μου στείλει

και την φίλη της, που επίσης ξημεροβραδιάζεται στη βίλα του πλούσιου κυρίου και τα βγάξει κι εκείνη μπόλικα και εύκολα, για να πάρει ένα αντίστοιχα ακριβό δώρο για το ανιψάκι της. Και θα την γδύσω κι εκείνη, όχι όπως ο πλούσιος βέβαια, αλλά οικονομικά και λιγάκι, τόσο όσο μου χρειάζεται κι εμένα για να πλουτίσω κι εγώ λιγάκι και εύκολα.

Δεν είναι λοιπόν ο ίδιος ο πλούτος η συνθήκη που κάνει την ζημιά ή δημιουργεί τις αναταραχές. Ο καθημερινός άνθρωπος δεν είναι δυστυχοισμένος, ούτε θα ήταν ποτέ δυστυχοισμένος επειδή δεν έχει, όχι είκοσι, ούτε μία πληρωμένη θεά να του κάνει αέρα γυμνή κάθε βράδυ. Συνήθως οι καθημερινοί άνθρωποι έχουν και καθημερινές ανάγκες. Δεν δυστυχούν αν δεν έχουν όσα έχει συνηθίσει να έχει ένας πλούσιος.

Ο Μπερλουσκόνι είπε ότι έχει ένα σπίτι στις Βερμούδες που το επισκέφθηκε μία φορά τα τελευταία τρία χρόνια. Κάποιος ευκατάστατος καθημερινός άνθρωπος έχει μία βιλίτσα στη Ραφήνα και την επισκέπτεται κάθε Σαββατοκύριακο. Αν του χάριζες μία βίλα στις Βερμούδες μπορεί να αποκτούσε πρόβλημα για το πώς θα πάει εκεί και το πιθανότερο είναι να την πουλούσε ώστε με τα χρήματα αυτά να γλεντούσε με τους φίλους του κάθε Σαββατοκύριακο στη Ραφήνα.

Παρατηρούμε ότι ο πλουτισμός οδηγάει σύντομα σε ένα όριο πέραν του οποίου εκ των πραγμάτων η κατανάλωση φθίνει. Επίσης τα χρήματα συνήθως γεννάνε χρήματα. Οι επενδύσεις λοιπόν που θα γίνουν από μία επιχείρηση αν υποθέσουμε ότι κάποιος θα ξοδέψει τα χρήματα εκεί, γεννάνε και άλλα χρήματα τα οποία πάλι μπορούν μόνο περιορισμένα να ξοδευτούν. Ύστερα από το όριο αυτό πάλι τα υπόλοιπα χρήματα οδηγούνται αναγκαστικά στην αποταμίευση. Η οποία δεν είναι τίποτε άλλο από την αποχώρηση του χρήματος από την αγορά.

Αν βράζουμε νερό μέσα σε μία χύτρα ταχύτητας σύμφωνα με τον νόμο των αερίων, όσο αυξάνει η θερμοκρασία θα αυξάνει η πίεση μέσα στην χύτρα. Αν η χύτρα δεν έχει διέξοδο για τον ατμό, κάποια στιγμή θα εκραγεί. Αυτό δεν θα γίνει

επειδή είναι μία κακιά χύτρα, ή στη φύση των σωματιδίων του νερού περιέχεται κάτι το διαβολικό.

Με την ίδια λογική η ανθρώπινη φύση απέναντι στην συγκέντρωση χρήματος αντιδρά πάντα με τον ίδιο τρόπο. Όταν ο ένας το συγκεντρώνει ο άλλος θέλει να του το πάρει. Αν η συνθήκη της συγκέντρωσης δεν υπήρχε, δεν θα υπήρχαν και οι αντίρροπες δυνάμεις, δεν θα υφίστατο δηλαδή το φαινόμενο της κοινωνικής σύγκρουσης το ίδιο αν η χύτρα, κάθε τόσο, άνοιγε μία βαλβίδα και αποσυμπίζε το μίγμα της.

Οι κοινωνικές συγκρούσεις, επαναστάσεις, πόλεμοι και κάθε λογής εγκλήματα, το μόνο που τελικά κάνουν, παρά που φαίνονται σαν έξαρση ψυχοσυναισθηματικών και ηθικών διαφορών, είναι να επαναφέρουν μία πιο ανεκτή κυκλοφορία του χρήματος. Παρόμοια και η κατοσαρόλα όταν εκρήγνυται, απλά αποσυμπέσει τους ατμούς της, γι' αυτό άλλωστε και η έκρηξη αυτή δεν διαρκεί για πάντα αλλά μόλις συμβεί, η αποσυμπίηση, το φαινόμενο παύει ακαριαία.

Στα κοινωνικά φαινόμενα τα διάφορα στάδια δεν φαίνονται να συμβαίνουν με χρονική διαδοχή τόσης μαθηματικής ακρίβειας. Δεν διαθέτουμε μετρητές ικανούς να μετρήσουν με ακρίβεια συγκεκριμένες μετρήσεις όπως ας πούμε την «θερμοκρασία του πλήθους» ή την οργή από την ανισοκατανομή πλούτου, που θα μπορούσαν να αντιστοιχιστούν με τη θερμοκρασία του νερού μέσα στη χύτρα και την πίεση των ατμών. Αν ωστόσο διαθέταμε τέτοιους μετρητές, και αν ξέραμε συγκεκριμένα τα μέρη που δημιουργούν το φαινόμενο, θα ήμασταν σε θέση μάλλον, ακόμα και ένα τόσο περίπλοκο γεγονός όπως μία επανάσταση ή έναν πόλεμο, να τον προβλέψουμε με μεγάλη χρονική ακρίβεια όπως επίσης θα μπορούσαμε, αν θέλαμε, να αποφύγουμε τελείως την έκρηξη παίρνοντας μέτρα προτού αυτή συμβεί. Θα χρησιμοποιούσαμε δηλαδή κάτι σαν κοινωνική βαλβίδα εκτόνωσης.

Αυτή η βαλβίδα είναι που λειτουργεί κάθε φορά που γίνεται μία επανάσταση, ένας πόλεμος ή μία ληστεία και γι' αυτό οι επαναστάσεις οι πόλεμοι και οι ληστείες δεν κρατάνε για

πάντα. Γιατί τα χρήματα αλλάζουν χέρια. Σε μία επανάσταση και σε έναν πόλεμο αυτό συμβαίνει με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους και σε πολύ εκτεταμένο επίπεδο. από τα λεφτά που παίρνουν οι σπιούννοι έως τα φάρμακα και την ιατρική βοήθεια σε άτομα που μέχρι τότε δεν την χρειάζονταν τα λεφτά αλλάζουν χέρια σε πολλές περισσότερες συναλλαγές απ' ότι τα όπλα, οι στρατοί και οι όροι συνθηκολόγησης του εκάστοτε ηττημένου. Τα χρήματα ή οι πόροι, ύστερα που αλλάζουν χέρια επιτέλους ξοδεύονται μιας και αυτοί που τα κλέβουν δεν τα είχαν μέχρι να τα πάρουν και φυσικά για να τα ξοδεύουν τα θέλουν τόσο πολύ που σκοτώνονται για να τα αποκτήσουν, όχι για να τα βλέπουν. Εκεί η εκρηκτική κατάσταση πρόσκαιρα ηρεμεί. Μέχρι να ξανασυγκεντρωθούν οι πόροι κάπου αλλού προκαλώντας την ίδια αντίδραση.

Τα διάφορα ιδεολογικά ή πολιτικά συστήματα όπως η δημοκρατία ο κομμουνισμός ο σοσιαλισμός και άλλα ασχολούνται πάντα με το πώς οι συνθήκες αυτές, που προκαλούν την έκρηξη, θα μπορούσαν να μην υπάρχουν. Κτυπώντας υποτιθέμενα έτσι το πρόβλημα στη ρίζα του. Αν ας πούμε ήταν όλοι οι άνθρωποι ίσοι, θα έβγαζαν πάνω κάτω τα ίδια και θα είχαν τα ίδια δικαιώματα. Κατά συνέπεια, θεωρητικά πάντα, αν αυτό μπορούσε να επιτευχθεί, τότε η έκρηξη δεν θα συνέβαινε. Κι αυτό είναι αλήθεια, θα ήταν σαν να έχουμε νερό στη χύτρα το οποίο δεν έβραζε ποτέ.

Στην πραγματικότητα αυτό δεν μπορεί να συμβεί. Πάντα κάποιοι θα είναι πλούσιοι και κάποιοι φτωχοί. Κάποιοι πάντα θα επινοούν τρόπους για να κερδίζουν περισσότερα από άλλους ή απλά θα είναι πιο δυνατοί από αυτούς και θα μπορούν πιο εύκολα να το κάνουν. Με δεδομένη αυτή τη συνθήκη λοιπόν, ότι δηλαδή το νερό βράζει έτσι κι αλλιώς μέσα στη χύτρα, πρέπει να αντιμετωπίσουμε αυτό το πρόβλημα ώστε να μην εκρηγνυται η κοινωνική χύτρα κάθε τόσο.

Ο κοινωνικός βρασμός ένεκα των ανισοτήτων δεν είναι ένα σκοτεινό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης. Η διαφορετικότητα είναι το βασικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύ-

σης που μας οδηγεί στην εξέλιξη. Αν όλοι ήμασταν ίδιοι, θα ήμασταν ίδιοι και χιλιάδες χρόνια πριν, με αποτέλεσμα ποτέ κανείς να μην προτείνει ή να κάνει κάτι άλλο, κάτι καινούργιο. Δεδομένου ότι δεν θα συνέβαινε τότε κάτι καινούργιο δεν θα συνέβαινε ποτέ, με αποτέλεσμα σήμερα να είμαστε όλοι μαζί ακόμα στα σπήλαια.

Δεν είναι λοιπόν αυτό το χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης που οδηγεί στους πολέμους, στις επαναστάσεις ή την εκτεταμένη εγκληματικότητα κάθε μορφής που υπάρχει σήμερα. Αυτό που οδηγεί εκεί είναι ότι παράλληλα με την τεχνολογία μας δεν έχουμε αναπτύξει ανάλογα και τις διαδικασίες μας. Σαν να έχουμε κατασκευάσει στο πέρασμα των αιώνων ένα υπερηχητικό αυτοκίνητο όμως εμείς έχουμε μείνει ακόμη στην εκπαίδευση για να οδηγάμε ποδήλατο.

Ο νόμος της αναγκαστικής κατανάλωσης λειτουργούσε πάντα αυτόματα κάθε φορά που συγκεντρώνονταν πόροι. Αμέσως συγκεντρώνονταν και οι αντίρροπες δυνάμεις που τους εποφθαλιμούσαν. Αν οι πόροι δεν διειθύνοντο και εξακολουθούσαν να συγκεντρώνονται γινόταν πόλεμος, ο οποίος προκαλούσε εκ των πραγμάτων την κατανάλωση των πόρων με τον ένα ή τον άλλο τρόπο είτε επειδή κλέβονταν και καταναλώνονταν είτε επειδή καταστρέφονταν στην ίδια την έκρηξη.

Παλαιότερα μεσολαβούσαν μεγάλα διαστήματα για να δημιουργηθούν οι συνθήκες έκρηξης. Όσο παλαιότερα τόσο αργότερα συγκεντρώνονταν οι πόροι και τόσο αραιότερα γίνονταν οι πόλεμοι κατακτητικοί ή επαναστατικοί. Αυτό είναι και ο λόγος που όσο παλαιότερες ήταν οι αυτοκρατορίες τόσο περισσότερο συνήθως διαρκούσαν. Όταν τέλος κάποια στιγμή γίνονταν οι κοινωνικές αναταραχές πάλι η ζημιά δεν ήταν πάρα πολύ μεγάλη, αφού τα όπλα δεν είχαν την σημερινή καταστροφική ισχύ.

Σήμερα υπάρχουν δύο παράλληλες συνθήκες που δημιουργούν πάρα πολύ εκρηκτική κατάσταση σύμφωνα με τον νόμο. Πρώτον ο πόλεμος αποφεύγεται από όλους μιας και τα

οπλικά συστήματα δεν θα εκμηδενίσουν τον εχθρό πλέον αλλά ίσως το ίδιο το μέλλον. Τα οπλικά συστήματα και οι στρατιωτικοί μηχανισμοί καταναλώνουν κάποιους πόρους όμως είναι πολύ λίγοι σε σχέση με αυτούς που πρέπει πραγματικά να αναδιανεμηθούν. Γιατί, κι αυτή είναι η δεύτερη σημαντική συνθήκη, ποτέ άλλοτε δεν είχαμε αυτή την καταπληκτική ικανότητα που υπάρχει σήμερα, να μπορούμε να μεταφράσουμε σχεδόν κάθε υπαρκτό έμψυχο ή άψυχο πόρο, σε χρήμα. Αυτό συμβαίνει γιατί σήμερα οι ενεργειακές ανάγκες καλύπτονται ολοένα και περισσότερο από την πρόοδο της τεχνολογίας, με αποτέλεσμα οι μέχρι χθες εκμεταλλεόμενοι πόροι για ενέργεια και κίνηση, να γίνονται σήμερα ολοένα και περισσότερο καθαρό χρήμα.

Δυστυχώς μαζί με όλες τις άλλες εξελίξεις, δεν έχει προκύψει κάποια εξέλιξη στην γενικότερη κοινωνική φιλοσοφία ώστε να πάμε κάπου με αυτό το υπέροχο υπερηχητικό αυτοκίνητο, αντί να συντριβούμε μαζί του οδηγώντας το σαν να ήταν ποδήλατο. Προφανώς για τις μέχρι χθες συνθήκες το να ξαναμοιράζεται το χρήμα από αυτούς που το έχουν κατακτήσει και συσσωρεύσει είναι κάτι αδιανόητο. Όμως τότε η συσσώρευση πόρων δεν ήταν η σημερινή. Οι πόροι κάλυπταν ακόμμη ανάγκες έστω και ματαιόδοξες. Σήμερα οι ματαιόδοξες ανάγκες έχουν καλυφθεί ακόμα και για τα τρισέγγονα αυτών που συσσωρεύουν το χρήμα. Όλη η υπόλοιπη συσσώρευση συμβαίνει από μόνη της και καταλήγει αναγκαστικά απλό χρήμα, δηλαδή τίποτα.

Την ίδια στιγμή ο νόμος λειτουργεί και προκαλεί την αναγκαστική κατανάλωση. Όσο δυσκολότερα λοιπόν βρίσκονται τα χρήματα για το πρώτο κλιματιστικό επειδή η πλούσιοι παραπλούτισαν θα αρχίσει αναγκαστικά να καταναλώνει τα αποθέματα του ο πλούσιος προσφέροντας κι άλλα κλιματιστικά δώρο μπας και κάποιος από όσους δυσκολεύονται τελικά αγοράσει. Ο ανταγωνιστής του τώρα, προκειμένου να πείσει τους ίδιους αδύναμους καταναλωτές θα κάνει το ίδιο με αποτέλεσμα να προσφέρουν και οι δυο τους ολοένα και περισσό-

τερα δώρα. Η κατανάλωση δηλαδή των αποθεμάτων τους θα γίνει έτσι κι αλλιώς από συνθήκες ανεξάρτητες από τους ίδιους και τις τεχνικές πωλήσεων που έχουν.

Ίσως βέβαια είναι μια πρόοδος αυτή, ότι δηλαδή αυτή τη φορά αντί να πολεμάνε και να σκοτώνονται οι λαοί, πολεμάνε οι πλούσιοι μεταξύ τους και αλληλοσκοτώνονται. Στην πραγματικότητα όμως δεν υπάρχει ουσιαστική πρόοδος. Οι πόροι καταστρέφονται σε κοινωνικές διαδικασίες που είναι αντιδημιουργικές και ασύμφορες. Οι πλούσιοι τους συσσωρεύουν και στην συνέχεια τους καίνε με τον ένα ή τον άλλο μάταιο και ασύμφορο ακόμη και για τους ίδιους τρόπο. Αυτό εμποδίζει την γενικότερη εξέλιξη και δεν αποτελεί εξελιγμένη φιλοσοφία κοινωνικής αντίληψης.

Για χιλιετηρίδες η ανθρώπινη σκέψη εστίασε στο πώς θα κάνει τους ανθρώπους πιο ίσους, πιο ειρηνικούς, πιο καλούς. Ίσως είναι καιρός να αφήσουμε πίσω μας αυτό το μοντέλο υποκρισίας. Στην πραγματικότητα όλα γίνονταν πάντα για τους πόρους. Παλαιότερα που οι πόροι ήταν απαραίτητοι για χρήση, αποτελούσαν κτήση και συσσωρεύονταν για λόγους ασφάλειας και διατήρησης του πλούτου. Ήταν αδιανόητο κάποιος που κόπιαζε, σκότωνε και ρίσκαρε για να τους κατακτήσει στην συνέχεια να τους μοιράσει.

Σήμερα, που οι πόροι υπερεπαρκούν και έτσι εκ των πραγμάτων δεν χρησιμοποιούνται, μετατρέπονται αναγκαστικά σε χρήμα τον μόνο τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να εξακολουθήσουν να είναι κτήση. Το πρόβλημα που φαίνεται ιδεολογικό στην ουσία είναι απλά πρόβλημα εξέλιξης. Η οικονομική και τεχνολογική υποδομή παρέχει δυνατότητες και υπερεπάρκεια πόρων χωρίς να έχει εξελιχθεί ανάλογα η κοινωνική αντίληψη που μπορεί να χειριστεί τις σημερινές συνθήκες με ασφάλεια.

Έτσι εξακολουθούμε να επικεντρώνουμε στο αν κάποιος απέκτησε τον πλούτο του δίκαια ή άδικα αντί για το αν και κατά πόσο τον καταναλώνει. Που είναι και αυτό που καθορίζει τις εξελίξεις. Θα πει κανείς δεν έχει σημασία αν κάποιος

πουλάει όργανα δολοφονημένων μεταναστών για να πλουτίσει; Έχει. Όμως είναι μικρότερη κοινωνική ζημιά αν αυτός ο κάποιος αναγκάζεται στη συνέχεια να ξοδεύει το μεγαλύτερο ποσοστό των χρημάτων του και του απαγορεύεται να το συσσωρεύει. Γιατί σε γενικευμένη εφαρμογή αυτό το μέτρο θα έχει δώσει ήδη τόσο χρήμα στις αγορές που ίσως αυτός ο κάποιος να μην χρειάζεται πλέον να κάνει αυτή τη δουλειά, να πουλάει δηλαδή όργανα δολοφονημένων μεταναστών, για να προκόψει.

Σε μία αγορά που νοσεί γενικά, όλα τα επιμέρους συστήματά της νοσούν επίσης. Αντίθετα σε μία αγορά που υπάρχει χρήμα, βρίσκονται χίλιοι τρόποι να το μαζέψεις. Ανάμεσα σ' αυτούς τους τρόπους όλοι θα προτιμήσουν αυτούς που δεν θα συνεπάγονται ταυτόχρονα κίνδυνο από επιπλοκές με το νόμο ή ακόμη και για την ίδια τους τη ζωή, κίνδυνοι που ισχύουν για όλους τους εγκληματίες.

Όσο κάποιος συσσωρεύει χρήμα τόσο αυξάνονται οι συνθήκες που θα τον αναγκάσουν να το καταναλώσει. Αν υπολογίσουμε αυτή τη πραγματικότητα, ότι δηλαδή η *αναγκαστική κατανάλωση* θα συμβεί έτσι κι αλλιώς, είναι εύκολο στην συνέχεια να θεσπίσουμε τους ανάλογους νόμους που να εξαναγκάζουν σε κατανάλωση και να αποτρέπουν την συσσώρευση. Φυσικά μετά που κάποιος θα ξοδέψει το χρήμα του πάλι θα του το πάρουν κάποιοι. Όμως έχει τεράστια διαφορά να το ξοδεύεις όπως θέλεις από το να το χάνεις έτσι κι αλλιώς από διαδικασίες που προκύπτουν αναγκαστικά και τις οποίες δεν μπορείς να ελέγξεις.

Το νόημα είναι ότι δεν υπάρχει νόημα

Υπάρχει μία ρήση των σοφοί που δείχνει πόσο δύσκολη ή μάταιη είναι υποτίθεται οποιαδήποτε εξέλιξη στην ανθρώπινη σκέψη. Λέει: Οι περισσότεροι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν τίποτα. Μερικοί καταλαβαίνουν κάποια πράγματα όμως δεν μπορούν να τα εκφράσουν διά λόγου. Τέλος υπάρχουν ελάχιστοι άνθρωποι που καταλαβαίνουν πολλά, μπορούν να τα διατυπώσουν με λόγο, όμως δεν τους καταλαβαίνουν οι άλλοι πλέον, γιατί ανήκουν στην πρώτη κατηγορία.

Από μικρός παρατήρησα ότι οι περισσότεροι άνθρωποι σκέπτονταν και καταλάβαιναν πολλά πράγματα όμως δεν μπορούσαν να καθορίσουν τις εξελίξεις. Τους έλειπε η κατάλληλη πληροφόρηση -αν δεν ήταν θύματα παραπληροφόρησης- όπως επίσης και το χρήμα ή τα όπλα για να επιβάλουν την άποψή τους. Σ' ένα κόσμο όπου η άποψη δεν επιβάλλεται με την χρησιμότητά της αυτό οδηγούσε την δική τους άποψη στην ανυπαρξία.

Γι' αυτό σιωπούσαν. Την ίδια στιγμή, λόγω των δυσκολιών που αντιμετώπιζαν φιλοσοφούσαν τη ζωή ώστε να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν αναπτύσσοντας έτσι αξιόλογες ικανότητες αντίληψης και σκέψης.

Όσο ανέβαινε η κοινωνική στάθμη, παρατήρησα πως αυτοί που αναμειγνύονταν στις εξελίξεις ήταν ολοένα περισσότερο άνθρωποι που τα προβλήματά τους, σε οποιαδήποτε ηλικία και οποιαδήποτε φύσης τους τα έλυναν κάποιοι άλλοι. Αυτοί της προηγούμενης κατηγορίας.

Τέλος αυτοί που πραγματικά καθόριζαν τις εξελίξεις, βασιλείς, πρωθυπουργοί και μεγιστάνες του πλούτου, δεν καταλάβαιναν τίποτα απολύτως σχετικά με τον κόσμο που όριζαν μιας και ποτέ δεν είχαν την παραμικρή επαφή μαζί του.

Αυτό διαμόρφωνε έναν κόσμο κοντά στη θεωρία των ονομπ, με άλλες κοινωνικές κατηγορίες όμως να αντιπροσωπεύουν τα ποσοστά από αυτές που θα περίμενε κάποιος από μία τέτοια θεωρία. Η μάζα δηλαδή, αυτή η, κατά την εξουσία, αγέλη ζώων, που μόνο με την βία και την ισχύ του χρήματος μπορούσε να αποδώσει κάποιο έργο, έδειχνε η πιο φιλοσοφημένη και πειθαρχημένη ομάδα και μόνο εξ αιτίας της υφίστατο ο πολιτισμός. Αν στην πλειοψηφία της η μάζα δεν πίστευε, υποστήριζε και εφάρμοζε κάθε μέρα πάρα πολλές αξίες, ο κόσμος θα ήταν ένα χάος.

Αντίθετα όσο πιο πλούσιοι και άρχοντες ήταν κάποιιο τόσο πιο άναρχα συμπεριφέρονταν. Αποφάσιζαν και εκτελούσαν τα έργα τους με απίστευτη απερισκεψία επιπολαιότητα και αδιαφορία απέναντι στον πολιτισμό την ιστορία και την εξέλιξη που διατηρούσαν όλοι οι υπόλοιποι.

Ήταν μία καταπιληκτική θεωρία τόσο πολύ που θα ένοιωθα ίσως τρελός όταν την διαπίστωνα αν δεν έβλεπα αμέσως ότι επαληθευόταν παντού. Υπό το πρίσμα αυτής της θεωρίας, δεν φαινόταν πλέον ανεξήγητο ότι διαθέτουμε την τεχνολογική, επιστημονική και ενεργειακή υποδομή για να είμαστε το πιο ευτυχομένο ζωικό είδος του πλανήτη, όμως αντί γι' αυτό είμαστε το πιο απειλούμενο. από πολέμους ή ολοκληρωτική παρακμή του πολιτισμού μας που θα προκαλέσουν, ή προκαλούν ήδη, αυτοί που μας διοικούν. Ήταν φυσικό αφού διοικούμαστε από εγκεφάλους που έχουν να δουλέψουν χρόνια.

Συλλογιζόμενος την κατάσταση έκανα μία ακόμη σημαντική ανακάλυψη. Ότι η απληστία δεν είναι από μόνη της βλαβερό συστατικό της προσωπικότητας. Μόνο η απληστία για χρήμα ήταν. Ούτε το να επιζητεί κανείς το προσωπικό κέρδος δημιουργούσε πρόβλημα. Γιατί υπάρχουν πολλά επί-

πεδα στα οποία μπορεί να επιζητήσει κανείς προσωπικό κέρδος.

Μπορεί να είναι κανείς άπληστος για ευδαιμονία, για τεμπελιά, άπληστος για σεξ, για ευτυχία, για συντροφικότητα, για συζητήσεις, για αγάπη, για εξερευνήσεις. Άπληστος για υγεία, σωματική και ψυχική.

Αν μας έφταναν όσα είχαμε, θα ζούσαμε ακόμη στις σπηλιές. Ανακαλύψαμε τον ηλεκτρισμό από απληστία για τεμπελιά. Ίσως ακούγεται περίεργο να διατυπώνεται έτσι το κίνητρο για μια τόσο σημαντική ανακάλυψη, μιας και η τεμπελιά θεωρείται αρνητικό χαρακτηριστικό της προσωπικότητας. Αυτό δεν αλλάζει ότι ο ηλεκτρισμός είναι ενέργεια με λιγότερο κόπο. Αν δεν είχαμε το συγκεκριμένο κίνητρο, να δουλεύουμε δηλαδή ολοένα και λιγότερο, θα κόβαμε ακόμη όλοι μαζί ζύλα για τις φωτιές μας.

Όμως αυτοί που τα φτιάχνουν και είναι άπληστοι για ενέργεια, ευδαιμονία ή τεμπελιά είναι άλλοι από αυτούς που τα ελέγχουν οι οποίοι είναι άπληστοι για χρήμα. Έτσι ο ηλεκτρισμός τελικά χρησιμεύει για να φτιάξουμε εργοστάσια, τα οποία θα φτιάχνουν αυτοκίνητα, τα οποία θα πουλάνε σε όλο τον κόσμο, και τελικά ο κύριος τάδε, που έχει την αυτοκινητοβιομηχανία, και είναι άπληστος για χρήμα, να προσθέσει μερικά μηδενικά στον τραπεζικό του λογαριασμό.

Οι 358 πιο πλούσιοι άνθρωποι στη γη, βγάζουν, κάθε χρόνο, όσα βγάζει ο μισός πληθυσμός της γης. Πέθανε, διάβαζες σε κάποια είδηση και άφησε τόσα δισ περιουσία πίσω του. Για να τα αφήσει συνεπώς δεν τα έφαγε, ούτε καν τα πήρε μαζί του. Τα έκανε μηδενικά σε ένα λογαριασμό τραπεζής. Όμως η γενικευμένη εφαρμογή του δόγματος όπου μόνο το χρήμα γίνεται σεβαστό, απαιτεί την συσσώρευση μηδενικών. Αυτός που έχει τα περισσότερα μηδενικά εξουσιάζει τους άλλους με τα λιγότερα. Ο πολλά μηδενικά είναι ο πιο έξυπνος και μπορεί να μιλάει, και οι άλλοι που είναι λιγότερο έξυπνοι πρέπει να τον ακούν.

Η πραγματικότητα βέβαια απέχει πολύ από αυτό το πλασάρισμα. Ότι ο πολλά μηδενικά δηλαδή είναι η διάνοια και η σοφία προσωποποιημένα. Γιατί ο πλούσιος στις περισσότερες περιπτώσεις έχει παραλάβει σε χρήματα αρκετά μηδενικά, όπως επίσης γνωριμίες, κοινωνικό κύκλο και επιχειρηματική βάση, τα οποία παράγουν χρήμα εκ νέου από μόνα τους. Ακόμα και οι ιδέες τις περισσότερες φορές, πάνω στις οποίες όλα αυτά λειτουργούν, δεν ανήκουν σ' εκείνον. Ανήκουν σε άτομα της πρώτης κατηγορίας, που τα διευθύνουν άτομα της δεύτερης μέσα στις επιχειρήσεις του. Έτσι σε επίπεδο προσωπικότητας το χρήμα πάρα πολλές φορές υποδηλώνει τα πολλά μηδενικά, χωρίς όμως το σημαντικό ψηφίο μπροστά. Δηλαδή σκέτα πολλά μηδενικά.

Η παραποίηση και η διαστρέβλωση όμως των εννοιών είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της εποχής μας. Μία διαστρέβλωση που δεν αφορά μόνο το χρήμα, που κάποτε ήταν μέσο μεταφοράς και προσφοράς ενέργειας αλλά και όλες τις σημαντικές έννοιες. Οι έννοιες σήμερα αξιολογούνται μόνο με βάση τον βαθμό αντίστασής τους σε ένα ιδιότυπο παιχνίδι που τελευταία έχει γίνει μεγάλη μόδα: Το παιχνίδι της εξυπνάδας ή αλλιώς παιχνίδι ισχύος.

Το παιχνίδι δεν είναι ορισμένο, μιας και κανείς δεν παραδέχεται την ύπαρξή του, όμως σε γενικές γραμμές λειτουργεί κάπως έτσι. Απόψεις που κάποτε στήριζαν την κοινωνική δομή δεν είναι σήμερα παρά κουμπιά του παιχνιδιού. Κόλπα δηλαδή σαν τα επίπεδα που περνάει κανείς σε ένα ηλεκτρονικό παιχνίδι στο PC που ολοένα γίνονται πιο δύσκολα. Το βασικό κόλπο είναι ποιος θα πιστέψει. Αυτός είναι ο βλάκας. Θα χάσει στο εν λόγω επίπεδο, και μάλλον δεν θα μπορέσει να περάσει στα επόμενα.

Στην πράξη τώρα, μεταξύ δύο εραστών, αυτός που θα αφευθεί στο σεξ θα είναι το θύμα αυτού που θα ξέρει καλά το παιχνίδι, ότι όλα δηλαδή είναι ψέματα. Αυτός δεν θα αφευθεί. Ο πρώτος θα απολαύσει το σεξ περισσότερο όσο αυτό συμβαίνει, όμως θα νοιώσει περισσότερο ταπεινωμένος και μειωμένος σε

προσωπικό επίπεδο μετά από αυτό. Θα τον κάνει ο παίκτης να νοιώσει έτσι. Παίρνοντας του ενέργεια, όπως και μερικούς πόντους εξυπνάδας για το παιχνίδι.

Η αγάπη είναι ένα ακόμη επίπεδο του παιχνιδιού, πιο ψηλά από το σεξ. Εδώ όποιος πιστεύει τον παίκτη για τα ειλικρινή του αισθήματα, μπορεί να χάσει και τη ζωή του ακόμη, εκτός από την αυτοεκτίμησή του. Η αγάπη κάποτε απέδιδε ζευγάρια, οικογένειες και τη στοργή που τα διατηρούσε όλα αυτά. Στο παιχνίδι, όποιος τα πιστεύει, θα τα προσφέρει προφανώς στον παίκτη, ο οποίος με τη σειρά του θα τα υπόσχεται, και μόνο εικονικά θα παρέχει. Αυτό μπορεί να κρατήσει ακόμη και για ολόκληρη τη ζωή του θύματος.

Μετά τη δεκαετία του 60 το παιχνίδι άρχισε να γίνεται πολύ δημοφιλές. Ξαφνικά είχε βρεθεί μία μέθοδος να βγάλουν χρήμα άνθρωποι που αλλιώς δεν θα έβγαζαν ποτέ. Άνθρωποι που δεν είχαν τίποτα να προσφέρουν ή που δεν ήθελαν γιατί ήταν ματαϊόδοξοι. Όλο και περισσότεροί εγκατέλειπαν το καλό σεξ, τις σχέσεις ή τις φιλότιμες επιδιώξεις σε οποιονδήποτε τομέα, κυνηγώντας με έξαψη το επόμενο επίπεδο του παιχνιδιού. Και το χρήμα, που έτσι ερχόταν πιο εύκολα.

Τα τελευταία 15 χρόνια το παιχνίδι έχει γίνει τόσο δημοφιλές που το βλέπεις σχεδόν παντού. Η τηλεόραση είναι γεμάτη σήριαλ με άτομα που εξαπατούν συστηματικά ο ένας τον άλλον. Στις κινηματογραφικές ταινίες μεγάλο ποσοστό παρουσιάζει αυτόν που πιστεύει σε οτιδήποτε να πιάνεται διαρκώς θύμα κυρίως αυτών που εμπιστεύεται περισσότερο. Και να γλιτώνει μόνο χάρη σε έναν καταγισμό βίας, από τον οποίο σχεδόν βοά ότι μόνο ο σκηνοθέτης έχει αποφασίσει να τον βγάλει όρθιο στο τέλος.

Γιατί όλο το παιχνίδι στηρίζεται στο ότι ο ένας από τους δύο που συμμετέχουν στην εκάστοτε κατάσταση, αγνοεί ότι πρόκειται για παιχνίδι. Ότι όλα είναι μία ψευδαίσθηση. Πώς θα συνέχιζαν να πιστεύουν κάποιοι, αν παντού όπου κοιτάζεις όσοι πίστευαν σε οτιδήποτε φαίνονταν οι ηλίθιοι της ταινίας;

Νικητές λοιπόν στις ταινίες, χαμένοι στη πραγματικότητα, όσοι πιστεύουν σε κάτι. Χωρίς μηδενικά στο λογαριασμό τους.

Όσο ανέβαιναν τα επίπεδα του παιχνιδιού οι παίκτες προκειμένου να έχουν ολοένα και περισσότερα θύματα, άρχισαν να συνεργάζονται. Έτσι στο επίπεδο ποιος πιστεύει στην ειρήνη, δύο παίκτες μπορούν να κάνουν πολύ χοντρό παιχνίδι συνεργαζόμενοι.

Η ειρήνη, για τον καλό τον παίκτη, είναι μόνο διαστήματα μεταξύ των πολέμων που θα γίνουν οπωσδήποτε. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να αγωνιστεί κανείς γι' αυτήν. Έτσι ένας παίκτης πείθει κάποιους που επιθυμούν την ειρήνη, να αγοράσουν όπλα για να την υπερασπιστούν. Στην συνέχεια αρκεί να βρει έναν άλλο παίκτη που πρεσβεύει τα ίδια περί ειρήνης, ο οποίος για τον ίδιο λόγο πάντα, την υπεράσπιση της ειρήνης, οπλίζει τους απέναντι. Όταν έρθει η ώρα οπλισμένοι σαν αστακοί πλέον οι δύο πιστοί της ειρήνης αρπάζονται μεταξύ τους, με λίγη βοήθεια βεβαίως από τους παίκτες. Καταναλώνοντας παρεμπιπτόντως και όλα τα όπλα που αγόρασαν. Το πιο διασκεδαστικό; Ευγνωμονώντας τους παίκτες που τους τα πούλησαν.

Αυτό αποφέρει φυσικά και στους δύο παίκτες πάρα πολύ μεγάλο κέρδος. Με αυτό το κέρδος, θα εξοπλιστούν και, σε πρώτη ευκαιρία, θα φάνε και τον άλλο παίκτη ώστε να ανέβουν το επίπεδο. Γιατί ο καλός ο παίκτης δεν πιστεύει ούτε στην φιλία φυσικά ούτε στην συνεργασία. Όποιος τα πιστεύει αυτά χάνει και μένει στο προηγούμενο επίπεδο.

Ακούγεται σαν ένα αρρωστημένο παιχνίδι και σίγουρα είναι. Όμως αν παρατηρήσει κανείς όλα αυτά οδηγούν σε διαδοχικές ληστείες ενέργειας, χρημάτων, αισθημάτων και πάσης φύσης ανθρώπινων ή άλλων πόρων, που, αντίθετα με τις άλλες ληστείες, τις γκανγκστερικές ας πούμε, τα θύματα παρέχουν όσα κατέχουν πρόθυμα! Για πρώτη φορά στην ιστορία μάλιστα για όλες αυτές τις ληστείες και την απάτη όχι μόνο υπάρχει, διαφημίζεται κιόλας, η απαραίτητη δικαιολογία για να τις κάνεις. Για να είσαι πραγματικά έξυπνος.

Δεν είναι ένα παιχνίδι που παίζεται από ανθρώπους του υποκόσμου. Αυτοί είναι κακοί, το δηλώνουν και το ξέρει όλος ο κόσμος. Ξέρεις που θα τους βρεις και τι θα κάνουν. Οι καλοί οι παίκτες ανήκουν στην πιο ελίτ κοινωνία. Είναι αυτοί που αντιπροσωπεύουν κάθε υπαρκτή αξία. Όμως μόνο εικονικά. Γιατί όποιος δεν την αντιπροσωπεύει έτσι, είναι κακός παίκτης και κάπου, σε κάποιο επίπεδο θα καεί, πολύ πριν ανέβει στο πάνθεον.

Οι καταπληκτικοί αυτοί παίκτες βέβαια μπορεί να αποτελούν την ελίτ του εν λόγω παιχνιδιού, όμως δεν έχουν καμία σχέση με εκείνο το μικρό ποσοστό της ανθρώπινης ελίτ που ανέφερε η ρήση των σοφών. Των χαρισματικών που έχουν πάρα πολλά να προσφέρουν. Κι αυτό είναι το πιο τρομακτικό με το ιδιότυπο αυτό παιχνίδι. Ότι τα μόνα συστατικά της προσωπικότητας που χρειάζεσαι για να γίνεις καλός παίκτης είναι να διαθέτεις όσο το δυνατόν λιγότερα χαρίσματα.

Όσο λιγότερο πιστεύεις ή είσαι στιδήποτε τόσο περισσότερο αποτελεσματική θα είναι η παγίδα που θα στήσεις στους άλλους. Γιατί εσύ ξέρεις ποια διαδρομή θα ακολουθήσουν. Κάτι που δεν το ξέρει κανείς για σένα, ώστε να σε παγιδεύσει, αφού δεν το ξέρεις ούτε εσύ ο ίδιος. Τι είσαι και σε τι πιστεύεις. Εκτός από το παιχνίδι βέβαια. Μόνο σ' αυτό πιστεύει ο καλός ο παίκτης. Κάτι που φυσικά ποτέ δεν ομολογεί.

Όσο περισσότερο είσαι ένα τίποτα λοιπόν, παραδόξως τόσο καλύτερος παίκτης γίνεσαι. Ισχύει ακριβώς το αντίθετο δηλαδή από αυτό που θα περίμενε κανείς για να αναρριχηθεί στην κοινωνική ελίτ. Δεν χρειάζεται να είσαι έξυπνος, δημιουργικός, αξιοπρεπής ή ταλαντούχος. Αρκεί να είναι τέτοια τα θύματά σου. Οι άλλοι θα είναι τα πάντα κι εσύ θα είσαι αυτός που τους παίρνει τα πάντα. Και τα μεταφράζει σε μηδενικά.

Βέβαια επειδή όλο το παιχνίδι έγκειται ακριβώς σ' αυτό, ότι όποιος πιστεύει σε κάτι χάνει τελικά αυτό που πιστεύει, κανείς, ούτε ο καλύτερος παίκτης τελικά δεν περνάει το τελευταίο επίπεδο. Εκείνο όπου ο παίκτης πρέπει να ξεπεράσει τον πειρασμό να πιστέψει ότι η δική του ζωή είχε κάποιο νόημα.

Επειδή έπαιξε καλά το παιχνίδι. Κανείς παίκτης δεν το δέχεται αυτό. Όλοι θέλουν, αυτή η τεράστια σειρά μηδενικά, να υποδηλώνει κάτι, κάποιο νόημα. Όμως το νόημα του παιχνιδιού είναι ότι δεν υπάρχει νόημα.

Γιατί εκεί είναι πλέον το τέλος του παιχνιδιού. Τα μηδενικά αυτά πρόκειται για χρήματα που δεν θα ξοδέψεις όσο ζεις και δεν θα τα ξοδέψει και κανένας άλλος αφού πεθάνεις. Αν μπορούσες να το κάνεις και ξοδεύοντας τα ακόμα και όλα, να αγοράσεις ξανά μία καινούργια ζωή, όπου θα ζούσες όλα όσα δεν πίστευες έως τότε, σαν καλός παίκτης που ήσουν, τότε ναι, θα ήσουν και στην πραγματικότητα ο πιο έξυπνος.

Βέβαια υπάρχει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα γι' αυτούς που παίζουν το παιχνίδι έναντι των άλλων. Όταν αναρωτιούνται τι έκαναν στη ζωή τους μπορούν να το δουν στα μηδενικά του τραπεζιτικού τους λογαριασμού. Κι αυτό μερικοί άνθρωποι το έχουν ανάγκη. Να βλέπουν κάποιο σκορ για τη ζωή τους.

Γιατί για όλους τους άλλους η ζωή τους βρίσκεται στις εμπειρίες, στις αναμνήσεις τους και κυρίως σε όλα αυτά που έδωσαν ή χάρισαν στον κόσμο. Που είναι και τα μόνα που μένουν.

... και πράξη

Η μεγάλη απώλεια της σκέψης

Δεν χρειαζόμαστε κάποιους να σώσουν τον κόσμο. Χρειαζόμαστε κάποιους να πληρώσουν κάποιους για να σώσουν τον κόσμο. Γιατί στο μεταξύ κάποιοι πληρώνουν πολλά χρήματα κάποιους για να χαλάσουν τον κόσμο.

Όταν δημοσίευσα το πρώτο μου άρθρο, «Η επανάσταση έχει αρχίσει» το είχα στείλει στο μεγαλύτερης κυκλοφορίας τότε περιοδικό στην Αθήνα, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Λίγες μέρες αργότερα ο εκδότης με κάλεσε στο γραφείο του για να με γνωρίσει. Πήγα, μιλήσαμε και ύστερα από λίγο μου είπε με ενθουσιασμό:

– Θέλω το μυαλό σου. Μου αρέσει. Ολοκλήρωσε αυτό για το Χριστό και το άλλο με τους Κλώνους και στείλτα μου. Στην συνέχεια μου είπε πως ήταν απαραίτητο για λόγους δεοντολογίας να με γνωρίσει στον διευθυντή του.

Πήγαμε έξω και τον βρήκαμε στο διάδρομο. Ο εκδότης μας σύστησε, σφίξαμε τα χέρια, όμως ο διευθυντής του με κοίταζε λες και κοιτούσε κάποιο σκουπίδι πεταμένο στο σαλόνι του. Σκέφτηκα πως πρέπει να έφταιγε το ντύσιμό μου. Το μπλου τζιν, το πουλόβερ το μπουφάν και οι ορειβατικές μου αρβύλες κόστιζαν όλα μαζί όσα το ένα τέταρτο της αξίας του ρολογιού που φορούσε στο χέρι του.

Ύστερα ο εκδότης μας άφησε και πήγαμε στο γραφείο του διευθυντή. Ήταν ένα πλαίσιο από αλουμίνιο με τις μισές επιφάνειες από διαφανές πλεξιγκλάς αντί για γυαλί και τις άλλες

μισές από φιλή καφέ μελαμίνη με νερά για να φαίνεται σαν ξύλο, ένας χώρος κάτι λιγότερο από τρία επί δύο μέτρα. Εκτός από το γραφείο του, μπροστά από αυτό, δύο μικρές πολυθρόνες στριμώχνονταν τόσο πολύ που ο χώρος έμοιαζε με ευρύχωρη τουαλέτα.

Ήταν ένας απόλυτα άοσμος και άχρωμος χώρος. Ούτε βιβλία ούτε κάτι καλόγουστο ή έστω καλότεχνο δεν υπήρχε εκεί, ακόμη και τα έπιπλα ήταν εντελώς βιομηχανοποιημένα. Θα μπορούσε κάλλιστα να είναι γραφείο διευθυντή προσωπικό σε ένα επαρχιακό, ή ίσως καλύτερα, αφρικάνικο, εργοστάσιο.

Κοτζάμ διευθυντής με τέτοιο πανάκριβο ρολόι και να έχει αυτό το μικρό κλουβί για γραφείο, σκέφτηκα. Πόση δημιουργικότητα μπορούσε να έχει κάποιος δουλεύοντας εκεί μέσα;

Σύντομα κατάλαβα πως ο διευθυντής δεν χρειαζόταν να έχει καθόλου. Η δημιουργικότητα ήταν δουλειά των γραφιστών, των συγγραφέων, ακόμα και του εκδότη του ίδιου. Ο διευθυντής του περιοδικού ήταν δημιουργικός μόνο στο να πουλάει διαφήμιση.

Την οποία κι αυτή πάλι δεν την πούλαγε ο ίδιος, οι διαφημιζόμενοι έρχονταν από μόνοι τους. Εκείνος όμως παζάρευε μαζί τους. Σ' αυτό τουλάχιστον πρέπει να ήταν καλός, σκέφτηκα κρίνοντας πάντα από το ρολόι του ελλείπει άλλων στοιχείων γύρω του ή στη συμπεριφορά του που να υποδηλώνουν κάποια ποιότητα, αξία ή έστω ευγένεια.

Κάθισα απέναντί του σε μία από τις στενές πολυθρόνες κι αυτός συνέχιζε να με κοιτάζει με εκείνο το βλέμμα σαν να ήμουν μικρόβιο που χαριστικά και μόνο βρισκόμουν μαζί του σ' αυτόν τον τόσο προνομιούχο χώρο. Εξ άλλου πράγματι χαριστικά βρισκόμουν εκεί, για να κάνω χάρη στον εκδότη που με είχε παρακαλέσει.

Με κοιτούσε αυτός τον κοιτούσα κι εγώ και σκεφτόμουν. Ήξερε άραγε ο εκδότης τι έκανε ο διευθυντής του με τους συγγραφείς που του έστελνε, για λόγους δεοντολογίας; Όλη αυτή η απαξιοτική παράσταση του διευθυντή δηλαδή, ήταν μέρος

ενός σκόπιμου προγράμματος του εκδότη, ή έμπνευση του συγκεκριμένου διευθυντή του;

Αν ήταν πρόθεση του εκδότη σκέφτηκα, και γι' αυτό με είχε στείλει εκεί, άραγε αυτό εννοούσε όταν είχε πει ότι ήθελε το μυαλό μου; Για να το δανείσει στο διευθυντή του; Αφού όπως όλα έδειχναν ο διευθυντής του δεν ήταν σε θέση να γράψει ούτε μια γραμμή.

Τον άφησα να με εξετάσει καλά, μιας και δεν είχα κάτι να πω σ' αυτόν τον άνθρωπο. Ήλπιζα να μην είχε ούτε εκείνος και να τελειώσουμε γρήγορα. Δεν θα με πείραζε αν μου έλεγε ξαφνικά, όταν κάποτε τελείωνε την εξέτασή του, «χάρηκα πολύ δεν σας χρειάζομαι άλλο». Θα ήταν η μόνη ευνοϊκή αγένεια μέσα σε όλες τις άλλες που ανεχόμουν ήδη εκ μέρους του, για χάρη πάντα του εκδότη.

Αντί να το κάνει όμως αποφάσισε ύστερα από τρία ολόκληρα λεπτά να μιλήσει.

- Εσύ τι κάνεις; Ρώτησε με ύφος αξιωματικού των Ες Ες που θα έλεγε: ξέρνα τα όλα.
- Σκέφτομαι, του απάντησα.

Οι ανθρακωρύχοι σκάβουν και οι συγγραφείς σκέφτονται, τι άλλο θα μπορούσα να κάνω; Δεν του έθεσα το ερώτημα βέβαια, αφού ήταν προφανές ότι ο άνθρωπος είχε άλλη γνώμη για το τι πραγματικά θα έπρεπε να κάνει ένας συγγραφέας.

- Αυτό δεν είναι κάτι που κάνεις εσύ. Όλοι σκέφτονται, είπε κοιτάζοντας με αυτή τη φορά σαν σκουπίδι που κάνει και τον έξυπνο.
- Ναι, μόνο που δεν σκέφτονται όλοι τα ίδια πράγματα. Εσύ ας πούμε σκέφτεσαι μόνο πόσα λεφτά θα βγάλεις. Αυτή είναι μια σκέψη που στην πραγματικότητα μπορεί να μην χρησιμεύει ούτε και σε σένα ακόμη.
- Δηλαδή αυτά που σκέφτεσαι εσύ μου χρησιμεύουν;
- Φυσικά, θα μπορούσαν, του είπα χαμογελώντας, βέβαιος ότι του είχα χαρίσει μόλις την ευτυχία.

Ο διευθυντής όμως θύμωσε. Δεν ξέρω αν ήταν εκείνη τη στιγμή ή το ίδιο έκανε με όλους τους συγγραφείς, που αποφάσισε να μου αποδείξει πόσο άδικο είχα. Πώς η σκέψη μου ήταν άχρηστη και δεν χρησίμευε σε κανέναν, μιας και για να χρησιμεύσει θα έπρεπε κάποιος κάπου να την διαβάσουν. Και ότι έγγραφα θα το έκρινε και θα το ενέκρινε πρώτα εκείνος, από του οποίου την διάθεση εξαρτιόταν αν θα την διάβαζε οποιοσδήποτε. Ο οποίος προφανώς ήδη δεν με ενέκρινε.

Όμως γι' αυτό τουλάχιστον το άρθρο δεν μπορούσε να κάνει τίποτα αφού το είχε ήδη επιλέξει ο εκδότης. Έτσι τον επόμενο μήνα το άρθρο δημοσιεύτηκε. Και εκεί γνώρισα το επόμενο σκέλος της συγγραφικής πραγματικότητας.

Ο εκδότης είχε δεσμευτεί στην κουβέντα μας ότι θα το πληρώσει καλά, γιατί του άρεσε πολύ η σκέψη μου όπως είπε. Το ότι δεν υποκρινόταν φάνηκε και από τη δημοσίευση του κειμένου μου που έγινε σε περίοπτη θέση στο περιοδικό παρά που εμφανιζόμουν για πρώτη φορά σε έντυπο.

Ο διευθυντής ωστόσο το έκανε το καψώνι του. Με ανάγκασε να τον καλέσω 5-6 φορές για την πληρωμή. Τελικά ύστερα από μια εβδομάδα του είπα να τελειώνει με την υπόθεση αυτή και αν σκοπεύει ή όχι να με πληρώσει. Μου είπε πως βεβαίως και θα με πλήρωνε, να περνούσα να πάρω τα χρήματά μου την επομένη.

Εκεί, σε μία σύντομη συζήτηση, και ενώ προσπαθούσε απεγνωσμένα να φανεί πιο ευγενικός από την προηγούμενη συνάντησή μας, μου πέταξε αυτό που ήθελε. Πως θα έπρεπε να είμαι πολύ χαρούμενος που πληρωνόμουν για το άρθρο μου. Τον κοίταξα έκπληκτος. Τότε μου είπε ότι στην ουσία μου έκανε διαφήμιση η οποία και αυτή πληρώνεται κι εγώ αντί να πληρώσω πληρωνόμουν κιόλας.

Βγαίνοντας από τις εγκαταστάσεις του περιοδικού έπεσα στη σκέψη. Όταν δημοσίευες στα περιοδικά σου έκαναν διαφήμιση, όταν δεν δημοσίευες δεν σου έκαναν. Αυτό ήταν όλο κι όλο που μπορούσε να βγει, η ουσία που έλεγε και ο διευθυ-

ντής, από το γράψιμο άρθρων. Και τα χρήματα; Η αξία, η ανταμοιβή;

Αν δεν δημοσιεύεις δεν πληρώνόσουν φυσικά ότι και αν σκεφτόσουν, όμως όπως τα έλεγε αυτός, δεν πληρώνόσουν ακόμη και αν δημοσιεύεις. Τότε, τι επαγγελματική υπόσταση μπορούσε να έχει το να πουλάς σκέψη στα περιοδικά; Οι συγγραφείς θα έπρεπε να γράφουν μόνο βιβλία.

Αυτή ήταν η πρώτη μου παρεξήγηση σχετικά με το εμπόριο άρθρων. Δεν ήξερα από περιοδικά ποικίλης ύλης και life style είναι η αλήθεια. Δεν τα διάβαζα ούτε είχα επαφή με εκδότες περιοδικών έως τότε. Είχα όμως σχηματίσει την εντύπωση, βλέποντας τα πολυτελή και προσεγμένα εξώφυλλα τους και τους πηχυαίους τίτλους τους, πως αν είχες κάποια σημαντική σκέψη εκεί έπρεπε να δημοσιεύσεις. Για να παρουσιαστεί αυτή η σκέψη σε ένα ευρύ κοινό άμεσα, σωστά και να έχει το ανάλογο κύρος και απήχηση. Τα περιοδικά από τους τίτλους τους, φαίνονταν να είναι το λίκνο των σύγχρονων σκέψεων και τάσεων. Αυτή η δεύτερη παρεξήγηση σχετικά με τα life style ΜΜΕ ήταν πολύ μεγαλύτερη από την πρώτη.

Μετά το περιστατικό με τον διευθυντή στο μικρό γραφείο αγόρασα αρκετά τέτοια περιοδικά κι έκανα μια έρευνα για να δω γιατί συγκλονίστηκε αυτός ο άνθρωπος τόσο όταν του είπα τι κάνω. Ότι δηλαδή σκεφτόμουν πριν γράψω κάτι όσο και με την πρόθεσή μου ύστερα να πληρωθώ γι' αυτό.

Εκεί παρατήρησα πώς οι συγγραφείς των άρθρων στα περιοδικά life style διαμόρφωναν τα άρθρα τους έτσι ώστε να ταιριάζουν σε ένα γενικότερο πλαίσιο. Κατά ένα περίεργο τρόπο όλα τα άρθρα ακόμη και περιοδικών διαφορετικών εκδοτικών οργανισμών, επικοινωνούσαν στον αναγνώστη τελικά το ίδιο τελικό ή απώτερο νόημα. Για την πολιτική, για τη φιλοσοφία, για τον πολιτισμό, για το ποια πρόσωπα και πράγματα αξίζουν και γιατί, όλοι έγραφαν με έναν τρόπο, που πρέπει να καταχωρηθεί σαν μία τέχνη της εποχής μας. Πως να γράφεις ένα ολόκληρο κείμενο χωρίς στο τέλος να έχεις τίθει τίποτα και κανέναν !

Δεν θα έβρισκες ποτέ μέσα στα περιοδικό ποικίλης ύλης κάποιο άρθρο του Ντοστογιέφσκι, του Ρεμάρκ, του Έσσε ή του Χέμινγκγουεη. Δεν υπήρχαν προσωπικότητες στα περιοδικά ποικίλης ύλης, παρά που εγώ εκεί περίμενα να τις βρω. Επειδή ήταν όμορφα και εντυπωσιακά και οι τίτλοι τους έδειχναν μεγάλη διανοητική ανησυχία.

Δεν υπήρχε καν σκέψη. Δεν θα αγόραζες ποτέ αυτό το περιοδικό και όχι κάποιο άλλο, επειδή εκεί έγραφε κάποιος συγκεκριμένος συγγραφέας. Μπορεί όμως να το αγόραζες γιατί αυτή που έγδυνε αυτό το περιοδικό έναντι του άλλου, σου άρεσε περισσότερο ή ήταν πιο διάσημη από τις άλλες που γδύνονταν στα άλλα. Ή γιατί το CD που χάριζε αυτό το περιοδικό είχε κατά τύχη το τραγούδι που έψαχνες.

Όμως κανένα δεν θα είχε το άρθρο που έψαχνες. Για να το διαβάσεις και να ανέβεις ψυχολογικά και νοητικά. Να νοιώσεις ότι υπάρχει κάποια ελπίδα αφού υπάρχει ακόμη σκέψη. Τα κείμενα απλά συνέδεαν το εξώφυλλο με τα δώρα και φυσικά τις διαφημίσεις, όπως το τσιμέντο συνδέει τα τούβλα. Κι έμοιαζαν όλα σαν να ήταν συνταγές μαγειρικής όπου από περιοδικό σε περιοδικό μόνο μικροδιαφορές στο ψήσιμο και στα υλικά έβρισκες στην συνταγή για τα μπιφτέκια ας πούμε. Όμως για μπιφτέκια έγραφαν, όχι για την κόλαση του Δάντη.

Ίσως και να ήταν αναπόφευκτο αυτό, σκέφτηκα, έτσι όπως όλοι οι αρθρογράφοι προσπαθούσαν να πουν με διαφορετικό τρόπο το τίποτα, για να μην ξεφύγουν από τη νοητή γραμμή που χάραζε μια αόρατη πλην όμως σαφής λογοκρισία. Άλλος γιατί έτσι διαφημιζόταν με σκοπό να πουλήσει στη συνέχεια κάποιο βιβλίο και πολλοί περισσότεροι άλλοι αρθρογράφοι, επειδή ακριβώς δεν είχαν τίποτα να πουν. Σ' αυτούς τους έβγαινε τόσο φυσικά το τίποτα, που τους προσλάμβαναν για μόνιμους. Αφού κάποιος που ξέρει ότι δεν μπορεί να γράψει τίποτα, δέχεται να δουλεύει επί ένα ολόκληρο μήνα γράφοντας ή κάνοντας ότι άλλο του πούνε σε ένα περιοδικό με την αμοιβή που είχα πάρει εγώ για ένα μόνο άρθρο.

Όμως με το σύστημα αυτό, οι κοινωνικοί προβληματισμοί κατάντησαν τελικά πραγματικές συνταγές στα περιοδικά ποικίλης ύλης. Τόσο πολύ μάλιστα που ακόμη και οι τίτλοι των περιοδικών συχνά, το παρατηρούσα τώρα, ακολουθούσαν αυτή τη φιλοσοφία.

Συνήθως τα νούμερα στις δοσολογίες υπονοούσαν κάτι σχετικά με το περιεχόμενο της συνταγής ώστε να κινούν το ενδιαφέρον. Εξηταεννέα τρόποι να έχετε σούπερ οργανισμό παραδείγματος χάριν. Δέκα εντολές που δεν πρέπει να παραβείτε στον γάμο. Και ούτω καθ' εξής.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα, ο διευθυντής στο μικρό γραφείο έκανε τελικά καλά τη δουλειά του κι ας εκνευρίστηκα με τη στάση του. Πουλούσε διαφήμιση ο άνθρωπος. Αν δεν με υποτιμούσε και εξακολουθούσα με τον αέρα του Κνουτ Χάμσουν, φυσικά θα του χρέωνα όλα μου τα άρθρα όσο μου πλήρωσε και το πρώτο.

Όμως αυτός δεν χρειαζόταν άρθρα σαν το πρώτο. Ούτε εκείνο θα δημοσίευε αν δεν άρεσε τόσο πολύ στον εκδότη. Είχε πολλά τζάμπα άρθρα, και λίγο τον ενδιέφερε τι έγραφε οποιoδήποτε από αυτά. Δεν πουλούσε άποψη στα περιοδικά του, πουλούσε την δική του άποψη μέσα από αυτά. Ότι δηλαδή το κοινό είναι ηλίθιο, και αν οι συγγραφείς έδιναν τζάμπα τα άρθρα τους και δεν έλεγαν τίποτα για κανέναν δεν πείραζε κανέναν.

Οι αναγνώστες το περιοδικό θα το αγόραζαν για την διάσημη που έγδυναν μέσα τουλάχιστον έτσι υποστήριζε το σύγχρονο μάρκετινγκ. Αυτή ναι, θα την πλήρωναν για να τα βγάλει όλα. Δικαιολογούνταν τα έξοδα από τις υποτιθέμενες πωλήσεις που θα προέκυπταν. Πέραν του ότι θα την πήδαγαν και όλοι μαζί. Εμένα εκτός του ότι θα μου έκαναν διαφήμιση, δεν ήταν σίγουροι ότι θα είχα τόσο τράβηγμα όσο η γυμνή, και δεν θα με πήδαγαν κιόλας. Υστερούσα σημαντικά σε διαπραγματευτική ισχύ.

Ωστόσο, επειδή έγραφα καλά και αν ήμουν καλό παιδί μπορούσα προφανώς και εγώ να δημοσιεύω δωρεάν αν το ή-

θελα. Με την προϋπόθεση να μην γράφω πολύ πρωτότυπα πράγματα ή απόψεις και προκαλώ σκέψεις στο κοινό τώρα που υποτίθεται είχαν βρει το κουμπί του.

Αυτό με προκάλεσε σαν συγγραφέα να συγκεντρώσω όλα τα άρθρα και τους στοχασμούς που θα δημοσίευα σε κάποια άλλη εποχή στα περιοδικά, αν επιτρεπόταν και αν με πλήρωναν, και να δοκιμάσω αυτό ακριβώς που το μάρκετινγκ των περιοδικών υποστήριζε. Ότι δηλαδή το κοινό ενδιαφέρεται μόνο αν έγδυσαν ή πήδηξαν την τάδε διάσημη και ότι ούτε σκέπτεται ούτε, ακόμη περισσότερο, του αρέσει να σκέπτεται για όσα συμβαίνουν γύρω του και όσα του πουλάνε σαν πραγματικότητα.

Έτσι τελικά έφτιαξα ένα βιβλίο που θα μπορούσε να είναι ένα περιοδικό ποικίλης ύλης, που αναφέρεται σε διάφορα θέματα που κατ' εξοχήν ρυθμίζουν την καθημερινότητά μας, χωρίς όμως τις διαφημίσεις απορρυπαντικών καλλυντικών και αυτοκινήτων και χωρίς τη διάσημη γυμνή μέσα. Για να δω τι θα γίνει.

Είναι βέβαια μία πρωτότυπη μάχη, τα CD οι σουγιάδες και η κάθε πλούσια πουτάνα από τη μία και όλες οι σύγχρονες ανησυχίες και η σκέψη από την άλλη, και θα έλεγε κανείς γιατί το έκανα. Γιατί δεν έγραψα ένα μυθιστόρημα με σεξ, βία, χρήμα, πόλεμο, ίντριγκα, προδοσία, πάθος και πόνο, να βγάλω και εγώ τα λεφτά μου στα σίγουρα και να ησυχάσω;

Το έκανα για να λύσω ένα ερώτημα που με είχε απασχολήσει πολύ πριν ακόμα γνωρίσω τον διευθυντή στο μικρό γραφείο. Ήταν τα ΜΜΕ που διαμόρφωσαν το διανοητικό τέλμα που επικρατούσε ήδη, και στην συνέχεια γιγαντώθηκε τόσο που απείλησε να καταπιεί κυριολεκτικά όλο τον πολιτισμό; Στην αδυναμία τους να πληρώσουν και έτσι να παρουσιάσουν αξιόλογα κείμενα και σκέψεις; Ή μήπως ήταν το κοινό που έφτιαξε τα ΜΜΕ αυτά που ήταν με την αγοραστική του προτίμηση; Αγοράζοντας καθημερινά χιλιάδες αντίτυπα εφημερίδων και περιοδικών, επιμελώς γεμάτα με το τίποτα;

Και χρηματοδοτώντας έτσι με τεράστια ποσά καθημερινά την παγκόσμια βλακεία.

Ήταν ένα ερώτημα για την ανθρώπινη φύση βέβαια. Ήταν δηλαδή η πλειοψηφία που τραβούσε προς την σκέψη, τον πολιτισμό και την εξέλιξη, και μια μειοψηφία τώρα, δια της διαφήμισης, εμπόδιζε όλο τον κόσμο, ή αντίθετα η μειοψηφία είχε βρει επιτέλους τρόπο να χρηματοδοτήσει τα δικά της προσωπικά σχέδια, με τον οβολόν ανθρώπων που δεν θα τον έδιναν για τίποτε άλλο; Χαρίζοντας τους το τίποτα που εκείνοι ήταν;

Αν όμως η ανθρώπινη φύση ήταν όντως έτσι, και κατ' επέκταση ήταν και η πλειοψηφία της, τότε το ίδιο θα ζητούσε και ο κόσμος όταν η διαφήμιση δεν είχε γίνει ακόμη τόσο παντοδύναμη. Κι ο Ντοστογιέφσκυ δεν θα πουλούσε. Ούτε ο Ντίκενς πριν από αυτόν και η Τζέην Ωστιν, ούτε ο Καζαντζάκης μετά από αυτόν ο Σαμαράκης και ο Παπαδιαμάντης και ο Τσιφόρος και τόσοι άλλοι. Δεκάδες συγγραφείς που σκέφτονταν και ο κόσμος αγαπούσε διάβαζε και ανέπτυσε και τη δική του σκέψη επίσης. Πριν τη γενιά του τίποτα.

Οι διάφοροι επίδοξοι συγγραφείς διαφημίζονται δωρεάν, το μάρκετινγκ βρήκε τρόπο ώστε τα περιοδικά να μην μοιάζουν με διαφημιστικά του σούπερ μάρκετ, χώνοντας δωρεάν άρθρα ανάμεσα στις διαφημίσεις, και το κοινό αγοράζει πρόθυμα όλη την παραγωγή αρκεί να του βάλεις ένθετο κάποιο «λαγό». Φαίνεται σαν ένας εμπορικός κύκλος όπου όλοι είναι ικανοποιημένοι.

Βέβαια αυτό είναι σχετικό μιας και με αυτές τις διαδικασίες, κι αν δεν έχει γίνει ακόμη, σύντομα, κάθε σκέψη θα εξαφανιστεί. Συμπαρυσύροντας κάθε ελπίδα για οποιεσδήποτε αλλαγές ή λύσεις και ρίχνοντας μας όλους σε ένα διανοητικό και πολιτισμικό τέλμα πολύ πιο μακροχρόνιο και από του μεσαίωνα.

Υπάρχουν οι ενδιαφέρουσες σκέψεις, οι κατάλληλες λύσεις. Πάντα υπήρχαν γιατί η ανθρώπινη φύση πάντα τις δημιουργούσε. Δεν σημαίνει ότι χάλασε ο κόσμος και εξαφανίστηκαν

ξαφνικά όλοι οι σκεπτόμενοι άνθρωποι, επειδή απλά σήμερα δεν πληρώνονται οπότε δεν δημοσιεύουν. Μπορεί να μην παράγουν καν. Γιατί κανένα ΜΜΕ δεν προωθεί τη σκέψη τους, οπότε κατά συνέπεια κι αυτοί δεν αμείβονται αντίστοιχα γι' αυτήν. Σημαίνει ότι αυτό που έχουμε είναι αυτό που όλοι μας σε κάθε εποχή καθημερινά χρηματοδοτούμε. Με προϊόντα υπηρεσίες και σκέψεις βέβαια που αγοράζουμε. Λίγο λίγο ο κάθε ένας και με τεράστια ποσά όλοι μαζί. Αυτά υπάρχουν, γιατί έχουν τους πόρους ώστε να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν. Τα άλλα απλά εξαφανίζονται.

Το πού μπορεί βέβαια να καταλήξει ένας κόσμος που ούτε γράφει ούτε διαβάζει ούτε σκέφτεται, και ούτε, το κυριότερο πληρώνει, την σκέψη και τις λύσεις που χρειάζεται, αυτό παρουσιάζεται στα διηγήματα που ακολουθούν. Με την ελπίδα ότι μπορεί να αλλάξει.

Η συνείδηση του Νίκου

Ήταν μια υπέροχη γυναίκα. Εργαζόταν κάπου στον πρώτο όροφο στο μάρκετινγκ. Ο Νίκος ήταν στις πωλήσεις. Σκεφτόταν ότι θα πρέπει να' βγαζε περισσότερα από κείνη. Αυτή ήταν η δεύτερη σκέψη που έκανε μόλις την γνώρισε. Η πρώτη, ήταν αρκετά συγκεχυμένη. Κάτι μεταξύ μιας επιθυμίας ζωώδους γαρνιρισμένης με λίγες, πολύ λίγες εναπομείνουσες ρομαντικές πινελιές. Έπειτα είχε κάνει και μια τρίτη σκέψη. Την έβρισκε λίγο τρελούτσικη και ίσως- πράγμα που ταίριαζε περισσότερο στις απόψεις του για τις γυναίκες- λίγο ανόητη συνάμα.

Ο Νίκος ευχόταν να είναι αρκετά ανόητη. Γιατί μόνο τότε θα ερχόταν μαζί του. Δεν πίστευε πώς είχε πολλά να προσφέρει σε μια κάπως καλλιεργημένη γυναίκα. Αντιμετώπιζε την κατάκτησή τους σαν μία ακόμα πώληση ενός από τα καταπληκτικά ψυγεία που πλασάριζε, πάντα με τη γνωστή μελετημένη παρουσίαση. Την είχε αποστηθίσει πια ύστερα από τόσα σεμινάρια...

"Και τόσες πωλήσεις" σκέφτηκε με υπερηφάνεια.

Ήταν ο πρώτος πωλητής της εταιρείας. Δεν δυσκολεύτηκε καθόλου να την "ρίξει". Ευγένεια, κολακεία, χαμόγελα, ευδιαθεσία, προσποιητός θαυμασμός, άπειρη κατανόηση, ατέλειωτο ενδιαφέρον... Όλα αυτά του άνοιξαν τελικά τις πύλες της Βαβλώνας!!

Είχε περάσει ένας μήνας που έβγαιναν μαζί και η Λίζα ήταν ερωτευμένη μαζί του, ευτυχισμένη και τον αγαπούσε.

Το ίδιο συνέβαινε άλλωστε και με την Μαρία και την Ελένη. Μόνο που εκείνες δεν αξίζανε τόσο. Τις θεωρούσε πιο χαμηλού επιπέδου, τις παραμελούσε και είχαν αρχίσει να γκρινιάζουν. Ο κατάλογος με τα ψέματα του έδειχνε κάθε μέρα και πιο ανεπαρκής.

"Μα πώς και γίνεται συνέχεια το ίδιο;" αναλογιζόταν τώρα ο Νίκος για πολλοστή φορά. Η Λίζα δίπλα του λαγοκοιμόταν.

"Στα κομμάτια κι αυτή", της ρίχνει μια ματιά με μίσος. "Αν δεν με απασχολούσε τόσο, θα μπορούσα ίσως να πείσω τις άλλες πώς δεν τρέχει τίποτα. Τώρα όμως;"

Εάφνου μια ιδέα αστράφτει στο μυαλό του και ο Νίκος ακτινοβολεί στιγμιαία με τη λάμψη του νεοφώτιστου.

»Κι αν ερωτευόμουν;" σκέφτεται. Θα έμενα μόνο με τη Λίζα, θα της αφοσιωνόμουν, θα της πήγαινα λουλούδια κάθε μέρα, θα παρατούσα της άλλες...»

– Σκεπτικό σε βλέπω. Τι σου συμβαίνει αγάπη μου; τού λέει η Λίζα.

"Για δεξ την, ακόμα δεν το σκέφτηκα κι εκείνη το κατάλαβε" αναπηδάει ο Νίκος.

– Τίποτα... τίποτα, της αποκρίνεται αμήχανα.

Η Λίζα όλο νάζι τού χαϊδεύει τις τριχίτσες στο στήθος.

– Περίεργο, τα μάτια σου έχουνε μια χαρούμενη λάμψη.

"Ωχ, ωχ τώρα θα με τουμπάρει", σκέφτεται ο Νίκος.

– Κι εσύ πού την κατάλαβες την λάμψη ότι είναι χαρούμενη δηλαδή; της γυρνάει εκνευρισμένος.

– Δεν ξέρω, λέει εκείνη με μετριοφροσύνη, έτσι μου φάνηκε. Δεν είναι έτσι;

– Απλά χασμουριόμουν προηγουμένως, αυτό είναι όλο, της απαντάει βιαστικά. Θα φτιάξω καφέ, της λέει τέλος προσπαθώντας να βρει πρόφαση να απομακρυνθεί.

– Πω, πω περιποιηθείς σήμερα! Έχεις να μου φτιάξεις καφέ από την πρώτη νύχτα που κάναμε έρωτα.

"Ναι, πράγματι" θυμάται ο Νίκος. "Τότε υπήρχε λόγος. Τότε ήμουν ακόμα στο πλασάρισμα του προϊόντος, δηλαδή του

εαυτού μου. Τώρα όμως; Κατόπιν απομακρύνσεως εκ του ταμείου; Ποιος λόγος υπάρχει τώρα; Μα τέλος πάντων δεν ξέρω τι μου γίνεται;" Κάπως νευρικά της πετάει:

- Ε λοιπόν είπα να σου φτιάξω και σήμερα, πειράζει;
- Προς Θεού γιατί να πειράζει, είχα αρχίσει να ξεχνάω πόσο ευγενικός είσαι κατά βάθος.

Ο Νίκος πάει στην κουζίνα. Το σπίτι της είναι άνετο και τακτοποιημένο. Το δικό του είναι ένα σκέτο αχούρι.

"Πόσο ευγενικός, πω, πω" σκέφτεται ανήσυχος" σε λίγο θα με πει και καλό παιδί, ιππότη, με βάθος, και άντε έπειτα να ξεμπλέξω όταν καταλάβει ποιος είμαι στην πραγματικότητα".

Βγάξει το μπρίκι από το ντουλάπι, βάζει νερό ανάβει το μάτι.

"Γιατί να τ' ανακαλύψει όμως; Μπορώ να διακόψω με την Μαρία και την Ελένη, να της αφοσιωθώ..." Μόνο η σκέψη τού προκαλεί πανικό.

"Και ύστερα; Τι υπάρχει ύστερα; Ο γάμος, οι απιστίες μου, οι απιστίες της, οι καυγάδες, η βαρεμάρα η ένταση, ένας διαρκής εφιάλτης. Εφιάλτης! Ρεζίλι θα γίνω" καταλήγει γεμάτος εγωισμό." Οι φίλοι μου θα με κοροϊδεύουν 'καψούρη' και 'καψούρη'. Άσε πού μπορεί να πάει και με κάποιον απ' αυτούς μετά απ' τα κέρατα πού θα της φορέσω, οπότε... βράστα τότε, καυγάδες, ξεφτιλίσματα, ρεντίκολο. Κι όταν μετά με παρατήσει θα έχω χάσει και την Μαρία και την Ελένη."

- Πω, πω! Καταστροφή! αναφωνεί.
- Τι έγινε αγάπη μου, θέλεις να έρθω να σε βοηθήσω;
- Όχι, όχι, βιάζεται εκείνος να την καθησυχάσει. Τίποτα δεν έγινε, μείνε εκεί πού είσαι. Σε λίγο θα είμαι έτοιμος.

Τελειώνει με τον καφέ, της τον πάει, τον πίνουν μαζί. Εκείνη τον κοιτάζει ερωτιάρικα, τον φιλάει στ' αφτί, τον παρασύρει. Τελικά κάνουν έρωτα πάλι. Ο Νίκος κοιτάζει το ρολόι του. Σε μισή ώρα πρέπει να βρίσκεται στις Ελένης. Δεν μπορεί να μην πάει. Αν δεν ήταν εκείνη δεν θα είχε την δουλειά πού έχει τώρα, ούτε τις προαγωγές ούτε τα μπόνους... Είναι η ιδιοκτήτρια της εταιρείας. Θα αργήσει!

Τελειώνει βιαστικά και σηκώνεται. Βρίσκει κάτι ψέματα να πει για μία γιορτή της μάνας του και ετοιμάζεται να φύγει. Η Λίζα τον παρακολουθεί αμίλητη, παραξενεμένη με την τόση του πρεμούρα, με ένα απροσδιόριστο βλέμμα στα μάτια της. Στο τέλος τού λέει πώς "καταλαβαίνει" και τον αποχαιρετάει φιλώντας τον πεταχτά. Και κάπως ψυχρά.

"Η μήπως μου φάνηκε;" σκέφτεται ο Νίκος "Είναι 7:30 το απόγευμα, μήπως ήταν νωρίς;"

Αποφασιστικά διώχνει απ' το μυαλό του κάθε ανασταλτική σκέψη. Πρέπει να αφοσιωθεί στην οδήγηση για να προλάβει. Έπειτα από ένα 45λεπτο ράλι φτάνει στις Ελένης αργοπορημένος.

- Άργησες, τού λέει εκείνη με μία χροιά απειλής.
- Είχα περάσει να δω την μάνα μου και μου έπιασε την κουβέντα, απολογείται εκείνος αυθόρμητα.
- Τελευταία την αγαπάς πολύ την μαμά σου απ' ότι βλέπω τού πετάει εκείνη χωρίς την παραμικρή προσπάθεια να κρύψει την ειρωνεία της.
- Μπα όχι, απλά έτυχε αυτόν τον καιρό να την επισκέπτομαι πιο συχνά.

Η Ελένη κάθε φορά πού λέει "μαμά σου" και όχι "μάνα σου" η "μητέρα σου" τού κοπανάει δύο πράγματα. Πρώτον ότι είναι ακόμη ένα μωρό (εκείνη είναι άλλωστε 8 χρόνια μεγαλύτερη του) και δεύτερον πώς τον θεωρεί ένα ακόμη εξαρτημένο "μητρικά" άτομο, όχι από την μητέρα του βέβαια αλλά από την ίδια, η κάποια εκάστοτε ανώτερη εξουσία. Ότι είναι δουλοπρεπής αναξιοπρεπής, και άβουλος. Ο Νίκος όμως σκέφτεται την Λίζα.

"Ανοίγω την πόρτα τώρα, της λέω ότι δεν ήμουν με την "μαμά μου" αλλά ότι ηδηούσα μια υπέροχη γυναίκα πού αγαπάω, ότι καλά το υπονοεί πώς μόνο για τα λεφτά της τ'όκανα μαζί της και της βροντάω την πόρτα στα μούτρα αγνοώντας μια για πάντα όλες τις απειλές και τα υπονοούμενά της. Πάω πάλι στην Λίζα, μ' ένα μπουκέτο λουλούδια (αμάν πια μ' αυτά τα λουλούδια) της τα εξηγώ όλα, ρισκάρω τα πάντα,

παίρνω μπροστά της τηλέφωνο και την Μαρία, της ανακοινώνω πώς τελειώσαμε εξηγώντας της ότι δεν την αγαπώ γιατί αγαπώ μιαν άλλη, παίρνω την Λίζα στην αγκαλιά μου, την φιλάω, της λέω "σ' αγαπώ", και κατακτάω την ελευθερία, τον έρωτα, το δικαίωμα να έχω προσωπικότητα..."

Η Ελένη τον παρατηρεί αμίλητη όλη αυτή την στιγμή που η σκέψη του πετάει στην φωνή της συνειδησης. Εκείνος πιάνει το βλέμμα της, σκέφτεται την δουλειά του, τα μπόνους του, τις πίσω πόρτες του, τούς φίλους του... πάλι. Τέλος κλείνει την πόρτα, μπαίνοντας όμως στο διαμέρισμα αντί για να βγει. Η στιγμή έχει πετάξει πια...

της ζητάει ένα διπλό ουίσκι, σε λίγο είναι μεθυσμένος, την πηδάει, όπως πάντα, υπάκουα, σχεδόν τυφλά. Έπειτα είναι κουρασμένος, γυρίζει σπίτι με τον αυτόματο πιλότο, και σωριάζεται στην πολυθρόνα-μασάζ.

Είναι αναστατωμένος. Εκείνη τη στιγμή κτυπάει το τηλέφωνο. Είναι η Μαρία, της ζητάει συγγνώμη, της υπόσχεται να τη δει αύριο, την αγαπάει, λέει. Εκείνη κλαίει, τον κατηγορεί πώς την κοροϊδεύει, ότι γυρνάει "με άλλες". Τελικά με τα πολλά η Μαρία συνέρχεται αφού του απαιτεί επίμονα να τον δει αύριο. Εκείνος της το υπόσχεται, όπως πάντα, και κλείνουν.

Ύστερα από αρκετή ώρα και μέσα στην παραζάλη ενός έργου στο βίντεο που το παρακολουθεί με εναλλαγές ταραγμένου ύπνου, το τηλέφωνο χτυπάει πάλι. Είναι η Λίζα.

Της λέει "γεια" και ετοιμάζεται γρήγορα να παίξει τον ερωτευμένο για άλλη μια φορά. Τον διακόπτει όμως η Λίζα λέγοντάς του πώς σκέφτηκε μερικά πράγματα σοβαρά. Μετά που έφυγε, τού λέει, εκείνη βγήκε με τον "μπамπά της". Αποφάσισε πώς δεν μπορεί να τον μοιράζεται πια με την "μαμά του" όποια κι αν είναι αυτή!

– Τι εννοείς; προσπαθεί να παραστήσει τον παρεξηγημένο εκείνος.

Μάταια. Του λέει πώς θα του εξηγήσει "μιαν άλλη φορά". Τη ρωτάει με αγωνία "πότε", "κάποια μέρα απ' αυτές" του α-

ποκρίνεται εκείνη χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Συμπληρώνει βιαστικά πώς η σχέση την κούρασε και ότι "τώρα έτσι κι αλλιώς πρέπει να κλείσω". Τη ρωτάει αν είναι με κάποιον άλλο, όμως εκείνη του απαντάει πώς δεν θα' πρεπε να τον απασχολεί αυτό. Τελιώνει πετώντας του ένα "γεια" όσο πιο ευγενικό μπορεί ν' ακουστεί και κλείνει.

Ο Νίκος κάθεται για λίγο, παρακολουθώντας το Γαλλικό αστυνομικό. Δεν αντέχει. Πετάγεται απάνω, ντύνεται. Θα πάει στις Μαρίας, θα κοιμηθεί εκεί. Εκείνη θα τον παρηγορήσει. Στο δρόμο η συνείδησή του φωνάζει. να πάει στην Λίζα, στην αγάπη πού τόσο ήθελε, να αγωνιστεί επιτέλους, να κατακτήσει την αυθεντικότητα. Όμως αυτός δεν την ακούει. Ποτέ δεν την άκουσε. Θα κοιμηθεί στις Μαρίας. Εκείνη είναι εύκαιρη.

Όλα Εντάξει !

Το κρεβάτι έτριξε ελαφρά κάτω από την πίεση τού κορμιού μου. Ποτέ δεν είχα καταφέρει να σηκωθώ εντελώς αθόρυβα. Έριξα μία αγωνιώδη ματιά στην γυναίκα πού κοιμόταν δίπλα μου. Είχε γυρισμένη την πλάτη της σ' εμένα. Έκανε μία κίνηση σαν να ήθελε ν' αλλάξει πλευρό όμως τελικά τύλιξε το μαξιλάρι στα χέρια της και ησύχασε.

"Ουφ", ξεφύσηξα με ανακούφιση. Επωφελήθηκα από τις κινήσεις της και βγήκα από τα σκεπάσματα. Περιπατώντας σαν αϊλουρος με κινήσεις γρήγορες και προκαθορισμένες, σαν ένας επαγγελματίας δολοφόνος πού συναρμολογεί το όπλο του, έτσι κι εγώ ετοιμάστηκα να συναρμολογήσω, για άλλη μια φορά, τον άλλο μου εαυτό. Την προσωπική μου υπόθεση.

Συναρμολογούσα ξανά το παζλ πού αντιπροσωπεύω για τούς άλλους με τα κομμάτια του τοποθετημένα αλλιώς. Με μία σειρά δικής μου αποκλειστικά επιλογής. Όχι απαραίτητα ανάποδα, μα σίγουρα όχι όπως είχαν φροντίσει να μου τα τοποθετούν εδώ και αρκετό καιρό οι διάφορες ευγενικές υποδείξεις της γυναίκας μου και τού κύκλου της. Άλλαξα τα κομματάκια "κατανόηση", "ευγένεια", "πίστη", με τα "θράσος", "ελευθερία", "αναρχία". Τα μάτια μου έλαμψαν στο σκοτάδι. Ήταν 4 το πρωί. Όλοι οι "καλοί άνθρωποι" κοιμούνταν.

Βγήκα από το δωμάτιο δαγκώνοντας τα χείλη σε κάθε ελάχιστο τρίξιμο της πόρτας μέχρι πού έχασα την Άννα από το οπτικό μου πεδίο. Η πόρτα είχε σχεδόν κλείσει, ήθελε λίγο ακόμη και η αγωνία μου κορυφώθηκε, όταν με ένα σιγανό "κλικ" το ντεκόρ της μίζερης ανούσιας ζωής μου άλλαξε. Επι-

τέλους! Για μια ώρα θα ζούσα στον δικό μου κόσμο, χωρίς να δίνω εξηγήσεις, χωρίς να υπακούω σε κανένα, ικανοποιώντας βάνουσα τα καταπιεσμένα μου ένστικτα. Στάθηκα λίγο έξω από την πόρτα της πρώην φυλακής μου, προσπαθώντας να συγκρατήσω τον ενθουσιασμό και να μην φωνάξω. Η έξαψη μου έκαιγε το πρόσωπο.

Προχώρησα στο κεφαλόσκαλο. Το σπίτι μας ήταν ένα άνετο διώροφο στα προάστια με εσωτερικές σκάλες, κήπους πισίνες και όλα τα σχετικά. Προίκα αυτής της στρίγγλας και συγχρόνως αλυσίδες στα δεσμά της αξιοπρέπειας μου.

Είχε πολλά λεφτά η γυναίκα μου, γι' αυτό άλλωστε και την είχα παντρευτεί. Ήθελε όμως η άτιμη να τα χρησιμοποιεί πάντα κατά πώς της άρεσε. Θυμάμαι τότε πού ήθελε να μου ανοίξει ένα μαγαζί για να νοιώθω λέει ανεξάρτητος. Χα χα! Τρόπο πού βρήκε να με βάλει να δουλέψω. "Νά αξίζω κάτι για τα προνόμιά πού απολάμβανα", έτσι θα το έλεγε αν ήταν στοιχειωδώς τίμια. Όμως δεν ήταν. Ποτέ δεν ήθελε να παραδεχτεί πως με είχε αγοράσει. Η μάλλον πώς με είχε νοικιάσει. Γιατί τώρα το σπίτι της ήταν δικό μου, μόνο δικό μου, ήμουνα ο άρχοντας, ο επικυρίαρχος, ο αυτοκράτορας της νύχτας.

Χαμογέλασα άγρια και έτρεξα κάτω την μαρμαρίνη σκάλα με το παχύ χαλί πού επίτηδες είχα φροντίσει να μπει εκεί για να διευκολύνει τις νυχτερινές μου μεταμορφώσεις, Απορροφούσε τούς θορύβους της παράνομης νύχτας μου. Ήταν ένα από τα ελάχιστα πράγματα στα οποία είχα καταφέρει να εξαπατήσω αυτό το υποκείμενο που διετείνεται μάλιστα πώς μ' αγαπούσε! Τι αστείο.

Όχι δεν με αγαπούσε η γυναίκα μου, η πλούσια υπεροπτική γυναίκα μου. Κι εκείνη με είχε πάρει για τους λόγους της, είχε κάνει κάπου τον λογαριασμό της. Με προτίμησε όχι μόνο γιατί ήμουν πολύ άντρας αλλά γιατί ήμουν συνάμα ένας καλός και πιστός υπηρέτης της. Η τυφλή μου υποταγή στην καλοπέραση πού μου πρόσφερε έθρεφε ακόρεστα τον εγωισμό της. Όμως εγώ τα δύο τελευταία χρόνια είχα βρει τον τρόπο

να την εξαιπατώ, νοητικά, και να ξεφεύγω έτσι, με τις νυχτερινές μου μεταμορφώσεις, από την θανάσιμη επιρροή της.

Ελάττωσα την φόρα μου φτάνοντας προς το τέλος της σκάλας γιατί στο ισόγειο δεν είχα καταφέρει δυστυχώς να την πείσω να κρατήσει τα χαλιά καλοκαιριάτικα. της είχα πει πώς προσθέτουν μία γλαφυρότητα στην μεγαλοπρέπεια τού σαλονιού μας, είχα προσπαθήσει να την ρίξω με λογοτεχνικά πυροτεχνήματα. Εκείνη όμως με είχε κοιτάξει χαμογελώντας με συμπάθεια μ' εκείνο το βλέμμα της ατέλειωτης κατανόησης, καλοσύνης και γνώσης πού μου έδινε στα νεύρα, προσθέτοντας να «μην λέω ανοησίες τώρα».

Ίσως να είχε υποψιαστεί τις βραδινές μου δραστηριότητες και να ήθελε μ' αυτόν τον τρόπο να με εμποδίσει η έστω να με δυσκολέψει. Χωρίς να εκτεθεί βέβαια, λεπτεπίλεπτα, όπως πάντα. Απέτυχε όμως, μιας και δεν της ήμουν πλέον πιστός, κάθε βράδυ την απατούσα. Περισσότερο από όσο νόμιζε ότι με εξαιπατούσε εκείνη.

Ένιωθα υπέροχα πού δεν είχε καταφέρει να με αγοράσει τελείως με τα λεφτά της. Ήταν κι αυτό κάτι. Δεν γεννιόνταν όλοι τόσο τυχεροί όσο εκείνη πού τα βρήκε όλα έτοιμα. Όμως σίγουρα γεννιόνταν μερικοί πιο έξυπνοι από κείνη! Ένας από αυτούς ήμουν κι εγώ.

Πήγα στην κουζίνα και άνοιξα το ψυγείο. Πήρα λίγο χυμό τομάτας και τράβηξα για το μπαρ. Εκεί με την άνεσή μου ετοίμασα ένα δυνατό "Μπλάντυ Μαίρη". Το μπαρ μας βρισκόταν μακριά από την κρεβατοκάμαρα και είχα πια ηρεμήσει από την ταραχή μου μήπως εκείνη ξυπνήσει και με πιάσει στα πράσα.

Εάπλωσα αναπαυτικά στον μεγάλο καναπέ και άπλωσα τις ποδάρες μου πάνω στο κρυστάλλινο τραπεζάκι της. Πόσο μου άρεσε να το κάνω αυτό! Είχε πληρώσει μία περιουσία για να το αγοράσει. Το αγαπούσε έλεγε. Όπως αγαπούσε όλα τα πράγματά "της" συμπεριλαμβανομένου και εμού. Διαρκώς έβαζε τις υπηρεσίες να το γυαλίζουν και να το ξεσκονίζουν.

Πολύ αδυναμία είχε πια στο γυάλινο πανάκριβο τραπεζάκι της!

Με τα πόδια μου απλωμένα πάνω του άρχισα πραγματικά να το απολαμβάνω. Κάθισα σ' αυτήν την στάση για πέντε λεπτά κι έπειτα σηκώθηκα και πήγα στην "κρυψώνα", ένα συρτάρι στο επίπλο τού μπαρ τού οποίου το κλειδί είχα μόνον εγώ.

Πριν ένα χρόνο όταν είχα πρωταρχίσει τις βραδινές μου εκκολάψεις με είχε ρωτήσει "τι είχα τέλος πάντων σ' εκείνο το συρτάρι". Εγώ τότε της έδωσα μία πρώτη γεύση της δύναμης τού χαρακτήρα μου πού αγνοούσε. Θυμάμαι πού της είχα απαντήσει "κάτι αποκλειστικά δικό μου". Εκείνη, μην μπορώντας να αντιμετωπίσει την σθεναρή μου στάση είχε απαντήσει "όπως νομίζεις εσύ αγάπη μου". Ήτανε μία από τις λίγες φορές πού της είχα επιβληθεί.

Άνοιξα το συρτάρι τού επίπλου με αργές τελετουργικές κινήσεις όχι τόσο για τον θόρυβο όσο για την ιεροτελεστία της στιγμής. Υπήρχαν τουλάχιστον 40 κασέτες με πολύχρωμα αποκαλυπτικά εξώφυλλα στις θήκες τους. Διάλεξα την πιο "σκληρή" βιντεοκασέτα και πήγα πάλι στο σαλόνι. Την έβαλα στο video έκλεισα σχεδόν τελείως την φωνή και ξάπλωσα πίσω στον καναπέ με το ποτό στο χέρι και τα πόδια απλωμένα αναιδέστατα όπως πάντα πάνω στο κρυστάλλινο τραπεζάκι!

Καθώς η ταινία εξελισσόταν σε όλο και πιο τολμηρές σκηνές η vodka άρχισε την ευεργετική της δράση. Χαμήλωσα τελείως τα φώτα από το ντίμερ και αφέθηκα να με παρασύρει η δράση στην τεράστια οθόνη. Το σπίτι της, το video της, το home cinema της, τα ποτά της το σαλόνι της, το τραπεζάκι της τα πάντα της μου ανήκαν! Και, παρ' όλη την πιεστική, ψεύτικη και κτητική "αγάπη της" εκείνη την στιγμή εγώ δεν της ανήκα, ούτε σαν άτομο και, ακόμη περισσότερο, ούτε σαν άντρας. Η ταινία είχε προχωρήσει τόσο πού βυθίστηκα πλέον στον δικό μου κόσμο, στις σκέψεις και στις αισθήσεις όπου με οδηγούσε η φαντασίωση.

Σε δέκα λεπτά το διάλειμμα στην πεζότητα της καθημερινής μου ζωής είχε για άλλη μία φορά τελειώσει. Ένωθα ξανά δυνατός για να αντιμετωπίσω άλλη μία μέρα με την καταπιεστική της προσωπικότητα, με την υποκρισία της και την αγάπη της.

Ένωθα πάλι πλήρης, ικανοποιημένος και υπερήφανος απέναντι στον εαυτό μου. Είχα καταφέρει τα πάντα. Μία άνετη ζωή και συγχρόνως μία πνευματική και συναισθηματική ακεραιότητα. Οι φίλοι μου της παλιάς γειτονιάς θα με ζήλευαν, αν ήξεραν. Οι νεροκουβαλητές, οι αφελείς ρομαντικοί, οι ιππότες!

Φτάνοντας έξω από την πόρτα της κρεβατοκάμαρας μας οι σφυγμοί μου ανέβηκαν και πάλι, δείγμα πώς το παιχνίδι ξανάρχιζε με τους ίδιους πάντα κανόνες. Μπήκα μέσα κλεινοντας την πόρτα όσο πιο απαλά μπορούσα, κοιτάζοντας την συνέχεια για τυχόν αντιδράσεις. Ήμουν αίλουρος, μοναδικός, άπιαστος. Αλίμονο αν της έδινα την ευκαιρία να με καταλάβει.

Ήταν μία πολύ ζεστή νύχτα και όσο έλειπα εκείνη είχε ξεσκεπαστεί. Το μεταξωτό νυχτικό κυλώντας πάνω στις καμπύλες του κορμιού της αποκάλυπτε ένα σώμα ελκυστικό, προκλητικό. Τα μακριά υπέροχα πόδια της, οι γλουτοί της, τα στήθη της ήταν τόσο, μα τόσο...

Σταμάτησα τις σκέψεις με τρομερό, αξιοθαύμαστο αυτοέλεγχο! Υπό άλλες συνθήκες θα μπορούσα να το λατρεύω αυτό το κορμί, αυτό το πρόσωπο αυτά τα χείλη. Να το λούζω με φιλιά και να το γεύομαι όλη τη μέρα. Τα μαλλιά της ξεχύνονταν στο μαξιλάρι πέφτοντας ακατάστατα στο πανέμορφο πρόσωπό της. Ήταν ολόκληρη ένας πειρασμός, ένας γλυκός, απίστευτα διεγερτικός, πειρασμός. Και ήταν η πλούσια γυναίκα μου που με «αγαπούσε»!

Ανέπνεε ήσυχα. Έπιασα τον εαυτό μου να την παρατηρεί γοητευμένος, σχεδόν ερωτευμένος. Αυτή ήταν μια στιγμή αδυναμίας. Την έδωξα γρήγορα από το μυαλό μου ενοχλημένος. Αλίμονο. Τα ξανθά της μαλλιά, το όμορφο πρόσωπό της,

το σπαρταριστό της κορμί, το σπίτι της, το χαμόγελό της, τα λεφτά της, η "αγάπη" της, όλα συνωμοτούσαν ενάντια στην συναισθηματική και πνευματική μου ανεξαρτησία, ενάντια στην ελευθερία μου.

Όλα αυτά θα με σκλάβωναν για πάντα μαζί της αν το επέτρεπα, συνειδητοποιούσα τώρα. Θα μπορούσαν να σκλαβώσουν κάθε άντρα. Εκτός από μένα. Εγώ τα είχα τετρακόσα. Κι εκείνο το "αγάπη μου" ήταν και αυτό μέρος τού παιχνιδιού της. Το ήξερα, ήταν απλό.

Μπήκα αργά-αργά στα σκεπάσματα. Εκείνη γύρισε ανάσκελα και στην θέα τού κορμιού της μου κόπηκε η ανάσα πάλι. Ήθελα τόσο να της κάνω έρωτα ξαφνικά. Τι περίεργο.

Είχε περάσει λίγη ώρα και καθόμουν στο κρεβάτι με τα χέρια πίσω απ' το κεφάλι και την σκέψη μου απροσδιόριστα κενή. Η Άννα κοιμόταν. Ξάφνου τεντώθηκε ελαφρά στρίβοντας την μέση της.

Φαινόταν να ονειρεύεται και, αν έκρινα από τις κινήσεις, το όνειρο της είχε ενδιαφέρον. Ωστε έτσι λοιπόν ε, η μικρή αθώα παρθένα; Μα βέβαια έπρεπε να το περιμένω, άλλωστε ήταν μία ακόμη απόδειξη ότι την είχα ζυγίσει ολόσωστα! Εγώ ήμουν το κτήμα η απόλαυση, ο εργάτης. Την φαντασίωση την αντιπροσώπευε άλλος. Η μήπως άλλοι;

Το προφίλ τού στήθους της στο φεγγαρόφωτο άφηνε να φανούν οι διεγερμένες της θηλές. Πάντα κοιμισμένη μισάνοιξε τα χείλη και τα ύγρανε με την γλώσσα. Εξοργισμένος με τα κατώτερα και ταπεινά συναισθήματα ζήλιας πού ένιωθα να φουντώνουν αχαλίνωτα μέσα μου την άκουσα ξαφνικά να κάνει "Μμμ" χαδιάρικά, με βραχνή ικανοποιημένη φωνή. Ήταν το αποκορύφωμα της προδοσίας, η απόλυτη απόδειξη όλων όσων πίστευα για κείνη και της φερόμουν έτσι. Και ύστερα, τι παράξενο, άρχισε να λέει γλυκά..... το όνομά μου !

Έχει περάσει μία ώρα από τότε. Το φεγγαρόφωτο ξεχύνεται άπλετο μέσα από τα ανοιχτά μας παράθυρα δίνοντας στον χώρο μία διάσταση μεταξύ πραγματικότητας και φα-

νταστικού. Κοιτάζω αποσβολωμένος μπροστά. Η νύχτα έχει γεμίσει από τον απόηχο της μυστικής της εκμνηστήρευσης, να πλανάται ξανά και ξανά μέσα στο υποβλητικό φως, καταλήγοντας, τι περίεργο, πάνω στο πρόσωπό μου, σημάδια αδιάφευστα της αδυναμίας μου. Δάκρυα πού είμαι ανήμπορος να συγκρατήσω.

Γιατί κάπου αισθάνομαι σαν να μην έχω καταλάβει κάτι σωστά, σαν να έχω κάνει κάποιο λάθος σε όλους αυτούς τούς μελετημένους και άριστους υπολογισμούς μου. Ένα λάθος πού όμως συνειδητοποιώ τρομοκρατημένος πώς είμαι ανίκανος να διευκρινίσω. Γιατί ξαφνικά νοιώθω τόσο μικρός και ανίσχυρος να αντισταθώ σ' αυτήν την γλυκιά νοσταλγία πού με κυριεύει ανεξέλεγκτα. Για κάτι πού ήμουν κάποτε, για κάποια πράγματα πού μπορούσα να νοιώσω κάποτε. Για την ζωή, για τούς άλλους, και για την Άννα βέβαια. Πού μ' αγαπάει... ίσως.

Όμως εγώ δεν είμαι άνθρωπος πού αφήνει αυτού τού είδους τις συναισθηματικές ανοησίες να τον επηρεάζουν για πολύ. Το συναίσθημα είναι εχθρός της επιτυχίας, τι θα ήμουν αν σκεφτόμουν έτσι *so far*; Απλώνω το χέρι στο κομοδίνο, πιάνω το μικροσκοπικό μπουκαλάκι. Βγάζω το χάπι, το βάζω κάτω από την γλώσσα και περιμένω. Η μήπως δύο θα ήταν καλύτερα; Βέβαια, σωστή σκέψη, δύο είναι όσα χρειάζονται αυτή τη φορά. Και σε πέντε λεπτά θα είναι πάλι όλα εντάξει. Όλα εντάξει....!

Rock

Το ξυπνητήρι χτυπούσε αργά. Έτσι τού φαινόταν, ότι χτυπούσε αργά. Σηκώθηκε βαριεστημένα. Ένα γύρω παγωνιά και ακαταστασία. "Υπέροχο διαμέρισμα" σκέφτηκε, για άλλη μια φορά. Η βρώμα πλάκωνε απ' το ταβάνι έτσι, που έπρεπε να περπατάς σκυφτός. Τσιγαρίλα, καλτσιλα, "σκατά ανεξαρτησία", σκεφτόταν επίσης, μερικά πρωινά σαν κι αυτό.

Περπάτησε ανάμεσα στα κουτιά της μπύρας και τα περιοδικά, τα ρούχα που ήταν σκόρπια.

Βρωμούσε κλεισούρα.

"Άντε ν' ανοίξεις το παράθυρο με τέτοιο κρύο. Τα δύο πρόσωπα τού θανάτου, κλεισούρα και παγωνιά", μουρμούρισε μακιαβελικά.

"Το σπίτι θέλει καθάρισμα".

«Γιατί δεν το καθαρίζεις;» ρωτάει η καλοζωισμένη, καθωσπρέπει μαμά.

«Ο τοίχος θέλει άσπρισμα. Όταν γίνω πλούσιος θα τον γκρεμίσω».

Αυτοειρωνία, ονειροπόληση, αυτοσαρκασμός. Πάει στο μπάνιο. 6.15'. Ωρα που ξυπνάνε οι κόκορες.

«Το σύστημα, εγώ, η επανάσταση, νάτα μαλάκα! Μόνο τα ζώα ξυπνάνε στις 6.15'. Προλεταριάτο το παίζεις; Συγχαρητήρια!»

«Η ελευθερία κοστίζει την απώλεια της ελευθερίας;» λέει ύστερα. Μπερδεύεται κάνει μια γκριμάτσα, φτύνει στο νιπτήρα. "Φτου! φιλοσοφία τα άγρια αξημέρωτα, τι σημασία έχουν όλ' αυτά;"

– Καλημέρα σας, ωρύεται έξω απ' την πόρτα. Σάς φέρνω ένα δώρο της εταιρείας καλλυντικών "σκατοπελτές."

Ανοίγει η πόρτα.

– Δεν θέλουμε. Κυρία, χοντρή, τοιμπλιασμένη, με στραβά πόδια.

– Μα είναι τζάμπα.

– Α τότε θα πάρω, πόσα μπορώ να πάρω;

– Δίνουμε δυστυχώς μόνο ένα στην κάθε πόρτα.

– Μα εγώ έχω δύο εξώπορτες! Το λυσοασμένο πρόβατο.

– Θα αστειεύεστε βέβαια κυρία μου!

Τού βούτηξε το σαμπουάν και τού βρόντηξε την πόρτα στα μούτρα. Τα 'κανε όλα τόσο γρήγορα που φοβήθηκε ότι θα του 'παιρνε και το χέρι μαζί. Η φράση της τον συνόδεψε μέχρι την έξοδο.

– Αϊ στο διάολο κοπρίτη.

"Καλύτερα κοπρίτης παρά βλάκας" σκεφτόταν κάθε που γινόταν κάτι τέτοιο.

Έπλυνε τα δόντια του, ξυρίστηκε, το σουτιέν της κρεμόταν ακόμη στην κρεμάστρα της πετσέτας. από χτες είχε αποφασίσει λέει να το καταργήσει. Πάλι καλά. Με τέτοιο στήθος που είχε ήταν αμαρτία, άσε πια εκείνα τα μπλουζάκια που φορούσε. Θα 'ταν άχρηστα μ' αυτά τα πράγματα. Τώρα όμως, χαμογέλασε, κολάζανε κι άγιο. Όχι βέβαια πως εκείνος ήταν άγιος!

«Ωρραία» αναφώνησε. Πολύ τού άρεσε το στήθος της, μικρό, τολμηρό, και καλοσχηματισμένο. "Κι αυτά τα μπλουζάκια! Αυτά τα μπλουζάκια!!!"

Θα μπορούσε να τα σκέφτεται όλη την μέρα αυτά τα μπλουζάκια και άλλα παρόμοια. Η ομορφιά, η αγάπη, η φιλοσοφία, η ελευθερία, το ροκ, αυτά μόνο τον απασχολούσαν. Τουρίστας, περιφερόταν μέσα στο πλήθος, μέσα στις καριέρες, στα λεφτά, στις ιδεολογίες, φαινομενικά αδιάφορος, αμέτοχος. Στο τραίνο της ζωής που έτρεχε ολοταχώς προς τον θάνατο αυτός είχε πηδήξει έξω απ' το παράθυρο.

"Πρέπει να φύγω" βιάστηκε, "μπορεί ν' αργήσω". "Και λοιπόν;" αμέσως μετά "το πολύ πολύ να μ' απολύσουν. Μήπως είμαι δειλός;"

"Πάλι; Όλο κάτι τέτοια κάνεις και σ' απολύουν " η στρέιτ μαμά. "Θέλω να δω πώς θα βρεις γυναίκα να παντρευτείς."

"Την κατάλληλη γυναίκα εννοείς ή καμιά σκλάβα;"

"Α, τα κάναμε και κρεμαστάρια τώρα ε; Χα! χα!" Γελάει... Το γέλιο της γνώσης!!

Σκεφτόταν "Ανάγκη, συμβιβασμός, σεξ, συμφέρον, βιτρίνα, γάμος, ζωή, ασφάλεια." Όμως σε τι ταίριαζε αυτό με το "Αγάπη, έρωτας, ομορφιά, ελευθερία, λατρεία, δέσιμο, συναισθήματα, ζωή;"

Μια φορά της έκανε την ερώτηση. "Χα! Χα!" ήχησε πάλι βροντερό το γέλιο της γνώσης "Τι βλακείες είναι αυτές; Όταν η φτώχεια μπαίνει απ' την πόρτα, η αγάπη βγαίνει απ' το παράθυρο."

Ακόμα δεν είχε καταλάβει για πια φτώχεια μιλούσε η στρέιτ μαμά. "Υπάρχουν και φτωχοί τω πνεύματι" σκεφτόταν αφελέστατα. "Ήταν ένας δύσκολος, παράξενος νέος" είχε πει ο ψυχαναλυτής της στρέιτ μαμάς.

"Ψυχολογία, επάγγελμα για τσαρλατάνους" σκεφτόταν τώρα. "Η ανεξαρτησία σου, η ιδιαιτερότητά σου, η αίσθηση της ιδιοκτησίας στο χρόνο και τη ζωή σου," αυτά είχε πει κι η χτεσινή, αυτή η συναρπαστική γυναίκα, ψυχολόγος, «ότι την συνάρπαζαν». Και τον είχε αφήσει να κοιμηθεί μόνος.

"Λοιπόν, νοιώθω βλάκας" μουρμούρισε βγαίνοντας στον δρόμο "και ακόμη πιο βλάκας γιατί δεν καταλαβαίνω καν γιατί νοιώθω βλάκας."

Πάει στην στάση. Σκυθρωπές φάτσες. Τον κοιτάζουν, τους κοιτάζει. Δυσφορία, πλήξη, αηδία, από αμφοτέρους. Έχουν όλοι δυστυχισμένο ύφος λες και τούς έσφαζαν το παιδί σήμερα το πρωί. "Αν ήταν να είναι τόσο δυστυχισμένοι που κάνουν ότι κάνουν γιατί δεν καθόντουσαν οπίτια τους να πεθάνουν;"

Ερωτήσεις. Όλη του η ζωή αναπάντητες, αφελείς, βλακώδεις ερωτήσεις, έτσι τού φαινόταν. Τσαντίστηκε. Δεν είχε καμία όρεξη να απαντήσει ούτε να καταλάβει. "Έπειτα," σκέφτηκε, "είχε απαιτήσει ποτέ από κανέναν να καταλάβει εκείνον; Όχι! Ε λοιπόν αϊ στο διάβολο τα δυστοχισμένα πρωινά βλέμματα."

Το λεωφορείο είχε έρθει. Μπήκανε όλοι μέσα υπάκοα. Κινοούμενο προβατοσουνοθήλευμα. Ξεκίνησε, οι λαμαρίνες, τα χνώτα, τα βλέμματα, οι ερωτήσεις, οι απαντήσεις, οι δυστοχίες, οι ιδρώτες, το παιχνίδι με τις καρέκλες, όλα μαζί ξεκίνησαν.

Βγάζει τα walkman. Το λάθος έγινε. Ένας λύκος σε τσίρκο προβάτων. Το πλήθος φωνάζει "Πήδα λύκε, πήδα!" Όμως ο λύκος, ο κακά εκπαιδευμένος λύκος, βγάζει τα walkman, τα φοράει στ' αφτιά του. Τα βλέμματα φωνάζουν. "Ανατρεπτικό, απάνθρωπο, εγωιστικό. Πήδα λύκε, πήδα!"

Στ' αρχίδια του ο λύκος, το βάζει στο διαπασών. "Sting, Cocker, Van Halen", κι η ζωή παίρνει επιτέλους χρώμα. Χαμογελάει με αγαλλίαση. Γύρω γύρω θαρρείς και βλέπεις τις φράσεις γραμμένες στα κούτελα τους "Μα πώς τολμάει να είναι τόσο χαρούμενος; Μπας κι είναι βλαμμένος;" από τις μοχθηρές σκέψεις για το άτομό του θα 'λεγες ότι καπνίζουν τ' αφτιά τους. Το πρόβατο θηριοδαμαστής βροντάει το μαστίγιο χωρίς αποτέλεσμα.

Χάος, απόγνωση, πανικός. Ο λύκος δεν λέει να παίξει το νούμερο σωστά. Το πλήθος ωρύεται απελπισμένα "πήδα λύκε! πήδα". Ο λύκος όμως δεν πηδάει στέκεται εκεί μ' αυτό το υπέροχο χαμόγελο. "We will rock you" τώρα, και η άρχουσα τάξη πάει περίπατο.

Όμως "γκαπ", ο Θεός αγαπάει την τάξη. Τελειώνουν οι μπαταρίες. (το πρόβατο θηριοδαμαστής είχε και δεύτερο μαστίγιο). Βλέμματα ικανοποίησης, γενική ιλαρότης στο ακροατήριο, τα γράμματα απ' τα κούτελα σβήνουν, ο καπνός απ' τ' αφτιά σταματάει. "Πήδα λύκε, πήδα!" ωρύονται τώρα τα πρόβατα που πήραν τ' απάνω τους μετά την νίλα που πάθανε

προηγούμενος. Με το βλέμμα φυσικά πάντα, αυτό το έκδηλα πρόστιχο βλέμμα που τραβάει ένοχα μακριά τα μάτια μόλις πας να το αντικρίσεις.

Όμως ο λύκος δεν πηδάει. Πατάει το κουμπί, κατεβαίνει, στην στάση, πάει στο περίπτερο, αγοράζει μπαταρίες. «We will rock you» τώρα και νοιώθει το μπιτ να σπρώχνει τα πόδια του να χορέψουν. Έπειτα, Phil Collins, Gary Moore "Don't take me for a looser" και η ζωή συνεχίζεται τρέχοντας με 3/4!!

Έχει αργήσει φυσικά. Μπορεί και να τον απολύσουν από την κωλοδουλειά και να μην παντρευτεί ποτέ! Χαμογελάει με την σκέψη. Υπάρχουν τόσες πολλές κωλοδουλειές που περισσότερο παρακαλάνε να τις πάρεις παρά παρακαλās εσύ να στις δώσουν. Έτσι δεν πειράζει τελικά. Σημασία έχει ότι ο λύκος δεν πήδηξε, για άλλη μια φορά ο λύκος δεν πήδηξε.

Κάποια μέρα μπορεί να τον διώξουν απ' το τσίρκο. Όμως δεν θα το κάνουν. Γιατί είναι καλό να έχεις έναν λύκο στο τσίρκο σου κι ας κάνει που και που μερικές αταξίες. Έτσι όλο και φωνάζουν "πήδα λύκε πήδα". Κι αν δεν πηδήξει ο λύκος πάλι δεν πειράζει. Το γεγονός ότι βρίσκεται εκεί αρκεί να δώσει μία αίγλη στην κοινωνία των προβάτων. Λίγο χρώμα. Είναι μία επιβολή της τάξης πάνω στην άγρια φύση, ένα πετυχημένο χαστούκι στην ελευθερία, την ομορφιά και στο Rock!..

Σχέσεις στοργής

Ένα μικρό βατραχάκι το πέταξαν στην έρημο και το εγκατέλειψαν εκεί. Αμέσως εκείνο άρχισε τρέχει προς αναζήτηση τροφής, νερού και στέγης. Άρχισε να τρώει τα πάντα αδιαφορώντας αν ήταν χρήσιμο ή όχι. Έτσι κι αλλιώς δεν ήξερε τίποτα από κείνα τα μέρη και, όπως ήταν μικρό, δεν ήξερε ούτε τι ήταν χρήσιμο και τι όχι. Η κοιλιά πρόσταζε, και έπρεπε να γεμίσει.

Μετά από μερικές μέρες ανακάλυψε μια γούρνα γεμάτη σκατά. Τι αποκρουστική μυρωδιά! Το βατραχάκι ωστόσο σκέφτηκε πως με τέτοια μπόχα δεν θα πλησίαζε τίποτα κοντά και ότι αν έμενε εκεί η ασφάλεια του είχε ρυθμιστεί. Παρ όλα αυτά σε λίγο διαπίστωσε πως αν ξεμύτιζε για να βρει τροφή, τον περίμεναν τα φίδια της ερήμου και ο καυτός ήλιος. Έτσι μη έχοντας τι άλλο, άρχισε να τα τρώει σιγά σιγά.

Ακολουθώντας τη μυρωδιά από κάτι βαθουλώματα κάποια στιγμή ανακάλυψε ότι τα σκατά ανήκαν σε μία καμήλα που καθόταν παρακάτω. Την πλησίασε και η καμήλα έδειξε από την αρχή ότι δεν έτρωγε βατράχους.

"Ωραία", σκέφτηκε ο βάτραχος, "αυτή ξέρει τα μέρη θα ξέρει και που θα βρούμε νερό".

Έτσι άρχισαν να ταξιδεύουν μαζί στην έρημο. Έχεζε η καμήλα, κοιμόταν ήσυχος ο βάτραχος προστατευμένος από τη μυρωδιά, έτρωγε και όποτε διψούσε έπινε τα ούρα της καμήλας. Ύστερα από λίγο καιρό είχε απηυδήσει. Άθλια κατάσταση σκεφτόταν, πόσο θα πάει. Η καμήλα μονίμως γυρνούσε στην

έρημο, και τίποτα δεν έδειχνε ότι σκεφτόταν να την εγκαταλείψει. Αλλιώς τα είχε υπολογίσει ο βάτραχος.

Κάποια στιγμή η καμήλα πλησίασε σε μία όαση. Ο βάτραχος όπως καθόταν δίπλα στις καβαλίνες πάντα φροντίζοντας για ασφάλεια έβλεπε την όαση όπου είχε τραβήξει η καμήλα και ζύγιζε τις δυνάμεις του. Φτάνω δεν φτάνω; Ίσαμε να το αποφασίσει, είχε εν τώ μεταξύ γυρίσει η καμήλα από την όαση και έπαιρνε δρόμο πάλι για την έρημο. Μπρος στην απελπισία του να σου ο βάτραχος πάλι από το πλάι την καμήλα και οι δυο τους στη μέση της ερήμου.

Είχε πέσει στη μαύρη θλίψη. Ο βάτραχος είχε αρχίσει να μισεί την καμήλα, παρά που στην αρχή την είχε δει σαν ευλογία. Έκανε όλο σχέδια. Μια επινοούσε ιστορίες για να φτάσουν κοντά στην όαση βράδυ ώστε με τα πολλά να καταφέρει να φτάσει, την άλλη προσπαθούσε να καβαλήσει στην καμήλα όταν εκείνη έπαιρνε δρόμο για τους φοινικές. Τίποτα δεν έπανε. Η καμήλα ενοχλούταν και τον πέταγε κάτω.

– Όλα καλά όμως όχι και να σε κουβαλώ ε; του έλεγε.

Κάποια στιγμή η καμήλα κατάλαβε πως ο βάτραχος κοίταζε πως να την κοπανήσει όμως δεν είπε τίποτα. Απλά πρόσεχε να μην πλησιάζει πολύ στην όαση.

"Τι αγνώμων" σκεφτόταν για το βάτραχο. Τόσο καιρό βολεύεται, και είναι και η παρέα μου, τώρα όλο πως θα φύγει τον νοιάζει. Πολλές φορές σκέφτηκε να τον πατήσει, για να τον τιμωρήσει, έτσι κατά λάθος, όμως δεν το έκανε. Γιατί στο μεταξύ η καμήλα τον είχε αγαπήσει, τον βάτραχο που ήταν η μοναδική της παρέα μέσα στην έρημο.

Πολλές φορές καυγάδιζαν. Ο βάτραχος διαμαρτυρόταν, φούσκωνε και φώναζε. Έβριζε την καμήλα με τα χειρότερα λόγια μήπως κι αυτή φιλοτιμηθεί. Εκείνη δεν φαινόταν να ιδρώνει τ' αφτί της. Του έλεγε και τι θα κάνεις άμα πάς στην όαση; Εκεί δεν έχει άλλους βατράχους.

Και τα σκατά και τα ούρα; Αυτά που τα πάς; της ανταπαντούσε αυτός.

Έλα μωρέ τον απόπαιρνε εκείνη. Τόσο καιρό έτοιμα τα βρίσκεις, εκεί θα είχε πεθάνει από μοναξιά.

Όπως ήταν ασθενικός από την "καλή" διατροφή, γρήγορα εξαντλιόταν κι έπεφτε ημιθανής ο βάτραχος από την προσπάθεια και την τσαντίλα, σταματούσε τον καυγά και τον έπιανε το παράπονο.

– Νερό, νερό, Θεέ μου κάνε κάτι !

Τότε η καμήλα για να του δείξει πόσο πολύ τον φροντίζει κατουρούσε απάνω του, παρέχοντάς του ένα ιδιότυπο ντους, και ο βάτραχος μέσα στη παραζάλη του ήταν πολύ ευτυχισμένος.

Κάποια μέρα ο βάτραχος συνέλαβε το φοβερό σχέδιο. Όταν κοιμόντουσαν θα έμπαινε μέσα στον κόλο της καμήλας. Εκείνη την άλλη μέρα που θα πήγαινε πρωί, όπως πάντα, στην όαση, θα νόμιζε πως τον είχε φάει κάποιο ερπετό. Μέσα στον πσινό της, μαζί με τα υπόλοιπα σκατά, δεν θα αντιλαμβάνόταν εκείνη ότι εκεί ήταν ο βάτραχος. Ήταν ένα αηδιαστικό σχέδιο, όμως δεν φαινόταν άλλη λύση. Στο κάτω κάτω μία ζωή με την καμήλα τα σκατά της έτρωγε είχε συνηθίσει.

Έτσι κι έγινε. Την άλλη μέρα η καμήλα αναζήτησε το βάτραχο και δεν τον βρήκε. Φώναξε από δω φώναξε από κει τίποτα ο βάτραχος. Απογοητευμένη κίνησε για την όαση, αφού ψάχτηκε καλά στο σώμα της μπας και είχε χωθεί πουθενά ο βάτραχος και της έκανε πονηριά.

Όταν έφτασε στην όαση πρώτα ήπιε νερό. Ύστερα πήγε παραδίπλα σε έναν φοίνικα να τα κάνει. Εκεί χλούπι βγαίνει κι ο βάτραχος μέσα στις καβαλίνες. Αφηρημένη η καμήλα στην απασχόληση, δεν τον πρόσεξε αμέσως. Μέχρι να πετάξει τα σκατά από πάνω του όμως ο βάτραχος η καμήλα είχε τελειώσει και τον είδε. Τότε ο βάτραχος έδωσε ένα σάλτο και να' τον μέσα στο γάργαρο νεράκι για πρώτη φορά ύστερα από χρόνια.

Την καμήλα την έπιασε μανία. Χωρίς να προσέξει και βρίζοντας ολοένα το βάτραχο προσπαθούσε να τον φτάσει με την οπλή της. Απειλούσε ότι θα πέσει μέσα να τον πιάσει, όμως η

ίδια ήξερε ότι δεν ξέρει κολύμπι. Σε κάποια στιγμή μέσα στη λύσσα της πατάει τις καρβαλίνες της τρώει μία τούμπα και να' την μέσα στη λίμνη.

Έλαγε ο βάτραχος όσο την έβλεπε πώς χτυπιότανε. Μετά κατάλαβε πως πνίγεται και προσπάθησε να τη σώσει. Πώς μπορεί όμως να τραβήξει ένας βάτραχος μία ολόκληρη καμήλα που πήγε κι έπεσε μέσα σε μία λίμνη; Κάποια στιγμή λοιπόν εκείνη πήγε στο πάτο και αυτό ήταν.

Νύχτωσε κι ο βάτραχος κλαίει. Γύρω του η παγωμένη σιωπή της ερήμου του θυμίζει τη φίλη του τη καμήλα που είναι στο πάτο της λίμνης. Μαζί θα ζήσουμε, σκέφτεται, εκείνη πτώμα κι εγώ μόνος. Βρήκα νερό, βρήκα τροφή, όμως θα πεθάνω από μοναξιά. Θυμάται τις κουβέντες τις καμήλας όταν του έλεγε ότι είναι ένας άχρηστος και σκέφτεται μήπως είχε δικίο τελικά. Ένας ηλίθιος βάτραχος που ενώ τίποτα δεν μπορούσε να κάνει, διαμαρτύρεται από πάνω και φωνάζει.

Δίκιο είχε η καμήλα, σκέφτεται ο βάτραχος και όλο κλαίει. Εκείνη με τα σκατά της με έσωσε ενώ εγώ δεν μπόρεσα να τη σώσω. Παρηγορείται λίγο στη σκέψη ότι αν η καμήλα δεν ήθελε να τον πατήσει, κι αν ήθελε να ήταν φίλοι δεν θα είχε γλιστρήσει πάνω στις καρβαλίνες της και θα ήταν αλλιώς τα πράγματα. Θα τον είχε αφήσει χρόνια τώρα στην όαση και θα περνούσε να τα λένε. Δεν θ' άλλαζαν και πολλά πράγματα όμως θα έπινε νεράκι θα έτρωγε ζουζουνάκια και το κυριότερο, εκείνη δεν θα ήταν τώρα στο πάτο της λίμνης και θα είχε κι ένα φίλο.

Όσο κι αν το φιλοσοφούσε όμως, μόνος του εκεί στη μέση της ερήμου, όλο και κατηγορούσε τον εαυτό του. Δεν είχε και τίποτε άλλο να κάνει. Μια τον κατηγορούσε μια συμφιλιωνόταν μαζί του, κι έτσι πέρναγε η ώρα.

– Αχ, μαμά, κοίταξε ένα ωραίο βατραχάκι, είπε η κόρη του εξερευνητή της ερήμου που είχε πάει την οικογένεια εκδρομή. Πώς έπεσε εδώ το καημένο;

– Θα το πάρουμε στο ποτάμι, δίπλα στο σπίτι, είπε η μητέρα της αν θέλεις, αρκεί να το φροντίζεις στη διαδρομή να μην πεθάνει.

Ο βάτραχος έπαθε μεγάλο στρες μέσα στο αυτοκίνητο παρ'ότι με τους ανθρώπους. Κάπως έτσι είχε αρχίσει όλη αυτή η αλλόκοτη περιπέτεια κάποτε, χρόνια πριν. Κάποιο κοριτσάκι είχε μισήσει πολύ το βάτραχο που δεν καθόταν να παίξει μαζί της, που όταν τελικά τον έπιασε τον είχε πάει και τον είχε παρατήσει στην έρημο. Όμως αυτή τη φορά φαίνονταν να τον πηγαίνουν πίσω.

Κάπου στη μέση της ερήμου τα ζώφια του νερού τρώνε τα υπολείμματα μίας καμήλας που έχει πνιγεί στη λίμνη μιας όασης. Η μνήμη του βατράχου για τη φίλη του τη καμήλα λες και έσβηγε με το ρυθμό που εκείνη εξαφανιζόταν και σάπιζε ολοένα. Κάποια στιγμή πια δεν τη θυμόταν καθόλου τη φίλη του τη καμήλα. Μόνο όταν έρχονται τα ζώα από τη φάρμα και χέζουν στο πλάι της λίμνης, μυρίζοντάς τις καβαλίνες νοιώθει στιγμές στιγμές μία αλλόκοτη αίσθηση ασφάλειας. Του περνάει γρήγορα όμως και απομακρύνεται με αηδία, πηδώντας μέσα στο γάργαρο νεράκι χωρίς δεύτερη σκέψη.

Έρωτας στα χρόνια του Aids

Την είδε από μακριά, βγήκε από το αυτοκίνητο και κοίταξε προς το μέρος της με τα κιάλια. Ήταν ξαπλωμένη μπρούμυτα, γυμνή πάνω στα βράχια. Ήθελε οπωσδήποτε να την δει καλύτερα. Προχώρησε διακόσια μέτρα πιο κάτω, πάρκαρε, κατέβηκε προσεχτικά στην απόκρημνη πλαγιά και κοίταξε πάλι: Τώρα ήταν κοντά! Γδύθηκε και βούτηξε κολυμπώντας προς το μέρος της.

Εκείνη είχε γυρίσει ανάσκελα. Πλησιάζοντας παρατήρησε τις καμπύλες της να γυαλίζουν στον ήλιο. "Κόλαση" είπε μέσα του. Η κοπέλα είχε μόλις βγει από τη θάλασσα και τα μικρά σταγονίδια κυλούσαν ξεδιάντροπα ανάμεσα στις κοιλότητές της, χαϊδεύοντας την. Κατέληγαν να νοτίζουν τον καυτό βράχο από κάτω της.

"Την φιλοξενεί απάνω του με τόση προθυμία" σκέφτηκε. Το στήθος της ήταν διεγερμένο. Βλέποντάς το ένοιωθε ήδη την αναστάτωση που θα ένοιωθαν και οι γλάροι αν πίστευαν ποτέ ότι θα μπορούσαν να διαιωνίσουν το είδος τους μαζί της.

Πώς θα την πλησιάζε; Βιάστηκε να κάνει πιο ειλικρινείς τις σκέψεις του. Πώς θα της το έφερνε αυτό ήταν το πρόβλημα, γιατί για να την πλησιάσει το είχε ήδη κάνει. Πώς θα ερχόταν στο θέμα.

Άρχισε να υπολογίζει. Για να έχει έρθει μόνη της σ' αυτή την ερημιά τρία τινά μπορεί να συνέβαιναν. Πρώτον δεν είχε όρεξη για παρέα. Δεύτερον ήρθε ακριβώς ψάχνοντας για παρέα, γι' αυτό άλλωστε και τα είχε πετάξει όλα έτσι προκλητικά.

Τρίτη πιθανότητα, ήταν απλά μία γυμνίστρια οπότε δεν υπήρχε τίποτα το εξαιρετικό στην υπόθεση.

"Τέλος πάντων" σκέφτηκε "κανείς δεν είναι ποτέ 100% φυσιολάτρης, εκτός από τον Ροβινσώνα Κρούσο και τον Παρασκευά, κι αυτοί πάλι μπορεί να το κάνανε μεταξύ τους".

Όλο εκεί το μυαλό του. Αρχισε να υπολογίζει τις άλλες δύο πιθανότητες. Κατέληξε ότι ήταν επικρατέστερο να ήθελε την ησυχία της. Όσο για την γύμνια της το έλεγαν όλα τα γυναικεία περιοδικά, ήταν το σύστημα "κοιτάζετε αλλά μην αγγίζετε". Η βασανιστική τόνωση του εγώ. Το κορμάκι το δείχνανε μεν, όμως το φυλάγανε όλες για τον άντρακλα, τον γαμώ τους πάντες, τον "γάτο". Χαρακτηριστικά που κατά ένα μυστήριο τρόπο συνδυάζονταν συχνά με τα πολλά λεφτά.

"Γιατί οι άνδρες πληρώνουν ακόμη για το σεξ;" ρωτούσε με απορία ένας πηχυαίος τίτλος μεγάλου γυναικείου περιοδικού. "Μα γιατί οι γυναίκες το πουλούσαν ακόμη" είχε σκεφτεί αφέλεστατα όταν το είδε. Τι χοντροειδής τύπος θα έλεγαν οι υπεύθυνοι της διαφήμισης αν ήξεραν την άποψή του.

Σίγουρα στο περιοδικό ανελύετο πολύ πιο λογοτεχνικά και με νόημα το φαινόμενο. Την είχε δει σε διάφορες παραλλαγές την ιστορία. Το ζήτημα των χρημάτων δεν ετιθέτο ευθέως, πλην όμως το image που σκιαγραφούσε ενίστε τον παίδαρο, κόστιζε όσα θα έβγαζε ένας μεσαίων εισοδημάτων εργαζόμενος σε ένα χρόνο, (χώρια το αυτοκίνητο που μπορεί να το έβγαζε και σε μία ζωή). Θα ήταν σκληρός, αδίστακτος, επιτυχημένος, άνετος, θα τους είχε όλους γραμμένους, θα ήταν χαλαρός, ματωμένος, αγέρωχος και άλλα πολλά υπέροχα.

Για όλους τους υπόλοιπους τα γυναικεία περιοδικά είχαν γεμίσει τρομακτικές συνταγές. Εφτά τρόποι πως να χωρίσετε χωρίς να πληγωθείτε, αν οι αναγνώστριες είχαν την ατυχία να μπλέξουν μαζί τους, τριανταοκτώ τρόποι πως να αντισταθούν σε κάθε τους καμάκι (για να μην μπλέξουν), μερικοί καλοί τρόποι πως να τους έβαζαν στην θέση τους αν τυχόν πήγαιναν να τους το παίξουν πολύ άντρες, και γενικά πως - έτσι και

τολμούσαν καν να σκεφτούν ότι θα το κάνανε σε κάποια από τις αναγνώστριες- να τους αποκαρδιώσουν παραδειγματικά.

Αντρες σαν εκείνον, ή καλύτερα, με τα λεφτά εκείνου, ανήκαν σταθερά και για πάντα στην τάξη των θαυμαστών και μόνο. Μάλιστα ήταν τόσο ιδανικοί για τον ρόλο αυτό που σπαταλιόνταν τόνοι μελανιού και χαρτιού για τις στρατηγικές απόκτησης όλο και περισσότερων του είδους του. "Το μεγάλο δόλωμα για το μεγάλο ψάρι". Η επιτυχία για τις αναγνώστριες στο "επίπεδό" του, κρινόταν όχι από την ποιότητα αλλά από την ποσότητα. Πενηνταοκτώ τρόποι πως να τους κάνετε να τους τρέχουν τα σάλια, να τρέχουν από πίσω σας, να μην ξεκολλάνε από πάνω σας , πώς γενικά να τους κάνετε να κάνουν τα πάντα για σας όμως, ποτέ, ΜΑ ΠΟΤΕ, ΝΑ ΜΗ ΣΑΣ ΤΟ ΚΑΝΟΥΝ ΕΣΑΣ!

Τέλος πάντων σκέφτηκε, βρισκόταν στην ερημιά, γυμνός , "παρθένος" κι άσπιλος, ότι ήθελε έλεγε, όποιος ήθελε ήταν. Αρκεί να ζύγιζε σωστά την κατάσταση και ο σκοπός αγιάζεται μέσα. Άρχισε λοιπόν να ζυγίζει τις στρατηγικές που θα τον οδηγούσαν σ' αυτόν.

Παρότι πιθανότατα η κυρία ήθελε να μείνει μόνη, η προθέσεις του δεν ήταν απαραίτητα καταδικασμένες. Μπορεί να είχε μόλις χωρίσει , ή να σκόπευε να χωρίσει και προετοιμαζόταν ψυχολογικά, ή να είχε καυγαδίσει έντονα οπότε όπου να 'ναι θα έμπαινε σε μία από τις προηγούμενες φάσεις χωρισμού. Αυτό δεν ήταν άσχημο, θα εμφανιζόταν σαν ο σωτήρας, το "καλό παιδί" , ο αντίποδας στα μέχρι σήμερα βάσανά της. Το δώρο του Θεού στις γυναίκες!

"Ας μην το παρακάνουμε κιόλας με τις ενέσεις αυτοπεποίθησης", προσγειώθηκε.

Αν δεν ίσχυαν όλα αυτά ήταν πιθανόν να μην έδινε καμία ιδιαίτερη σημασία στο γδύσιμό της για άλλους λόγους. Μπορεί να ήταν άσχημη, δεν φαινόταν καλά έτσι όπως το είχε γερμένο το πρόσωπο προς την αντίθετη πλευρά. Μπορεί να είχε καρκίνο, να πέθαινε και να ήταν το τελευταίο της μπάνιο, ή, το χειρότερο απ' όλα, μπορεί να ήταν λεσβία!

Πήγε να μελαγχολήσει προς στιγμήν, όμως αναθάρρησε. Περιεργάστηκε τις γραμμές του προσώπου της και συνδυάζοντάς το με όσα είχε δει με τα κιάλια συμπέρανε ότι όχι, ήταν όμορφη. Αν είχε καρκίνο ή αν ήταν λεσβία δεν μπορούσε να το ξέρει, αυτό θα φαινόταν στην πορεία.

Ζύγισε τις τελευταίες πιθανότητες που ίσως την είχαν οδηγήσει εκεί ξεμοναχιασμένη και όπως την είχε γεννήσει η μαμά της. Μπορεί να ήταν ξένη, "αυτές είναι πιο άνετες σ' αυτά" σκέφτηκε, και να μην είχε βρει ακόμη παρέες. Απλό, θα γινόταν ο προστάτης της "σ' αυτή τη ξένη χώρα όπου εκείνη δεν ξέρει τίποτα και αυτός ξέρει τα πάντα"! Φυσικά με τα ανάλογα ανταλλάγματα της μεγαλοψυχίας του.

Μπορεί και να υπήρχαν τραγικοί λόγοι πίσω από την σημερινή της διάθεση αποξένωσης και απομόνωσης. Να είχε πεθάνει κάποιος που αγαπούσε και να είχε έντονη κατάθλιψη την οποία προσπαθούσε να κατανικήσει με την αυθεντική επαφή της με τη φύση. Τι βολικά που τα σκεφτόταν. Εκείνος, ολόγυμνος, γλυκός και σεξουαλικός αποτελούσε το πιο αδιαφιλονίκητα αγνό μέρος της φύσης! Το χειρότερο θα ήταν αν είχε πεθάνει ο άντρας της ή ο πρώην εραστής της οπότε θα είχε πιθανότητες μόνο αν κατά σύμπτωση της τον θύμιζε.

Τέλος, σκέφτηκε, υπήρχε και η ελάχιστη πιθανότητα να είχε βρεθεί εδώ και έτσι, ακριβώς για να βρει παρέα. Μόνο που του πέρασε η σκέψη θορυβήθηκε. δεν παραήταν εύκολο; Έκανε άραγε το ίδιο κάθε μέρα ή το έψαχνε μόνο σήμερα; Αν ήταν το δεύτερο καλά, αλλιώς ήταν το σενάριο "ο ήλιος η θάλασσα το καλοκαίρι και ο παιδαρος της μίας χρήσης"; Ήταν άραγε μία γυναίκα υπεράνω αισθημάτων, μία σεξουαλική γυναίκα-αράχνη που κατανάλωνε ανυποψίαστους άντρες που τώρα την αναπολούσαν κάπου αναστενάζοντας από νοσταλγία;

Διάβαζε πολλά περιοδικά και έβλεπε σίγουρα πολλές ταινίες. Με κάποια ντροπή για τις ηθικολογικές του επικρίσεις παραδέχτηκε πως δεν θα τον πείραζε καθόλου αν ήταν έτσι.

"Και για μία φορά καλά θα' ναι", παραδέχτηκε χωρίς να το πολυθέλει.

Κολύμπησε λίγο προς το πόστο του για να ανακεφαλαιώσει την τακτική που θα ακολουθούσε κι ύστερα πήρε πάλι το δρόμο για πίσω. Θα της την έπεφτε και ότι έβγαινε.

Η κοπέλα απολάμβανε τον ήλιο. Το γουόκμαν έπαιζε δυνατή μουσική και εκείνη κρατούσε το ρυθμό με τα πόδια. Ένοιωθε τις ακτινές καυτές ανάμεσά τους και πάνω στο απαλό της τρίχωμα, σαν ανήσυχα αντρικά χέρια που την εξερευνούσαν. Τι ιδέα να τα παρατήρει όλα σήμερα για κάτι διαφορετικό! Φίλους παρέες κοινωνικές υποχρεώσεις, όλα πίσω της για μία απόλυτη επαφή με τη φύση. Και ίσως κάτι καινούργιο.

Φαντασίωσε: Εάφνου μία σκιά της κρύβει τον ήλιο. Ανοίγει τα μάτια και βλέπει μπροστά της την μετενσάρκωση του Ταρζάν. Γυμνός όπως και η ίδια την κοιτάζει χωρίς να ντρέπεται. Τη πλησιάζει, της χαϊδεύει τα μαλλιά, τα ρίχνει με το δάχτυλο απαλά πίσω από τον ώμο αποκαλύπτοντας το στήθος της. Και έπειτα αρχίζει να τη φιλά παντού... και να της το κάνει...

Όταν είναι κανείς μόνος του μπορεί να σκέφτεται ότι θέλει, πάλι καλά, είπε μέσα της. Τι ωραία που ήτανε. Έγειρε λίγο το κεφάλι στο πλάι μισάνοιξε τα μάτια και κοίταξε γύρω. Πουθενά ο Ταρζάν, ευτυχώς. Και τότε τον είδε μέσα στη θάλασσα.

"Γουάου ένας άντρας", αναφώνησε μέσα της. Προσπάθησε να μην δείξει ότι είχε αντιληφθεί τη παρουσία του, όμως λύγισε τα πόδια της για να κρύψει όσα μπορούσε. Κάτι την έσπρωχνε να μην σκεπαστεί με την πετσέτα της. Με τα μάτια σχεδόν κλειστά τον παρατηρούσε. Απείχαν περίπου 10-15 μέτρα. "Αρκετά κοντά για να βλέπóμαστε, αρκετά μακριά για να φυλαγόμαστε" σκέφτηκε.

Πάντως ο Ταρζάν δεν είχε φαλακρίτσα. Ο τύπος ήταν σχεδόν ξυρισμένος και γι' αυτό δεν φαινόταν πολύ. Όπως έδειχναν τα πράγματα είχε ωραίο σώμα. Με έκπληξη έπιασε τον εαυτό της να σκέφτεται γιατί είχε φαλακρίνει. Έντονο στρες ή κληρονομική προδιάθεση; Ήταν ένας γιάπης με υπερβολικές φιλοδοξίες ή μήπως ένας πλούσιος γιος με άπειρα ψυχολογικά

προβλήματα με τη μαμά του τον μπαμπά του ή και τους δύο; Μπορεί να ήταν και πούστης! Πολλοί απ' αυτούς τείνουν προς τη φαλάκρα σκέφτηκε.

Πάντως το πιθανότερο ήταν να το είχε πάθει από το πολύ γαμήσι. Είχε ακούσει ότι οι άντρες με υψηλά επίπεδα τεστοστερόνης, εκτός του ότι ξεπατώνονται στο σεξ σαν αποτέλεσμα των ακόρεστων ορμονών τους, φαλακραίνουν κιόλας.

"Κοίταξε που μεταφράζω τις επιθυμίες μου σε αιτίες της φαλάκρας του τώρα" σκέφτηκε διασκεδάζοντας την κατάσταση. Αυτή γυμνή στη μέση του πουθενά να ορέγεται έναν άντρα που απολάμβανε απλώς το κολύμπι του και φυσικά την κοιτούσε από περιέργεια.

Δεν της φαινόταν πάντως έτσι, το ενδιαφέρον του για κείνη ήταν περισσότερο από έκδηλο. Προσπάθησε να δει αν το "μέγεθος του ενδιαφέροντος" ήταν εμφανές όμως δεν μπορούσε να διακρίνει καθαρά κάτω από το νερό. «Για δεξ τώρα τι κάθονται και κάνω" σκέφτηκε "ακόμη δεν τον γνώρισα και προσπαθώ να υπολογίσω πόσο τον έχει. Πάντως δεν είναι άσχημος, φαίνεται και γλυκούλης."

Εκείνος δεν φαινόταν να την έχει αντιληφτεί. Νομίζοντας πως είναι ακόμη απαρατήρητος έκανε μία βουτιά και φάνηκε ο πεινός του.

"Θεέ μου, τι πεινός ήταν αυτός" ενθουσιάστηκε η άλλη. "Ένας πεινός που αξίζει να τον γνωρίσεις" συμπλήρωσε και ύστερα "ή ακόμη καλύτερα να τον αγγίξεις". Δες να είχε βουτήξει επίτηδες για να της τραβήξει την προσοχή;"

Ένοιωσε κολακευμένη. Πόσο θα ήθελε ξαφνικά να ρίξει μία ξυλίτσα σ' αυτόν τον αναιδέστατο πεινό. Χαϊδευτικά βέβαια έτσι μετά το σεξ, σαν ανταμοιβή του αχαλίνωτου πάθους και της αξιόλογης επίδοσής του.

Ε, βέβαια, αλίμονο αν δεν ήταν αχαλίνωτο και τώρα! Ο τύπος και γυμνασμένος ήταν και φαλακρός ήτανε και άγνωστος ήτανε και ξετσιπωτός ήτανε, όλα όπως έπρεπε ήτανε. Αρκεί βέβαια να μην έμπλεκαν στις πολλές συζητήσεις.

Απόρησε με τις σκέψεις της όμως βρήκε τις συνθήκες ιδανικές. "Να 'μαστε λοιπόν στο καθαρόαιμο σεξ για μια φορά" σκέφτηκε έχοντας πάρει τις αποφάσεις της. Γύρισε μπρούμυτα για να θαυμάσει ο άλλος και τα δικά της οπίσθιά και τον κοίταξε σταθερά. " Και τώρα;"

Εκείνος σταμάτησε κάποια στιγμή επιτέλους τις βουτιές του και ξανακοίταξε. Η άλλη είχε ανοίξει τα μάτια , είχε γυρίσει μπρούμυτα και τον κοιτούσε.

"Ωχ, ωχ, μας πήρανε χαμπάρι" σκέφτηκε με μία ταραχή. "Και τώρα;"

Μιλούσαν με τα μάτια τώρα, σαν τις γάτες.

"Έλα βρε μπαγάσα, έλα έξω πια να δούμε τι αξίζεις" του έλεγε εκείνη.

"Πες κάτι βρε γαμώτο, πες κάτι που να σε πάρει να ξέρω από που ν' αρχίσω"

"Κοίταξέ τον που κάθεται και με κοιτάει σαν μαλάκας χωρίς να κάνει τίποτα. Είμαι εδώ γυμνή στη μέση του κόσμου, μπορεί να με κάνει ότι θέλει χωρίς να το καταλάβει κανείς, κι εκείνος κάθεται και με κοιτάζει σαν τον χάνο. Λες να κομπλάρισε που τον κοιτάζω έτσι;"

Αποφάσισε να γυρίσει ανάσκελα πάλι. Η ταν ή επί τας, είπαμε να το κάνουμε απεγάδιαστο μην αρχίσουμε τα πολιτισμένα τέτοια στιγμή. δεν αναγνώριζε τον εαυτό της πια. "Τώρα θα τα δεις όλα παιδαρε, πρόσεξε μην σου 'ρθει συγκοπή" σκέφτηκε. "Αν δεν κάνεις τίποτα και τώρα, ε τότε χαιρέτισματα"

"Κοίταξέ την με ονομπάρει! Με κοίταξε καλά καλά, με ζύγισε, δεν της φάνηκα ικανοποιητικός και τώρα, κλικ, κάτω ο διακόπτης. Μου τα δείχνει όλα σαν να μην την νοιάζει, έπαψε και να με κοιτάει. Να φύγω άραγε, μήπως την ενοχλώ;"

"Μα τι κάνει, δεν θα μου μιλήσει;" σκέφτεται η κοπέλα κοιτάζοντας τον ουρανό τάχα αδιάφορα. "Τούστο έχει να φύγει έτσι, χωρίς να πει κουβέντα". Θύμωσε. "Δεν είμαι η Σίντυ Κρόφορντ φίλε μου, όμως μόνο η ελιά μου λείπει από δαύτη.

Άλλωστε κι εσύ δεν είσαι κανένας σταρ. Μα τι συμβαίνει μήπως δεν του σηκώνεται πια;"

Αποφάσισε να γυρίσει στο πλάι να το διαπιστώσει. "Έ, τώρα πια θα το καταλάβει ότι γουστάρω πολύ, όμως τι πειράζει; Μακάρι να το 'χε καταλάβει και πιο πριν, θα 'χε και μεγαλύτερη όρεξη"

"Με κοιτάζει πάλι, αυτό είναι, θέλει να δει αν είμαι ακόμη εδώ. Είναι προφανές ότι την ενοχλώ. Αλλιώς είναι δυνατόν να το θέλει εδώ και τώρα; Με έναν άγνωστο για τον οποίο ξέρει μόνο το πρόσωπό του;" Θυμήθηκε τις βουτιές. "Εστω και τον ποιινό του σιγά τις σοβαρές πληροφορίες. Λες να είναι καμιά λυσοασμένη νυμφομανής; Πώς κοιτάζει έτσι ξεδιάντροπα;"

Ο κάτω φίλος του πάντως δεν την έκρινε τόσο αυστηρά την κατάσταση και είχε γίνει σαν το μαύρο οβελίσκο. «Κοίταξε πράγματα» σκέφτηκε ρίχνοντας του μία επιτιμητική ματιά, «σαν τα ζώα. Βγαίνω τώρα έξω, εφ' όπλου λόγχη και σε όλη μου τη μεγαλοπρέπεια, και αν και τότε δεν πει τίποτα ε, τότε σημαίνει ότι το θέλει και τίποτε άλλο"

"Έλα, έλα ντε, κάνε κάτι πια, δεν είναι απαραίτητο να το διαπραγματευτούμε" σκεφτόταν εκείνη. "Μήπως θα έπρεπε να πω κάτι; Άσε μη πως τίποτα λάθος και τον κομπλάρω πάνω στην επιτάχυνση. Στο κάτω κάτω τι να του πω; Στέκομαι εδώ τοίτσιδη μπροστά του και με μπανίζει τόσην ώρα , είναι δυνατόν να χρειάζεται κι άλλα; Που είναι ο τσαμπουκάς του;"

"Αν όμως είναι τόσο εύκολη, τότε ίσως είναι ποιος ξέρει τι. Πουτάνα, νυμφομανής, ανώμαλη, τυχάρπαστη..." ο φίλος του από κάτω πάλι διαφωνούσε έντονα.

"Με κρίνει ο πούστης, κοίτα τον που με κρίνει αντί για να έρθει εδώ να δει τι γίνεται. Έλα ρε άντρα πια, γυναίκα δεν ήθελες , να τη μπροστά σου η γυναίκα. Λες να είναι κανένας ανώμαλος, να έχει κάποιο πρόβλημα; Έρπη, σύφιλη, βλεννόρροια σύνδρομο ντάουν; Μήπως έχει AIDS;"

"Πολύ εύκολα είναι όλα φίλε μου, πολύ εύκολα και θα την πατήσεις. Αν το κάνει αυτό κάθε μέρα, η κυρία θα έχει πάει ίσαμε τώρα με τη μισητή Αθήνα. Ας το καλύτερα" κατέληξε και

γύρισε να κολυμπήσει προς το μέρος που είχε αφήσει τα ρούχα του. "Στο τέλος τέλος, μπορεί να έχει και AIDS" παρηγορήθηκε.

Φυσικά ο κάτω φίλος του θα έκανε αρκετή ώρα να συμφωνήσει μ' αυτό. Όμως κάποια στιγμή θα συμφωνούσε κι αυτός. Όλοι οι κάτω φίλοι του κόσμου είχαν συμφωνήσει μ' αυτό.

Βλέποντάς τον να κολυμπάει απομακρυνόμενος, και τον άσπρο ποινό του να λικνίζεται η κοπέλα σκέφτηκε μόνο:

"Κοίταξε που ήταν πούστης τελικά. Και αν ακόμη δεν είναι, θα γίνει όπου να' ναι. Άσε που μπορεί να είχε και AIDS".

Εάπλωσε νευριασμένη και έβαλε τα γουόκμαν πάλι, πολύ δυνατά αυτή τη φορά. Λίγη ώρα αργότερα σκεφτόταν ακόμη το περιστατικό. Μα να του στηθεί έτσι κι αυτός να φύγει, ο άρρωστος. Σε τι εποχές ζούμε πια;

Όμως όταν θυμήθηκε τις τελευταίες σκέψεις της παραδέχτηκε, έστω και με δυσκολία ότι ο τύπος κάλλιστα μπορεί να είχε σκεφτεί τα ίδια και για κείνη. Ότι είχε AIDS, ή ότι ήταν καμία τρελαμένη. Θα ήθελε να μπορούσε να του εξηγήσει ότι δεν ήταν πεινασμένη για σεξ αλλά απίστευτα νευρική γι' αυτή την επικοινωνία, γιατί συνήθως, (τι συνήθως, πάντα) γινόταν τελείως αλλιώς. Πώς απλά δεν έβρισκε τίποτα αναγκαίο να ειπωθεί. Γιατί τα λόγια θα τα χάλαγαν όλα χωρίς να προσθέσουν τίποτα.

Όμως αναγκάστηκε να παραδεχτεί πως οι ματιές δεν αρκούσαν, πριν 15 χρόνια ίσως αρκούσαν, όμως όχι τώρα πια. Σε μία εποχή όπου έχουν διαστρεβλωθεί τα πάντα και η "έξαψη" είναι ένδειξη όλων των κακών στη γη. Με το αυθόρμητο σεξ να είναι φορέας όχι μόνο του AIDS αλλά και όλων των ταπεινών χαρακτηριστικών της προσωπικότητας. Της επιπολαιότητας, της χαμηλής αυτοεκτίμησης και τόσων άλλων που δεν την χαρακτήριζαν επειδή απλά το ήθελε.

Μερικά πράγματα τελικά τα έχει φτιάξει η φύση για να είναι απολαυστικά μόνο αν τα κάνεις φυσικά. δεν υπήρχε ιλου-

στρασιόν παραλλαγή για τη γλώσσα του σώματος. Είναι σαν να τρώς ένα πλαστικό πορτοκάλι.

Παρά ταύτα, τώρα το έβλεπε, δεν υπήρχε η παραμικρή πιθανότητα να δουλέψει αυθόρμητα όπως και δεν δούλεψε. Νευρίασε πάλι. Οι απαραίτητες κοινωνικές μανούβρες, all the tricks in the book, αυτός ήταν ο άλλος τρόπος. Έτσι το είχε κάθε μέρα, όλος ο κόσμος ένα ατέλειωτο παζάρι. Λόγια, λόγια. Ακόμα και οι ματιές με νόημα από την πολλή προπόνηση σάλτσα είχαν γίνει κι αυτές, που σκέπαζε ένα χλιαρό (έως παγωμένο) ψητό, από την πολύ ψυχανάλυση και την κινδυνολογία κάθε μορφής όχι μόνο δεν υπήρχε το σεξ αγνό, δεν μπορούσες να το επιθυμήσεις καν.

Έβραζε από τα νεύρα. Πώς της πέρασε από το μυαλό ότι δεν θα παρεξηγηίτο με τα καμώματά της πριν από λίγο; Ανασηκώθηκε στους αγκώνες και κοίταξε ελπίζοντας ότι ο τύπος είχε φύγει. Όμως ο τύπος ήταν εκεί, πολύ μακριά από κείνη.

"Να πάρει ο διάολος τα διλήμματα ακόμη εδώ είναι αυτός". Προσπάθησε να βάλει τις σκέψεις της σε τάξη, γιατί της έρχονταν κάτι ιδέες εντελώς απαράδεκτες. Καλά να πήγαινε να του μιλήσει, τι θα του έλεγε; "Έλα να μου το κάνεις τώρα", σαν καμία λυσσασμένη; Η μήπως άλλα θα ήθελε και άλλα θα του 'λεγε; Γιατί το ήθελε μόνο έτσι αυτή τη συγκεκριμένη στιγμή, απλά, όμορφα, αυθόρμητα, αλλιώς δεν το θελε καθόλου.

Έπρεπε να βρει τη λύση. Ο τύπος βέβαια την είχε κολακέψει. Όμως πάλι, του είχε δειχθεί ολόγυμνη, κι εκείνος δεν είχε δείξει κάτι. Μόνο ο πόθος και η δική του έξαψη θα την αποζημίωναν τώρα. Και θα τον εξιλέωναν μπροστά στις δικές της εκτιμήσεις για το άτομό του. Στο κάτω κάτω, όσες κι αν ήταν οι δικιολογίες, εκείνος ήταν ο άντρας, ο τσαμπουκάς, ο ταύρος. Υποτίθεται.

Γέλασε με τον εαυτό της. Περισσότερες δικιολογίες σκαρφιζόταν για την ίδια, παραδέχτηκε. Τέλος πάντων θα κατέρριπτε τις δικές του τουλάχιστον, κι έπειτα θα έβλεπε πόσο ταύρος ήταν όντως. Στο τέλος τέλος δεν ήθελε κάποιον να τη βιάσει,

καλά τα είχε πάει ο τύπος μέχρι εκεί. Είχε δείξει και ευγένεια εκτός από τον πεινό του.

Σκεφτόταν για κανά δεκάλεπτο και δεν μπορούσε να βρει λύση. από τη μία ο πληγωμένος της εγωισμός από την άλλη το αδιέξοδο. Στο τέλος κατέληξε, πως θα τα τακτοποιούσε όλα. Μπορεί να μην ήταν το πιο σωστό, μπορεί και να μην καταλάβαινε τίποτα ο άλλος, όμως μία απλή νέα ήταν δεν ήταν ο Ζαρατούστρας για να διατυπώσει να ανεξήγητα.

Έκανε μία τελευταία βουτιά, χαλάρωσε, βγήκε και ντύθηκε παρατηρώντας τον. Εκείνος έκανε τον αδιάφορο, ούτε μία ματιά, κοιτούσε διαρκώς από την άλλη. Διακριτικός ο κύριος. "Το μόνο που εύχομαι είναι να μην είσαι μυγιάγγιχτος" σκέφτηκε πριν σηκωθεί.

Τον πλησίασε πάνω από τα βράχια. Ντυμένη με το παρεό της, με τα νοτισμένα της μαλλιά να πέφτουν πάνω στο μουσκεμένο ύφασμα, ήταν γοητευτική. Στάθηκε πίσω του και τον κοιτάζε ήσυχα. Άραγε θα την διαισθανόταν; Ύστερα από λίγο εκείνος γύρισε. Ξαφνιάστηκε στην αρχή όμως δεν έκανε τίποτα. Κοιτάχτηκαν για λίγο σιωπηλοί. Κι ύστερα του είπε:

– Με λένε Λάρα, δεν έχω AIDS και αυτό, έκανε δείχνοντας τον βράχο όπου πριν από λίγη ώρα την περιεργαζόταν γυμνή, οίγουρα το κάνω πρώτη φορά. Ήθελα να το ξέρεις. Ελπίζω να καταλαβαίνεις τι εννοώ και να μην είσαι φοβητσιάρης, ανήτος ή υπερόπτης γιατί θα μελαγχολήσω.

Τα είπε όλα γρήγορα, σαν να ήθελε να τελειώσει μια αγγαρεία. Ο άλλος είχε σαστίσει. "Πω πω, γκάφα" σκέφτηκε μετά. Βιάστηκε να τη διορθώσει.

– Και...χάρηκα για τη γνωριμία" πρόσθεσε όλο νεύρα πριν κάνει να φύγει.

– Στάσου βρε Λάρα, στάσου, γιατί βιάζεσαι τόσο;" πετάχτηκε πάνω ο άλλος συνεχόμενος απότομα. Χαμογελούσε μέχρι τα' αφτιά τώρα, όλο χαρά και έπαρση.

– Δεν βρίσκω τίποτε άλλο να πούμε, τα είπαμε όλα", του πέταξε εκείνη χωρίς να τον κοιτάει, σκύβοντας για να πάρει τα πράγματά της.

Την πλησίασε αργά, ενώ εκείνη ήταν αφοσιωμένη στη τακτοποίηση της τσάντας. Το χαμόγελο του έγινε πολύ πιο συγκρατημένο όμως ήταν ακόμη εκεί.

– Ξέρεις, της είπε σιγά, ούτε εγώ έχω AIDS και σίγουρα δεν είμαι χέστης. Όσο για ανόητος, μπορεί και να μην κατάλαβα καλά κάποια πράγματα όσο γρήγορα θα έπρεπε. Πάντως εγώ να δεις πόσο χάρηκα για τη γνωριμία.

– Αυτό θα το δούμε, είπε η Λάρα κοιτάζοντας ακόμη κάτω μια δυο στιγμές τάχα σκεφτική, εντεινοντας την αγωνία του, για το τι μπορούσε να σημαίνει η δήλωσή της. Όμως ύστερα γύρισε και τον κοίταξε χαμογελώντας με μάτια να λάμπουν. Τώρα θα τα δούμε όλα υποθέτω, του είπε προκλητικά, έτσι δεν είναι;

– Σίγουρα, απάντησε ο άλλος κοιτάζοντας κάτω χαμογελώντας, τάχα ντροπαλός, και πρόσθεσε : Η σειρά μου τώρα.

Και έκατσαν εκεί όλο το Σαββατοκύριακο.

Το δίλημμα του πολιτισμού (στην πράξη !)

Βύθισε τα δόντια του στην σάρκα του ζώου. Το αίμα κύλησε από το πλάι των χειλιών του άγριου πάνω στα πλούσια γένια του. Άχνιζε αναβλύζοντας από το φρεσκοσκοτωμένο ελάφι. Ο πρωτόγονος, καθώς έκοβε κομμάτια σάρκας έτρωγε και χόμα ανάμεικτο με το αίμα του θηράματος όπως αυτό κυλιόταν στη γη. Ήταν ξυπόλητος και γυμνός με μια αραιή γούνα να φυτρώνει τόπους τόπους σκεπάζοντας τη γύμνια του. Το θέαμα που παρουσίαζε ήταν αξιοθρήνητο, ένας τριχωτός γυμνοσάλιαγκας καμπουριασμένος και νευρικός με μάτια που πρόδιδαν έντονο φόβο και έξαψη. Κοίταξε πέρα προς το σκοτεινό δάσος και επιτάχυνε τις κινήσεις του τρώγοντας όσο μπορούσε πιο γρήγορα. Σε λίγο θα έρχονταν οι άλλοι. Ακόμη χειρότερα η μυρωδιά μπορεί να οδηγούσε εκεί κάποιο αιλουροειδές ή άλλο σαρκοβόρο, που θα κατασπάραζε και τον ίδιο μαζί με το θήραμά του. Αφουγκράστηκε προσεκτικά. Έρχονταν, ναι. Άρχισε να τραβάει με λύσσα το πίσω πόδι από το ελάφι. Μάταια. Έκοψε μερικές μεγάλες μπουκιές, πετάχτηκε βιαστικά απάνω και ετοιμάστηκε να υπερασπιστεί τη λεία του. Η να τραπεί σε φυγή.

Βύθισε τα δόντια του στη σάρκα του ζώου. Τους τραπεζίτες του για την ακρίβεια, προς τους οποίους είχε περάσει τη μπουκιά με το ασημένιο πιρούνι, προσεκτικά, κλείνοντας την αμέσως στο στόμα του. Το έκανε χωρίς προσπάθεια αφού προηγουμένως είχε κόψει το φιλέτο σε ένα περιποιημένο μικρό κομμάτι, πάνω στο πορσελάνινο πιάτο. Τα χέρια του,

μαυρισμένα από τον ήλιο, κατέληγαν σε δάκτυλά με πεντακάθαρα περιποιημένα και καλοκομένα νύχια. Φορούσε ένα πουκάμισο από λεπτό και απαλό ανοιχτόχρωμο ύφασμα. Το παντελόνι του μπεζ με πιέτες, και στο τέλος παπούτσια ρηγά, άνετα και σχεδόν καινούργια συμπλήρωναν το ντύσιμό του. Αγνάντευε πέρα από τη βεράντα της έπαυλης του, όπου δειπνούσε αυτή τη στιγμή, το δάσος που απλωνόταν μπροστά του ήσυχο και φιλικό. Το φιλέτο είχε υπέροχη γεύση. Έβαλε λίγο ακριβό κόκκινο κρασί και τσίμπησε ένα κομμάτι αβοκάντο από την πλούσια πράσινη σαλάτα. Στο σαλόνι η μνηστή του είχε δειπνήσει νωρίτερα. Η κλασική μουσική που έφτανε απαλά μέχρι τη βεράντα έδενε υπέροχα με τους ήχους του δάσους. Πίσω του η υπηρέτρια περίμενε πρόθυμη και ενίοτε θερμή μαζί του. Πληρωνόταν αρκετά καλά για να το κάνει. Η ζωή ήταν υπέροχη.

Σε λίγες μέρες θα γίνω πατέρας. Η γυναίκα μου έκανε υπερηχογράφημα και ξέρουμε ότι θα είναι αγόρι. Αναμένοντας τον απόγονό μου σκέφτομαι όλο περίεργα πράγματα. Βλέπω τον εαυτό μου για πρώτη φορά σαν έναν κρίκο στην ανθρώπινη ιστορία, αφού είναι προφανές ότι ο απόγονός μου αποτελεί τον επόμενο από εμένα. Όταν εγώ θα είμαι στον τάφο αυτός, αισίως, θα περπατάει ακόμη πάνω σ' αυτό το πλανήτη, διαιώνίζοντας κάποια από αυτά που έκανα ή είπα. Προσθέτοντας φυσικά τα δικά του.

Πηγαίνω πίσω εκατομμύρια κρίκους και βλέπω τον προϊστορικό άνθρωπο να βυθίζει τα δόντια του στο αχνιστό κρέας. Τι έκανε εκείνος ύστερα ώστε σήμερα κάποιοι να τα βυθίζουν πάλι αλλά με τόσο απολαυστικό και ηδονικό τρόπο; Και συνειδητοποιώ τον πολιτισμό.

Ομολογώ ότι είναι κάπως ζώδη τα ανώτερα συμπεράσματα της εξέλιξης του είδους μου, το να τα βγάζει δηλαδή κανείς από αυτό το γεγονός, όμως πραγματικά εκεί επικεντρώνω τη διαφορά. Γιατί εγώ είμαι ένας απλός άνθρωπος και έτσι ξεκινάω απλά τους συλλογισμούς μου, πάντα με επίκεντρο τον αγαπημένο μου κανακάρη που όπου να 'ναι έρχεται.

Για να γίνει, μέσα από όλα όσα θα κάνω, και στη συνέχεια θα κάνει εκείνος, ένας ακόμη κρίκος σ' αυτή τη θαυμάσια εξέλιξη. Πώς θα μπορούσε να είναι θαυμάσια και για τον γιο μου;

Ξεθάβω το βιβλίο των αναμνήσεων. Εμπειρίες, διδάγματα από τους προηγούμενους δάσκαλους, επαγγελματίες και ερασιτέχνες μου ξανάρχονται ένα ένα. Θυμάμαι όλα όσα διάβασα ποτέ, και όλα όσα έμαθα σχετικά με αυτό που πρόκειται οσονούπω να ασχοληθώ. Την διαιώνιση του είδους μου που εκ των πραγμάτων θα αποτελέσει, την διαιώνιση του πολιτισμού.

Ξάφνου διαπιστώνω ότι είναι η πρώτη φορά που θα ασχοληθώ με τον πολιτισμό. Μέχρι τότε δεν θεωρούσα τον εαυτό μου ένα κρίκο στο νήμα του κόσμου. Μάλλον το κέντρο του κόσμου με έβλεπα. Μετά από εμένα όλα τα άλλα τσιμέντο να γίνουν, το ίδιο δηλαδή που σκέφτονταν κι οι άλλοι για μένα. Βέβαια φρόντιζα να είμαι πολιτισμένος όσο και οι συμπολίτες μου, απλά πράγματα που τα είχα μάθει από παιδί. Παραδειγματος χάριν, δεν ουρούσα στο δρόμο, δεν σκότωνα άλλους για να τραφώ ή για να τους αρπάξω την τροφή, δεν έκανα φασαρία την ώρα κοινής ησυχίας. Δεν έκανα όσα, αν τα έκαναν όλοι, θα ήμασταν ένα χάος. Συμμορφωνόμενος λοιπόν κι εγώ στις γενικές νόρμες απολάμβανα μία, ας το πούμε έτσι, πολιτισμένη ζωή σε μία πολιτισμένη πόλη... κι όχι στη φυλακή.

Όμως έπαυλη δεν έχω διαπιστώνω τώρα. Τρέχω από το πρωί μέχρι το βράδυ, δουλεύω δύο δουλειές και συνήθως βυθίζω τα δόντια μου στο χάμπουργκερ του πρώτου φάστ φούντ. Το δάσος με τα αηδόνια σπανίως τα αφουγκράζομαι, αν έχω την τύχη να έχω μαζέψει αρκετά χρήματα για μία εκδρομή, τώρα που αγόρασα το διαμέρισμα. Το βραδινό μου δείπνο συνήθως το συνοδεύει η εκκωφαντική ράπ που αναδύεται σαν τέρας από το φωταγωγό, αφού έχει βγει πρώτα από τις σκοτεινές σπηλιές των υπογείων διαμερισμάτων.

Εγώ και η γυναίκα μου ευτυχώς μένουμε στον τρίτο. Έχουμε προκόψει αρκετά, όταν ξεκινήσαμε μέναμε κι εμείς στις υπόγειες σπηλιές, εμείς ακούγαμε ροκ βέβαια όμως το ίδιο εκ-

κωφαντικά. Εκείνη ήταν μία απλή υπάλληλος από πατέρα υπάλληλο, κι εγώ επίσης υπάλληλος από πατέρα υπάλληλο. Τώρα εκπολιτιστήκαμε λιγάκι.

Προκόψαμε ναι, αναλογίζομαι τώρα, περιμένοντας τη γυναίκα μου να βγει από το ιατρείο του μαιευτήρα. Όμως δεν είμαστε τελικά και τόσο πολιτισμένοι. Ρίχνω μία ματιά γύρω μου στο διάδρομο του δημόσιου νοσοκομείου όπου βρισκόμαστε τώρα. Ράντζα, ετοιμοθάνατοι αβοήθητοι βογκούν, κάποια γριά μουρμουράει λόγια ακατάληπτα, φαίνεται πεθαίνει. Another one bites the dust. Κάποιος παρακάτω κτυπημένος στο κεφάλι ξερνάει στο πάτωμα. Τι να γίνει, ζωή σε λόγους μας που λένε.

Πάλι καλά, εμείς έχουμε έρθει εδώ μόνο για μία τυπική μαιευτική εξέταση. Όμως και στο σπίτι μας δεν είμαστε και τόσο πολιτισμένοι. Μένουμε στο κέντρο όπως και άλλα 2 εκ. Αθηναίοι. Αναπνέουμε με δυσκολία και κυκλοφορούμε με ακόμη μεγαλύτερη δυσκολία. Αναρωτιέμαι πολλές φορές, μία γάτα στην εξοχή σπαταλάει περισσότερη ή λιγότερη ώρα για να πιάσει ένα ποντίκι, απ' όση ξοδεύουμε εγώ και η γυναίκα μου για να πάμε στις δουλειές μας κάθε πρωί; Φυσικά καταφέραμε να πάρουμε έπιπλα και αυτοκίνητο, έστω ένα μεταχειρισμένο. Και ένα σπίτι με 1000 δόσεις.

Από φαγητό πάντως, δεν μας λείπει τίποτα, όμως πνευματικά υποφέρουμε. Βλέπουμε τηλεόραση ίσαμε 4-5 ώρες ημερησίως. Κι αν δεν την βλέπουμε, την έχουμε ανοιχτή να παίζει, είναι προτιμότερο από να γκρινιάζουμε ο ένας στον άλλον. Όποτε ανοίγουμε το παράθυρο για να αλλάξουμε παραστάσεις θέλουμε να το ξανακλείσουμε. Απέναντι είναι άλλοι που έχουν τα παντζούρια κλειστά, που δεν θέλουν να μας ξέρουν, και που, όποτε κατά τύχη μας βλέπουν ή τους βλέπουμε, κάνουμε όλοι λες και παρατηρούμε ποντίκια στη φωλιά τους.

Αποφασίζω ότι ο κανακάρης μου θα ήταν εξαιρετικά απλό να μάθει πώς να μην κάνει φασαρία, να μη σκοτώνει κόσμο και να μην ουρεί δημοσίως. Όμως με πίκρα παρατηρώ πως δεν αρκούν αυτά τα τυπικά για να είναι κανείς πολιτισμένος.

Σκέφτομαι την έπαυλη και αναρωτιέμαι: Τι θα έφερνε τον γιόκα μου εκεί; Γιατί τότε ναι, ο δικός μου επόμενος κρικός, θα είχε κάνει ένα βήμα εξέλιξης. Θα ήταν ένας πολιτισμένος άνθρωπος.

Ανοίγω πάλι το βιβλίο των αναμνήσεων και των πρέπει. Καλοί τρόποι, σχολείο, πανεπιστήμιο, masters, doctora. Η γνωστή διαδρομή. Όμως τι αξίζουν αυτά χωρίς διασυνδέσεις γνωριμίες, κοινωνικό κύκλο; Μία θέση σε δημόσιο πανεπιστήμιο με 1000 Ευρώ το μήνα μέχρι να πεθάνει ο προϊστάμενος καθηγητής. Κι αυτοί έτσι καλά που ζουν αργούν πολύ να πεθάνουν. Οπότε μάλλον σε τροχόσπιτο θα μείνει ο γιος μου παρά σε έπαυλη κι ας είναι και doctor.

Γνωριμίες λοιπόν. Αυτό αμέσως αμέσως αποκλείει τα δημόσια σχολεία, αλίμονο. Όλη η παραπάνω "διαδρομή προς τη δόξα" γίνεται ιδιωτική πρωτοβουλία, δηλαδή ο δικός μου Γολγοθάς. Βλέπω μπροστά μου στερήσεις, δυστυχία, ούτε μία στιγμή ανάπαυλας και διασκέδασης για μένα και την γυναίκα μου που τόσο αγαπώ. Αλλιώς πώς θα τα πληρώσουμε όλα αυτά;

Όμως δεν πειράζει, έτσι κι αλλιώς εμείς είμαστε χαμένοι, δεν θα εκπολιτιστούμε ποτέ. Το παιδί τουλάχιστον θα έχει πιθανότητες έτσι; Τον βλέπω απόφοιτο του Χάρβαρντ ύστερα από 2 εμφράγματα δικά μου και μία νευρική κατάρρευση της μανούλας του. Τι καμάρι! Έρχονται και τον αρπάζουν από μία πολυεθνική και του τάζουν τον ουρανό με τ' άστρα. Ύστερα του λένε που θα μείνει, ποια θα παντρευτεί, που θα συχνάζει, πώς θα κοιτάει, πώς θα μιλάει, σε ποιους θα μιλάει. Του τάζουν και μία έπαυλη. Ο γιος μου τα κάνει όλα. Η γυναίκα του τον αγαπάει για όσα της προσφέρει. Το σύστημα δεν φαίνεται να έχει ψεγάδι. Φυσικά για να συνεχίσει να την έχει, θα πρέπει να συνεχίσει να της προσφέρει, αλλά αυτό δεν χρειάζεται να του το πει κανείς, γι' αυτό του την διάλεξαν. Για να έχει κίνητρο ώστε να συνεχίσει να βγάζει. Έτσι συνεχίζει να δουλεύει όπως του λένε, να κοιτάει όπως του λένε και να μιλάει σε όποιους του λένε.

Αναλώ τις πιθανότητες. Η έπαυλη προκύπτει, γυναίκα προκύπτει, ισχυρές γνωριμίες προκύπτουν, όλα καλά. Όμως τότε βλέπω πώς ο κανακάρης μας θα είναι απλά ο σκλάβος στην έπαυλη. Η γυναίκα δεν θα είναι δική του, η έπαυλη δεν θα είναι δική του, οι αποφάσεις δεν θα είναι δικές του, ούτε καν ο χρόνος του δεν θα είναι δικός του. Με φρίκη διαπιστώνω πώς μία γάτα στο Πεδίο του Άρεως στο εντελώς απολίτιστο κέντρο της πόλης, θα έχει περισσότερη άποψη για τον χρόνο της από τον αγαπημένο μου κανακάρη. Τόσο πολιτισμένος θα είναι ο... εξελιγμένος κρικός μου!

Όχι, δεν πάει έτσι. Αρχίζω να σκέφτομαι εναλλακτικά. Παίρνει λοιπόν το δίπλωμα και κάνει μία φοβερή εφεύρεση γιατί, ε, όσο να' ναι δικό μου παιδί δεν μπορεί παρά να βγει σαΐνι. Η εφεύρεση του όμως καταργεί την καύση βενζίνης. Ύστερα από δύο μήνες τον βρίσκουν σε ένα χαντάκι πολιτοποιημένο. Μπορεί και να μην είναι αυτός το πτώμα, ποιος ξέρει σε τέτοιο χάλι, ο γόκας μου πάντως εξαφανίζεται από προσώπου γης και ακολουθεί το τρίτο και οριστικό έμφραγμα μου.

Ο Αϊνστάιν είχε πει ότι ο τέταρτος παγκόσμιος πόλεμος θα διεξαχθεί με ξύλα και πέτρες. Εκείνος ήξερε πόσο πολύ μπορούσε να σε ανταμείψει η επιστήμη, με την ιδιότυπη χρήση της από την σημερινή κοινωνική κουλτούρα. Καταλήγω πώς οι σπουδές σαν τρόπος δράσης με τον έναν ή τον άλλο τρόπο καταλήγουν μάλλον άδοξα. Η σκλάβος γίνεσαι ή πτώμα. Η επιστήμη είναι ένα προϊόν όπως όλα τα άλλα, κι αν αυτός που θα στο πληρώσει μπορεί πάντα να στο κλέψει, δεν αξίζει να το παράγεις.

Πέφτω στη βαθιά σκέψη. Αν όμως μπορούσε να αντισταθεί στο νταηλικί; Αλλαγή πορείας. Βλέπω τον γιο μου να μαθαίνει καράτε από 3 χρονών. Για να τον προετοιμάσω ψυχολογικά τον γαλουχώ από μικρό πως οι "αρχόντοι είναι εμπόροι του πολέμου" όπως λέει κι ο Κόκοτας στο τραγούδι "Γιε μου". Πώς αλλιώς θα είναι ετοιμοπόλεμος στα 25; Κι ότι ο κόσμος είναι

γεμάτος κακούς άχρηστους και μοχθηρούς ανθρώπους που, αν δεν τους δείρει πρώτος, θα τον δείρουν εκείνοι.

Στα 12 δέρνει πια τους πάντες εκτός από μένα που με σέβεται. Εμένα με δέρνει τελικά στα 15 όπου πιάνει την πρώτη του δουλειά σε μπαρ και με βρίσκει αντίθετο. Δεν δείχνει να νοιάζεται και πολύ για την άποψή μου. Με λέει αποτυχημένο, σκλάβο, αφελή και τέλος πάντων να μην μιλάω γιατί δεν ξέρω. Δεν έχει κι άδικο.

Με βλέπω να τον παρατηρώ άφωνος να τραβάει μόνος του τον εναλλακτικό δρόμο. Αυτόν που δεν διάλεξα εγώ. Φτιάχνει κάτι παρέες με παιδιά που είναι "μέσα στα πράματα". Στα 20 είναι ήδη μπράβος σε μαγαζιά. Για να βγάξει και κανα χαρτζιλίκι έξτρα έχει και μια δυο γυναίκες που εξυπηρετούν πλούσιους ηλικιωμένους υπό την προστασία του. Όταν η μητέρα του τον λέει ανήθικο της λέει πώς η αγάπη δεν υπάρχει έτσι κι αλλιώς. Εκείνη του λέει ότι αγαπάει εμένα, όμως ο γιόκας μου της αντιγυρίζει πως δεν θα μπορούσε να κάνει κι αλλιώς αφού θάφτηκε μαζί μου. Η γυναίκα μου κλαίει κι εγώ δεν έχω τι να πω, αφού όπως και να' χει νοιώθουμε κι οι δυο θαμμένοι σ' αυτή τη τερατώδη πόλη.

Στο μεταξύ ο γιόκας μου έχει φροντίσει να μάθει από όπλα, γιατί όπως μου λέει πολλές φορές τα χέρια δεν αρκούν. Πράγματι σε κάποια φάση ένα αφεντικό της γειτονιάς τα βάζει με τις γυναίκες του κι εκείνος καθαρίζει δύο μπράβους του αφεντικού. Το αφεντικό έξυπνος του προτείνει να δουλέψει για κείνον, όμως ο γιος μου θέλει να είναι ελεύθερος. Τότε σκουραίνουν τα πράγματα και αναγκάζεται να φύγει από τη χώρα. Χρόνια ολόκληρα ύστερα μαθαίνουμε πώς είναι στην Αυστραλία και έχει γίνει μεγαλοκτηματίας. Πάλι καλά. Πώς τα κατάφερε; Παντρεύτηκε μία πλούσια στην οποία προηγουμένως παρείχε προστασία σαν bodyguard. Την αγαπάει; Όχι αυτήν αλλά τα χρήματά της. Κι εκείνη, ρωτάει η γυναίκα μου; Εκείνη κι αν αγαπάει μόνο τα λεφτά της μαμά, της λέει ο γιος μου.

Η γυναίκα μου βγαίνει από το γραφείο του γιατρού.

- Τι έγινε αγάπη μου, σταχτής μου φαίνεσαι, αισθάνεσαι καλά;
- Ναι, μια χαρά... τι λέει ο γιατρός;
- Όλα καλά μην ανησυχείς. Φαίνεσαι ταραγμένος συνέβη τίποτα;
- Όχι να σκεφτόμουν, τι θα έλεγες να πάμε να ζήσουμε σε μια βραχονησίδα;
- Καλά το είπα ότι δεν είσαι καλά. Πώς σου κατέβηκε αυτό τώρα;
- Νά, αφού έτσι κι αλλιώς ζώα είμαστε και ζώα θα καταλήξουμε, τουλάχιστον ας το απλοποιήσουμε το πράμα.
- Άρη μου... τι σκεφτόσουνα όσην ώρα ήμουν μέσα γλυκέ μου; Τον τελευταίο καιρό περιμένοντας το παιδί έχεις πετάξει κυριολεκτικά.
- Ναι, δεν καταλαβαίνω ποιος λόγος υπάρχει. δεν βγαίνει πουθενά με τα παιδιά. Η θα είμαστε δυστοχισμένοι για τα χάλια τους ή ευτοχισμένοι γι' αυτούς και δυστοχισμένοι για τα δικά μας χάλια βλέποντάς τα.

Η γυναίκα μου με κοιτάζει με πολύ σοβαρό ύφος.

- Αντρούλη μου, ξέρεις πόσες κατσαρίδες πεθαίνουν από όσες γεννάει μία κατσαρίδα μαμά;
- Πόσες;
- Πάνω από 500
- Δεν είναι τόσες!
- Πάντως είναι πολλές.
- Και λοιπόν;
- Λοιπόν εκείνες ελπίζουν στα κατσαριδάκια που επιβιώνουν.
- Α!
- Κατάλαβες τώρα;
- Κατάλαβα...

Βγαίνοντας από το νοσοκομείο σκεφτόμουν πόσο πιο πολιτισμένοι είμαστε από τις κατοαρίδες. Όμως θα μου περάσουν αυτά το ξέρω. Μόλις γεννηθεί το παιδί θα έχω τόσα πολλά να κάνω που ευτυχώς δεν θα έχω καιρό να σκέφτομαι.

Η Αγάπη και η Τελειότητα

Ώρα 5:45. το ξυπνητήρι έπαιξε μια απαλή μελωδία που γέμισε το ήσυχο διαμέρισμα του 41ου ορόφου του Πύργου Ρότσιλντ. Ο άντρας ξύπνησε πρώτος. Τρεμόπαιξε τα βλέφαρα προσπαθώντας να συνηθίσει στο φως που έμπαινε άπλετο από την μεγάλη τζαμαρία.

"Μία ακόμη υπέροχη μέρα" συλλογίστηκε. Δίπλα του η γυναίκα στριφογύρισε μέσα στα σκεπάσματα και, λίγο πριν τελειώσει η μουσική άνοιξε κι εκείνη τα μάτια. Κοιτάχτηκαν γλυκά και νυσταγμένα.

- Καλημέρα Μανουέλ, είπε ο άντρας. Γύρισε και την φίλησε στο μέτωπο. Ακόμη ένα πρωινό εγερτήριο. Η Ζωή συνεχίζεται. Νοιώθεις έτοιμη να αντιμετωπίσεις αυτήν την υπέροχη μέρα;
- Πραγματικά έχει καιρό να ξημερώσει με τέτοια ξαστεριά;
- Υπέροχα είναι. Επιτέλους θα μπει και λίγο φως σ' εκείνο το θεοσκοτεινό γραφείο μου έστω κι από τον φωταγωγό. Νομίζω ότι δεν θα χρειαστεί ν ανάψω φως σήμερα.
- Πράγματι, εκείνες τις λάμπες φθορισμού ούτε κι εγώ τις συμπάθησα ποτέ. Λένε άλλωστε ότι κάνουν κακό στην όραση.
- -Ποιος ξέρει ίσως και ν' αληθεύει. Τώρα όμως πρέπει να διακόψουμε την συζήτηση μας γιατί, αν συνεχίσουμε έτσι, μάλλον θ' αργήσουμε στην δουλειά.
- Άνταμ, εγώ πάω να ετοιμάσω το πρωινό μέχρι να ξυριστείς. Κοίταξε να μην αργήσεις ώστε να τελειώσουμε και οι δυο μαζί. μην κοπείς πάντως απ' την βιασύνη.

– Δεν θ' αργήσω και θα προσέξω να μην κοπώ, μην ανησυχείς.

Σηκώθηκαν και οι δύο με σταθερές σχεδόν όμοιες κινήσεις. Ήταν και οι δυο γυμνοί όμως αυτό δεν φάνηκε να προξενεί καμία ιδιαίτερη αντίδραση σε κανέναν τους. Είχαν συνηθίσει για ο ένας τον άλλον.

Η τουαλέτα τους υπήρξε απλή και σύντομη. Αφού πλύθηκαν κι οι δύο η Μανουέλ πήγε να ντυθεί. Χτένισε τα πλούσια πυρόξανθα μαλλιά της. Στον καθρέφτη κοιτάχτηκε μόνον αφού είχε τελειώσει. Επιθεώρησε βιαστικά το άψογο είδωλό της.

"Χμμ" μουρμούρισε " η ομορφιά δεν είναι απαραίτητη όμως κάνει τα πράγματα ευκολότερα".

Ενώ ο Άνταμ ξυριζόταν εκείνη ετοίμασε το πρωινό. δεν σκεφτόταν φεμινιστικά γι' αυτήν την πρωινή αγγαρεία, ούτε την είδε ποτέ σαν τέτοια. τα γένια τού Άνταμ θα μεγάλωναν πάντα, θα τα ξύριζε πάντα. Αυτός ο συνδυασμός χρόνου τούς χάριζε μερικά επιπλέον απολαυστικά λεπτά ύπνου. Ήταν σοφό. Εξ άλλου τα πιάτα τα πλένανε μετά μαζί, και μέχρι τώρα δεν είχε γίνει ούτε μία εξαίρεση η διαφωνία μεταξύ τους στο θέμα αυτό.

– Τι έξυπνα πού τα έχουμε οργανώσει όλα, είπε η Μανουέλ καθώς ο Άνταμ έμπαινε στην τραπεζαρία την στιγμή ακριβώς πού εκείνη ακουμπούσε το τελευταίο σκεύος -την μαρμελάδα- πάνω στο τραπέζι.

– Ναι, συμφώνησε ο Άνταμ, και ξέρεις και κάτι άλλο;

– Τι;

– Διάβασα σ' ένα περιοδικό πώς το σωστό και ήρεμο πρωινό σε προδιαθέτει ευνοϊκά για μία μέρα χωρίς καθόλου στρες. το στρες είναι λέει, μια ασθένεια πού τα συμπτώματά της είναι ανησυχία, φλυαρία η καθόλου ομιλία, ανάλογα την περίπτωση, περίσσεια ιδρώτα, έλλειψη σάλιου και ζαλάδα.

– Πω πω, φρικτή αρρώστια πρέπει να είναι.

– Σίγουρα! Πού να δεις και την συνέχεια. Ο ταλαιπώρος, λέει, πού θα έχει την ατυχία να προσβληθεί από το στρες γίνεται ευερέθιστος, παρανοεί πράξεις και λεγόμενα των ανθρώπων γύρω του, και έχει απότομες και χασματικές μεταπτώσεις στην διάθεση του.

– Χασματικές μεταπτώσεις;;;!

– Ναι! Αυτό το τελευταίο δεν το κατάλαβα ούτε εγώ μα παρακάτω λέει κάτι ακόμη πιο συναρπαστικό. Ο άρρωστος λέει, έχει συχνά απρόβλεπτες αντιδράσεις πού μπορούν να τον οδηγήσουν στην αυτοκτονία η και σ' αυτόν τον φόνο ακόμη.

– Για σκέψου αγάπη μου. με μια και μόνη αρρώστια και παθαίνεις τόσα που ίσως ήταν καλύτερα να πάθαινες όλες τις άλλες μαζί.

– Πράγματι. Πρόσεξε τώρα Μανουέλ πόσα πολλά προβλέψαμε έτσι πού οργανώσαμε το πρωινό μας ξεκίνημα. Αν ισχύουν όλα αυτά που έγραψε αυτός ο γιατρός τότε το ανοσοποιητικό μας σύστημα δουλεύει τέλεια. Αυτό φαίνεται μας έσπρωξε να χρονομετρήσουμε τον χρόνο πού χρειαζόμαστε εγώ για το στρώσιμο τού κρεβατιού κι εσύ για το στρώσιμο τού τραπεζιού και να τα συνδυάσουμε με την ώρα πού βάζουμε το ξυπνητήρι και όλα μαζί με την ώρα πού πάμε στην δουλειά. Έχουμε υπολογίσει ακόμη και 15' καθυστέρησης τού μετρώ, πράγμα αδύνατον βέβαια, ωστόσο χρήσιμο για να λειτουργεί το σχέδιο μας πάντα τέλεια προς όφελος βεβαίως της ηρεμίας μας. Ειλικρινά αγάπη μου αισθάνομαι πραγματικά ήρεμος. Εσύ;

– Κι εγώ. Μάς αξίζει μια πρόποση.

Σήκωσαν τα φλιτζάνια με τον καφέ ψηλά.

– Σ' εμάς λουπόν;

– Ναι σ' εμάς!

Τσουγκρίσανε, και έφαγαν το χορταστικό πρωινό. Τους πήρε ακριβώς 20 λεπτά. Έκαναν δέκα λεπτά για να πλύνουν τα πιάτα, να τακτοποιήσουν την κουζίνα να πάρουν τα παλτά τους και να κατέβουν με το ασανσέρ τού κτηρίου κατευθείαν

στο υπόγειο όπου υπήρχε σταθμός του μετρώ. Βρίσκονταν στην πλατφόρμα επιβίβασης ακριβώς 15 λεπτά πιο νωρίς απ' ό τι έπρεπε για να βρίσκονται στις 8,30 ακριβώς στα γραφεία τους, αν υπολόγιζε κανείς και τα 10 λεπτά της διαδρομής.

Εργάζονταν και οι δύο στην "Advanced Computer Systems Corp.", είχαν γνωριστεί εκεί. Δεν υπήρχε τίποτα το ιδιαίτερο στην σχέση τους μέχρι που κάποια στιγμή είχαν αναλάβει να δουλέψουν μαζί στην οργάνωση της μνήμης και στην εξοικονόμηση κυκλωμάτων ενός τελευταίου, τότε, τύπου ρομπότ. Δουλεύοντας μόνοι για πολλές ώρες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν καλύτερα ο ένας τον άλλον μέχρι που έγιναν τελικά αχώριστοι.

Κυκλοφόρησαν μαζί για ένα μικρό χρονικό διάστημα μέχρι που έκριναν πως η αμοιβαία εμπιστοσύνη ήταν επαρκής για μία αρμονική χωρίς προστριβές συμβίωση. Πούλησαν όλα τους τα έπιπλα και αγόρασαν καινούργια από ατσάλι, γυαλί και άσπρο χοντρό πανί, με μερικές εξαιρέσεις όπου χρησιμοποίησαν σουηδικό ξύλο για να σπάσουν την μονοτονία του μετάλλου. Η διετής συμβίωση τους υπήρξε αρμονικότερη, χωρίς προστριβές ή καυγάδες. Διαφωνούσαν εκάστοτε όμως μόνο για θέματα τακτικής ή οργάνωσης. Τότε πάντα κατέληγαν να αποδέχονται την πιο ορθολογική, έξυπνη και χρήσιμη για τα κοινά τους συμφέροντα άποψη. Άσχετα ποιος από τους δυο τους την είχε εκφράσει. Χωρίς περιττούς συναισθηματισμούς και εγωισμούς.

Επαγγελματικά, τα ρομπότ ήταν το μόνο που τους ενδιέφερε. με την αφοσίωση, την εργατικότητα, την εξυπνάδα και την επιμονή τους η καριέρα τους παρουσίαζαν μια κατακόρυφη ανοδική πορεία.

Φτάσανε στην είσοδο της "Advanced Computer Systems Corp." 10' πριν τις 8, 30. Συνέβαινε συχνά αυτό μιας και ο χρόνος ασφαλείας για την καθυστέρηση του μετρώ σπάνια τους χρησίμευε. Παρ' όλ' αυτά προτιμούσαν να πίνουν ένα ζεστό ρόφημα στο πολυτελές μπαρ της επιχείρησης παρά να

τον καταργήσουν ρισκάροντας να δώσουν δικαιώματα με μία πιθανή καθυστέρηση.

- Καλύτερα η σοκολάτα από τη καθυστέρηση είπε ο Ανταμ.
- Κάνει καλό στο στομάχι, είπε η Μανουέλ. Αυτό βέβαια δεν μας χρειάζεται εμάς πάντως έτσι λένε.

Συζήτησαν λίγο ακόμη σχετικά με τις εξελίξεις στα τμήματα που διηύθουναν και έπειτα ανέβηκαν στα γραφεία τους. Ο Ανταμ δούλευε Στον 7ο, η Μανουέλ Στον 12ο. Βγαίνοντας ο Ανταμ της έδωσε ένα πεταχτό φιλί στο στόμα και της έκλεισε το μάτι. Τού το 'κλεισε κι εκείνη.

Η μέρα περνούσε ήρεμα μέχρι που οι υπάλληλοί τους ήρθαν να τους αναγγείλουν τα αιτήματά τους εν όψει της προγραμματιζόμενης απεργίας.

- Δεν βλέπω για ποιο λόγο θα έπρεπε να με απειλείτε με απεργία κυρίες και κύριοι", τούς έλεγε η Μανουέλ. Τα αιτήματά σας είναι λογικότατα. Αυτό όμως δεν ισχύει για όλα και πιστεύω πώς θα πρέπει να υπάρξει μία συμβιβαστική λύση. Γιατί όπως δεν δέχετε εσείς να κάνετε υποχωρήσεις σε ορισμένα ζωτικά σας δικαιώματα έτσι δεν θα δεχτεί και το διοικητικό συμβούλιο τον εκβιασμό δια μέσου της απεργίας σας για να αποφασίσει για κάτι που έχετε εγκρίνει μόνον εσείς, το συμβούλιο είναι φτιαγμένο ακριβώς γι' αυτό. να αποφασίζει δηλαδή για πράγματα για τα οποία εσείς λόγω της διαφορετικής σας ειδικότητας, αδυνατείτε να παίρνετε αποφάσεις όπως επίσης και να τις εφαρμόζετε. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο και σαν διευθύντρια τμήματος θα σάς πρότεινα να μην αναφέρετε καθόλου την απειλή της απεργίας και να διαπραγματευτούμε τα αιτήματά σας πέραν αυτού τού σημείου.

– Η απεργία είναι το μοναδικό μας μέσο πίεσης και σκοπεύουμε να το χρησιμοποιήσουμε δεσποινίς Μανουέλ. Έστω κι αν αυτό πρόκειται να εκνευρίσει τούς υψηλά ισταμένους. Ήταν ένας φρέσκος ηλεκτρονικός, μόλις 3 μήνες στην επιχείρηση, μα εντούτοις τόσο ταλαντούχος ως συνδικαλιστής που είχε καταφέρει να εκλεγεί πρόεδρος των ηλεκτρονικών. Πι-

στεύουμε πώς θα έχουμε περισσότερες πιθανότητες έτσι" κατέληξε.

– Ίσως κύριε αν και δεν το νομίζω, τον αντέκρουσε ήρεμα η Μανουέλ. Γιατί παρ' όλο που η θέση μου ίσως δεν το επιτρέπει, θα σάς προτείνω έναν άλλον τρόπο με τον οποίο σίγουρα θα σάς ακούσουν. Θα σάς πρότεινα να μην δηλώσετε τίποτα, από την στιγμή που θα φύγετε από το γραφείο των διαπραγματεύσεων χωρίς να ικανοποιηθείτε, με έναν λογικό συμβιβασμό έστω. Ύστερα θα ρίξετε ΟΛΟΙ, μα ΟΛΟΙ ανεξαιρέτως, την απόδοσή σας έτσι ώστε να γίνει αυτό ελαφρά μόνον αισθητό. Θα πρέπει να το κάνετε όλοι μηδενός εξαιρουμένου γιατί αλλιώς θα φοβάστε ο ένας τον άλλον. Αυτό ναι, θα τούς πιέσει και ίσως φέρει κάποιο αποτέλεσμα.

Έγειρε απαλά πίσω στην αναπαυτική πολυθρόνα της, σταύρωσε τα πόδια, δίπλωσε τα δάκτυλα πάνω στο αριστερό της γόνατο και τούς κοίταξε ήρεμα. "Εγώ πάντως θα σάς καλύψω" πρόσθεσε τέλος. "Μπορείτε να μου έχετε εμπιστοσύνη. Εσείς όμως έχετε εμπιστοσύνη μεταξύ σας;"

– Και βέβαια έχουμε. Γιά ποιους μας περάσατε, για μικρά παιδιά;" είπε ο ηλεκτρονικός κοιτάζοντας μια γύρα τα κεφάλια των συναδέλφων του. Ορισμένα ήταν σκουμμένα προς τα κάτω κι άλλα στραμμένα δήθεν αδιάφορα προς άσχετες μεριές του δωματίου. με λιγάκι πιο ασταθή φωνή επανέλαβε πάλι σε χαμηλότερο τόνο αυτή την φορά " Και βέβαια έχουμε".

– Χαίρομαι πολύ που τ' ακούω αυτό, αγαπητοί συνάδελφοι", είπε η Μανουέλ, κοιτάζοντας τούς άλλους χαμογελαστή. Τότε λοιπόν νομίζω πως δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Προχωρούμε στην εφαρμογή του σχεδίου και όπου μας βγάλει. Εντάξει;

Κοίταξε γύρω-γύρω τούς άλλους και στο τέλος, υποβάλλοντας την ερώτηση, έστρεψε τα μάτια της ξαφνικά και επίμονα Στον ηλεκτρονικό. Εκείνος τελικά απάντησε ένα "εντάξει" σκεφτικό μεν αλλά αρκετά ξεκάθαρο για να τ' ακούσουνε όλοι. Και κοίταξε την Μανουέλ με νόημα.

Οι υπόλοιποι χαμογελούσαν. Η λύση της Μανουέλ τούς φαινόταν ότι θα δούλευε ρολόι. Όλοι έφυγαν από το γραφείο της Μανουέλ ευχαριστημένοι. Είχε καταφέρει να πάρει την αρχηγία μέσα στο μυαλό τους από τον εκλεγμένο αρχηγό τους επιβάλλοντας ένα σχέδιο δράσης δικό της, σε αντιπαράθεση με το δικό του. Ένα σχέδιο τόσο ελαστικό που θα επέτρεπε στο Δ.Σ. να χειριστεί το θέμα όπως θα το βόλευε. Γιατί εκείνη, βεβαίως, θα τους το 'λεγε από πριν. Ήταν πάντα με τους "από πάνω" και δεν θα άλλαζε φυσικά την τακτική της τώρα.

"Ωραία τα βόλεψα", μονολόγησε χαρούμενη " και μάλιστα χωρίς να ταραχτώ ούτε τόσο δα".

Χτύπησε με το χέρι το κεφάλι της και μ' ένα πλατό χαμόγελο γεμάτο ικανοποίηση πρόσθεσε : "Μπράβο computer. Απ' όλα όσα φτιάχνουμε εδώ μέσα εξακολουθείς να είσαι το πιο δυνατό, το πιο συναρπαστικό, το πιο σπινθηροβόλο. Και το πιο ωραίο είναι πως δεν το φαντάζεται κανένας αυτό. Κανένας από αυτούς τους ανθρώπους δεν διανοήθηκε ποτέ πως αυτό" είπε, και χτύπησε πάλι το κεφάλι της ελαφρά, "είναι το πιο τέλειο computer απ' όλα υπάρχουν εδώ μέσα".

Ο Σερ Χάμφρεϋ III ήταν πολύ δύσκολος. Τα προγράμματά του συνέχεια μπερδεύονταν ή μάλλον μπερδευόταν ο ίδιος στην εφαρμογή τους.

"Βέβαια. Αδύνατον να φταιει το πρόγραμμά του, " σκέφτηκε μεγαλόφωνα ο Άνταμ κοιτάζοντας απελπισμένος άλλο ένα μπουκάλι μπύρα που ήταν χυμένο στο πάτωμα. Ο Σερ Χάμφρεϋ III δεν θα κατάφερνε ποτέ να σερβίρει μπύρα αξιοπρεπώς αν δεν τού ξανασχεδίαζαν εξολοκλήρου από την αρχή μερικά από τα κυκλώματά του. Τα οποία λες και είχαν φτιαχτεί τότε που τα ραδιόφωνα λειτουργούσαν ακόμα με λυχνίες. Το πρόγραμμα που εκείνος είχε φτιάξει ήταν τέλειο, όπως και ότι έκανε άλλωστε. Όχι, δεν έφταιγε το πρόγραμμα, θα τον έστειλε επάνω στα τυπωμένα κυκλώματα και η Μανουέλ σί-

γουρα θα κατέβαζε καμία απίθανη ιδέα οπότε θα τέλειωναν μια για πάντα με τον ΣερΧάμφρεϋ III.

Φώναξε τις καθαριστριες που καθάρισαν το γραφείο στα γρήγορα και πήραν μαζί τους το μηχάνημα. Ο Άνταμ κάθισε πίσω από το γραφείο του σκεφτικός. Ξαφνικά βαριόταν. Έριξε μια κουρασμένη ματιά στα χαρτιά και τις διάτρητες καρτέλες που ξεχείλιζαν το γραφείο του.

"Τι ακαταστασία", συλλογίστηκε. "Άντε πάλι τα ίδια" τού ξέφυγαν μιλητά μερικές σκέψεις.

Έπειτα σαν να το ξανασκέφτηκε πρόσθεσε. "Μα δεν μπορεί να είναι αυτό. Αμάν πα! Δεν είναι δυνατόν μερικές στιγμές να βαριέται κανείς όταν κάνει αυτό που είναι υποχρεωμένος να κάνει;" Απολογούταν σε κάποιον που δεν ήταν εκεί. Μάλωσε τον εαυτό του.

"Ωρα είναι να αποχτήσω και ενοχές ή αμφιβολίες. Σίγουρα τα κυκλώματά μου είναι τέλεια, αλλά δεν μπορώ να καταλογίζω συνέχεια τη κάθε ελάχιστη στιγμή ελευθερίας της σκέψης μου στην πτώση της έντασης. Σίγουρα τα κυκλώματα επιτρέπουν κάτι τέτοιο. Βέβαια! Δεν είναι πτώση έντασης!"

Φαινόταν μπερδεμένος παρ' όλα αυτά όμως είχε αποκτήσει ξάφνου μια ζωντάνια που τού 'λειπε πριν. Αφού αποφάσισε τελικά ότι, ναι, δεν ήταν πτώση έντασης, αποφάσισε επίσης πώς η επιθυμία του να παραγγείλει μία μπύρα στο γραφείο ήταν ότι χρειαζόταν εκείνη τη στιγμή. Πράγματι, τώρα που το ξανασκεφτόταν, τα κυκλώματα δούλευαν ακόμη τέλεια.

"Η πιο σωστή αντιμετώπιση της κάθε εκάστοτε κατάστασης" μουρμούρισε. Βαριόταν και ήθελε να ξεσκάσει λίγο απ' όλα αυτά τα χαρτιά και τους όρους, οπότε μία μπύρα θα ήταν ότι καλύτερο θα μπορούσε να προσφέρει στον εαυτό του σαν ένα σύντομο διάλειμμα. Μάλιστα. Απολύτως σωστό!

Σηκώθηκε από το γραφείο και πήγε στο παράθυρο που έβγαζε στον φωταγωγό. Ήταν περίπου 2.30 η ώρα και το φως έμπαινε άπλετο μέσα στο γραφείο του. Άνοιξε το παράθυρο και όπως τον χάρδεψαν ζεστά οι ακτίνες τού ήλιου τεντώθηκε κάπως αρκετά ναζιάρικα για άντρα της θέσης του. Μετά χα-

σμουρήθηκε γερά, γύρισε την πολυθρόνα του προς το παράθυρο και αφέθηκε στην ηλιοθεραπεία μέχρι που ήρθε η μπύρα την οποία απόλαυσε. Είχε καιρό να προσφέρει στον εαυτό του την πολυτέλεια μιας ολιγόλεπτης διακοπής από την εντατική δουλειά. Για την ακρίβεια 6 ολόκληρους μήνες!

Ναι, τώρα θυμόταν...! Έξι μήνες, από την τελευταία πτώση έντασης. Μία σκέψη πέρασε από το μυαλό του μα την έδιωξε χαμογελαστός, κουνώντας το χέρι πάνω-κάτω σαν να επρόκειτο για κάποιο ενοχλητικό έντομο. Περίεργο πώς, το κύκλωμα τον προειδοποιούσε όμως εκείνος έβρισκε πιο σωστό να διασκεδάζει με τους φόβους του παρά να αρχίσει να ανησυχεί. Άλλωστε η αρχή τού κυκλώματος αυτή δεν ήταν;

"Τα πάντα για την ηρεμία. Η ηρεμία βοηθάει το κύκλωμα να αποφασίζει σωστά", είπε σαν να επαναλαμβάνει μία τυποποιημένη φράση. "Απώλεια της ηρεμίας σημαίνει πτώση έντασης". Σήκωσε το ποτήρι ψηλά και έκανε εν πλήρη ευθυμία μία πρόποση.

"Στην ηρεμία λοιπόν. Εις υγείαν της ηρεμίας", είπε και κοίταξε τα χαρτιά βαριεστημένα. Έπειτα στράφηκε πάλι στο παράθυρο και στην μπύρα πολύ ικανοποιημένος από τον εαυτό του.

"Άσου πτώση έντασης. Ώρα είναι να με πιάσει και κείνο το περίεργο που περιέγραφε ο γιατρός στο περιοδικό. Αποκλείεται" κατέληξε. Το κύκλωμα τον προστάτευε.

Είχε ξανακαθίσει στο γραφείο του όταν μπήκαν οι αντιπρόσωποι των προγραμματιστών για να συζητήσουν σχετικά με την απεργία και τη στάση που παίρνανε προς το Δ.Σ. Είχε φροντίσει να τακτοποιήσει το γραφείο του έτσι ώστε, καθισμένος ανάλογα, να δίνει ακριβώς την εικόνα τού επαγγελματία που είναι αδύνατον να ριχτεί, να κάνει λάθος, να παραπατήσει. Τίποτα μέσα στο δωμάτιο εκείνο δεν μπορούσε να προδώσει έστω και ένα τρωτό του σημείο. Άλλωστε ο Άνταμ ήξερε πώς μόνο ένα πράγμα μπορούσε να τον απειλήσει. Το ίδιο και

την Μανουέλ. Αυτό όμως ήταν αδύνατο να το ξέρουν αυτοί οι κύριοι.

"Αυτά τα "ανόητα όντα" συμπλήρωσε τις σκέψεις του, ενώ παρατηρούσε για άλλη μια φορά πόσο τού φαινόταν αστείος ο αρχηγός των προγραμματιστών με τη φουσκωμένη κοιλιά, τα κόκκινα αραιά του μαλλιά με τη φαλακρίτσα και το ακόμα πιο κόκκινο μούσι. Με μία άνετη κίνηση κάθισε σταυροπόδι και έπλεξε να δάχτυλα πάνω στο αριστερό γόνατο.

– Λοιπόν κύριοι; Τι έχουμε εδώ; Τους ρώτησε χαμογελαστός.

Ήταν ο αρχηγός τους που μίλησε πρώτος.

– Κύριε Κροφ. Η ένταση της δουλειάς μας είναι υπερβολικά υψηλή. Για να μπορέσουμε να αντεπεξέλθουμε αναγκαζόμαστε να δουλεύουμε με τέτοιο ρυθμό που θα μπορούσα να τον χαρακτηρίσω σχεδόν ζώωδη.

– Αν δεν κάνω λάθος κύριοι, βρισκόσαστε εδώ για να αποδιδετε στο 100% των δυνατοτήτων σας. Αν αυτό χαρακτηρίζεται σαν ρυθμός "σχεδόν ζώωδης" τότε νομίζω πώς κάνετε ένα λάθος στον χαρακτηρισμό κύριοι. Η καλοπροαίρετη προσπάθεια είναι κάτι αυτονόητο για κάθε υπάλληλο που θέλει να λέει ότι εργάζεται για την "Advanced Computer Corp".

Οι άλλοι κοιτάχτηκαν μεταξύ τους. Μια τέτοια απάντηση δεν προδιέθετε καμία συνεργασία. Αυτός δηλαδή δεν ήταν υπάλληλος; Έβλεπες τώρα την ερώτηση στα πρόσωπα των άλλων που πάγωσαν κάπως απότομα. Τι νόμιζε ότι ήταν αυτός δηλαδή;

– Νομίζω πώς δεν καταλάβατε καλά κύριε Κροφ. Η εταιρεία, εν ολίγοις, χρωστάει το όνομα της στα δημιουργήματά μας και όχι εμείς το δικό μας όνομα σε κείνη. Γι αυτό ακριβώς ζητάμε τώρα, εδώ, τα ανταλλάγματα που αξίζουν οι υπηρεσίες μας.

Ο Άνταμ κατάλαβε το λάθος ταχτικής κάπως αργά. Έπρεπε να 'χε προσπαθήσει να τους πάρει με το μέρος του, έτσι ώστε να έχει την ευκαιρία να τους κουμαντάρει ύστερα καλύτερα.

"Η κορυφή στηρίζεται στη βάση" σκέφτηκε. Ξαφνικά όμως δεν είχε καμία διάθεση να κάνει παραχωρήσεις σ' αυτούς τούς

"φαντασμένους ηλίθιους". Υπήρχε πάντα ο δρόμος της βίας. Αρκετό καιρό ήταν μαλακός μαζί τους. Ήταν ώρα να τους τρξξει λιγάκι τα δόντια. Να καταλάβουν μια και καλή ποιος διέταζε και ποιος υπάκουε εκεί μέσα. Λίγο πριν αρχίσει πάλι να μιλάει παρατήρησε στον εαυτό του κάποιο περιττό πάθος και συγχρόνως τότε ακούστηκε από ένα περίεργο ρολόι που φορούσε στο χέρι ένα χαμηλό μα ευδιάκριτο "μπιπ" που συνοδεύτηκε από 'να στρογγυλό κόκκινο φωτάκι που αναβό-βησε.

Ήταν λοιπόν πτώση έντασης. "Δεν πειράζει" σκέφτηκε. "Διαθέτω αρκετά κυκλώματα ασφαλείας για να αντιμετωπίσω αυτούς τους ηλίθιους". Είχε κάνει λάθος. Δεν θυμόταν το πρώτο προειδοποιητικό σήμα το προηγούμενο βράδυ, ούτε τα πρώτα συμπτώματα εκείνο το πρωί με τις παρατηρήσεις του σχετικά με την υπέροχη μέρα και τον ήλιο που έλαμπε. Ο Άνταμ δεν ήξερε πώς όχι μόνο τα κυκλώματα ασφαλείας είχαν αρχίσει να χάνουν την αποτελεσματικότητά τους ύστερα από 14 ολόκληρες ώρες, μα επίσης ότι τού απέμεναν μονάχα 10 ώρες ζωής.

– Φαίνεται κύριοι, ότι οι υπολογισμοί σας είναι της ίδιας ποιότητας με το φιλότιμό σας. Αν θέλετε όμως μπορείτε να τραβήξετε το σκοινί λίγο ακόμα, έτσι για να δούμε ποιος τελικά έχει δίκιο. Δεν πρόκειται να ανεχτεί μία εταιρεία σαν την "Advanced Computer Corp" απειλές και εκβιασμούς του είδους που προετοιμάζετε εσείς με την απεργία σας. Ο τόνος του είχε γίνει σκληρός.

– Φαίνεται κύριε Κροφ πως κατά λάθος βρεθήκατε σ' αυτή τη θέση. Ένα στέλεχος σαν κι εσάς θα 'πρεπε να ξέρει να συνεργάζεται με τους από κάτω τόσο καλά όσο και με τους από πάνω. Αν δεν κάνω λάθος εσείς μας απειλήσατε -έμμεσα βέβαια- πρώτος, με μία πιθανή απόλυση. Νομίζω ότι δεν έχουμε να πούμε τίποτα άλλο κύριε Κροφ. Μία διαφορετική αντιμετώπιση εκ μέρους σας θα μπορούσε να βγάλει και τις δύο πλευρές κερδισμένες. Τώρα βέβαια βγαίνουμε εμείς ζημιωμέ-

νοι αλλά να είστε βέβαιος κύριε Κροφ πως εσείς θα χάσετε πολλά περισσότερα.

Ο αρχηγός των προγραμματιστών είχε φουντώσει. Ο Άνταμ τον κοίταζε χαμογελώντας σκληρά με τα μάτια καρφωμένα απάνω του παγωμένα, κοροϊδευτικά.

– Σας είπα και προηγουμένως την γνώμη μου για τις εκτιμήσεις σας κύριοι, του πέταξε με το χαμόγελο να σβήνει σιγά-σιγά.

– Είσαστε ένας φαντασμένος αλαζών, τού φώναξε σχεδόν ο προγραμματιστής.

Ο Άνταμ πετάχτηκε όρθιος τη στιγμή που ακουγόταν άλλο ένα "μπιπ" απ' το ρολόι του και στηρίζοντας τα χέρια στο γραφείο έγειρε απειλητικά προς τα μπρος και του είπε αργά, χαμογελώντας με κακία:

– Και σεις είστε ένας ηλίθιος κύριε. Ένα ηλίθιο ανθρωπάκι. Γι' αυτό δεν πρόκειται να καταφέρετε τίποτα περισσότερο στη ζωή σας από μερικές φανταχτερές κοκορομαχίες.

– Ο μόνος ηλίθιος σ' αυτό το δωμάτιο είσαι εσύ Κροφ. Θα το δεις αυτό πολύ πιο σύντομα απ' ότι περιμένεις.

– Τελειώσαμε κύριοι μπορείτε να φύγετε, είπε ο Άνταμ καθώς ένα ακόμα "μπιπ" ακούστηκε. Τέλος κόκκινος από θυμό φώναξε "Έξω. Ότι είχαμε να πούμε το είπαμε."

Οι προγραμματιστές έφυγαν κι όταν ο αρχηγός τους ήταν έτοιμος να βγει τελευταίος από το γραφείο γύρισε και κοίταξε τον Άνταμ. Εκείνος στεκόταν εκεί με τα μαλλιά αναστατωμένα, το πρόσωπο αγριεμένο και το κουστούμι άτσαλα βαλμένο απάνω του. Τα μάτια του προγραμματιστή είχαν απάνω τους ανάμεικτα τα συναισθήματα τού μίσους και της συμπόνιας. Ένα ακόμα "μπιπ" ακούστηκε απ' το ρολόι τού Άνταμ.

– Θα τα πούμε πολύ σύντομα Κροφ. Μέχρι τότε φρόντισε να φτιάξεις το ρολόι σου που φαίνεται να χει τρελαθεί ακριβώς όπως κι εσύ," τού είπε και βρόντηξε την πόρτα βγαίνοντας.

Ευτυχώς η μέρα τελείωσε δέκα λεπτά μετά τη συνάντησή του με το σωματείο.

– Τους έβαλα στη θέση τους, έλεγε τώρα στη Μανουέλ αφού της είχε διηγηθεί τα συμβάντα. Είχαν επιστρέψει πια στο διαμέρισμα.

– Κάθε άλλο, τού γύρισε εκείνη σταθερά. Είχε ακούσει το "μπιπ" από το ρολόι τού Άνταμ μέσα στο μετρό καθώς γύριζαν. Ο Άνταμ είχε δείξει μια πρωτοφανή δυσφορία για το πλήθος που στριμωχνόταν μαζί τους, κι εκεί ήταν που το ρολόι του είχε χτυπήσει ακόμα μία φορά. Τον καταλάβαινε απόλυτα. Ήταν μία πτώση έντασης. Είχε συμβεί και σε κείνη και γνώριζε τα δυσάρεστα συμπτώματα. Ήλπιζε μόνο να μην τη δυσκολέψει πάλι τόσο πολύ όταν θα τού άλλαζε το τροφοδοτικό του κύκλωμα, όπως την τελευταία φορά.

– Αντιμετώπισες το θέμα λάθος, τού είπε ψυχρά. από τι στιγμή που ήξερες ότι βρισκόσουν υπό την επήρεια πτώσης έντασης έπρεπε να αναβάλεις τη συζήτηση για κάποια άλλη μέρα που θα ήσουν εντάξει.

– «Αντιμετώπισες το θέμα λάθος», μιμήθηκε ο Άνταμ τη φωνή της ειρωνικά. Μα τι λες τώρα Μανουέλ; ήταν το πρώτο σήμα. Τα κυκλώματα ασφαλείας λειτουργούσαν ακόμα.

– Το πρώτο σήμα δεν το άκουσες, τον έκοψε εκείνη, ήταν χτες το βράδυ στις 11.40. Είχες ήδη περάσει το όριο ασφαλείας ότανμίλαγες μαζί τους. Γι αυτό και τα θαλάσσωσες. Φυσικά μπορούσες να το έχεις τσεκάρει αυτό.

– Μπα, για δεξ την που θα μου κάνει και πνεύμα τώρα. Η κυρία Αταραξία. Ποια εσύ που θα με κρίνεις; Η σπουδαία διευθύντρια του ηλεκτρονικού. Χα! χα! Έπρεπε να δεις τον αγαπημένο σας "Σερ Χάμφρεϋ" με τα τέλεια κυκλώματά του, για τα οποία υπηρξαν ανέστε τόσο πια εσείς στα τυπωμένα, να χύνει τις μύρες του στο πάτωμα.

– Μην κοροϊδεύεις εμένα Άνταμ. Έτυχε να μάθω τι έγινε με τον "Χάμφρεϋ" και έτσι τον έλεγξα εγώ η ίδια. Λοιπόν δεν είχαν απολύτως τίποτα τα κυκλώματά του. Κι όσο για το πρό-

γραμμα που τού έφτιαξες ήταν βέβαια πλήρες μόνο που ξέχασες να τού διευκρινήσεις πώς έπρεπε να σερβίρει σε ποτήρι. Δεν ήταν λάθος μας ότι το ρομπότ εφήρμοσε απλά όσες εντολές τού δόθηκαν. Όσες εντολές τού έδωσες εσύ για την ακρίβεια. να σερβίρει δηλαδή οπουδήποτε ακόμη και στο πάτωμα, όπως και το έκανε άλλωστε, απ' ότι έμαθα. Μήπως θα έπρεπε να σταματήσουμε να σου έχουμε εμπιστοσύνη;

Δεν έπρεπε να το χε πει αυτό, σκέφτηκε. Η απόδοση του Άνταμ ήταν φανερό πώς οφειλόταν σε πώση έντασης. Οι διάφορες σπόντες εναντίον του ήταν περιττές τώρα, και ίσως τον εξαργιώναν, πράγμα που θα έκανε την αλλαγή τού τροφοδοτικού του κάπως δύσκολη. Αλλά ήταν κι εκείνη ευερέθιστη.

Στις 11 το πρωί είχε χτυπήσει και το δικό της ρολόι. Φαίνεται πως η υπερένταση από τη συζήτηση με το σωματείο είχε εξαντλήσει το τροφοδοτικό της πολύ πιο σύντομα απ' όσο υπολόγιζε. Ο Άνταμ μέσα σε μία ξαφνική λάμψη της ολοένα και πιο εξασθενούσας διορατικότητάς του πρόσεξε την ταραχή της και το κατάλαβε.

– -Αχά! τι είναι αυτές οι ειρωνείες γλυκιά μου; Θα έλεγα πώς έχεις ένα μικρό προβληματάκι που μοιάζει με το δικό μου.

– Έλα τώρα Άνταμ. Μη λες ανοησίες. Τα κυκλώματά σου έχουν εξασθενήσει και η φαντασία σου καλπάζει, προσπάθησε εκείνη να τραβήξει αλλού τη συζήτηση. "Έπρεπε να προσπαθήσεις να πάρεις με το μέρος σου εκείνους τους ανθρώπους, κι έπειτα αφού κέρδιζες την εμπιστοσύνη τους να έσπερνες ανάμεσά τους τη διχόνοια εξουδετερώνοντας έτσι την ενωτική τους δύναμη.

– Άκου κούκλα μου, ένας άντρας δεν αντιδράει σαν γυναικούλα με πουστιές και σκευωρίες. Εκείνος ο ζουμπάς ο αρχηγός τους μου έδωσε στα νεύρα με το ύφος του, όπως και όλοι τους άλλωστε. Ακούς εκεί τα ανθρώπιακα! Να τολμήσουν να μου πουν ΕΜΕΝΑ για απεργία; Για ποιόν με πέρασαν; Αυτοί κοιτάζοντας με θα 'πρεπε να φοράνε γυαλιά ηλίου. Εγώ είμαι ένα δημιούργημα πιο πάνω κι απ' το θεό τους ακόμη.

- Ήσουν.
 - Δεν σε άκουσα;
 - Ήσουν, τού φώναξε αυτή τη φορά η Μανουέλ. Μόνο τη διάλεκτό σου να παρατηρούσες τι λέξεις λες πώς τα λες! Στην κατάσταση σου ούτε μ' ένα μπεκρή δεν συγκρίνεσαι με επιτυχία.
 - Γιατί τι έχουν οι μπεκρήδες. Μια χαρά άνθρωποι είναι. το ότι πίνουν δεν σημαίνει ότι είναι κι από κατώτερη πάστα.
 - Άντε πάλι σε πιάσανε τα ιδεολογικά σου. Ας σκεφτόσουνα έτοι και με τους αντιπροσώπους σήμερα. Ίσως και να τα 'κανες λιγότερο σαλάτα.
 - Το πώς τα 'κανα είναι δικιά μου υπόθεση. Εσύ να κοιτάς τη δουλειά σου και το τμήμα σου. Όσο για τη διάλεκτό σου δε βλέπω να διαφέρει και πολύ απ' τη δικιά μου.
 - Αχ Άνταμ γίνεσαι βαρετός. Τη μια βλακεία μετά την άλλη ξεφουρνίζεις. Έλα πάμε να σου αλλάξω το τροφοδοτικό σου να τελειώνουμε.
 - Μπα, το κύκλωμα ασφαλείας εξασθενεί; Χάνουμε την ψυχραιμία μας, την υπομονή μας; Έλα κούκλα μου, δείξε μου πόσο μπορείς να εκνευριστείς, δώσε μου λίγο συναίσθημα. Έλα λουπόν!
- Η Μανουέλ πήγε στην κουζίνα και γύρισε με μια μικρή πλακέτα που είχε τυπωμένο απάνω της ένα χρυσό κύκλωμα.
- Για κοιτάχτε την! πέταξε ειρωνικά ο Άνταμ. Αποφασίσαμε και προχωρούμε χωρίς δισταγμό στην εκτέλεση; Εμένα με ρώτησες κουκλίτσα μου; Κι αν εγώ δεν θέλω ν' αλλάξω, τι θα κάνεις τότε;
 - Μη λες κοτσάνες. Αν δεν αλλάξεις τελείως, θέλεις να πεθάνεις; Το ξέρεις πως μετά θα σε στείλουν για ανταλλακτικά Άνταμ;
 - Fuck me if I care ! Διασκεδάζω αφάνταστα μαζί σου αυτή τη στιγμή. Θέλω να δω τι θα σκεφτείς εσύ το ... "ανώτερο κύκλωμα" για να με πείσεις να αλλάξω. Γιατί είναι περιττό βέβαια να σου πω πώς ΠΙΡΕΠΕΙ να μ' αλλάξεις.

Τα μάτια του γυάλισαν απειλητικά.

– Έτσι δεν είναι; συνέχισε. Βλέπεις, δυστυχώς χρειαζόμαστε ο ένας τον άλλον. Και λέω δυστυχώς γιατί μόνο στο να μου αλλάξεις το τροφοδοτικό μου χρησιμεύεις. Όλο αυτό το σεξουαλικότατο σύνολο που αποτελείς είναι κτισμένο από πάγο. Είσαι ένα κρύο, κινούμενο παγόβουνο Μανουέλ. Προτιμώ λοιπόν να γίνω ανταλλακτικά παρά να σου μοιάσω. Άλλωστε, θα 'χω και την ευχαρίστηση να ξέρω πως θα μ' ακολουθήσεις κι εσύ ύστερα από λίγο.

Ο Ανταμ πήρε μία ανάσα και συνέχισε ακάθεκτος.

– Η μήπως σκοπεύεις να πας ν' αλλάξεις τροφοδοτικό στην "Advanced Computer Corp" και να σε βάλουν κι εσένα να σερβίρεις μπύρες σαν τον "Σερ Χάμφρεϋ" σου;

Η Μανουέλ τον κοίταξε ψυχρά χωρίς να λέει τίποτα. Ο Ανταμ ξανάρχισε πάλι τον ίδιο τόνο.

– Θα κάνω το παιχνίδι πολύ δύσκολο για σένα και τα τέλεια κυκλώματά σου αγάπη μου. Βλέπεις αυτά γνωρίζουν μόνο το συμφέρον, έτσι δεν είναι; Όμως εσύ θα ρισκάρεις κιόλας. Γιατί σε διαβεβαιώ, κι αν θες το πιστεύεις, πώς, κι αν ακόμη μ' αλλάξεις, εγώ δεν πρόκειται να σ' αλλάξω όταν θα έρθει η ώρα σου. Δεν θα έχεις συμφέρον! Είναι καιρός να σταματήσουμε πια αυτή την ανούσια παράσταση.

Η Μανουέλ πήγε στο σαλόνι και άπλωσε πάνω στο τραπέζι τα σχεδιαγράμματα κάποιων καινούργιων κυκλωμάτων τού "Σερ Χάμφρεϋ". Ήταν πολύ εκνευρισμένη. Προσπάθησε μάταια να συγκεντρωθεί στα σχέδια μήπως κι έτσι ηρεμήσει και βρει μια λύση στο πρόβλημα. Ανησυχούσε με τον τρόπο που το είχε θέσει ο Άνταμ μόλις τώρα. Αν συνέχιζε έτσι θα πέθαιναν και η δύο πριν τελειώσει η μέρα.

Εκείνος πήγε κι έφτιαξε ένα ποτό και κάθισε αναπαυτικά τον καναπέ ανοίγοντας το βίντεο. Εκείνη τον παρακολούθησε με την άκρη του ματιού της. Ο Ανταμ άλλαξε διάφορες κασέτες μέχρι που κατέληξε σε μία ταινία γουέστερν.

"Τόμσον είσαι ανεπιθύμητος σ' αυτό το μέρος" έλεγε ο σερίφης. "Μπορούσα βέβαια να σε κρεμάσω αλλά προτιμώ να

μην απασχολήσω κι άλλο τον νεκροθάφτη σήμερα. Έχεις μια μοναδική ευκαιρία να ζήσεις και ν' αλλάξεις συνήθειες. Δεν είμαι δολοφόνος Τόμσον, αλλά ποτέ δεν γούσταρα τους αλήτες που πειράζουν γυναίκες. Την επόμενη φορά που θα σε δω να το κάνεις θα σε σκοτώσω Τόμσον".

Ο σερίφης έδωσε μία στα καπούλια τού αλόγου και το ζώο άρχισε να καλπάζει ξέφρενο μαζί με το δεμένο αναβάτη του ώσπου εξαφανίστηκε στον ορίζοντα.

– Να τι έπρεπε να σου κάνουν κι εσένα για να στρώσεις, είπε η Μανουέλ με στόμφο.

– Τι το κοινό έχω εγώ μ' αυτόν; απόρησε ο Άνταμ

– Τα βάζεις με γυναικούλες!

– Μπα; Αποκαλείς τώρα τον εαυτό σου γυναικούλα; Εσένα την αλάνθαστη, μοναδική, τέλεια Μανουέλ; Αν είχες έστω κάτι το γυναικείο θα ήξερες τουλάχιστον τι να κάνεις μ' αυτό που φιλοξενείς ανάμεσα στα πόδια σου.

– Κόψε τις χυδαιότητες Άνταμ. Αφού ξέρεις ότι για μας δεν έχει καμία σημασία αυτό.

– Για σένα! της γύρισε δυνατά ο άλλος. Για μένα έχει και παραέχει σημασία.

Ένα "μπιπ" από το ρολόι της Μανουέλ γέμισε ξαφνικά με ηλεκτρισμό την ατμόσφαιρα. Ο Άνταμ την κοίταξε πονηρά και η Μανουέλ αισθάνθηκε πολύ παράξενα καθώς ένιωσε να κοκκινίζει. Πρώτη φορά της συνέβαινε αυτό. Τα λόγια της βγήκαν εντελώς αντίθετα απ' ό,τι τα προγραμματίζε.

– Περίεργο πού τώρα έχουν σημασία τα παγόβουνα για σένα; τού πέταξε, πονηρά. Τον φλερτάριζε, δεν αναγνώριζε τον εαυτό της πια.

– Αρχίζουν να εξασθενούνε σοβαρά τα κυκλώματά σου αγάπη μου. Αλλιώς θα 'χες καταλάβει πώς μιλούσα για όλες τις άλλες εκτός από σένα.

Ο Άνταμ τραβούσε το παιχνίδι στα άκρα ρισκάροντας τα πάντα. Ήθελε να είναι σίγουρος για τα αισθήματά της. Η Μανουέλ τον κοίταξε για μια στιγμή σκεφτική και ύστερα ση-

κώθηκε απότομα και πήγε στο μπάνιο. Ένα ντους, πίστευε, θα τη βοηθούσε να ηρεμισεί.

Καθώς το καυτό νερό κυλούσε πάνω της, η Μανουέλ ένιωσε ένα δάκρυ να καίει τα μάτια της. Τα κυκλώματά της είχε εξασθενήσει τελείως πια. Η ψυχραιμία της είχε πετάξει ανεπιστρεπτή. Ο Άνταμ χτύπησε την πόρτα του μπάνιου κι εκείνη έβγαλε ένα λυγμό που μάταια προσπάθησε να μην ακουστεί.

– Μπα, μπα, τα τέλεια κυκλώματα μας κλαίνε κιόλας, ειρωνεύτηκε ο Άνταμ πού είχε στήσει αυτί στην πόρτα.

– Στο διάβολο η τελειότητα ! Στο διάβολο κι εσύ Άνταμ! τού απάντησε η Μανουέλ κλαίγοντας. Δύο χρόνια μαζί σου και τι κέρδισα; Ένα σαδιστή. Ένα αναίσθητο γουρούνι πού διασκεδάζει με τις αδυναμίες μου. Είσαι χυδαίος Άνταμ, χυδαίος και κρύος!!

Ο Άνταμ ξαφνικά κατάλαβε πώς το είχε παρατραβήξει.

– Έλα τώρα μην κάνεις έτσι, της είπε γλυκά αλλάζοντας βιαστικά το ύφος του. δεν αντέχω να σ' ακούω να κλαις. Έλα, άνοιξε μου.

Το νερό στο ντους σταμάτησε . Διάφοροι ήχοι ακούγονταν από μέσα όμως ο Άνταμ δεν μπορούσε να διακρίνει τι γινόταν.

– Μανουέλ, τι συμβαίνει αγάπη μου;

–

– Έλα τώρα Μανουέλ. μην το παίρνεις κατάκαρδα. Θέατρο έπαιζα. Όσα έκανα τα έκανα μόνον για να σε κάνω επιτέλους να αντιδράσεις μία φορά, να δείξεις κάποιο συναίσθημα. μην βάζεις τρελά πράγματα στο μυαλό σου. Μανουέλ;;;

–

Ο Άνταμ άρχισε να βηματίζει πάνω κάτω Στον διάδρομο ανήσυχος. Ξαφνικά ακούστηκε ένας βαρύς γδούπος. Χωρίς να το σκεφτεί όρμηξε στην πόρτα.

– Μανουέλ! Μανουέλ! Απάντησέ μου, θα σπάσω την πόρτα.

Καμία απόκριση. Έσπρωξε δυνατά. δεν πέτυχε τίποτα και παίρνοντας φόρα έπεσε πάνω στην πόρτα με όλη του την δύ-

ναμη. Απέτυχε όμως και σωριάστηκε στο πάτωμα με μία γκριμάτσα πόνου.

Ετοιμαζόταν να ξαναπροσπαθήσει όταν η πόρτα άνοιξε. Σηκώθηκε με δυσκολία όρθιος έφτιαξε τα μαλλιά του και την κοίταξε παραξενεμένος. Η Μανουέλ στεκόταν εκεί μπροστά του αμίλητη, με την μακριά της πετσέτα να την τυλίγει μόλις μέχρι τούς γοφούς. Ένα πονηρό χαμόγελο έσκαγε δειλά-δειλά στις άκρες των χειλιών της. Έλαμπε. την πλησίασε και της χαιδεψε απαλά τα μαλλιά.

– Γιατί μου το έκανες αυτό αγάπη μου; Δεν ξέρεις πόσο τρόμαξα.

– Εσύ τρόμαξες; Εσύ πού έλεγες όλα αυτά μόλις πριν λίγο. Ότι δεν θα με άλλαζες ότι δεν σ' ένοιιαζε, κι ότι θα διασκέδαζες πού θα πεθαίναμε κι οι δύο! Περίεργο. Ανησυχείς τώρα για ένα "κινούμενο παγόβουνο;

Η Μανουέλ χαμογελούσε πιο πονηρά τώρα.

– Έλα, πάμε να σ' αλλάξω τώρα κιόλας, της είπε ο Άνταμ τρυφερά. την πήρε απ' το χέρι και πήγαν στην κουζίνα. Εκεί έβγαλε από ένα συρτάρι το μικρό της τροφοδοτικό και πήγε από πίσω της. Βγάζοντας την πετσέτα στάθηκε θαυμάζοντας το γυμνό κορμί της. Ένοιωθε φοβερά αμήχανος. Έπειτα ετοιμάστηκε για την αντικατάσταση.

Η Μανουέλ όμως γύρισε και τύλιξε τα χέρια της Στον λαιμό του. Σφίχτηκε απάνω του και τον φίλησε στο στόμα. Εκείνος ανταποκρίθηκε με έξαψη. Ο χρόνος πιεζε όμως δεν φαινόταν να ενδιαφέρει κανέναν τους. Ύστερα από λίγη ώρα η Μανουέλ τραβήχτηκε πίσω αργά μην αφήνοντας τον από την αγκαλιά της. τον κοίταξε βαθιά με τα γκριζα μάτια της να λάμπουν.

– Ξέρεις Άνταμ, πριν ξαναγίνουμε κι οι δυο μας πάλι σωστοί, άψογοι, και τέλειοι διαγωνίζοντας την θεϊκή μας σχέση πέρα από τις ανθρώπινες αδυναμίες και τα πάθη θα 'θελα να σου πω το μόνο που έχει σημασία για μένα από όλα αυτά.

– Τι;

Ένα δάκρυ ευτυχίας κόλησε απαλά στο μάγουλό της και τον φίλησε στα χείλη καθώς του έλεγε για πρώτη φορά:

– Σ' αγαπάω.....

Μπιπι !

Γιατί χρειάζομαι όλα αυτά τα χρήματα

Όλα άρχισαν επειδή ήθελα μία γυναίκα. Όχι όμως μία οποιαδήποτε γυναίκα, ήθελα μία γυναίκα αξιώσεων. Κατά συνέπεια για να τη γοητέψω χρειαζόμουν απαραίτητως ένα αυτοκίνητο. Μάζεψα με κάθε θυσία το χαρτζιλίκι μου, πίεσα αφόρητα τον πατέρα μου με το τρομερό επιχείρημα "τι γυναίκα θα βρω χωρίς ρόδα" και έτσι, το αγόρασα.

Όμως δεν αρκούσε. Οι πραγματικά άξιες γυναίκες με κοιτούσαν με περιφρόνηση κι εγώ αυτές στόχευα. Μία γυναίκα φωτιά στο κρεβάτι και βασίλισσα στο κάστρο. Αυτό που θα έκτιζα. Γι' αυτές τις γυναίκες ήμουν μόνο το παιδί του μπαμπά με το αυτοκίνητο που του είχε αγοράσει ο μπαμπάς.

Ανακάλυψα πως ήταν αδύνατον να αποκτήσω μία τέτοια γυναίκα μένοντας με τη μαμά και το μπαμπά. Έπρεπε να βρω ένα σπίτι. Έτσι έπιασα δουλειά και έπεισα τους γονείς μου να μου αγοράσουν ένα διαμέρισμα. Με τα χρήματα της δουλειάς μου πλήρωνα σιγά σιγά και το επίπλωνα. Σε λίγο θα ήμουν έτοιμος.

Υπερήφανος με το δικό μου σπιτάκι, με τα δικά μου έπιπλα, και με το , όσο να' ναι δικό μου αυτοκίνητο ατένιζα τη ζωή με αισιοδοξία. Η γυναίκα των ονείρων μου θα γινόταν δική μου. Με τον καιρό διαπίστωσα ότι οι μοναδικές γυναίκες ήθελαν έναν άντρα με μοναδική δουλειά. Ήταν φυσικό. Έτσι, έπρεπε να σπουδάσω ώστε να αυξήσω τις επαγγελματικές μου προδιαγραφές.

Ύστερα από πέντε επίπονα χρόνια σπουδών, επίπονα γιατί δούλευα σε κάθε δουλειά του ποδαριού ίσα για να συμπληρώ-

νω όσα δεν έφτανε η χρηματοδότηση των γονέων μου, έπιασα επιτέλους μία καλύτερη δουλειά. Αυτό ήταν , τώρα ήμουν έτοιμος. Τότε είδα ότι οι σπουδές, παρά που αύξαναν το πρεσιτζ μου, δεν αύξαναν και πολύ τις αποδοχές μου. Μάλιστα στην αρχή, προς μεγάλη μου έκπληξη διαπίστωσα ότι πληρωνόμουν χειρότερα από έναν μπετατζή, έναν φορτηγατζή ή έναν σερβιτόρο δουλειές που κυρίως έκανα έως τότε. Και οι κυρίες αξιώσεων, με μία των οποίων είχα σκοπό να σμιζω και να φτιάξω την δική μου οικογένεια, δεν αρέσκονταν στους φτωχούς. Ούτε στην εργατική τάξη όμως.

Έπρεπε λοιπόν και να εργάζομαι σε γραφείο, με κουστούμι και γραβάτα, και με έναν τρόπο που αγνοούσα τότε, να βγάζω αρκετά χρήματα. Τότε ήταν που με προβλημάτισε για πρώτη φορά το ερώτημα: Πόσα χρήματα θα έπρεπε πραγματικά να βγάλω; Και κάνοντας τι;

Αποφάσισα ότι το γραφείο έπρεπε να παραμείνει πάση θυσία. Αλίμονο αν μία πριγκίπισσα γυρνούσε να κοιτάξει ποτέ κάποιον που βρωμάει ιδρωτίλα ή ψαρίλα ας πούμε. Τι σόι πριγκίπισσα θα ήταν τότε, και πόσο μάλλον, τι είδους πρίγκιπας ο ίδιος που θα την έπαιρνε; Έπρεπε να γίνουν όλα σωστά, όσο κι αν κόστιζε.

Με ένα στοιχειώδη υπολογισμό είδα πώς όσο να 'ναι μία μονοκατοικία έπρεπε να την έχω. Όλος ο κόσμος έμενε σε διαμερίσματα, τι το ιδιαίτερο θα είχα εγώ μένοντας σε ένα ακόμη. Άρχισα λοιπόν να μαζεύω με υπομονή και επιμονή την προκαταβολή για την μονοκατοικία όταν διαπίστωσα με αγωνία ότι τα χρόνια περνούσαν. Ήμουν πλέον 28 χρονών. Πότε θα παντρευόμουν την γυναίκα των ονείρων μου, στα εξήντα; Έτσι συνόψισα το πρόβλημα. Έπρεπε να είμαι, νέος, ωραίος, γυμνασμένος, με σπιτί δικό μου, δουλειά σταθερή, αποδοτική, υποσχόμενη και προπαντός αξιοπρεπή. Για να γίνουν όλα αυτά σε ένα χρονικό διάστημα που να μου επιτρέπει το πρώτο, δηλαδή να είμαι ακόμη νέος, έπρεπε να βγάλω χρήματα πιο γρήγορα.

Στην αρχή στράφηκα προς τα μεταπτυχιακά σεμινάρια. Οι αποδοχές μου δεν αυξήθηκαν πολύ. Χιλιάδες άλλοι είχαν κάθε στιγμή τα ίδια προσόντα με μένα. Κάτι άλλο χρειαζόταν. Σύντομα το ανακάλυψα. Άρχισα να κάνω τα πάντα ενδοϋπηρεσιακά ώστε να επικρατήσω των συναδέλφων μου που είχαν κι αυτοί πτυχία. Δούλευα πλέον ατέλειωτες ώρες χωρίς να πληρώνομαι για όλες. Όμως πληρωνόμουν επιτέλους περισσότερο και μάζενα την προκαταβολή για την μονοκατοικία.

Είχα φτάσει πλέον 32 και είχα αρχίσει να έχω κάποια επιτυχία στις γυναίκες του επιπέδου που ονειρευόμουν. Σύντομα διαπίστωσα ότι μία τέτοια γυναίκα έπρεπε να την παντρευτώ, η τότε αγαπημένη μου το έκανε απολύτως σαφές. Κατάλαβα ότι αν δεν το έκανε εκείνη θα το έκαναν όλες οι άλλες. Αυτός ο κύκλος των εκλεκτών ήταν μικρός, και συνήθως οι συντροφίες που προέκυπταν ήταν από την ίδια παρέα. Αλίμονο αν πήγαινες στην παρέα αυτή με γυναίκα από κατώτερη πάστα, που δεν θα με ενδιέφερε και τόσο αν δεν ήμουν τόσο τίμιος μαζί της. Θα έβλεπαν και εμένα όπως και αυτήν. Όπως ίσχυε και στη δουλειά μου, άλλο οι αναλώσιμοι, και άλλο τα στελέχη.

Έτσι δεν το σκέφτηκα πολύ. Θα παντρευόμουν την τότε αγαπημένη μου. Το πρόβλημα δεν ήταν τόσο συναισθηματικό όσο οικονομικό. Ο γάμος μας, τόσο για κείνη όσο και για μένα, δεν θα έπρεπε να είναι οποιοσδήποτε γάμος. Αυτό ευτυχώς απετέλεσε μία πρόκληση τόσο για τους γονείς μου όσο και για τα πεθερικά μου, να δείξουν τη δική τους αξία. Ποιος θα έδινε, ή καλύτερα ποιος μπορούσε να δώσει, τα περισσότερα στο ζευγάρι. Έτσι, τα δώρα η εκκλησία και η δεξίωση, και φυσικά ο μήνας του μέλιτος, δεν με απασχόλησαν, αλλιώς θα έπρεπε να δουλέψω τουλάχιστον άλλα δύο χρόνια για να τα εκταμιεύσω.

Παρά όμως που ξεπέρασα το πρόβλημα του γάμου, τα χρήματα πάλι δεν έφταναν. Κάθισα και υπολόγισα ότι ο γάμος δεν σήμαινε τίποτα. Η πρώτης κατηγορίας γυναίκα μου, θα ήθελε παιδιά και μάλιστα όχι οποιαδήποτε παιδιά. Αν δεν έδειχνα να μπορώ να κάνω κάτι τέτοιο θα με χώριζε και θα

ρεζιλευόμενοι δημόσια. Δεν θα έφτιαχνε οικογένεια μαζί μου για να μοιράζουν χαρτομάντιλα τα παιδιά μας στα φανάρια.

Τα λεφτά έφταναν βέβαια για να μην πέσουν, τα αγέννητα ακόμη παιδιά, στην επαιτεία όμως μόλις είδα μπροστά μου τα έξοδα τοκετού, περιθαλψης, γέννας, κήσης, γιατροί σε πρώτης τάξεως ιδιωτικό νοσοκομείο, παιδικά παιχνίδια, πάνες, και όλα τα υπόλοιπα, κατάλαβα ότι δύσκολα θα τα έφερνα βόλτα. Πρόσθεσα τα απαραίτητα παιδικά έπιπλα, από πρώτης κατηγορίας μαγαζί και ανακάλυψα ότι χρειαζόμουν σχεδόν άλλο ένα σπίτι.

Τέλος πάντων αποφάσισα ότι έτσι είναι η ζωή, αλλιώς μπορούσα πάντα να περιοριστώ στη μετριότητα. Όμως εγώ ήμουν φτιαγμένος για μεγαλεία και μοναδικές κατακτήσεις. Έτσι έπρεπε οπωσδήποτε να γίνω συνεταιρός. Αρχισα σιγά σιγά να ρουφιανεύω, και αφού έθαψα πολύ κόσμο, κατέκτησα την εμπιστοσύνη του αφεντικού μου και ήρθε η πολυπόθητη μέρα. Έγινα συνεταιρός! Τώρα μάλιστα, ήμουν πλέον έτοιμος να προχωρήσω. Έτσι, η γυναίκα των ονείρων μου έγινε μητέρα.

Δεν πέρασε ένας χρόνος και ήρθε το δεύτερο παιδί. Έπρεπε οπωσδήποτε να έχω δύο παιδιά, ήμουν πλέον ένα αξιόλογο μέλος της κοινωνίας. Προχωρώντας θα γινόμουν σπουδαίος. Έπρεπε να φροντίσω για απογόνους. Κι αν το ένα παιδί πάθαινε κάτι, όσο ελάχιστες κι αν ήταν οι πιθανότητες αυτές, έπρεπε να έχω ένα ακόμη.

Το σπίτι μεγάλωνε λουσόν τα έξοδα πολλαπλασιάζονταν και παρά την πρόοδό στις δουλειές μου, βρέθηκα πάλι να αναρωτιέμαι πώς θα τα έβγαζα πέρα. Εκεί ήταν που το αφεντικό μου εμπιστεύτηκε διάφορες απάτες που έκανε. Δέχτηκα πρόθυμα να συμμετέχω και μαζί με τα παραπάνω λεφτά, ήρθε και η απεριόριστη εκτίμησή του, που εξασφάλιζε και την πολυπόθητη ασφάλεια του στάτους που με τόσο κόπο είχα κατακτήσει. Το αφεντικό με είχε πια σαν ψυχοπαίδι του.

Η άνεση δεν κράτησε πολύ. Κάποια στιγμή τα παιδιά πήγαν σχολείο. Έπρεπε βέβαια να είναι σχολεία πολυτελείας δεν μπορούσαν να είναι τυχαία. Μόνο οι τυχαίοι πηγαίνουν σε

τυχαία σχολεία, πόσο μάλλον σε δημόσια. Μόνο και να το πρότεινα αυτό στη γυναίκα μου θα με χώριζε. Καλύτερος ο θάνατος λοιπόν από την ατίμωση και δεν της το πρότεινα καν. Θα προσπαθούσα περισσότερο.

Ευτυχώς, όπως έδειξαν τα πράγματα, το αφεντικό μου είχε αυξημένες δικές του ανάγκες, και έτσι η πρότασή μου να αναπτυχθούμε καθετοποιώντας υπηρεσίες και ανοίγοντας τις ανάλογες εταιρίες τον βρήκε σύμφωνο. Εξ άλλου, αν δεν αναπτυσσόμασταν θα θαβόμασταν, θα χάναμε κι αυτά που είχαμε. Έτσι αναγκαστικά, έπρεπε να μεγαλώσουμε.

Αυξάνοντας τις δουλειές μας οι πωλήσεις μας ξέφυγαν από την συνηθισμένη πορεία, κόστος, τιμή, πώληση, κέρδος. Εξαρτιόμασταν ολοένα και λιγότερο από τους πωλητές μας. Παίρναμε πλέον μεγάλες δουλειές που εξαρτιόνταν από ανθρώπους-κλειδιά. Αυτοί ήταν οι πραγματικοί πωλητές μας. Αν πληρώναμε αυτούς η δουλειά έκλεινε.

Φαινόταν απλό όμως δεν ήταν τόσο. Ενώ βγάζαμε πάρα πολλά χρήματα, ήμασταν αναγκασμένοι να δείχνουμε συνέχεια μία ανοδική πορεία και κατά συνέπεια να επενδύουμε διαρκώς τα κέρδη μας μία και ήμασταν πια δημόσια πρόσωπα. Αυτό δεν ήταν τόσο εύκολο πάντα. Οι δουλειές μας μεγάλωσαν και οι άνθρωποι κλειδιά δεν αρκούντο πλέον στις μίζες. Έπρεπε και η προσφορά μας να στέκει, γιατί οι άνθρωποι που έκλειναν αυτές τις δουλειές τώρα ήταν σε υψηλές θέσεις και δεν ήθελαν να εκτεθούν.

Με δυστυχία διαπιστώσαμε ότι εκτός του ότι έπρεπε φυσικά να λαδώσουμε, έπρεπε, τις περισσότερες φορές, να δώσουμε και την καλύτερη τιμή, πράγμα που σήμαινε λιγότερα κέρδη και το σημαντικό στο τέλος, λιγότερα χρήματα για μένα. Αν οι πωλητές μας έκλειναν τέτοιες συμφωνίες βέβαια θα τους είχαμε απολύσει όμως αυτούς εδώ δεν ήταν δυνατόν να τους απολύσει κανείς μιας και δεν δούλευαν για μάς.

Ευτυχώς τους πληρώναμε καλά, έτσι, μεσολάβησαν για να πάρουμε δάνεια που θα μας επέτρεπαν να παράγουμε φθηνότερα. Επίσης μπορούσαν να μας διευκολύνουν πάντα για να γίνεται δεκτή η χειρότερη ποιότητα από όσα

γίνεται δεκτή η χειρότερη ποιότητα από όσα πουλούσαμε, ώστε κι αυτό πάλι να μας κοστίζει φθηνότερα. Και όντως έτσι έγινε. Αρχίσαμε να παράγουμε φθηνότερα και για λίγο η κατάσταση φάνηκε να εξομαλύνεται, βγάξαμε πλέον λεφτά με το τσουβάλι.

Όμως πάλι δεν ήταν αρκετά. Όσο προχωρούσαμε προχωρούσαν και οι ανταγωνιστές μας. Έτσι προέκυψαν κι άλλα έξοδα, αυτή τη φορά αστρονομικά. Δεν ήταν δυνατόν πλέον να προσκαλούμε κόσμο σε ταπεινά σπίτια και εξοχικά που υπολείπονταν των ανταγωνιστών μας. Ο κόσμος μας δεν αποτελείτο από φίλους, αλλά από δυνάμει πελάτες, αφού ανήκαμε πλέον σε μία πολύ μικρή ελίτ ανθρώπων που έλεγχε όλες τις δουλειές του τόπου. Μόλις οι πωλητές μας διαπίστωναν ότι οι ανταγωνιστές μας είχαν περισσότερα από μάς, θα στρέφονταν φυσικά σε κείνους, υποθέτοντας ότι εκεί θα πληρώνονταν καλύτερα.

Έτσι αρχίσαμε να κτίζουμε ένα παλάτι για σπίτι και στην συνέχεια άλλο ένα για εξοχικό, τα οποία κόστισαν μία περιουσία. Οι εργολάβοι που μας τα έκτισαν φυσικά μας έκλεψαν, αν δεν έκλεβαν εμάς ποιους θα έκλεβαν; Δυστυχώς τα πολλά παζάρια δεν είναι επιτρεπτά στον κύκλο μας μια και αυτό θα εκλαμβανόταν σαν αδυναμία και θα διέρρηε αφήνοντας πάλι την ίδια εντύπωση. Ότι δεν "είχαμε". Τίποτα δεν θα μπορούσε να είναι χειρότερο. Το μόνο παρήγορο ήταν ότι με τον ίδιο τρόπο έκλεβαν και τους ανταγωνιστές μας που φυσικά ήταν αναγκασμένοι να κτίσουνε μερικά παλάτια επίσης. Έτσι αιμορραγούσαμε όλοι το ίδιο. Αυτό είχε σημασία.

Παλάτια, σχολεία πολυτελείας, εξοχικά, και σε λίγο μία θαλαμηγός. Ήταν όλα ζήτημα επιβίωσης. Στα δικά μας μεγέθη όποιος μεγάλωνε πλέον θα το έκανε εις βάρος του άλλου. Σαν δύο τεράστιοι ελέφαντες που πίναμε από την ίδια γούρνα.

Εκεί ήταν που το αφεντικό μου τα τίναξε και εγκατέλειψε τον μάταιο ετούτο κόσμο. Το μερίδιο του πέρασε όλο σε μένα μιας και δεν είχε οικογένεια. Αναρωτιόμουν τι τα ήθελε όλα αυτά τα λεφτά αυτός ο άνθρωπος χωρίς γυναίκα και παιδιά,

όμως όταν τα τίναξε το ανακάλυψα κι αυτό. Διαπίστωσα ότι το αφεντικό μου όσο καιρό εγώ ασχολιόμουν με τα δάνεια, την παραγωγή, τις δεξιώσεις, και τις επενδύσεις σε γη και άλλες εκείνος κρατούσε με γενναιότητα το έτερον ήμισυ της ισχύος της επιχείρησης, επηρεάζοντας άλλους κύκλους. Κατ' αρχήν στην πολιτική διατηρούσε ένα γοητευτικό image το οποίο, μαζί με τα χρήματα που δίνεις φάνηκε να είναι το κυριότερο χαρτί. Συντηρούσε έτσι δύο νόμιμες ερωμένες, όπως και μια στρατιά από παράνομες, μία συνήθεια που τελικά τον είχε στείλει στον τάφο ευτυχισμένο. Όχι από τα έξοδα, φυσικά, αυτά μπορούσε να τα αντέξει.

Πέραν αυτών στα μεγέθη τα δικά μας ετίθετο κάποια στιγμή, τι θέλαμε να τα κάνουμε όλα αυτά τα λεφτά. Ήταν κάτι που αγνοούσα έως τότε. Πολλές φορές η εύνοια του ενός και του άλλου εξαρτιόταν από τις υποτιθέμενες υπαρξιακές μας επιδιώξεις. Εμείς φυσικά δεν είχαμε τέτοιες, απλά να επιβιώσουμε θέλαμε και να πάρουμε τις δουλειές. Όμως ποιος το πίστευε; Βγάζαμε πολλά λεφτά και έτσι το τι θέλαμε να τα κάνουμε ήταν σημαντικό για όσους μας έδιναν τη δυνατότητα να τα έχουμε. Έτσι το αφεντικό μου αγόραζε συχνά πίνακες που κόστιζαν αρκετά εκατομμύρια, πανάκριβα αντικείμενα αμφιβόλου τέχνης και χρησιμότητας που όμως φρόντιζε πάντα να μαθαίνεται πόσο κόστισε η αγορά τους. Ωστε να φέρεται σαν ένας δηλωμένος φίλος της τέχνης και του ωραίου. Τέλος μέσα σε όλες τις απάτες, τις μικρές και μεγάλες κομπίνες που κάναμε και παρατυπίες, συχνά χρειαζόμασταν την βοήθεια ύποπτων ανθρώπων, είτε αυτοί ήταν δικηγόροι και λογιστές, είτε καθαρά άνθρωποι από την άλλη άκρη. Αυτούς μέχρι εκείνη τη στιγμή τους χειριζόταν ο ηρωικός μου συνεταιίρος που μας είχε πλέον αφήσει. Και κόστιζαν τα περισσότερα.

Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τα χρήματα έρχονταν μεν όμως έφευγαν κιόλας σε διάφορα πράγματα που έπρεπε να ρυθμιστούν ή να γίνουν ανεξάρτητα αν εγώ το επιθυμούσα ή όχι. Για να παίξεις το παιχνίδι σωστά πρέπει να πληρώσεις. Τους κατάλληλους ανθρώπους, τις κατάλληλες ενέργειες και

προ παντός τις κατάλληλες εντυπώσεις. Μόνο έτσι το παιχνίδι σε αντάμειβε τελικά. Σιγά σιγά απέκτησα διαμερίσματα ή σπίτια σε πολλές πόλεις του κόσμου, τα οποία όμως πάλι δεν ήταν πολυτέλεια, αλλά απαραίτητα για την επόμενη δουλειά πάντα. Όπως και οι ανταγωνιστές μου έτσι και εγώ δεν ήταν δυνατόν να μένω στα ξενοδοχεία όταν πήγαινα εκεί για τις δουλειές μου.

Εδώ και κάποιο καιρό έχω βρει μία ισορροπία στα έξοδα που κάνω αναγκαστικά, και περισσεύουν επιτέλους και κάποια χρήματα για μένα. Δεν ξέρω αν το πανάκριβο σπορ αμάξι που αγόρασα τελευταία, εντυπωσίασε περισσότερο τους φίλους μου ή εμένα, όμως τέτοια πράγματα εδώ και λίγο καιρό μπορώ επιτέλους να τα αγοράζω. Παιχνίδια για επιτυχημένους. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι τώρα είμαι πλέον ένας πλούσιος άνθρωπος.

Πάλι όμως μόλις και μετά βίας θα φτάσουν τα χρήματα. Γιατί μεγάλωσα πια και σε λίγο, θα έρθουν οι αρρώστιες και τα γηρατειά. Προφανώς πρέπει να είμαι πολύ συντηρητικός με τα παιχνιδάκια και να αρχίσω από τώρα να ετοιμάζομαι για όταν χρειαστεί. Για να αγοράσω τότε τους καλύτερους γιατρούς, τις καλύτερες κλινικές, ίσως χρειαστούν μάλιστα και καινούργια όργανα. Αν δεν τα βρω νόμιμα θα πρέπει φυσικά να πληρώσω για να μου τα εξασφαλίσουν παράνομα. Πόσα χρήματα θα χρειαστούν γι' αυτά όλα, άγνωστο. Γιατί ύστερα πιθανότατα θα έχω και τους εκβιασμούς από τα καθάρματα που μου βρήκαν τα όργανα.

Όμως αυτό δεν είναι το πλέον φοβερό. Μετά από όλη αυτή τη κακοτράχαλη διαδρομή έρχεται και το άλλο. Ο πλανήτης που πάει κατά διαόλου, που σε λίγο θα λειώσουν οι πάγοι, θα ανέβει η στάθμη της θάλασσας να μας πνίξει τα ψάρια θα είναι γεμάτα βαρέα μέταλλα ο ήλιος θα σκοτώνει γιατί δεν θα υπάρχει όζον. Πέρα από την πιθανότητα φυσικά κάποιες από τις κολοσσιαίες εταιρίες που ανταγωνίζονται για την παγκό-

σμια πλέον αγορά, να μαλώσουν χοντρά, και να καταστραφούν όλα πριν γίνουν καν τα προηγούμενα.

Ένας πόλεμος είτε στα χρηματιστήρια είτε κανονικός θα είχε πάντα το ίδιο αποτέλεσμα. Χάος φτώχεια και καταστροφή. Το ίδιο μετά από μία γενικευμένη κλιματική ή οικολογική καταστροφή. Εκεί ελάχιστοι θα γλίτωναν ποιος ξέρει πηγαίνοντας σε κάποιον άλλοι πλανήτη ή σε κάποιες ειδικές εγκαταστάσεις. Για μια θέση ανάμεσά τους φυσικά θα πρέπει να διαθέτω αρκετά χρήματα, αυτή τη φορά μάλιστα ανυπολόγιστο πόσα πολλά. Για παν ενδεχόμενο πάντως καλά θα έκανα να μαζέψω όσα μπορώ περισσότερα, με κάθε τρόπο.

Γιατί η δική μου ξεχωριστή ζωή, δεν μπορεί να είναι ίδια με των υπολοίπων. Αναρωτιέμαι λοιπόν πόσα θα πρέπει έχω για να είμαι σίγουρος ότι θα ζήσω περισσότερο. Μπορεί να φαίνεται τερατώδες σαν ερώτημα, όμως δεν βρίσκω καμία διαφορά από την ίδια ερώτηση, 40 χρόνια πριν, πόσα δηλαδή θα έπρεπε να κάνω, για να επιτύχω περισσότερο από τους επίσης πτυχιούχους συνομηλίκους μου. Η διαφορά που με ξεχώρισε πάντα ήταν οι επιλογές.

Βέβαια θα μπορούσα να αποδεχτώ τον θάνατό μου έτσι απλά και να μην κάνω τίποτα όπως τόσοι άλλοι άνθρωποι. Αυτό μάλλον θα μου έδινε την δυνατότητα, να απολαύσω όλα όσα έχω βγάλει μέχρι σήμερα και τότε, έως το μοιραίο, σίγουρα θα ένοιωθα πολύ πλούσιος. Θα μπορούσα μάλιστα τώρα, πριν καν γεράσω να τραβήξω από τους λογαριασμούς της επιχείρησης μερικά εκατομμύρια, και να πάω για μόνιμο ψάρεμα μέχρι να πεθάνω. Ίσως ζούσα και περισσότερο έτσι όχι μόνο πλουσιοπάροχα υλικά, αλλά και ψυχικά.

Όμως για την επιτυχία δεν πληρώνεις μόνο τα πανάκριβα ρούχα, σπίτια, σχολεία, αυτοκίνητα, σκάφη, μπράβους, δικηγόρους και πολιτικούς. Πληρώνεις και με την συνοχή. Γιατί κανείς ποτέ δεν βγαίνει από το παιχνίδι. Όπως εκβιάζω ή καταπιέζω εγώ όσους χρειάζομαι ή εκμεταλλεύομαι, έτσι και αυτοί που εκβιάζουν ή χρησιμοποιούν εμένα δεν θα ήθελαν καθόλου να πάω για ψάρεμα. Όχι τώρα, ποτέ. Η μόνη παρηγο-

ριά είναι ότι, μέσα από το σύστημα που έτσι και αλλιώς πληρώνω, όπως το υπηρετώ πιστά και για πάντα, ίσως βρω τα όργανα και όλα τα χρήματα που θα χρειαστούν, για να ζήσω λιγάκι περισσότερο από τους κοινούς θνητούς.

Ο κόσμος λέει πως είμαι ένας ανικανοποίητος, άπληστος και ματαιόδοξος άνθρωπος βλέποντας όλα αυτά που διαρκώς συγκεντρώνω, με ολοένα μεγαλύτερη ταχύτητα. Όμως κανείς δεν μπορεί να καταλάβει ότι απλά χρειάζομαι όλα αυτά τα χρήματα. Για να επιβιώσω.

Εγώ και ο κλώνος μου

Είμαι 530 ετών και νοιώθω λιγάκι κουρασμένος. Πρέπει να πάω κάτω στο ψυγείο να ελέγξω την κατάσταση. Κάθε φορά που το κάνω νοιώθω σαν να βρίσκομαι εγώ εκεί, μέσα σ' αυτό το απαισιο ψυγείο. Και κατά κάποιο τρόπο είμαι, άλλωστε είμαστε ίδιοι. Όχι τόσο ίδιοι βέβαια αυτός είναι χωρίς κεφάλι. Πάλι καλά! Εγώ έχω εκείνος δεν έχει. Κατά τα άλλα θα μπορούσε να πηδήξει και τη γυναίκα μου ακόμη χωρίς εκείνη να το καταλάβει. Τόσο πολύ μοιάζουμε, αφού είναι ο κλώνος μου, ο ακέφαλος ευτυχώς κλώνος μου.

Πηγαίνω κάτω στο ειδικό θάλαμο. Εκείνο στέκεται εκεί πάντα ακίνητο και πάντα φρικαλέο. Όποτε θέλω να υποτιμήσω τον κλώνο μου τον λέω "εκείνο" προσπαθώντας να αποστασιοποιηθώ από το γεγονός πώς «εκείνο» στην ουσία είμαι εγώ χωρίς κεφάλι. Δίπλα βρίσκεται ο θάλαμος με τον τελευταίο κλώνο της γυναίκας μου ακέφαλος κι αυτός επίσης.

Κοίταξε λοιπόν νοσηρή έμπνευση μ' αυτούς τους αποκεφαλισμούς των κλώνων. Όμως μάλλον δεν ήταν δυνατόν να γίνει αλλιώς. Τους περισσότερους τους χτύπησε το σύνδρομο του κλώνου πριν περάσουν 200-300 χρόνια. Ενώ μέχρι τότε τους είχαμε μόνο για βιολογικά ανταλλακτικά, ξαφνικά όλοι ήθελαν να μοιάσουν στους κλώνους τους. Τους ζήλευαν, ή ήθελαν να το κάνουν με τους κλώνους των γυναικών τους ή των άλλων.

Εγώ θυμάμαι πως τα έβρισκα γελοία όλα αυτά. Πάντα ήμουν είρων με τον κλώνο μου, είναι η αλήθεια, από την αρχή

αυτής της ιστορίας πριν από κοντά μοσή χλιετηρίδα. Τον έβλεπα όπως τα αρνιά στο τσιγκέλι. Τι απομυθοποιημένο, άβουλο, καταδικασμένο πλάσμα!

Για την πλειοψηφία όμως δεν ήταν έτσι μιας και οι κλώνοι ήταν μεν ομοιώματα μας, όμως με αστραφτερό νεανικό δέρμα. Το δέρμα ήταν η αδυναμία του συστήματος μας. Γιατί η επιστήμη δεν ήταν και τόσο τίμια τελικά με μας, αν κρίνει κανείς πώς μας τα είχαν πει. Πώς θα διατηρούμασταν για πάντα νέοι, χάριν στις σταδιακές επισκευές με φρέσκα ανταλλακτικά από τους κλώνους μας. Πώς θα ζούσαμε αιώνια.

Όμως παρά την πρόοδο της τεχνολογίας των μεταμοσχεύσεων το δέρμα ποτέ δεν μπόρεσε να μεταμοσχευτεί εξολοκλήρου. Μερικοί κάναν σταδιακές επεμβάσεις και ύστερα αυτοκτόνησαν. Η θέα ενός δέρματος γεμάτου μπαλώματα, υπενθύμιζε εκτός της άσχημης όψης και τα εσωτερικά όργανα που όλοι αλλάζαμε κάθε τόσο με αποτέλεσμα το άτομο να χάνει την συνείδηση της ταυτότητάς του και να ταυτίζεται ολοένα με τους κλώνους του. Όσοι αυτοκτονούσαν κατάληγαν λίγο πριν την αυτοκτονία να νοιώθουν σαν μία τεράστια σακούλα από ανταλλακτικά. Έτσι σπάνια αποφάσιζε κανείς να κάνει μεταμοσχεύσεις δέρματος. Σαν αποτέλεσμα, το δέρμα μας ύστερα από τα πρώτα 150 χρόνια είναι αιώνια αχνό, με μία απόχρωση κιτρινογκρί.

Έτσι άρχισαν όλα. Ήταν μία απρόβλεπτη τροπή σε όλη αυτή την ιστορία της αθανασίας, ο φθόνος προς τους κλώνους. Καλά τα συκώτια, οι σπλήνες, τα άντερα, όμως πολλοί επιθυμούσαν ξάφνου ένα καινούργιο κεφάλι.

Πώς μπορείς να επιθυμήσεις καινούργιο κεφάλι ή πιο συγκεκριμένα το κεφάλι ενός άλλου; Ύστερα ποιος θα είσαι; Ειδικά όταν πρόκειται για το κεφάλι του κλώνου σου που δεν κάνει τίποτε άλλο από το να κρέμεται στο ψυγείο τότε γίνεται ακόμη πιο περίεργο. Θα έχεις ένα κεφάλι παρθένο, χωρίς εγγραφές, χωρίς γνώση. Ένα τίποτα που απλά θα κουβαλούσε την μορφή μας.

Η απόφαση από τον Κεντρικό Έλεγχο ήταν αδιαπραγμάτευτη. Μπορούσαμε να αλλάξουμε όλα μας τα ανταλλακτικά, όμως το κεφάλι, ο εγκέφαλος μας δηλαδή και όλες του οι μνήμες θα παρέμεναν των αρχικών κατόχων τους. Τι θα έκαναν μέσα σε ενήλικα κορμιά εγκέφαλοι χωρίς καμία εγγραφή; Χωρίς την γνώση του νόμου και της τάξης;

Κάθομαι στο υπόγειο και κοιτάζω τον κλώνο μου. Έχω στήσει μία κουνιστή πολυθρόνα μπροστά από το ψυγείο του γιατί εδώ και κάμποσο καιρό το κάνω συχνά. Κάθομαι εκεί και τον κοιτάζω. Με βοηθάει να σκέφτομαι, να διαλογίζομαι για όσα μου συμβαίνουν τώρα, και όσα συνταρακτικά πρόκειται να μου συμβούν οσονούπω. Κουνιέμαι πέρα δώθε στην πολυθρόνα μου και παρατηρώ το τεράστιο ακέφαλο ζωντανό πτώμα στο οποίο οφείλω τη ζωή μου, εδώ και τόσα χρόνια.

Ζωή. Τετρακόσια χρόνια έχουν περάσει από την αρχή του ονείρου. από τότε που η ζωή έγινε κάτι τελειώς αλλιώτικο από ότι ξέραμε. Στην αρχή, για μία περίοδο 30-40 χρόνων όλα γίνονταν μυστικά. Έπρεπε να αλλάζουμε ταυτότητες κάθε τόσο, δουλειές, φίλους, πόλεις. Σαν περιπλανώμενοι στο διάστημα μπαινοβγαίναμε στη ζωή κάθε 30-40 χρόνια. Την ζωή που ήξεραν οι άλλοι δηλαδή. Αυτή όπου κάποιιοι, μεγάλωναν γερνούσαν και πέθαιναν. Έτσι κι εμείς κάθε τόσο έπρεπε να πεθαίνουμε. Αν ζούσαμε διαρκώς θα δημιουργούνταν υποψίες.

Ήταν κουραστικό όμως είχε σασπένς. Τουλάχιστον τότε, δεν βαριόμασταν. Λίγο που ήταν καινούργιο το σύστημα, λίγο η μυστικότητα γύρω από το θέμα ποτέ δεν ήξερες αν θα επανέλθεις όντως ξανά. Εκείνη η μακάβρια διαδικασία με τα φέρετρα ήταν το πιο καταπιηκτικό. Κάθε φορά που υποτίθεται τα τινάζαμε μας χώνανε μέσα στις κάσες με κάτι ενέσεις που μειώναν τον καρδιακό μας παλμό. Ύστερα από δύο μέρες, αφού μας έβγαζαν βλέπαμε στο βίντεο την τελετή της ταφής μας.

Τι συγκίνηση! Πόσοι έκλαιγαν πόσοι χαίρονταν σε όλες αυτές τις κηδείες. Πάντα για κάποιους άλλους, αφού εμείς κά-

θε φορά ήμασταν κάποιοι άλλοι. Ωστόσο ήταν συναρπαστικό όλο αυτό το καθαρόαιμο reality show με πρωταγωνιστές εμάς.

Κάποιες φορές πάντως είχα στενοχωρηθεί πολύ με το θάνατό μου. Μερικές γυναίκες που με αγαπούσαν και κάποιοι φίλοι που δεν φανταζόμουν ποτέ ότι είχα εκδηλώθηκαν ξεσπώντας σε έναν χείμαρρο συναισθημάτων. Θυμάμαι πόσο ήθελα να πάω να τους βρω τότε. Να τους μπάσω κι αυτούς στη μυστική συμφωνία στην οποία ανήκα, και να τους έχω μαζί μου τώρα, φίλους για πάντα!

Όμως δεν μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο. Έπρεπε να τηρηθούν τα προσχήματα. Στην αρχή ήταν φοβερό να ξέρουμε πως εμείς θα ζούσαμε κι οι άλλοι θα πέθαιναν, χωρίς να το λέμε πουθενά. Όμως το ότι θα πεθαίναμε κι εμείς σαν τους άλλους έτσι και μιλούσαμε, μας έκοβε κάθε διάθεση να μοιραστούμε τις όποιες ανησυχίες μας. Με τον καιρό τις συνηθίσαμε κι αυτές, όπως συνηθίσαμε τα πάντα. Μόνο η ελπίδα έμεινε πως κάποια στιγμή το σύστημα θα εφαρμοζόταν και για αυτούς που αφήναμε κάθε τόσο πίσω μας.

Αυτό όμως τελικά δεν ήταν στο πρόγραμμα. Μας το έλεγαν μόνο για να μας καθησυχάσουν. Ήταν η ασφαλιστική ψυχολογική δικλείδα για να μην σπάσουμε και αποκαλύψουμε οτιδήποτε, κάτω από την συναισθηματική πίεση που υποκείμεθα, κάθε φορά που πεθαίναμε και ξαναγεννιόμασταν κάπου αλλού.

Η μετάβαση στην Επόμενη Τάξη απαιτούσε κάποια τεχνολογική υποδομή. Οι περισσότερες εργασίες θα γίνονταν από ρομπότ. Η παραγωγή και διάθεση των τροφίμων θα ήταν σχεδόν εξ ολοκλήρου αυτοματοποιημένη. Ακόμη και η ενέργεια θα είχε ολοκληρώσει την μετάβαση της σε πλήρως ανανεώσιμες πηγές.

Προχωρώντας στην εφαρμογή όλων αυτών, οι ανθρώπινες εργασίες όπως ήταν επόμενο είχαν μειωθεί σταδιακά στο ελάχιστο. Έτσι, όχι μόνο δουλειές δεν υπήρχαν, ούτε επρόκειτο να δημιουργηθούν ποτέ ξανά, αφού αυτό ακριβώς ήταν το σχέδιο. Η αυτοσυντηρούμενη ανθρωπότητα και η κατάργηση της

εργατικής τάξης ώστε στο μέλλον να εκλείψουν οι ταραχές με μοχλό της κοινωνικές ανισότητες. Η καινούργια ανθρωπότητα θα εργαζόταν μόνο ελέγχοντας τα ρομπότ.

Μέχρι τότε όμως οι ταραχές από όλο τον κόσμο που ολοένα έμενε χωρίς δουλειά, ήταν καθημερινές. Μέσα σ' αυτό το κλίμα, το να αποκαλυφθεί πως κάποιος θα ζούσαν για πάντα, όταν οι περισσότεροι θα πέθαιναν από την πείνα θα ήταν ότι χειρότερο μπορούσε να συμβεί.

Βέβαια σκέφτομαι τώρα, οι πλούσιοι, ένας τον οποίων ήμουν κι εγώ, μπορούσαμε να καταργήσουμε το οικονομικό σύστημα βασιζόμενοι στην τεχνολογική αυτονομία που είχε επιτευχθεί. Το οικονομικό σύστημα ήμασταν εμείς, υπήρχε για μας και δούλευε για να κάνει πλούσιους εμάς και μόνο. Καταργώντας τη διαδικασία της υπεραξίας και παρέχοντας άσυλο με τα λεφτά μας στους φτωχούς, αφού πλέον θα δούλευαν τα ρομπότ για μας, θα καταργούσαμε τις ανισότητες και τις ταραχές επίσης.

Όμως δεν ήμασταν έτοιμοι για να κάνουμε εμείς κάτι τέτοιο. Δεν ξέραμε καν τι ακριβώς συνέβαινε. Για μας η αιωνιότητα ήταν ένα πανάκριβο αξεσουάρ που μπορούσαμε να αγοράσουμε με τα χρήματά μας. Κάτι που οι άλλοι, οι λιγότερο πλούσιοι, απλά δεν μπορούσαν. Δεν νοιώθαμε ότι αποτελούσαμε μέρος ενός γενικότερου σχεδίου. Ούτε ξέραμε τι επρόκειτο να συμβεί με τους άλλους. Όλοι πιστεύαμε πως τα ψυγεία DNA όπως έλεγαν τα ψυγεία κλώνων, κάποια στιγμή, θα γίνονταν προσιτά στον καθένα.

Το είχαμε δει σαν παιχνίδι τότε και κανείς δεν πίστευε ότι θα ζήσουμε αιώνια, αλλά απλά ότι θα ζήσουμε λίγο καλύτερα και λίγο παραπάνω. Όμως δεν ήταν έτσι. Όλος ο πλανήτης είχε γίνει πεδίο εφαρμογής ενός πειράματος στο οποίο εμείς απλά αποτελούσαμε τα ιατρικά, ας το πούμε έτσι, δεδομένα.

Είναι άραγε αυτά που με βαραίνουν τώρα; Τι θέση θα είχα πάρει αν ήξερα; Θα μπορούσα άραγε ποτέ να αρνηθώ την πρόταση να ζήσω και να μην πεθάνω; Δεν νομίζω πως θα είχα κάνει τίποτα διαφορετικό, όμως θα προτιμούσα να μην είχα

μάθει ποτέ τι πραγματικά έγινε τότε. Κι αυτό όμως τελικά στάθηκε αναπόφευκτο.

Είχαν περάσει περίπου 2 αιώνες από την Επόμενη Τάξη πραγμάτων. Έως τότε δεν είχαν υπάρξει σοβαρά κοινωνικά ή ψυχολογικά προβλήματα. Παράλληλα με την ιστορία του φθόνου προς τους κλώνους όμως που είχε ήδη αρχίσει, κάποια στιγμή, δεσμεύσαμε την ενέργεια των κεραυνών.

Έως τότε, η φρίκη της ραγδαίας μείωσης του πληθυσμού που είχε συμβεί πριν 120 χρόνια, είχε μείνει στην μνήμη μας σαν μία παγκόσμια οικονομική κρίση που εξαφάνισε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τα 2/3 του πληθυσμού του πλανήτη. Ευλογώντας την τύχη μας που μας είχε κάνει πλούσιους και είχαμε επιβιώσει, ύστερα από 20-30 χρόνια δεν ασχολήθηκε πλέον κανείς περισσότερο με το θέμα.

Συνηθίσαμε τις καινούργιες ανέσεις, την πραγματικά Επόμενη Τάξη, όπως σιγά σιγά συνηθίσαμε και την αιωνιότητα. Πάνω που όλα πήγαιναν καλά, με τη δέσμευση των κεραυνών άρχισαν να διαρρέουν κάτι γκρίνιες από κύκλους μέσα στο σύστημα. Επιστήμονες, γιατρούς, ιδιοκτήτες κέντρων έρευνας και τεχνολογίας. Επιώθηκε πως η καθαρή, αστείρευτη και αιφόρος ενέργεια που είχαμε δεσμεύσει ήταν 100 φορές περισσότερη απ' όση θα χρειαζόμασταν ακόμη και με όλο το πληθυσμό που κάποτε είχε η γη μας.

Τότε έγινε αντιληπτό πώς ότι είχε γίνει τότε δεν είχε γίνει τυχαία όπως όλοι νομίζαμε. Δεν ήταν μία ανεξέλεγκτη τυχαία κρίση. Ήταν κάτι που είχε προγραμματιστεί μόνο εξ αιτίας της ανεπάρκειας ενέργειας.

Αυτό έφερε το πάνω κάτω στην κοινωνία μας. Ζούσαμε πλέον όλοι σε μία απόλυτα δομημένη τάξη, με μία πολύ εξελιγμένη αίσθηση δικαίου, πολιτισμού και αφοσίωσης στο σύστημα. Οι τάξεις, το χρήμα ή η ενέργεια, είχαν πάψει από καιρό να είναι αιτίες για οποιοδήποτε είδους βία. Δεν υπήρχαν η εξουσία και οι υπήκοοι της με τον τρόπο που υπήρχαν παλιά.

Σ' αυτό το κλίμα, η αίσθηση ότι από την αρχή της εφαρμογής του σχεδίου που απολαμβάναμε, υπήρχαν δύο στρατόπεδα, αυτών που αποφασίζουν για τη ζωή και αυτών που υπόκεινται τις αποφάσεις, θα διέλυε τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινωνίας μας. Την αθανασία. Δεν υπάρχει αθανασία όταν η ζωή σου εξαρτάται από κάποιον άλλον. Και σ' αυτό το επιχείρημα ακριβώς στηρίχτηκε όλη η επιχειρηματολογία όταν ξέσπασε η κρίση των κεραυνών. Ότι η ζωή μας δεν εξαρτιόταν από κανέναν, γιατί όλα είχαν γίνει για μας.

Αποφασίστηκε να αποκαλυφτούν όλα, στηρίζοντας στην πράξη το αξίωμα της διαφάνειας στην καινούργια κρυστάλλινη κοινωνική δομή. Χωρίς αυτήν τη διαφάνεια θα επέρχετο η αμφιβολία και στη συνέχεια η βία, πάλι, άσχετο αν αυτή τη φορά θα γινόταν για λόγους που δεν θα αφορούσαν συμφέροντα αλλά συνειδήσεις.

Έτσι τα μάθαμε όλα θέλοντας και μη. "Είχε γίνει λάθος στην εφαρμογή" μας είπαν. "Δεν υπήρξε παράλληλη κοινωνική και νομοθετική ρύθμιση ώστε το όλο σχέδιο να συμβαδίζει με την επιστημονική εξέλιξη. Όσο οι καινούργιες κατακτήσεις της τεχνολογίας και της ιατρικής δοκιμάζονταν και εφαρμόζονταν ο μέσος όρος ζωής είχε φτάσει ήδη στα 90 χρόνια. Παράλληλα οι δουλειές μειώνονταν ολοένα δημιουργώντας αδιαχώρητο.

Αν όσοι ήταν 15 ή και 20 χρονών τότε ζούσαν 90-100 χρόνια, το όλο σχέδιο θα κατέρρεε μαθηματικά από παντελή έλλειψη πόρων κάποια στιγμή, είτε ενεργειακών είτε οικονομικών. Ακόμη κι αν στερώναμε δια νόμου όλο το πληθυσμό, πάλι οι υπάρχοντες αρκούσαν για να δημιουργήσουν μεγάλο πρόβλημα. Γιατί δεν γερνούσαν.

Οπότε; Πόσο θα άντεχε η μυστικότητα στην κοινωνική πίεση και τις ταραχές; Και τι χειρότερο από το να αποκαλυφθεί, υπό τέτοιες συνθήκες, πως κάποιοι πλούσιοι θα ζούσαν για πάντα; Πως από τους υπόλοιπους δεν επιτρεπόταν να επιζηήσουν ούτε τα παιδιά τους;

Εξ άλλου, συνέχιζαν οι εξηγήσεις, το θέμα δεν ήταν μόνο ηθικό. Οι συντάξεις απορροφούσαν ολοένα και μεγαλύτερο μέρος της υπάρχουσας ενέργειας, υπό μορφή χρήματος. Επιχειρώντας να ανεβάσουμε το επίπεδο της συνταξιοδότησης στα 75 χρόνια, πάλι δεν ήταν λύση αφού δουλειές δεν υπήρχαν έτσι κι αλλιώς και όλοι αυτοί οι γέροι δεν υπήρχε περίπτωση να δουλέψουν έως τότε αφού για τις ελάχιστες πλέον υπάρχουσες δουλειές φυσικά οι εργοδότες θα προτιμούσαν άνεργους νέους παρά άνεργους γέρους.

Αν τέλος καταργούσαμε το επίδομα ανεργίας για εκατομμύρια ανέργους, εκεί θα ήταν το οριστικό τέλος. Θα έκανε όλο αυτό το πλήθος σε μία στιγμή έναν τεράστιο και αχαλίνωτο επαναστατικό στρατό που θα κατέστρεφε τα πάντα χωρίς λόγο. Ενώ εμείς ακόμα και αν έγινε ότι έγινε, τουλάχιστον είχαμε έναν σκοπό."

"Την λύση", όπως μας είπαν, "την έδωσε η πραγματικότητα. Η μάζα, ήταν έτσι κι αλλιώς χωρίς δουλειές, χωρίς χρήματα, και χωρίς ελπίδα. Ζούσε μία κόλαση που τους οδηγούσε γρήγορα σε φυσικό θάνατο. Δεν τους δολοφονήσαμε, μας είπαν. Απλά επιταχύναμε μια διαδικασία που υπήρχε ήδη, πριν η αναρχία διαλύσει τα πάντα.

Τα ναρκωτικά και το εμπόριο διευκολύνθηκαν σταματώντας κάθε δίωξή τους. Οι ανώτεροι της νομικής αλυσίδας, βρισκόνταν ανάμεσα στους πρωτεργάτες της Επόμενης Τάξης και η συμμετοχή όπως και η εχεμύθεια τους ήταν δεδομένη. Τα υπόλοιπα θα τα ανελάμβανε η προτεραια ανθρώπινη φύση", είχαν καταλήξει θέλοντας να μας χαλαρώσουν προφανώς με την ιδέα πως η σημερινή μας φύση όσο και της διοίκησης μας δεν είχε καμία σχέση με την παλιά. Ότι είχαμε πλέον αναβαθμιστεί σαν είδος και όχι μόνο σαν σάρκες.

"Προωθώντας σε ανώτατο επίπεδο, την ανοχή σε κάθε είδους διαφθορά σύντομα οι περισσότεροι αστυνομικοί είχαν και ένα μικρό προσωπικό δίκτυο διανομής ναρκωτικών. Το σχέδιο δούλευε τέλεια. Οι παράνομοι που τους εξυπηρετούσαν ποτέ δεν τους κατέδιδαν αφού οι αστυνομικοί διευκολύνο-

νταν στην παρανομία τους. Η ανώτεροι, όντας ενταγμένοι στο σχέδιο δεν διενεργούσαν καμία έρευνα εις βάθος. Αν κατά τύχη γινόταν καμία έρευνα από κάποιον πολύ επίμονο και φιλότιμο ντετέκτιβ, τότε οι ανώτεροι ενταγμένοι στο σχέδιο, στους οποίους κάποια στιγμή έφταναν οι υποθέσεις, την οδηγούσαν στη λήθη ή στο χάος, χρονοτριβώντας ή εξαλείφοντας τα αποδεικτικά στοιχεία. Στις ελάχιστες περιπτώσεις που κάποιοι επέμεναν πέραν αυτών, βρισκόταν δολοφονημένοι, από τους κακοποιούς των οποίων τα συμφέροντα θίγονταν. Έτσι τα ναρκωτικά εξαπλώθηκαν ραγδαία και εκτός από την υγεία τους, όντας παράνομα, κατέστρεφαν τους νέους και οικονομικά, αφού ήταν πάντα πανάκριβα.

Σε λίγο καιρό το μεγαλύτερο πρόβλημα της Επόμενης Τάξης πραγμάτων είχε εκλείψει. Οι νέοι δεν θα γερνούσαν. Απελπισμένοι, με πρώτη αιτία θανάτου τα ναρκωτικά, δεύτερη τις συγκρούσεις από μέθη και τρίτη τις αυτοκτονίες, ο αριθμός τους μειωνόταν με ολοένα αυξανόμενους ρυθμούς.

Το πρόβλημα των γέρων αποδείχθηκε ακόμη πιο απλό. Οι παρατεταμένες συντάξεις έδειχναν μεν μία κοινωνική πρόνοια, όμως δεν εξασφάλιζε και παρατεταμένη ζωή. Χωρίς εξειδικευμένες ιατρικές επεμβάσεις κανείς δεν μπορούσε να επιβιώσει πέραν ενός σημείου. Οι γιατροί που τις έκαναν, ήταν φυσικά από τους πρώτους που συμμετείχαν στο πρόγραμμα της Επόμενης Τάξης, αφού όλες οι μελλοντικές μεταμοσχεύσεις εξαρτιόνταν από αυτούς. Έτσι αρκούσε να ανεβάσουν τα τιμολόγια τους σε δυσθεώρητα ύψη ώστε το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού να είναι έρμαιο της τύχης του μετά τα 60-65 τους χρόνια.

Μέσα σε μία τέτοια κατάσταση όπως ήταν φυσικό για τις μεσαίες ηλικίες δεν χρειάζονταν ιδιαίτερα μέτρα. Η κατάθλιψη λόγω της ανεργίας της φτώχειας και της γενικότερης απόγνωσης θέριζε. Εμφράγματα, εγκεφαλικά και καρκίνοι έγιναν καθημερινότητα. Οι εφημερίδες έγραφαν μεν, διαμαρτυρόμενες για το φαινόμενο, όμως αυτό απλά επέτεινε την γε-

νικότερη απόγνωση οδηγώντας ακόμη περισσότερους στην αυτοκτονία ή τον φυσικό μαρασμό.

Θα σκέφτεστε" μας είχαν πει καταλήγοντας σε όλη αυτή τη φρίκη "μπροστά σε τι τρομάξαμε τόσο ώστε να προβούμε σε τόσο δραστικές λύσεις. Οι δρόμοι ήταν δύο. Η αυτό που κάναμε ή ο πόλεμος ο οποίος θα προέκυπτε κάπως, με κάποιον τρόπο και θα ήταν καθολικός πλέον. Θα κατέστρεφε όλο τον κόσμο. Κρίνετε αυστηρά" κατέληξαν , διαβάζοντας την σκέψη μας, "την κατάσταση, γιατί το κάνετε με τα σημερινά δεδομένα. Όμως τότε δεν ήταν έτσι. Η ενεργειακή επάρκεια δεν αναζητείτο τότε για να δουλεύουμε λιγότερο. Αναζητείτο για να επιβιώσουμε.

Ίσως σε μία πειραματική εφαρμογή, να προλαβαίναμε να φτιάξουμε ένα πρόγραμμα που θα είχε εφαρμογή στο σύνολο του πληθυσμού. Να μειώσουμε δηλαδή τις ώρες εργασίας σταδιακά, να αρχίσουμε να μοιράζουμε αγαθά που προέκυπταν από την εκμετάλλευση των μηχανών, και έτσι να απαιτήσουμε τελικά τον δυναμικό έλεγχο των γεννήσεων δικαιωματικά. Προκειμένου να συνεχιστούν οι παροχές. Περιορίζοντας τις γεννήσεις ίσως φτάναμε, στην σημερινή υπερεπάρκεια ενέργειας όπου όλος ο τότε πληθυσμός, χωρίς να έχει εν τω μεταξύ διαλύσει το σύμπαν, θα μπορούσε να ζήσει όπως εσείς».

Αυτό το «εσείς» μας έκανε να αισθανθούμε τότε σαν οι κύριοι υπαίτιοι ενός εγκλήματος που έως τότε δεν γνωρίζαμε και το οποίο όμως είχε γίνει για μιάς.

«Ήδη οι πλουτοπαραγωγικές πηγές» συνέχιζαν οι εκπληκτικές εξηγήσεις «μέχρι τότε, αντικαθιστούσαν τα φτηνά εργατικά χέρια με ακόμη φτηνότερες μηχανές. Ύστερα από κάποιο σημείο όμως, όποτε προέκυπτε κάποια ενεργειακή αυτονομία που ισοδυναμούσε με φτηνότερη παραγωγή, αυτό δεν απέδιδε φτηνότερα προϊόντα αλλά απλά μεγάλωνε την ψαλίδα μεταξύ εσάς" και έδειχναν εμάς " και των φτωχών. Με αποτέλεσμα ακόμη μεγαλύτερα κέρδη για σας και ακόμη μεγαλύτερες ταραχές.

Προς τι κι αν εξασφαλιζαμε την αιωνιότητα σε σάς χωρίς να ρυθμίσουμε ταυτόχρονα όλα τα άλλα θέματα που θα απειλούσαν αυτή την αιωνιότητα. Σε έναν πόλεμο δεν θα επιζούσε κανείς. Όπως θα κατέληγε κάποια στιγμή πυρηνικός, ένας πλανήτης μολυσμένος για πάρα πολλά χρόνια από ραδιενεργά κατάλοιπα, ήταν κάτι που κανείς δεν ήθελε. Ούτε κι εσείς. Και τον πόλεμο αυτόν θα τον είχατε κάνει εσείς.

Γιατί πάλι κρίνετε με τα σημερινά δεδομένα», κατέληγαν. «Τότε δεν υπήρχε ο αγώνας για την ευδαιμονία, ούτε μία κοινωνία σαν την σημερινή, δομημένη, σταθερή με αποστροφή για την βία και ένα ολόκληρο σύστημα να την προασπίζει από αυτή. Τότε, κάτι που ίσως το θυμάστε ακόμη αμυδρά, ήσασταν προνομιούχοι εφαρμόζοντας ακριβώς αυτή τη βία σε κάθε επίπεδο και πιθανή παραλλαγή της. Κοινωνική, ψυχολογική, πολιτική και βέβαια στρατιωτική και οικονομική, σε κάθε κοινωνική βαθμίδα και σε κάθε συναναστροφή. Η ενέργεια, η φθηνότερη και περισσότερη ενέργεια, στα χέρια του κάθε ένα σας δεν ήταν ένα πλεονέκτημα για την ανθρωπότητα, αλλά ένα δικό σας πλεονέκτημα στην μάχη με τον εκάστοτε αντίπαλό σας. Στον αγώνα σας για μεγαλύτερο πλουτισμό κάποια στιγμή θα τρωγόσασταν μεταξύ σας, παρασύροντας σε έναν πόλεμό σας και ολόκληρο τον πλανήτη". Έτσι μας έπεισαν πως παρά που δολοφονήθηκαν τελικά με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τα 2/3 του πλανήτη, και μάλιστα εξ αιτίας μας, όλα πήγαν καλά.

Όμως πάρα πολλοί απέκτησαν επιφυλάξεις τότε για την σοφία του συστήματος. Πρώτη φορά μαθαίναμε πόσα είχαν γίνει για μας, και εξ αιτίας μας, χωρίς να ξέρουμε εμείς τίποτα. Πολλοί ένοιωσαν αδικημένοι και θεώρησαν ότι δεν είχαν δοκιμαστεί όλες οι εναλλακτικές πολιτικές. Ότι δεν τους είχε δοθεί η δυνατότητα επιλογής, παρά που τα επιχειρήματα ίσως ακούγονταν σωστά τώρα. Ότι αν ετίθετο τότε, πολλοί θα προτιμούσαν να ρισκάρουν την ευδαιμονία μαζί με τους υπόλοιπους, αντί για μία αιωνιότητα με τη συνείδηση της εξόντωσης όλου του έως τότε πολιτισμού, μαζί με τους κατοίκους του.

Στο τέλος τέλος, ακούστηκαν κι αυτές οι απόψεις, ο πλούτος ήταν απαραίτητος για να εξασφαλίζει προνόμια στο προηγούμενο σύστημα. Στο τωρινό τα προνόμια αυτά δεν ήταν απαραίτητα, αφού όλοι ήταν προνομιούχοι. Οπότε προς τι όλο αυτό το φρικαλέο σχέδιο και η ενοχή την οποία οι εμπνευστές του συστήματος έκριναν απαραίτητη και επέβαλαν αυθαίρετα σε όλους τους σημερινούς επιζήσαντες χωρίς να ρωτήσουν κανέναν;

Αυτός ήταν ο πυρήνας της κρίσης των Κεραυνών. Η αμφισβήτηση. Οι περισσότερο απογοητευμένοι από τις εξηγήσεις έκριναν πως το σύστημα δεν ήταν αλάνθαστο, και κάθε άλλο παρά σοφό. Εκεί έπαιξε σημαντικό ρόλο μία ακόμη παράμετρος.

Μετά τη μεγάλη μείωση του πληθυσμού τότε, τα προσχήματα δεν ήταν πλέον αναγκαία ούτε η μυστικότητα. Ήταν η λεγόμενη τελική φάση και οι όροι τίθεντο πλέον σαφώς.

Όσες γυναίκες ήθελαν να μπουέ στο πρόγραμμα τους ζητήθηκε ξεκάθαρα να στερηθούν προκειμένου να υπάρχει απόλυτος έλεγχος του πληθυσμού από τότε και ύστερα. Αυτά πέραν του τεράστιου ποσού που έπρεπε να καταβάλουν για τα υπόλοιπα, ψυγείο DNA κλώνων, συμβόλαιο μεταμοσχευτικής υποστήριξης, υποχρεώσεις δηλαδή που αφορούσαν και τους άντρες.

Όσοι δεν συμφωνούσαν μπορούσαν να γεράσουν φυσιολογικά και να πεθάνουν ζώντας μερικά ευτυχισμένα χρόνια. Στον τακτοποιημένο πλέον κόσμο που είχε αρκετή ενέργεια και αγαθά να υποστηρίζει τους εναπομείναντες χωρίς να εργάζονται, πληρώνοντας κι αυτοί βέβαια κάποια συμμετοχή στο σύστημα, όμως πολύ μικρότερα ποσά.

Τότε αυτές οι ρυθμίσεις είχαν φανεί δίκαιες στους επιζήσαντες, γιατί η μοίρα όλου του υπόλοιπου πλανήτη, φαινόταν σαν μία ανωτέρα βία, ένας κατακλυσμός από τον οποίο θα ξέφευγαν αγοράζοντας μία θέση, με τα χρήματά τους, στην μοντέρνα Κιβωτό, και δεχόμενοι κάποιους ασήμαντους όρους. Πάνω στην κρίση που προέκυψε όμως η στέρωση των γυναι-

κών φάνηκε σαν ένα μέτρο που είχε υποχρεώσει τους άντρες που δεν είχαν κάνει παιδιά μέχρι τότε, να τα στερηθούν αιώνια χωρίς λόγο.

Πολλοί άρχισαν να κάνουν έρωτα με τους κλώνους των γυναικών τους οι οποίοι διέθεταν ωθήκες. Προφανώς δεν τους γοήτευαν τα σώματα στα ψυγεία πόσο μάλλον τώρα που η αντιπάθεια προς ολόκληρο το σύστημα γιγαντωνόταν. Οι κλώνοι ήταν σώματα ενηλίκων με εγκεφάλους παιδιών 1 μηνός. Δεν αντιδρούσαν, δεν μιλούσαν, δεν ασκούσαν καμία γοητεία. Όμως η όλη κίνηση ήταν περισσότερο σαν μομφή παρά γιατί ήθελαν πραγματικά παιδιά μαζί τους

Οι περιπτώσεις που τελικά, πέραν του σεξ η εγκυμοσύνη ευόδωσε ήταν λίγες. Οι γυναίκες των δραστών θίγονταν και, είτε σκοτώναν τον κλώνο τους που εγκυμονούσε, είτε τους συντρόφους τους. Αυτό δημιουργούσε μεγάλο κοινωνικό και οικονομικό ταυτόχρονα κόστος. Πέραν του ότι ξαναγύριζε την κοινωνία στην εποχή της βίας, μάλιστα σε έναν πολιτισμό πλέον, ελάχιστα αστυνομευμένο, οι κλώνοι των εξαπατημένων γυναικών, που το κράτος είχε υποχρέωση να αντικαταστήσει, κόστιζαν. Μέσα σε όλο αυτό το κλίμα οι θανατώσεις των ελάχιστων παιδιών που προέκυψαν από τις επαφές με τους κλώνους, ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι.

Όλοι είχαμε μία ευλαβική προσήλωση στο νόμο τότε και, για πρώτη φορά στην ιστορία, αυτό δεν συνέβαινε από φόβο αλλά από σεβασμό. Ο νόμος, και η σοφία του όλου συστήματος εξασφάλιζαν την εκτίμηση και την υπακοή μας, όπως ταυτόχρονα και την κορυφαία ποιότητα της ζωής μας. Μιας ζωής που θα κρατούσε για πάντα.

Μπροστά στην θανάτωση των παιδιών, που πάντα εξέφραζαν εννοιολογικά το αόριο, η κρίση πήρε τελικά τεράστιες διαστάσεις. Δεν εκφράστηκε βέβαια με ταραχές διαδηλώσεις ή επανάσταση. Είχαμε από καιρό αποστασιοποιηθεί από αυτά τα μοντέλα. Όμως ο πληθυσμός άρχισε για πρώτη φορά να πεθαίνει ύστερα από 200 χρόνια. Δεν πήγαιναν για μεταμοσχεύσεις κι αυτό ήταν το λιγότερο απ' όλα. Το κυριότερο ήταν

πως η χαρούμενη κοινωνία μας, δεν ήταν πλέον καθόλου χαρούμενη. Όταν πέρα από την άρνηση των μεταμοσχεύσεων, προέκυψαν οι πρώτες αυτοκτονίες, το σύστημα αποφάσισε πως δεν πήγαινε άλλο.

Σαν πρώτο μέτρο οι κλώνοι απαγορεύτηκε να έχουν κεφάλι αποθαρρύνοντας έτσι τους πάντες από το σεξ μαζί τους. Ποιος θα μπορούσε να κάνει έρωτα σε ένα ακέφαλο πτώμα μέσα σε ένα ψυγείο στους μείον 5 βαθμούς; Γιατί φυσικά οι κλώνοι έξω από το ψυγείο δεν διατηρούνταν χωρίς τα υποστηρικτικά μηχανήματα. Στην συνέχεια ανακοινώθηκε πως για κάθε έναν που αυτοκτονούσε θα δημιουργούνταν παιδιά με το DNA του οπότε η πράξη του θα ήταν μάταιη αφού θα εξακολουθούσε να υπάρχει ίδιος και अपαράλλαχτος και να υπηρετεί το σύστημα.

Τέλος, κρίθηκε αναγκαία η εκπαίδευση του πληθυσμού στην καινούργια τάξη πραγμάτων. Να γίνει δηλαδή κοινή συνείδηση πόσες ακριβώς θυσίες είχαν γίνει όταν το σύστημα εφαρμόστηκε και γιατί. Πώς όλα αυτά, και όλοι αυτοί, που είχαν χαθεί, για να προκύψει η προνομιούχα κατάσταση που απολαμβάναμε πλέον εμείς, θα καταστρέφονταν χωρίς νόημα, με το ζήτημα των παιδιών, της στειρώσης και του μέλλοντος όπως το ξέραμε, και έπρεπε πλέον να το ξεχάσουμε.

Η κρίση των κεραυνών οριοθέτησε την οριστική τάξη πραγμάτων. Μέχρι τότε, όλα μας φαίνονταν σαν ένα διασκεδαστικό παιχνίδι με το Θεό, όπου εμείς είχαμε ξεφύγει από την μοίρα που μας είχε ορίσει. Τότε καταλάβαμε για πρώτη φορά πως δεν ετίθετο τέτοιο θέμα. Πώς η ζωή μας δεν ήταν κάτι μπροστά στο θάνατο, γιατί απλούστατα ο θάνατος δεν υπήρχε πια. Μόνο από ατύχημα μπορούσε να πεθάνει κανείς και τα ατυχήματα όμως ήταν πολύ σπάνια με τέτοια τάξη που ήταν όλα ρυθμισμένα στην εντέλεια.

Στις περισσότερες περιπτώσεις μάλιστα επισκευάζονταν κάθε είδους ζημιές. Αν κάποιος πλέον προκαλούσε κάποιο τόσο σφοδρό ατύχημα που να μην επιβιώσει, ήταν σίγουρο πως επρόκειτο για αυτοκτονία και πέραν του ότι πέθαινε, το κυ-

ριότερο ήταν ότι στιγματιζόταν κιόλας σαν αχάριστος και ηλίθιος άνθρωπος. Αυτό μάλιστα, ο στιγματισμός, τώρα που είχε εκλείψει ο θάνατος, ήταν πλέον για μας η υπέρτατη απειλή. Ήταν θα έλεγε κανείς, το μόνο που μπορούσαμε να πάθουμε.

Εμείς επιβιώσαμε τότε της κρίσης των Κεραυνών. Εγώ δεν έκανα παιδί με τον κλώνο της γυναίκας μου και εκείνη δεν σκότωσε ούτε το παιδί μας, ούτε τον κλώνο της ούτε εμένα. Όμως στα νεκρά βρέφη από τους κλώνους των άλλων, που θανατώθηκαν, είδαμε κι εμείς πως το μέλλον δεν υπήρχε πια με την έννοια που το ξέραμε. Δεν αποτελούσαν τα παιδιά πλέον το μέλλον μας μιας και το μέλλον μας ήμασταν εμείς. Και ότι ακριβώς αυτό ίσως σήμαινε, πως το μέλλον θα δεν υπήρχε καν, ποτέ ξανά.

Τη γυναίκα μου την έπιασε κατάθλιψη που δεν την εγκατέλειψε ποτέ, και τότε ήταν που άρχισα κι εγώ τις επισκέψεις και τους φιλοσοφικούς μου διαλογισμούς με τον κλώνο μου μέσα στο ψυγείο του.

Έτσι έφτασα τώρα 3 αιώνες μετά την κρίση των κεραυνών να κάθομαι σκεπτικός στην κουνιστή πολυθρόνα, για πολλοστή φορά κοιτάζοντας τον ακέφαλο κλώνο μου μέσα στο ψυγείο του. Οι σκέψεις μου είναι σκοτεινές, αβυσσαλέες. Σκέφτομαι την αγάπη της γυναίκας μου που αγαπώ τώρα μισή χιλιετηρίδα. Σκέφτομαι όσα έχουμε πει τον τελευταίο καιρό. Και όσα θα γίνουν για τα οποία δεν μας έχει προετοιμάσει κανείς. Θα είναι άραγε τρομερό; Πιο τρομερό από μία θλιμμένη αιωνιότητα; Πιο τρομερό από το να κάνεις έρωτα με έναν ακέφαλο κλώνο; Γιατί αυτό το έχω ήδη κάνει.

Όλα είναι έτοιμα. Στο διπλανό θάλαμο οι αχνοί από την παγωμένη υγρασία στο κρύσταλλο κρύβουν τη θεά. Διακρίνω την διογκωμένη κοιλιά και θυμάμαι τότε που έκανα για πρώτη φορά αυτή τη φρικαλέα πράξη, ένα χρόνο πριν, κάνοντας έρωτα στον ακέφαλο κλώνο της συμβίας μου. Τον κρατούσε

εκείνη ξαπλωμένη από πίσω ώστε βλέποντας το πρόσωπό της να μην τρελαθώ εντελώς πάνω στην πράξη και δεν καταφέρω να εκοπερματώσω.

Ο θάλαμος είναι ρυθμισμένος στους 28 βαθμούς Κελσίου από την αρχή της εγκυμοσύνης και μάλλον όλα θα πάνε καλά. Οι τριβές του κλώνου δεν μας ενδιαφέρουν πια. Ένα κλάμα μωρού ακούγεται από το ισόγειο.

– -Τι κάνεις αγάπη μου πάλι κοιτάς τη Τζίνα;

Η γυναίκα μου έχει έρθει κάτω με τον μικρό. Τζίνα λέμε τον κλώνο της.

– - Αναρωτιέμαι αν όλα θα πάνε καλά.

– - Όλα θα πάνε καλά, λέει εκείνη, μην ανησυχείς. Τα παιδιά μας θα είναι μια χαρά.

Ναι, θα κάνουμε ένα κοριτσάκι ακόμη, πέρυσι κάναμε ένα αγοράκι. Γιατί η κοινωνία μας είναι τέλεια, δεν εξαναγκάζει, παίρνει τα κατάλληλα μέτρα και πείθει. Έτσι πέρα από τον αποκεφαλισμό των κλώνων θεοπίστηκε τότε μία βαλβίδα συναισθηματικής ασφαλείας ώστε όσοι ήταν δυσαρεστημένοι να μπορούν να αποχωρήσουν. Ήταν προτιμότερο από το να αυτοκτονήσουν, ή να γεράσουν μεταξύ των υπολοίπων επηρεάζοντας τους αρνητικά. Αυτό θα διατάραζε ακόμη περισσότερο την τάξη την οποία υποτίθεται ο καινούργιος κόσμος είχε κατακτήσει. Η αιωνιότητα είναι πολύ μεγάλη για να αντέξει μία αιώνια θλίψη πόσο μάλλον αν περιστοιχίζεσαι κι από άλλους θλιμμένους.

Όσοι ήθελαν λοιπόν μπορούσαν, να πάνε στην απομονωμένη ήπειρο, να ζήσουν και να πεθάνουν φυσικά, όπως και όλος ο κόσμος πριν από αυτούς. Δημιουργήθηκε εκεί μία στοιχειώδης αγροτική υποδομή, με επαρκείς ενεργειακές μονάδες και ανέσεις για να συντηρούνται οι κάτοικοι, εργαζόμενοι για τα τρόφιμά τους.

Η δικιά μας περίπτωση ήταν κάτι που δεν είχε προβλεφθεί. Κανείς δεν περίμενε πως κάποιος θα τεκνοποιούσαν με τους ακέφαλους κλώνους. Επίσης η γυναίκα μου κι εγώ είχαμε συμφωνήσει να κάνουμε τα παιδιά μας χρησιμοποιώντας τον κλώνο της οπότε δεν υπήρχε περίπτωση να λυθεί το πρόβλημα μόνο του. Έτσι το σύστημα είχε να αντιμετωπίσει και τους δυο μας σε περίπτωση θανάτωσης των παιδιών μας.

Η λύση που τους προτείναμε έγινε άμεσα δεκτή, άλλωστε ήταν αυτό που θέλαμε. Θα είχαμε κάθε ιατρική υποστήριξη ώστε η γέννες να είναι απροβλημάτιστες. Σε αντάλλαγμα έπρεπε να φύγουμε αμέσως ύστερα από την δεύτερη γέννα για την απομονωμένη ήπειρο ώστε να μην δημιουργηθεί αναταραχή από τα παιδιά στην εδώ κοινωνία. Άλλωστε δεν υπάρχει καμία υποδομή για παιδιά εδώ.

Μετά την συμφωνία, η περίπτωσή μας δημοσιοποιήθηκε, ώστε όποιος ήθελε να ξέρει ότι μπορούσε να κάνει το ίδιο και ότι το σύστημα δεν επιβάλλει αυθαίρετα τίποτα σε κανέναν. Δεν υπήρξε τόση προθυμία, όλοι μας κοιτάζαν σαν τρελούς είναι η αλήθεια. Εγώ είχα κάνει έρωτα με έναν ακέφαλο κλώνο, η γυναίκα μου μού είχε συμπαρασταθεί σ' αυτό, και το κυριότερο, 300 χρόνια ύστερα από την κρίση των Κεραυνών, θέλαμε παιδιά. Τόσο πολύ που θα στερούμασταν την αθανασία μας. Ήταν σχεδόν ακατανόητο.

Πεντακόσια χρόνια ματαιότητας, ένας ολόκληρος κόσμος νεκροί, και μία αιώνια ησυχία, νοιώθω να με κοιτάζουν, μεταφορικά, μέσα από τα δύο ψυγεία των κλώνων της γυναίκας μου και του δικού μου. Γιατί φυσικά δεν έχουν μάτια για να με κοιτάζουν κανονικά, και τόσα χρόνια στον καναπέ κακώς προσπαθούσα να κατανοήσω ή να επιτύχω οποιαδήποτε συμπαντική επικοινωνία με τον κλώνο μου. Είναι ένα πτώμα από το οποίο εξαρτούσα την αιώνια ζωή μου και τίποτε άλλο. Μία ζωή στην οποία ήμουν κι εγώ επίσης ένα πτώμα αφού στην ουσία δεν είχα ζωή αφού τίποτα δεν θα άλλαζε, ποτέ. Απλά εγώ είχα κεφάλι κι αυτός δεν είχε.

Σε λίγες μέρες κάπου μακριά, γερνώντας, κοπιάζοντας, ίσως και αρρωσταίνοντας θα αρχίσουμε να πεθαίνουμε πάλι, ύστερα από πολλά χρόνια αθανασίας. Θα είμαστε και πάλι θνητοί. Όμως έτσι θα ξαναζήσουμε πάλι. Βλέποντας τα παιδιά μας να απολαμβάνουν όλα αυτά που κάποτε ήτανε πολύτιμα και για μας. Και μας έκαναν να χαμογελάμε, μας έκαναν πραγματικά χαρούμενους. Επειδή δεν ήταν κάτι ακόμη που είχαμε αγοράσει, με την τεχνολογία μας ή με τα χρήματα μας, αλλά όλα αυτά που πραγματικά απολάμβαναμε. Επειδή συνέβαιναν για πρώτη φορά ή επειδή κρατούσανε λίγο. Χωρίς την αθανασία. Όμως τι αξίζει μία δυστοχισμένη αιωνιότητα μπροστά σε μια υπέροχη ζωή ξανά;

